6
16-θ
25

N°7

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
21 MC
36

D. MAGNI AVSONII

BVRDIGALENSIS

V. C.

OPERA,

Ex recognitione

IOSEPHI SCALIGERI

IVL. CÆS. F.

LABORE ET CONSTANTIA

EX OFFICINA PLANTINIANA
RAPHELENGII,
CIↃ. IↃ. CXII.

2

VITA AVSONII.

ex Auſonianis Lectionibus IOS. SCALIGERI.

IVLIVS *Auſonius, patria Coßione Vaſatum, domo Burdegala, arte medicus, uxorem duxit Aemiliam Aeoniam, natam Aquis Tarbellicis, patre Cæcilio Argicio Arborio Aeduo, primarii generis viro in Sequanis: qui temporibus tyrannicis, cum ſumma rerum recidiſſet in Tetricos, proſcriptus, omnibusq; facultatibus lapſus, venit in Aquitaniam, ad ciuitatem Tarbellorum Aquas: quod eſt oppidum ad æſtuaria Aturri fluminis ſitum. Ibi vſus conditione honeſtæ mulieris, ſed in tenui re, Aemilia Corinthia Mauræ, ex ea ſuſcipit liberos Aemilium Magnum Arborium, & Aemiliam Aeoniam, quæ nupta fuit Iulio Auſonio Vaſatenſi. Ex hoc matrimonio quatuor liberi ſuſcepti, Aemilia Melania, Decius Magnus Auſonius, Iulia Dryadia, Auitianus. In his Aemilia Melania lactans obiit. Auitianus vixdum pubertatem egreſſus, magnæ ſpei adoleſcens, magnisq; tum in arte medicinæ progreßibus, in mediis parentum votis, acerba morte interceptus eſt: duobus ſuperſtitibus, ſorore Dryadia, ac D. Magno Auſonio. Dryadia Pomp. Maximo Rhetori nupſit: quo adhuc iuuenis viduata permanſit in cælibatu ad ſexageſimum vſque annum, quo vltimam diem obiit. Itaque tres illi ſunt liberi, quos præter Auſonium ſuſtulit Iul. Auſonius, homo ſane domi nobilis, & apud ſuos maximus, tum arte, quam profitebatur, in qua ſuæ primas obtinebant homines in Palatio noui Siburrius, vir Præfectorius. Eutropius; ac Iulius Auſonius ipſe. tum etiam præfectura Illyrici, quam ei detulit Valentinianus ſenior, a quo artis medicinæ cauſa in Palatium arceßitus fuerat: fratribus ſuis longè felicior. quorum alter CL. Contentus ingentem pecuniam in Britanniis fænori occupatam, ac immanibus mercedibus multiplicatam morte præuentus externis hominibus diripiendam reliquit; ita vt nihil ex ea ſortis ad fratrem*

 Iulium

Iulium perueniret. alter autem Iulius Callipio, homo prodigo ingenio, & infreni ac effuſiſſima liberalitate, quam homines ſcurræ & urbani comitatem ſolent appellare, patrimonio exhauſto, nepotes ex fratre & ſorore nomine tenus heredes habuit. Uxorem eam unicam habuit. cum qua triginta ſex annos ſine ulla animi læſione vixit. Obiit nonagenarius, omnibus & membris & ſenſibus integer: tam ſecunda apud Aquitanos fama, ut ab illis cum aliquo ſeptem ſapientium cõſideretur. Atque ſcitum eius in ore omnium verſabatur: Beatum eſſe, non qui habet quæ cupit, ſed qui non cupit, quæ non habet. Atque de eo iactabant Aquitani: Quemadmodum Auſonius neminem ſibi propoſuit imitandum: ita Auſonium nemo nunc poteſt imitari. Reliquit libros de re medicina, quibus Vindicianus plurimum ſe adiutum fuiſſe teſtatur. Eloquentiæ non ita ſtuduit: cum hoc ſæpius diceret: Satius eſſe, ſi moribus antiquorum prudentum viueremus, quam ſi eorum tantum lingua & arte loqueremur. Hoc itaque tanto viro naſcitur Burdegalæ Decius Magnus Auſonius nomine aui materni, cognomine patris. Cuius futuræ indolis ea ſigna ſtatim data ſunt: quod cum eius formam, ac thema Cæcilius Argicius Arborius, vir Matheſeos ſtudiis inſtructiſſimus perſcripſiſſet, opinione hominum maius neſcio quid de puero ſtatim concipere viſus eſt. Quod altæ mente repoſtum ita penitus inſedit curioſo ſeni, ut etiam amiſſo filio maiore triginta annorum, unicum Auſonium nepotulũ in amiſſi ſolatium ſibi relictum eſſe ſæpe prædicaret. & hanc cauſſam eſſe, quare patienter filio careret. Quare ab ipſis primum lucis rudimentis cura Æmiliæ Corinthiæ Mauræ, auiæ ſuæ diligentiſſime educatus: ac duarum materterarum, Hilariæ, & Iuliæ Cataphroniæ deuotæ virginitatis feminarum mollibus imperiis ſubactus, iam diſciplinæ maturus, Cæcilio Argicio Magno auunculo traditur, Toloſæ, & Narbonis Rhetori, cauſſarumq; apud Hiſpaniæ tribunalia diſertiſſimo actori. Qui & ipſe quoque mira de indole Auſonii quotidie prædicare ſolitus, ſecum bene agi dicebat, quod Auſonius nepos natus eſſet: eamq; ſuam felicitatem ducere maximam. Hoc

igitur

igitur in bonis diſciplinis, ac vtraque lingua vſus præceptore, eos in illis progreſſus fecit, vt in tantum, & talem poëtam, quantum & qualem videmus hodie, euaſerit. Annos triginta natus primum Grammaticus ad docendum Burdigalæ lectus: deinde, cùm Rhetore Burdigalenſibus opus eſſet, paulo poſt ad Rhetoricā cathedram promotus eſt, Actlio Glabrione Grammatico in eius locum ſuffecto. In quo munere docendi permanſit, donec à Valentiniano ſeniore, cum iam Iul. Auſonius pater in Palatio eſſet, ad docendos liberos, Gratianum, ac Valentinianum acciretur. Quorum ſigna ſæpe comitatus eſt, ita tamen, vt militans aliquid ſemper ſcriberet, quidquid temporis videlicet ceſſaretur à bello. Maxime, cum de præda ei puella, ſcita forma, nomine Sulpitilla Biſſula obueniſſet, in eam delicatiſſimis epigrammatis in ipſa expeditione luſit. Quod accidit quo tempore ad Lupodunum & Nicri fluuis caput in finibus Sueuorum magna Alemanorum, & aliorum Barbarorum ſtrages à Valentiniano patre, & Gratiano Augg. data eſſet. Quæſtor ab Augg. patre, & filio factus, mox duplici præfectura præcinctus, prima Italiæ, altera Galliarum, cum adhuc eſſet Treueris, abſens conſul à Gratiano Sirmii deſignatus, declaratus ac prior renunciatus eſt. eiq; in Gallias ab eodem Aug. miſſa palmata, in qua D. Conſtantius intextus erat. collegam in conſulatu ſuffectum habuit Olybriū Hermogenianum V. C. Ac diu poſt in Palatio manſit; & proconſul Aſiæ, mox & vicarius diœceſeos Africanæ fuit. Paulo ante tempora tyrannica, hoc eſt, quam Clemens Maximus in Britanniis imperator à militibus ſalutatus Treueros veniſſet, adhuc viuente Gratiano, palam beatus, ac omnibus honoribus perfunctus, Treueris agens cæpit amœnitatem eius tractus, & fluminis Moſellæ delitias admirari. Quo argumento mirum in modum oblectatus, cæpit illud poëtica ſcriptione periclitari. Id quod ei, vt alia omnia, feliciter ceſſit. Extat eius ea de re eruditiſſimus, ac venuſtiſſimus Panegyricus. Gratiano de viuis ſublato fraude Maximi tyranni, coactus adhuc in Palatio manere, poſtea tamen Maximo ad Aquileiam cæſo,

miſſione a Theodoſio impetrata, in patriam, hoc eſt, in ſinum ſenectæ ſe contulit. Ibi reliquum ætatis quod fuit, in paternis prædiis cum amicis molliter ac tranquille ſenex traduxit. Matrimonium vnum ſancte coluit, ducta Attuſia Lucana Sabina, Attuſii Lucani Taliſii ſplendidi ciuis Burdigalenſis filia. quam minorem XXVIII annorum amiſit. Eam vſque adeo dilexit, vt ſecundi matrimonii fortunam tentare voluerit: quippe qui amplius XLV annos poſt eius mortem cælebs vixerit. Liberos ex ea ſuſtulit Auſonium patri & auo cognominem, quem infantem amiſit: item Heſperium Aquilium, quem proconſulem ipſe præfectus prætorio, & præfectum prætorio conſul vidit. Item & filiam, quæ nupta fuit Val. Latino Euromio Thalaſſio, iuueni domi nobiliſſimo: qui & præfectus, & præſes Illyris, & Rationalis fuit. Plurimum affectus ſuos amauit, præſertim nepotem ex filia Auſonium, ad quem protrepticon carmen miſit. Herculano tamen ex ſorore Dryadia nepote a ſe primum inſtituto, deinde ſucceſſore ſibi in cathedra relicto, offendebatur, luxum eius, diſſolutos mores, ac præceps ingenium plurimum grauatus. In præcipuis amicis coluit Syagrium Gregorium: Tetradium Satyrarum ſcriptorem: Clementinum Theonem poetam Medulum: Axium Paulum Rhetorem, ac poëtam, Bigerritanum: Q. Symmachum V. C. præfectum vrbi, quem vt & Gregorium, filium vocat. Sed præter alios Pontium Paulinum, qui primum inter amicos locum apud illum obtinuit, dum in Aquitania manſit. At poſtquam tranquillioris vitæ ac ſolitudinis Chriſtianæ deſiderio in Hiſpaniam ſeceſſiſſet, immane quantum iniquo animo id factum tulit Auſonius: adeo vt in exprobrationem vſque beneficiorum ira prouectus pene paternæ illius in eum caritatis oblitus fuerit. Nam Paulinus multum infra ætatem Auſonii olim ab eo inſtitutus fuerat: ab eodem in Palatium promotus. nec negabat Paulinus. Nam manifeſte teſtatur ſe ei omnia accepta referre, diſciplinam, dignitatem, litteras, linguam, togam, & famam. Quare & eo nomine patronum, patrem, præceptorem vocat. Tamen tanquam ingratum ſugillat Auſonius: quod obnixo, & obſtinato ad taciturnita-

tem animo ſibi toties ſcribēti non reſponderet. Coluit & Latinum Drepanium Pacatum Agiunatem proconſulari dignitate: cuius nobiliſsima eſt oratio Theodoſio dicta. Tres fundos magnificis prætoriis inſtructos habuit: Lucaniacum, Nouerogum, Marcialium. Scripſit multa: Quorum maior pars ad nos peruenit. Faſti, quos ab vrbe condita ad ſuum conſulatum ſcripſerat, item chronica Cor. Nepotis, & Apologi Aeſopi, quos pedeſtre ſtilo conſcripſit, perierunt.

HOC IN LIBRO

CONTINENTVR,

AVSONII Burdigalenſis epigrammata, quæ præcedit Theodoſij Auguſti epiſtola.
EPHEMERIS.
PARENTALIA.
COMMEMORATIO profeſſorum Burdigalenſium.
EPITAPHIA heroum, qui bello Troiano interfuerunt, & aliquot aliorum.
DE Cæſaribus.
ORDO nobilium vrbium.
LVDVS ſeptem ſapientum, & eorum ſententiæ.
EDYLLIA: in quibus hæc continentur:
Verſus paſchales.
Epicedium in patrem.
Villula.
Protrepticon ad nepotem.
Genethliacon.
Cupido cruci affixus.
Biſſula.
Precatio conſulis deſignati.
Moſella.
Griphus ternarii numeri.
Technopægnion.
Cento nuptialis.
Roſæ.
Vita humana.
Vir bonus.
ναὶ καὶ οὔ Πυθαγορικόν.
Aetates animalium.
Herculis labores.
Muſarum inuenta.
ECLOGARIVM, ſub quo continentur hæc: De ratione Libræ.

DE

De ratione puerperii maturi.
Signa cæleſtia.
Ratio dierum anni vertentis & de diebus, menſibus, anni temporibus.
De feriis Romanis.
De agonibus, & alia.
EPISTOLAE. Ad patrem.
Filium.
Heſperium.
Theonem.
Axium Paulum Rhetorem.
Tetradium.
Probum præfectum prætorio.
Symmachum.
Vrſulum grammaticum.
Pontium Paulinum.
GRATIARVM actio pro conſulatu.
PERIOCHAE rhapſodiarum Homeri.
QVINTI Symmachi epiſtolæ ad Auſonium.
Pontii Paulini literæ Auſonio reſcriptæ.
Eiuſdem Paulini literæ ad Geſtidium, & oratio ad Deum.
SVLPICIAE carmen de temporibus Domitiani Cæſaris.
CYTHERII Sidonii epigramma de tribus paſtoribus.
HADRIANI Imperatoris de tribus Amazonibus.
Oratio Paſchalis verſibus Rhopalicis.

Omnia ex duobus antiquis, & pluribus nouis exemplaribus recognita: quorum veterum exemplarium, alterum IOANNIS TILII ENGOLISMENSIS, *alterum* STEPHANI CHARPINI *Lugdunenſis fuit.*

THEODOSIVS

AVGVSTVS AVSONIO PARENTI SALVTEM.

AMOR meus, qui in te eſt, & admiratio ingenii, atque eruditionis tuæ, quæ multo maxima ſunt, fecit, parens iucundiſſime, vt morem principibus aliis ſolitum, ſequeſtrarem: familiaremque ſermonem autographum ad te tranſmitterem, poſtulans pro iure non quidem regio, ſed illius priuatæ inter nos caritatis, ne fraudari me ſcriptorum tuorum lectione patiaris. Quæ olim mihi cognita, & iam per tempus oblita, rurſum deſidero: non ſolum, vt quæ ſunt nota recolam; ſed vt ea quæ fama celebri adiecta memorantur, accipiam. Quæ tu de promptuario ſcriniorum tuorū, qui me amas, libens impertiare, ſecutus exempla auctorum optimorum, quibus par eſſe meruiſti. qui Octauiano Auguſto rerum potienti, certatim ſua opera tradebant, nullo fine in eius honorem multa condentes. Qui illos, haud ſciam, an æqualiter, ac ego te, admiratus ſit: certe non amplius diligebat. Vale, parens.

THEODOSIO

AVGVSTO AVSONIVS.

AGRICOLAM ſi flaua Ceres dare ſemina terræ,
Gradiuus iubeat ſi capere arma ducem,
Soluere de portu claſſem Neptunus inermem:
Fidere tam fas eſt, quam dubitare nefas:
Inſanum quamuis hiemet mare, crudaq; tellus
Seminibus, bello nec ſatis apta manus.
Nil dubites auctore bono. Mortalia quærunt
Conſilium. certus iuſſa capeſſe Dei.
Scribere me Auguſtus iubet: & mea carmina poſcit,
Pæne rogans: blando vis latet imperio.
Non habeo ingenium? Cæſar ſed iuſſit: habebo.
Cur me poſſe negem, poſſe quod ille putat?
Inualidas vires ipſe excitat: & iuuat idem,
Qui iubet. obſequium ſufficit eſſe meum.
Non tutum renuiſſe deo. Laudata pudoris
Sæpe mora eſt: quoties contra parem dubites.
Quin etiam non iuſſa, parans erumpere dudum,
Carmina. Quis nolit Cæſaris eſſe liber?
Ne ferat indignum vatem, centumque lituras,
Mutandas ſemper deteriore nota,
Tu modo te iuſſiſſe, pater Romane memento:
Inq; meis culpis da tibi tu veniam.

AVSONIVS

SYAGRIO SVO S.

AVSONIVS genitor nobis. ego nomine eodem
Qui ſim, qua ſecta, ſtirpe, lare, & patria,
Adſcripſi, vt noſſes, bone vir, quicumque fuiſſem,
Et notum memori me coleres animo.
Vaſates patria eſt patri: gens Aedua matri
De patre: Tarbellis ſed genitrix ab Aquis.
Ipſe ego Burdigalę genitus. diuiſa per vrbes
Quatuor antiquas ſtirpis origo meę.
Hinc late fuſa eſt cognatio, nomina, multis
Ex noſtra, vt placitum, ducta domo veniant
Deriuata aliis. nobis ab ſtemmate primo
Et non cognati, ſed genitiua placent.
Sed redeo ad ſeriem; genitor ſtuduit medicinæ,
Diſciplinarum quæ dedit vna Deum.
Nos ad Grammaticem ſtudium conuertimus: & mox
Rhetorices etiam quod ſatis attigimus.
Nec fora non celebrata mihi: ſed cura docendi
Cultior: & nomen Grammatici merui:
Non tam grande quidem, quo gloria noſtra ſubiret
Aemilium aut Scaurum, Berytiumq; Probum;
Sed quo noſtrates, Aquitanaq; nomina, multos
Collatus, non & ſubditus, adſpicerem.
Exactiſq; dehinc per trina decennia faſtis
Aſſerui doctor municipalem operam.
Aurea & Auguſti Palatia iuſſus adire
Auguſtam ſobolem Grammaticus docui:
Mox & iam Rhetor. nec enim fiducia nobis
Vana, aut non ſolidi gloria iudicii.
Cedo tamen fuerint famę potiore magiſtri.
Dum nulli fuerit diſcipulus melior.
Alcides Atlantis, & Aeacides Chironis,
Pæne Ioue iſte ſatus, filius ille Iouis,

Theſſaliam

Theſsaliam, Thebasq; ſuos habuiſſe penates:
At meus hic toto regnat in orbe ſuos.
Cuius ego comes, & Quæſtor, & culmen honorum,
Præfectus Gallis, & Libyæ, & Latio:
Et prior indeptus faſces, Latiamq; curulem,
Conſul, collega poſteriore, fui.
Hic ego Auſonius: ſed tu ne temne, quod vltro
Patronum noſtris te paro carminibus.
Pectoris vt noſtri ſedem colis, alme Syagri,
Communemq; habitas alter ego Auſonium:
Sis etiam noſtro præfatus habebere libro,
Differat vt nihilo, ſit tuus, anne meus.

AVSO-

AVSONIVS

LATINO PACATO DREPANIO, FILIO.

CVI dono lepidum, nouum libellum?
Veroneuſis ait poëta quondam:
Inuentoque dedit ſtatim Nepori.
At nos illepidum, rudem libellum,
Burras, quiſquilias, ineptiasque
Credemus gremio cui fouendum?
Inueni, trepide ſilete nacto,
Nec doctum minus & magis benignum,
Quam quem Gallia prabuit Catullo.
Hoc nullus mihi carior meorum.
Quem pluris faciunt nouem Sorores
Quam cunctos alios, Marone dempto.
PACATVM *haud dubie, Poeta, dicis.*
Ipſe eſt. Intrepide volate verſus:
Et nidum in gremio fouete tuto.
Hic vos diligere, hic volet tueri.
Ignoſcenda teget, probata tradet.
Poſt hunc iudicium timete nullum.

D. MA-

D. MAGNI
AVSONII
BVRDIGALENSIS
EPIGRAMMATA.

De Auguſto, Epigramma primum.

PHOEBE potens numeris, præſes Tritonia bellis,
Tu quoque ab aërio præpes Victoria lapſu,
Come ſerenatam duplici diademate frontem,
Serta ferens: quæ dona togæ, quæ præmia pugnæ.
Bellandi fandique potens Auguſtus, honorem
Bis meret: vt geminet titulos, qui prœlia Muſis
Temperat: & Geticũ moderatur Apolline Martem.
Arma inter Chunosque truces, furtoque nocentes
Sauromatas, quantum ceſſat de tempore belli,
Indulget Clariis tantum inter caſtra Camœnis.
Vix poſuit volucres ſtridentia tela ſagittas:
Muſarum ad calamos fertur manus. otia neſcit;
Et commutata meditatur arundine carmen.
Sed carmen non molle modis. bella horrida Martis
Odryſii, Threſſæque viraginis arma retractat.
Exulta Aeacide. celebraris vate ſuperbo
Rurſum: Romanusque tibi contingit Homerus.

De fera a Cæſare interfecta. II.

Cedere quæ lato neſcit fera ſaucia ferro,
Armatique vrget tela cruenta viri:
Quam grandes paruo patitur ſub vulnere mortes,
Et ſolam leti vim probat eſſe manum!
Mirantur caſusque nouos, ſubitasque ruinas,
Quæritur, & fallit lumina plaga recens.
Nec contenta ictos letaliter ire per artus,
Coniungit mortes vna ſagitta duas.
Plurima communi pereunt ſi fulminis ictu:
Hæc quoque de cælo vulnera miſſa putes.

Danubius

Danubius Aug. alloquitur. III.

Illyricis regnator aquis, tibi Nile ſecundus
Danubius lætum profero fonte caput.
Saluere Auguſtos iubeo, natumque patremque,
Armiferis alui quos ego Pannoniis.
Nuncius Euxino iam nunc volo currere ponto:
Vt ſciat hoc Superûm cura ſecunda Valens,
Cæde, fuga, flammis ſtratos periiſſe Sueuos:
Nec Rhenum Gallis limitis eſſe loco.
Quod ſi lege maris refluus mihi curreret amnis,
Huc poſſem victos inde referre Gothos.

Idem eoſdem alloquitur. IIII.

Danubius penitis caput occultatus in oris,
Totus ſub veſtra iam ditione fluo:
Qua gelidum fontem mediis effundo Sueuis,
Imperiis grauidas qua ſeco Pannonias:
Et qua diues aquis Scythico ſoluo oſtia ponto,
Omnia ſub veſtrum flumina mitto iugum.
Auguſto dabitur ſed proxima palma Valenti.
Inueniet fontes hic quoque, Nile, tuos.

Sub Valentiniani Iunioris ſigno marmoreo. V.

Nunc te marmoreum pro ſumptu fecimus: at cum
Auguſtus frater remeauerit, aureus eris.

Pictura ſubditi, vbi leo vna à Gratiano ſagitta occiſus eſt. VI.

Quod leo tam tenui patitur ſub arundine letum;
Non vires ferri, ſed ferientis agunt.

De matre Auguſti. VII.

Ante omnes alias, felix tamen hoc ego dicar:
Siue deum peperi femina, ſiue virum.

Exhortatio ad modeſtiam. VIII.

Fama eſt fictilibus cenaſſe Agathoclea regem,
Atque abacum Samio ſæpe oneraſſe luto.
Fercula gemmatis quum poneret horrida vaſis,
Et miſceret opes, pauperiemque ſimul:
Quærenti cauſam, reſpondit: Rex ego qui ſum
Sicaniæ; figulo ſum genitore ſatus.
Fortunam reuerenter habe, quicumque repente
Diues ab exili progrediere loco.

De ſuis poëmatiis. IX.

Noſtra ſimul variis certant epigrammata nugis:
Stoicus has partes, has Epicurus agit.

Salua

Salua mihi veterum maneat dum regula morum,
Ludat permiſtis ſobria Muſa iocis.

In Eumpluam adulteram. X.

Toxica zelotypo dedit vxor mœcha marito:
Nec ſatis ad mortem credidit eſſe datum.
Miſcuit argenti letalia pondera viui:
Cogeret vt celerem vis geminata necem.
Diuidat hæc ſi quis, faciunt diſcreta venenum:
Antidotum ſumet, qui ſociata bibet.
Ergo inter ſeſe dum noxia pocula certant,
Ceſsit letalis noxa ſalutiferæ.
Protinus & vacuos alui petiere receſſus,
Lubrica deiectis qua via nota cibis.
Quam pia cura deûm! prodeſt crudelior vxor:
Et quum fata volunt, bina venena iuuant.

Echo ad pictorem. XI.

Vane, quid affectas faciem mihi ponere, pictor,
Ignotamque oculis ſollicitare deam?
Aëris & linguæ ſum filia. mater inanis
Indicii, vocem quæ ſine mente gero.
Extremos pereunte modos à fine reducens,
Ludificata ſequor verba aliena meis.
Auribus in veſtris habito penetrabilis Echo:
Et ſi vis ſimilem pingere, pinge ſonum.

In ſimulachrum Occaſionis & Pœnitentia. XII.

Cuius opus? Phidiæ, qui ſignum Pallados, eius
Quique Iouem fecit, tertia palma ego ſum.
Sum dea quæ rara, & paucis OCCASIO nota.
Quid rotulæ inſiſtis? Stare loco nequeo.
Quid talaria habes? Volucris ſum. Mercurius quæ
Fortunare ſolet, tardo ego, quum volui,
Crine tegis faciem. Cognoſci nolo. Sed heus tu
Occipiti caluo es. Ne tenear fugiens.
Quæ tibi iũcta comes? Dicat tibi. Dic rogo quæ ſis.
Sum dea, cui nomen nec Cicero ipſe dedit.
Sum dea, quæ facti, non factique exigo pœnas.
Nempe vt pœniteat, ſic METANOEA vocor.
Tu modo dic, quid agat tecum. Si quando volaui,
Hæc manet. hanc retinent, quos ego præterii.
Tu quoq., dum rogitas, dum percontando moraris,
Elapſam dices me tibi de manibus.

Ad Gallam puellam iam ſeneſcentem. XIII.

Dicebam tibi: Galla, ſeneſcimus, effugit ætas.
Vtere rene tuo. caſta puella, anus eſt.
Spreuiſti. obrepſit non intellecta ſenectus.
Nec reuocare potes, qui periere, dies.
Nunc piget: & quereris, quod non aut iſta voluptas
Tunc fuit: aut non eſt nunc ea forma tibi.
Da tamen amplexus: oblitaque gaudia iunge.
Da, fruar, & ſi non quod volo, quod volui.

De Lepore capto à cane marino. XIIII.

Trinacrii quondam currentem in littoris ora
Ante canes leporem cæruleus rapuit.
At lepus. In me omnis terræ, pelagique rapina eſt,
Forſitan & cæli: ſi canis aſtra tenet.

De Pergamo ſcriptore fugitiuo: qui captus fuerat. XV.

Tam ſegnis ſcriptor, quam lentus Pergame curſor,
Fugiſti: & primo captus es in ſtadio.
Ergo notas ſcripto toleraſti Pergame vultu
Et quas neglexit dextera, frons patitur.

In eundem Pergamum.

Pergame, non recte punitus, fronte ſubiſti
Supplicium: lentæ quod meruere manus.
At tu, qui dominus, peccantia membra coërce.
Iniuſtum falſos excruciare reos.
Aut inſcribe iſtam, quæ non vult ſcribere dextrã:
Aut profugos, ferri pondere, necte pedes.

De Myrone, & Laide. XVI.

Canus rogabat Laidis noctem Myron.
Tulit repulſam protinus.
Cauſamque ſenſit: & caput fuligine
Fucauit atra candidum.
Idemque vultu, crine non idem Myron,
Orabat oratam prius.
Sed illa formam cum capillo comparans,
Similemque non ipſum rata,
Fortaſſe & ipſum, ſed volens ludo frui,
Sic eſt adorta callidum.
Inepte, quid me, quod recuſaui rogas?
Patri negaui iam tuo.

De ſe & vxore XVII.

Laidas, & Glyceras laſciuæ nomina famæ,

Coniux

Coniux in noſtro carmine quum legeret:
Ludere me dixit, falſoque in amore iocari.
Tanta illi noſtra eſt de probitate fides.

Ad vxorem ſuam. XVIII.

Vxor, viuamus, quod viximus: & teneamus
Nomina, quæ primo ſumpſimus in thalamo,
Nec ferat vlla dies vt commutemur in æuo:
Quin tibi ſim iuuenis, tuque puella mihi:
Neſtore ſim quamuis prouectior: æmulaque annis
Vincas Cumanam tu quoque Deiphoben:
Nos ignoremus, quid ſit matura ſenectus:
Scire æui meritum, non numerare decet.

In Meroën anum ebrioſam. XIX.

Qui primus MEROE nomen tibi condidit, ille
Theſidæ nomen condidit Hippolyto.
Nam diuinare eſt, nomen componere, quod ſit
Fortunæ, morum, vel necis indicium.
Proteſilae tibi nomen ſic fata dederunt:
Victima quod Troiæ prima futurus eras.
Idmona quod vatem, medicũ quod Iapida dicunt:
Diſcendas artes nomina præueniunt.
Et tu ſic, Meroë: non quod ſis atra colore,
Vt quæ Niliaca naſcitur in Meroë:
Infuſum ſed quod vinum non diluis vndis,
Potare immixtum ſueta merumque merum.

Nemeſis, è Græco. XX.

Me lapidem quondam Perſæ aduexere, trophæum
Vt fierem bello: nunc ego ſum NEMESIS.
At ſicut Græcis victoribus aſto trophæum:
Punio ſic Perſas vaniloquos Nemeſis.

De varietate fortunæ, è Græco. XXI.

Theſauro inuento, qui limina mortis inibat,
Liquit ouans laqueum, quo periturus erat.
At qui quod terræ abdiderat, non repperit aurum:
Quem laqueum inuenit, nexuit: & periit.

Idem aliter. XXII.

Qui laqueum collo nectebat, repperit aurum:
Theſaurique loco depoſuit laqueum.
At qui condiderat, poſtquam non repperit aurum:
Aptauit collo, quem reperit laqueum.

De Thraſybulo Lacedæmonio. XXIII.

Excipis aduerſo quod pectore vulnera ſeptem:
Arma ſuperueheris quod, Thraſybule, tua;

Non dolor hic patris: Pitanæ ſed gloria maior,
Rarum tam pulchro funere poſſe frui.
Quem poſtquam mœſto ſocii poſuere feretro:
Talia magnanimus edidit orſa pater.
Flete alios: natus lachrymis non indiget vllis,
Et meus, & talis, & Lacedæmonius.

De Lacæna matre. XXIV.

Mater Lacæna clipeo obarmans filium,
Cum hoc, inquit, aut in hoc redi.

In diuitem quendam. XXV.

Quidam ſuperbus opibus, & faſtu tumens,
Tantumque verbis nobilis,
Spernit vigentis clara ſæcli nomina,
Antiqua captans ſtemmata,
Martem, Remumque, & conditorem Romulum,
Primos parentes nuncupans.
Hos ille Serum veſte contexi iubet,
Hos cælat argento graui,
Ceris inurens ianuarum limina,
Et atriorum pegmata.
Credo, quod illi nec pater certus fuit:
Et mater eſt vere lupa.

Antiſthenes Cynicus Philoſophus. XXVI.

Inuentor primus Cynices ego. Quæ ratio iſtæc?
Alcides multo dicitur eſſe prior;
Alcida quondam fueram doctore ſecundus:
Nunc ego ſum Cynices primus, & ille deus.

Idem. XXVII.

Diſcipulus melior nulli, meliórve magiſter,
Εἰς ἀρετὴν συνέβη, καὶ κυνικὴν σοφίην.
Dicere me nouit verum, qui nouit vtrumque,
Καὶ θεὸν Ἀλκείδην, καὶ κύνα Διογένην.

Libero patri. XXVIII.

Αἰγύπτου μ' Ὄσιρις ἐγὼ, Μυσῶν δὲ Φανάκης,
Βάκχος ἐνὶ ζωοῖσιν, ἐνὶ φθιμένοις Ἀϊδωνεύς,
Πυρογενὴς δίκερως, Τιτανολέτης Διόνυσος.

Mycbarbam Liberi patris, ſigno marmoreo in villa noſtra omnium deorum argumenta habentis. XXIX.

Ogygia me Bacchum vocat.
Oſirin Aegyptus putat.

Myſtæ Phanacen nominant.
Dionyſon Indi exiſtimant.
Romana ſacra Liberum.
Arabica gens Adoneum.
Lucaniacus Pantheum.

In Corydonem marmoreum. XXX.

Αἶξ, χίμαιρος, πήρη, ποιμὴν ῥαβδοῦχος, ἐλαίη,
Εἷς λίθος ἐκ πάντων λιτὸς ἐγὼ Κορύδων.

In ſimulachrum Sapphus. XXXI.

Lesbia Pieriis Sappho ſoror addita Muſis,
Εἰ ἐνάτη λυρικῶν Ἀονίδων δεκάτη.

Deæ Veneris. XXXII.

Orta ſalo, ſuſcepta ſolo, patre edita Cælo,
Aeneadum genitrix, hic habito alma Venus.

Ad libellum ſuum de Proculo. XXXIII.

Si tineas, cariemque pati te, charta, neceſſe eſt,
Incipe verſiculis anteperire meis.
Malo, inquit, timeas. Sapis, ærumnoſe Libelle,
Perfungi mauis qui leuiore malo.
Aſt ego damnoſæ nolo otia perdere Muſæ,
Iacturam ſomni quæ parit, atque olei.
Vtilius dormire fuit, quam perdere ſomnum:
Atque oleum. bene ais: cauſa ſed iſta mihi eſt.
Iraſcor Proculo: cuius facundia tanta eſt,
Quantus honor. ſcripſit plurima, quæ cohibet.
Hunc ſtudeo vlciſci: & prompta eſt hæc vltio vatis:
Qui ſua non edit carmina, noſtra legat.
Huius in arbitrio eſt, ſeu te iuueneſcere cedro,
Seu iubeat duris vermibus eſſe cibum.
Huic ego, quod nobis ſupereſt ignobilis oti,
Deputo: ſiue legat, quæ dabo, ſiue tegat.

De nomine cuiuſdam Lucii, ſculpto in marmore. XXXIIII.

Lucius vna quidem, geminis ſed diſsita punctis
Littera prænomen ſic L. nota ſola facit.
Poſt M. inciſum eſt: puto ſic M, non tota videtur,
Diſsiluit ſaxi fragmine læſus apex.
Nec quiſquam Marcus, ſeu Marcius, an ne Metellus
Hic iaceat, certis nouerit indiciis.
Truncatis conuulſa iacent elementa figuris,
Omnia confuſis interiere notis.

BIBLIOTECA NAZ. ... ROMA

Miremur periiſſe homines? monumenta fatiſcunt;
  Mors etiam ſaxis, nominibusque venit.

De Sabina textrice, & carmina faciente. XXXV.

Siue probas Tyrio textam ſubtegmine veſtem:
  Seu placet inſcripti commoditas tituli:
Ipſius hoc dominæ concinnat vtrumque venuſtas,
  Has geminas artes vna Sabina colit.

Verſus in veſte contexti, de eadem Sabina. XXXVI.

Laudet Achæmenias orientis gloria telas:
  Molle aurum pallis Græcia texe tuis:
Non minus Auſoniam celebret dū fama Sabinam,
  Parcentem magnis ſumptibus, arte parem.

De eadem Sabina. XXXVII.

Licia qui texunt & carmina: carmina Muſis,
  Licia contribuunt caſtra Minerua tibi.
Aſt ego rem ſociam non diſſociabo, Sabina:
  Verſibus inſcripſi quæ mea texta meis.

Qualem velit amicam. XXXVIII.

Hanc volo, quæ non volt. illā quæ volt, ego nolo.
  Vincere volt animos, non ſatiare Venus.
Oblatas ſperno illecebras, detrecto negatas.
  Nec ſatiare animum, nec cruciare volo.
Nec bis cincta Diana placet, nec nuda Cythere.
  Illa voluptatis nil habet, hæc nimium.
Callida ſed mediæ Veneris mihi venditet artem
  Femina: quæ iungat, quod volo. nolo vocet.

De Chreſto, & Acindyno fratribus. XXXIX.

Χρῆστος, Ἀκίνδυνος, εἰσὶν ἀδελφοί. οἰκτρὰ δὲ
  τέκνα,
  Moribus ambo malis, nomina falſa gerunt.
Οὐδ' ἔστι χρηστὸς, οὐδ' ἔστιν ἀκίνδυνός ἐστιν.
  Vna poteſt ambos littera corrigere.
Αἴκεν Χρῆστος ἕλῃ, καὶ Ἀκίνδυνος ἄλφ' ἀπο-
  λέσῃ·
Κίνδυνος hic fiet: frater Ἄχρηστος erit.

De iiſdem. XL.

Germani fratres ſunt, Chreſtos, Acindynos alter:
Falſum nomen vtrique, ſed vt verum ſit vtrique,
Alpha ſuum Chreſto det Acindynos: ipſe ſine alpha
  Permaneat. verum nomen vterque geret.

De Pallade, & Venere armata. XLI.

Armatam vidit Venerem Lacedæmone Pallas:
Nunc certemus, ait, iudice vel Paride.
Cui Venus, Armatam tu me, temeraria, temnis:
Quæ quo te vici tempore, nuda fui?

Idem aliter. XLII.

Armatam Pallas Venerem Lacedæmone viſens,
Visne, vt iudicium ſic ineamus? ait.
Cui Venus arridens, Quid me galeata laceſsis?
Vincere ſi poſſum nuda, quid arma gerens?

Ad Philomuſum grammaticum. XLIII.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta eſt:
Doctum, & grammaticum te Philomuſe putas?
Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde.
Mercator hodie, cras citharœdus eris.

In ſtatuam Ruſi Rhetoris ſemiuiri & elinguis. XLIIII.

Rhetoris hæc Ruſi ſtatua eſt. nil verius ipſa,
Ipſa adeo linguam non habet, & cerebrum:
Et riget, & ſurda eſt, & non videt. omnia Ruſi.
Vnum diſsimile eſt. mollior ille fuit.

In tabulam, vbi erat picta imago Ruſi Rhetoris. XLV.

Elinguem quis te dicentis imagine pinxit?
Dic mihi, Ruſe. taces. nil tibi tam ſimile eſt.

De eadem tabula. XLVI.

Hæc Ruſi tabula eſt. nil verius. Ipſe vbi Rufus?
In cathedra. Quid agit? Hoc, quod & in tabula.

De eodem Ruſo. XLVII.

REMINISCO Rufus dixit in verſu ſuo:
COR ergo verſus, immo Rufus non habet.

Idem. XLVIII.

Qui REMINISCO putat ſe dicere poſſe Latine,
Hic vbi CO ſcriptū eſt, legeret COR, ſi cor haberet.

De eodem Ruſo. XLIX.

Rufus vocatus rhetor olim ad nuptias,
Celebri ſit vt conuiuio,
Grammaticæ vt artis ſe peritum oſtenderet,
Hæc vota dixit nuptiis:
Et maſculini, & feminini gignite,
Generiſque neutri filios.

Imago Rufi rhetoris. L.

Ore pulchro, & ore muto ſcire vis quæ ſim? Volo.
Imago Rufi rhetoris Pictauici.
Diceret ſed ille vellem Rhetor hoc mi. Non poteſt.
Cur? ipſe rhetor eſt imago imaginis.

De eadem Rufi ſtatua. LI.

Rhetoris hæc Rufi ſtatua eſt. Si ſaxea Rufus,
Cur id ais? ſemper ſaxeus ipſe fuit.

De Diogene Cynico philoſopho. LII.

Pera, polenta, tribō, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex
Iſta fuit Cynici: ſed putat hanc nimiam.
Namque cauis manibus cernens potare bubulcum,
Cur ſcyphe te, dixit, geſto ſuperuacuum?

De Cræſo & eodem Diogene. LIII.

Effigiem rex Crœſe tuam ditiſsime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Conſtitit vtque procul: ſolito maiore cachinno
Concuſſus, dixit: Quid tibi diuitiæ
Nunc proſunt, regum rex ô ditiſsime, quum ſis
Sicut ego ſolus, me quoque pauperior?
Nam quæcumq. habui, mecū fero: quum nihil ipſe
Ex tantis tecum, Crœſe feras opibus.

Laïs dicans Veneri ſpeculum ſuum. LIIII.

Laïs anus Veneri ſpeculum dico. dignum habeat ſe
Aeterna æternum forma miniſterium.
At mihi nullus in hoc vſus: quia cernere talem,
Qualis ſum, nolo: qualis eram, nequeo.

De Caſtore, Polluce, & Helena LV.

Iſtos, tergemino naſci quos cernis ab ouo,
Patribus ambiguis, & matribus aſſere natos.
Hos genuit Nemeſis: ſed Leda puerpera fouit.
Tyndareus pater his, & Iupiter. hic putat, hic ſcit.

De imagine Veneris ſculpta à Praxitele. LVI.

Vera Venus Cnidiam quum vidit Cyprida, dixit:
Vidiſti nudam me, puto, Praxitele.
Non vidi, nec fas: ſed ferro opus omne polimus.
Ferrum Gradiui Martis in arbitrio.
Qualem igitur domino ſcierant placuiſſe Cytherē,
Talem fecerunt ferrea cæla deam.

In buculam aream Myronis. LVII.

Bucula ſum, cælo genitoris facta Myronis
Aerea, nec factam me puto, ſed genitam.
Sic me taurus init: ſic proxima bacula mugit:

Sic vitulus ſitiens vbera noſtra petit.
Miraris quod fallo gregem? gregis ipſe magiſter
Inter paſcentes me numerare ſolet.

De eadem bucula. LVIII.

Vbera quid pulſas frigentia matris ahenæ,
O vitule: & ſuccum lactis ab ære petis?
Hunc quoque præſtarem: ſi me pro parte paraſſet
Exteriore Myron, interiore deus.

Ad Dædalum de eadem bucula. LIX.

Dædale, cur vana conſumis in arte laborem?
Me potius clauſæ ſubiice Paſiphaæ.
Illecebras veræ ſi vis dare Dædale vaccæ:
Viua tibi ſpecies vacca Myronis, erit.

Eadem de ſe. LX.

Errasti, attendens hæc ilia noſtra iuuence.
Non manus artificis lac dedit vberibus.

Eadem. LXI.

Paſce greges procul hinc: ne quæſo bubulce, Myronis
Aes, veluti ſpirans cum bubus exagites.

Eadem. LXII.

Me vitulus cernens, immugiet. irruet in me
Taurus amans, paſtor cum grege mittet agens.

De eadem Myronis bucula. LXIII.

Aerea mugitum poterat dare vacca Myronis:
Sed timet artificis deterere ingenium.
Fingere nam ſimilem viuæ, quam viuere, plus eſt:
Nec ſunt facta dei mira, ſed artificis.

Eadem bucula de ſe. LXIIII.

Aerea bos ſteteram: mactata eſt vacca Mineruæ,
Sed dea proſlatam tranſtulit huc animam.
Et modo ſum duplex: pars ærea, pars animata.
Hæc manus artificis dicitur, illa deæ.

Ad taurum eadem bucula. LXV.

Quid me taure paras, ſpecie deceptus, inire?
Non ſum ego Minoæ machina Paſiphaæ.

De eadem Myronis bucula. LXVI.

Necdum caduco ſole iam ſub veſpere
Ageret iuuencas quum domum paſtor ſuas,
Suam relinquens, me minabat, vt ſuam.

De eadem bucula. LXVII.

Vnam iuuencam paſtor forte amiſerat;
Numerumque iuſſus reddere,

Me defuiſſe conquerebatur: ſequi
  Quæ noluiſſem ceteras.

Quæ ſexum mutarint. LXVIII.

Vallebanæ res nota, & vix credenda poëtis:
  Sed quæ de vera promitur hiſtoria.
Femineam in ſpeciem conuertit maſculus ales:
  Pauaque de pauo conſtitit ante oculos.
Cuncti admirantur monſtrum: ſed mollior agna
  Attitit in tenerum de grege verſa marem.
Quid ſtolidi ad ſpeciem notæ nouitatis hebetis?
  An vos Naſonis carmina non legitis?
Cænea conuertit proles Saturnia Conſus:
  Ambiguoque fuit corpore Tireſias.
Vidit ſeminirum fons Salmacis Hermaphroditum:
  Vidit nubentem Plinius Androgynum.
Nec ſatis antiquum, quod Campana in Beneuento
  Vnus epheborum virgo repente fuit.
Nolo tamen veteris documenta arceſſere famæ.
  Ecce ego ſum factus femina de puero.

Ad Pythagoram de Marco. LXIX.

Pythagora Euphorbi, reparas qui ſemina rerum
  Corporibusque nouis das reduces animas:
Dic, quid erit Marcus jam fata nouiſsima functus,
  Si redeat vitam rurſus in aëriam,
Quis Marcus? Feles nuper pullaria dictus;
  Corrupit totum qui puerile decus:
Peruerſæ veneris poſtico vulnere foſſor,
  Lucili vatis ſubulo, pullipremo.
Non taurus,non mulus erit, non hippocamelus,
  Non caper, aut aries, ſed ſcarabæus erit.

Subſcriptum picturæ Criſpæ mulieris impudicæ. LXX.

Præter legitimi genitalia fœdera cœtus,
Repperit obſcœnas veneres vitioſa libido.
Herculis hæredi quam Lemnia ſuaſit egeſtas.
Quam toga facundi ſcenis agitauit Afrani.
Et quam Nolanis capitalis luxus inuſsit.
Criſpa tamen cunctas exercet corpore in vno.
Deglubit, fellat, molitur per vtramque cauernam;
Ne quid inexpertum fruſtra moritura relinquat.

De Achilla, qui diſſecuit caluariam. LXXI.

Abiecta in triuiis inhumatæ glabra iacebat
  Teſta hominis, nudum jam cute caluitium.

Fleuerunt

Eluſerunt alii: fletu non motus Achillas:
Inſuper & ſilicis verbere diſſecuit.
Eminus ergo icto rediit lapis vltor ab oſſe:
Auctoriſque ſui frontem oculoſque petit.
Sic vtinam certos manus impia dirigat ictus,
Auctorem vt feriant tela retorta ſuum.

De Alcone medico, & Diodoro haruſpice. LXXII.

Languenti Marco dixit Diodorus haruſpex,
Ad vitam non plus ſex ſupereſſe dies.
Sed medicus diuis ſatiſque potentior Alcon,
Falſum conuicit illico haruſpicium,
Tractauitque manum victuri, ni tetigiſſet,
Illico nam Marco ſex periere dies.

De ſigno Iouis & Alcone medico. LXXIII.

Alcon heſterno ſignum Iouis attigit. ille,
Quamuis marmoreus, vim patitur medici.
Ecce hodie iuſſus tranſferri ex æde vetuſta,
Effertur: quamuis ſit Deus, atque lapis.

In Eunomum medicum. LXXIV.

Languentem Catum moriturum dixerat olim
Eunomius. euaſit fati ope, non medici.
Paulo poſt ipſum videt, aut vidiſſe putauit
Pallentem, & multa mortis in effigie.
Quis tu? Caius, ait. Viuiſne? hic abnuit. At quid
Nunc agis hic? iuſſu Ditis, ait, venio.
Vt quia notitiam rerumq. hominumque tenerem,
Accirem medicos. Eunomus obriguit.
Tum Caius: Metuas nihil, Eunome. dico ego & omnes,
Nullum qui ſaperet, dicere te medicum.

In hominem vocis abſonæ. LXXV.

Latratus catulorum, hinnitus fingis equorum,
Caprigenumque pecus, lanigeroſque greges,
Balatu adſimilas: aſinos quoque rudere dicas,
Quum vis Arcadicum fingere, Marce, pecus.
Gallorum cantus, & ouantes gutture coruos,
Et quidquid vocum bellua, talis habet.
Omnia quum ſimules ita vere, vt ficta negentur:
Non potes humanæ vocis habere ſonum.

Ad Criſpam. LXXVI.

Deformem quidam te dicunt Criſpa: at ego iſtud
Neſcio. mi pulchra es. iudice me ſatis eſt.
Quinetiam cupio, iunctus quia zelus amori eſt,
Vt videare aliis fœda, decora mihi.

Qualem velit habere amicam. LXXVII.

Sit mihi talis amica, velim:
Iurgia quæ temere incipiat:
Nec ſtudeat quaſi caſta loqui.
Pulchra, procax, petulante manu.
Verbera quæ ferat, & regerat.
Cæſaque ad oſcula confugiat.
Nam niſi moribus his fuerit:
Caſta, modeſta, pudenter agens;
Dicere abominor, vxor erit.

Ad Cupidinem ex Græco. LXXVIII.

Hoc quod amare vocāt, miſce, aut diſſolue, Cupido,
Aut neutrum flammis vre, vel vre duos.

Ad Dionem de amore ſuo. LXXIX.

Aut reſtingue ignem, quo torreor, alma Dione:
Aut tranſire iube, vel face vtrumque parem.

Ex Græco: ἀρχὴ τὸ ἥμισυ παντός. LXXX.

Incipe. dimidium facti eſt cœpiſſe, ſuperſit
Dimidium. rurſum hoc incipe: & efficies.

Ex Græco. LXXXI.

Ἁ χάρις ἁ βραδύπους ἄχαρις χάρις.

Gratia quæ tarda eſt, ingrata eſt. Gratia namque
Cum fieri properat, gratia grata magis.

Idem. LXXXII.

Si bene quid facias, facias cito. nam cito factum
Gratum erit. Ingratum gratia tarda facit.

In ſaltatorem ineptum. LXXXIII.

Deceptæ felix caſus ſe miſcuit arti.
Hiſtrio ſaltauit: qui Capanea ruit.
Idem qui Nioben ſaltauit ſaxeus, vt tum
Spectator veram crediderit Nioben,
In Canace, viſus multo felicior ipſa:
Quod non hic gladio viſcera diſſecuit.

De eadem. LXXXIIII.

Daphnen & Nioben ſaltauit ſimius idem,
Ligneus vt Daphne, ſaxeus vt Niobe.

Dodralis potio. LXXXV.

Dodra ex dodrante eſt. ſic collige, ius, aqua, vinum,
Sal, oleum, panis, mel, piper, herba, nouem.

De eadem. LXXXVI.

Dodra vocor. Quæ cauſa? Nouem ſpecies gero. Quæ ſunt?

Ius,

Ius, aqua, mel, vinum, panis, piper, herba, oleum,
ſal.

De eadem dodra potione. LXXXVII.

Δόδρα πότος ϗ ἀριθμός, ἔχω μέλι, οἶνον, ἔλαιον,
Ἄρτον, ἅλας, βοτάνην, ζωμὸν, ὕδωρ, πέπερι.

De Iuriſconſulto, qui vxorem habebat adulteram. LXXXVIII.

Iuriſconſulto, cui viuit adultera coniux,
Papia lex placuit, Iulia diſplicuit.
Quæritis vnde hæc ſit diſtantia? ſemiuir ipſe
Scatiniam metuens, non metuit Titiam.

Ad Zoilum: qui vxorem mœcham duxerat. LXXXIX.

Semiuir vxorem duxiſti Zoile mœcham.
O quantus fiet queſtus vtrimque domi!
Quum dabit vxori molitor tuus, & tibi adulter,
Quantum deprenſi damna pudoris emunt!
Sed modo quæ vobis lucroſa libido videtur,
Iacturam ſenio mox ſubeunte feret.
Incipient operas conducti vendere mœchi,
Quos modo munificos lena iuuenta tenet.

Ad Venerem δύσερως. XC.

Hanc amo, quæ me odit: contra, hanc, quoniam me
amat, odi.
Compone inter nos, ſi potes, alma Venus.
Perfacile id faciam: mores mutabo, & amores,
Oderit hæc, amet hæc. Rurſus idem patiar.
Vis ambas vt ames? Si diligat vtraque vellem.
Hoc tibi tu præſta, Marce, vt ameris ama.
Suaſiſti, Venus ecce, duas dyſeros vt amarem.
Odit vtraque: aliud da modo conſilium.
Vince datis ambas. Cupio: verum arcta domi res.
Pellice promiſsis. Nulla fides inopi.
Atteſtare deos. Nec fas mihi fallere diuos.
Peruigila ante fores. Nocte capi metuo.
Scribe elegos. Nequeo, Muſarũ & Apollinis expers.
Frange fores. Pœnas iudicii metuo.
Stulte ab amore mori pateris: non vis ob amorem.
Malo miſer dici, quam miſer atque reus.
Suaſi quod potui: tu alios modo conſule. Dic
quos?
Quod ſibi ſuaſerunt, Phædra, & Eliſſa, dabunt.

Quod

Quod Canace, Phyllisque, & faſtidita Phaoni.
Hoc das conſilium? Tale datur miſeris.

Pulchrum dei reſponſum. XCI.

Doctus Hylas cæſtu, Phegeus catus arte palæſtræ,
Clarus Olympiacis & Lycus in ſtadiis,
An poſſent omnes venturo vincere agone,
Hammonem Libyæ conſuluere deum.
Sed deus, vt ſapiens, Dabitur victoria vobis
Indubitata quidem, ſi caueatis, ait,
Ne quis Hylam cæſtu, ne quis certamine luctæ
Phegea, ne curſu te Lyce prætereat.

De Hermiones zona. XCII.

Punica turgentes redimibat zona papillas
Hermiones: zonæ textum elegeion erat.
Qui legis hunc titulum, Paphie tibi mandat, ames me:
Exemploque tuo neminem amare vetes.

De Hyla quem Naiades rapuerunt. XCIII.

Adſpice quam blandæ necis ambitione fruatur,
Letiferi experiens gaudia, pulcher Hylas!
Oſcula & infeſtos inter moriturus amores,
Ancipites patitur Naiadas Eumenidas.

Ad nymphas quæ Hylam merſerunt. XCIIII.

Furitis procaces Naiades,
Amore ſæuo, & irrito.
Ephebus iſte flos erit.

De Narciſſo: qui ſuiipſius amore captus erat. XCV.

Si cuperes alium, poſſes Narciſſe potiri.
Nunc tibi amoris adeſt copia: fructus abeſt.

De eodem. XCVI.

Quid non ex huius forma pateretur amator,
Ipſe ſuam qui ſic deperit effigiem.

In Echo dolentem propter mortem Narciſſi. XCVII.

Commoritur Narciſſe tibi reſonabilis Echo,
Vocis ad extremos exanimata modos.
Et pereuntis adhuc gemitum reſecuta querelis,
Vltima nunc etiam verba loquentis amat.

De Hermaphrodito. XCVIII.

Mercurio genitore ſatus, genitrice Cythere,
Nominis vt mixti, ſic corporis Hermaphroditus,

Concretus

Concretus ſexu, ſed non perfectus, vtroque:
Ambiguæ Veneris, neutro potiundus amori.

De coniunctione Salmacis cum Hermaphrodito. XCIX.
Salmacis optato concreta eſt nympha marito.
Felix virgo, ſibi ſi ſcit ineſſe virum.
Et tu formoſæ iuuenis permixte puellæ,
Bis felix, vnum ſi licet eſſe duos.

Ad Apollinem, de Daphne puella fugiente. C.
Pone arcum Pæan, celereſque reconde ſagittas:
Non te virgo fugit, ſed tua tela timet.

Ad corticem, quo Daphne tegebatur. CI.
Inuide cur properas cortex operire puellam?
Laurea debetur Phœbo, ſi virgo necatur.

In duas ſorores diuerſarum morum. CII.
Delia, vos miramur: & eſt mirabile: quod tam
Diſsimiles eſtis, tuque ſororque tua.
Hæc habitu caſto, quum non ſit, caſta videtur;
Tu, præter cultum, nil meretricis habes.
Quum caſti mores tibi ſint, huic cultus honeſtus;
Te tamen & cultus damnat, & actus eam.

Ad Gallam. CIII.
Vado, ſed ſine me, quia te ſine: nec niſi tecum
Totus ero; pars quum ſim altera Galla tui.
Vado tamen, ſed dimidius, vado minor ipſo
Dimidio: nec me iam locus vnus habet.
Nam tecum fere totus ero, quocumque recedam;
Pars veniet mecum quantulacumque mei.
Separor vnus ego: ſed partem ſumo minorem
Ipſe mei. tecum pars mea maior abit.
Si redeam: tibi totus ero: pars nulla vacabit,
Quæ mox non redeat in tua iura. Vale.

In Venerem anadyomenen. CIIII.
Emerſam pelagi nuper genitalibus vndis
Cyprin Apellei cerne laboris opus:
Vt complexa manu madidos ſalis æquore crines
Humidulis ſpumas ſtringit vtraque comis.
Iam tibi nos Cypri, Iuno, inquit, & innuba Pallas,
Cedimus: & formæ præmia deferimus.

In puerum formoſum. CV.
Dum dubitat natura, marem, faceretne puellam:
Factus es, ô pulcher, pæne puella puer.

In ſcabioſum Polygitonem. CVI.

Thermarum in ſolio ſi quis Polygitona vidit
Vlcera membrorum ſcabie putrefacta fouentem,
Præpoſuit cunctis ſpectacula talia ludis.
Principio tremulis gannitibus aëra pulſat,
Verbaque laſciuos meretricum imitantia cœtus
Vibrat: & obſcœnæ numeros pruriginis implet.
Brachia deinde rotat, velut enthea dæmone Mænas,
Pectus, crura, latus, ventrem, femora, inguina, ſuras,
Tergū, colla, humeros, luteæ Symplegadis antrum.
Tam diuerſa locis vaga carnificina pererrat,
Donec mercentem calidi feruore lauacri
Blandus lecaſt ſoluat dulcedine morbus.
Deſectos ſic fama viros, vbi caſſa libido
Femineos cœtus, & non ſua bella laceſsit,
Irrita vexato conſumere gaudia lecto,
Titillata breui quum iam ſub fine voluptas
Feruet, & ingeſto peragit ludibria morſu:
Turpia non aliter Polygiton membra reſoluit.
Et quia debentur ſuprema piacula vitæ,
Ad Phlegethonteas ſeſe iam præparat vndas.

De quodam Siluio Bono, qui erat Brito. CVII.

Siluius ille Bonus, qui carmina noſtra laceſsit,
Noſtra magis meruit diſticha Brito bonus.

Siluius hic Bonus eſt. Quis Siluius? Iſte Britannus.
Aut Brito hic non eſt Siluius, aut malus eſt.

Siluius iſte bonus fertur ferturque Britannus:
Quis credat ciuem degeneraſſe bonum?

Nemo bonus Brito eſt. ſi ſimplex Siluius eſſe
Incipiat, ſimplex deſinat eſſe bonus.

Siluius hic bonus eſt. Sed Brito eſt Siluius idem,
Simplicior res eſt, credite, Brito malus.

Silui, Brito bonus, quamuis homo non bonus eſſe
Ferris: nec ſe quit iungere Brito bono.

In Furippum. CVIII.

Pars te Furippum vocitat, pars vêro Furippum,
Altera producens, altera corripiens.
Elige vtrum malis, aut tende, aut corripe nomen.
Conueniet quoduis, fur furioſe, tibi.

Epicuri

Epicuri opinio. CIX.

Quod eſt beatum, morte & æternum carens,
Nec ſibi parit negocium, nec alteri.

De homine pigro. - CX.

Sanus piger, febriente multo eſt nequior.
Potat duplum: dapesque duplices deuorat.

In Didus imaginem. CXI.

Illa ego ſum Dido vultu, quam conſpicis, hoſpes,
Aſsimilata modſs, pulchraque mirificis.
Talis eram: ſed non, Maro quam mihi finxit, erat
Vita nec inceſtis læta cupidinibus. (mens;
Namque nec Aeneas vidit me Troïus vmquam,
Nec Libyam aduenit claſsibus Iliacis.
Sed furias fugiens atque arma procacis Iarbæ,
Seruaui, fateor, morte pudicitiam,
Pectore transfixo: caſtos quod pertulit enſes,
Non furor, aut læſo crudus amore dolor.
Sic cecidiſſe iuuat. vixi ſine vulnere famæ.
Vlta virum, poſitis mœnibus, oppetii.
Inuida cur in me ſtimulaſti Muſa Maronem,
Fingeret vt noſtræ damna pudicitiæ?
Vos magis hiſtoricis, lectores, credite de me,
Quam qui furta deûm concubitusque canunt
Falſidici vates, temerant qui carmine verum:
Humanisque deos aſsimilant vitiis.

De tribus inceſtis. CXII.

Tres vno in lecto, ſtuprum duo perpetiuntur,
Et duo committunt. quatuor eſſe reor.
Falleris; extremis da ſingula crimina: & illum
Bis numeres medium: qui facit, & patitur.

In Caſtorem CXIII.

Lambere quum vellet mediorum membra virorũ
Caſtor, nec poſſet vulgus habere domi:
Repperit, vt nullum fellator perderet inguen;
Vxoris cœpit lingere membra ſuæ.

De amiſſa puella. CXIIII.

Tres fuerant Charites: ſed dum mea Lesbia vixit,
Quatuor; vt periit, tres numerantur item.

In Fauſtulum ſtaturæ breuis Anicii Probini - CXV.

Fauſtulus inſidens formicæ, vt magno elephanto,
Decidit: & terræ terga ſupina dedit.
Moxq idem ad mortem eſt multatus calcibus eius:

 Perſitus

Perditus vt poſſet vix retinere animam.
Vix tamen eſt fatus: Quid rides, improbe Liuor?
Quod cecidi, cecidit non aliter Phaethon.

In Eunum liguritorem. CXVI.

Eune, quid affectas vendentem Phyllida odores?
Diceris hanc mediam lambere, non molere.
Perſpice, ne mercis fallant te nomina: vel, ne
Aëre Seplaſiæ decipiare, caue.
Dum Cuſton Coſtonque putas communis odoris,
Et Nardum, ac Sardas, eſſe ſapore pari.
Diuerſa infelix & lambit, & olfacit Eunus.
Diſsimilem olfactum naris & oris habet.

In eundem Eunum. CXVII.

Salgama non hoc ſunt, quod Balſama. cedite odo-(res.
Nec male olere mihi, nec bene olere placet.

In eundem Eunum. CXVIII.

Λαΐς, ἔρως, & ἴτυς, χείρων, & ἥρως, ἴτυς alter;
Nomina ſi ſcribis, prima elementa adime:
Vt faciam verbum, quod tu facis Eune magiſter,
Dicere me Latium non decet opprobrium.

In eundem. CXIX.

Eune, quod vxoris grauidæ putria inguina lambis;
Feſtinas gloſſas non natis tradere natis.

Ad eundem pædagogum liguritorem. CXX.

Eunus Syriſcus inguinum liguritor,
Opicus magiſter, ſic cum docet Phyllis.
Muliebre membrum quadriangulum cernis.
Triquetro coactu Δ litteram ducit,
De valle femorum altrinſecus pares rugas,
Mediumque, fiſsi rima qua patet, callem,
Ψ dicit eſſe. nam trifiſsilis forma eſt.
Cui ipſe linguam quum dedit ſuam Λ eſt.
Veramque in illis eſſe Φ notam ſentit,
Quid imperite ρ putas ibi ſcriptum,
Vbi locari Iota conuenit longum?
Miſelle doctor, ϒ tibi ſit obſcœno,
Tuumque nomen θ ſectilis ſignet.

In Medeæ imaginem. CXXI.

Medeam vellet quum pingere Timomachi mens,
Volucntem

Voluentem in natos crudum animo facinus:
Immanem exhauſit rerum in diuerſa laborem,
Fingeret affectum matris vt ambiguum.
Ira ſubeſt lachrymis, miſeratio non caret ira.
Alterutrum videas, vt ſit in alterutro.
Cunctantem ſatis eſt,nam digna eſt ſanguine mater
Natorum, tua non dextera Timomache.

In eandem. CXXII.

Quis te pictorum ſimulauit peſsima Colchis,
In natos crudum voluere mente nefas?
Vſqueadeone ſitis puerorum haurire cruorem,
Vt ne picta quidem parcere cæde veliſt
Numnam te pellex ſtimulat? num ne alter Iaſon,
Altera vel Glauce ſunt tibi cauſa necis?
Quin ne picta quidem ſis barbara.namque tui vim
Cera tenax zeli concipit immodicam.
LaudoTimomachũ:matrem quod pinxit in enſem,
Cunctantem prolis ſanguine ne maculet.

In quendam qui leuia ſibi inguina faciebat. CXXIII.

Inguina quod calido leuas tibi dropace,cauſa eſt:
Iritant volſas leuia membra lupas.
Sed quod & elixo plantaria podice vellis:
Et teris incluſas pumice Clazomenas:
Cauſa latet: bimarem niſi quod patientia morbum
Appetit: & tergo femina, pube vir es.

In cæcum & claudum. CXXIV.

Inſidens cæco graditur pede claudus vtroque,
Quo caret alteruter, ſumit ab alterutro.
Cæcus namque pedes claudo, greſſumq. miniſtrat;
At claudus cæco lumina pro pedibus,

Idem. CXXV.

Ambulat inſidens cæco, pede captus vtroque;
Atque alterna ſubit munia debilitas.
Nam cæcus claudo, pede commodat: ille viciſsim
Mutua dat cæco lumina pro pedibus.

De diuite & paupere. CXXVI.

Non eſt diues opum diues: nec pauper inopſque
Infelix. alio nec magis alter eget,
Diues eget gemmis, cereali munere pauper.
Sed quum egeant ambo,pauper egens minus eſt

De Penelope. CXXVII.

Intemerata procis, & tot ſeruata per annos,

Oſcula vix ipſi cognita Telemacho.
Hinc mea virginitas racibus tibi luſit adulteis:
Arſit & inuidia principe verus amor.
Sæpe ego mentitis tremui noua femina ſomnis,
Lapſaque non merito ſunt mihi verba ſono.
Et tamen ignotos ſenſi experrecta dolores,
Strataque tentaui ſicca pauente manu.
Nam tibi anhelanti, ſupremaque bella mouenti,
Paruit indulgens & ſine voce dolor.
Dente nihil violare fero, nihil vnguibus auſæ:
Fœdera nam tacita pace peregit amor.
Denique non auiam tremulo clamore vocaui:
Nec prior obſequio ſerua cucurrit anus.
Ipſa verecundo tetigi pallore puellas,
Impoſitum teneri faſſa pudoris opus.

In Grammaticum. CXXVIII.

Felix Grammaticus non eſt;ſed nec fuit vnquam:
Nec quiſquam eſt felix nomine grammaticus.
At ſi quis felix præter fatum extitit vmquam:
Is demum exceſsit grammaticos canonas.

De infauſto matrimonio Grammatici. CXXIX.

Arma virumque docens,atque arma virumq.peritus
Non duxi vxorem, ſed magis arma domum.
Namque dies totos, totaſque ex ordine noctes
Litibus oppugnat meque, meumque larem;
Atque vt perpetuis dotata à Marte duellis,
Arma in me tollit, nec datur vlla quies.
Iamque repugnanti dedam me: vt denique victum
Iurget ob hoc ſolum, iurgia quod fugiam.

De Auxilio Grammatico. CXXX.

Emendata poteſt quænam vox eſſe magiſtri,
Nomen qui proprium cum vitio loquitur?
Auxilium te nempe vocas, inſcite magiſter.
Da rectum caſum: iam Solecismus eris.

De fratribus Thebanis. CXXXI.

Nec Stygiis lucis ineunt ſua fœdera fratres
Oedipodionidæ, de miſero ah miſeri.
Namque etiam ex vno ſurgentes aggere flammæ
In diuerſa ſui diſsiliunt cineris.
Infandos iuuenes! quos nec diſcordia, caſſos
Luce, nec in ſemet linquit atrox animus.
Atque vtinam & Thebas quiſſent partirier ipſas,
Regnorum & metas, vt cinerum nebulas!

De-

De ingratis, ex Menandro. CXXII.

Nil homine terra peius ingrato creat.
Vicinus,hoſpes,notus, ignotus, cliens,
Et ſi qua genera ſunt id ciuium genus,
Si quid petenti promptus opis impertias
Vt miſereare: gratia actutum perit.

De Demoſthene. CXXIII.

Diſcere ſi cupias doctis quam multa licebit,
Quæ noſti,meditando velis inoleſcere menti.
Quæ didiciſti haud dum dicendo abſumere tendas.

De vxore deformi. CXXIIII.

Deformis vxor cui ſit, ancilla elegans:
Vxorem habere, ſubigere ancillam velit.

De fortuna varietate. CXXV.

Fortuna nunquam ſiſtit in eodem ſtatu;
Semper mouetur; variat, & mutat vices,
Et ſumma in imum vertit,ac verſa erigit.

In Stellam. CXXVI.

Stella prius ſuperis fulgebas lucifer: at nunc
Extinctus, caſsis lumine veſper eris.

Ex Menandro. CXXVII.

Re fruere,vt natus mortalis;dilige ſed rem,
Tanquam immortalis.ſors eſt in vtroque verenda.

Ad notarium velociſsime excipientem. CXXVIII.

Puer notarum præpetum
Sollers miniſter aduola.
Bipatens pugillar expedi,
Cui multa fandi copia.
Punctis peracta ſingulis
Vt vna vox abſoluitur.
Euoluo libros vberes
Inſtarque denſæ grandinis
Torrente lingua perſtrepo,
Tibi nec aures ambigunt,
Nec aucupatur pagina.
Et mota parce dextera
Volat per æquor cereum.
Quum maxime nunc proloquor,
Circumloquentis ambitu:
Tu ſenſa noſtri pectoris
Vix dicta iam ceris tenes,
Sentire tam velox mihi
Vellem dediſſet mens mea,

Quam præpetis dextræ fuga
Tu me loquentem præuenis.
Quis, quæſo, quis me prodidit?
Quis iſta iam dixit tibi,
Quæ cogitabam dicere?
Quæ furta corde in intimo
Exercet ales dextera?
Quis ordo rerum tam nouus,
Veniat in aures vt tuas,
Quod lingua nondum abſoluerit?
Doctrina non hæc præſtitit:
Nec vlla tam velox manus
Celeripedis compendij.
Natura munus hoc tibi,
Deusque donum tradidit:
Quæ loquerer, vt ſcires prius:
Idemque velles, quod volo.

AVSONII
EPIGRAMMATA IV. quibus Faſtorum à ſe digeſtorum meminit.

AVSONIVS HESPERIO *filio ſalutem.* I.

Ignota æternæ ne ſint tibi tempora Romæ,
Regibus, & patrum ducta ſub imperiis,
Digeſsi Faſtos, & nomina perpetis æui:
Sparſa iacent Latiam ſi qua per hiſtoriam.
Sit tuus hic fructus. vigilatas accipe noctes.
Obſequitur ſtudio noſtra lucerna tuo.
Tu quoque venturos per longum conſere Ianos,
Vt mea congeſsit pagina præteritos.
Exemplum iam patris habes: vt protinus & te
Aggreget Auſoniis purpura conſulibus.

Supputatio ab vrbe condita in conſulatum noſtrum. II.

Annis vndecies centum coniunge quaternos,
Vndecies, vnamque ſuper trieterida necte.
Hæc erit æternæ ſeries ab origine Romæ.

De

De eodem ad Proculum. III.

Vrbis ab æternæ deductam rege Quirino
Annorum ſeriem quum Procule accipies:
Mille annos, centumque & bis fluxiſſe nouenos
Conſulis Auſonii nomen adusque leges.
Fors erit, vt luſtrum quum ſe cumulauerit iſtis,
Confectam Proculus ſignet Olympiadem.

In fine eiuſdem libri additi. IIII.

Hactenus adſcripſi Faſtos, ſi ſors volet vltra
Adiiciam. ſi non; qui legis, adiicias.
Scire cupis,qui ſim?titulũ qui quartus ab vno eſt,
Quære. leges nomen Conſulis Auſonii.

AVSONII

BVRDIGALENSIS

EPHEMERIS,

ID EST,

Totius diei negotium.

MANE iam clarum reſerat feneſtras.
Iam ſtrepit nidis vigilax hirundo.
Tu,velut primam, mediamque noctem
Parmeno dormis.
Dormiunt glires hiemem perennem,
Sed cibo parcunt. tibi cauſa ſomni,
Multa quod potas, nimiaque tendis
Mole ſaginam.
Inde nec flexas ſonus intrat aures:
Et locum mentis ſopor altus vrget,
Nec coruſcantis oculos laceſſunt
Fulgura lucis.
Annuam quondam iuueni quietem,
Noctis & lucis vicibus manentem,
Fabulæ fingunt: cui Luna ſomnos
Continuarit.
Surge nugator, lacerande virgis.
Surge: ne longus tibi ſomnus, vnde
Non times, detur. rape membra molli
Parmeno lecto.

Forſ& hæc ſomnum tibi cantilena
Sapphico ſuadet modulata verſu.
Leſbiæ depelle modum quietis
Acer Iambe.

Item Parecbaſis.

Puer eia ſurge: & calceos,
Et linteam da ſindonem.
Da, quidquid eſt, amictui
Quod iam paraſti vt prodeam,
Da rore fontano abluam
Manus, & os, & lumina.
Pateatque, fac, ſacrarium,
Nullo paratu extrinſecus.
Pia verba, vota innoxia.
Rei diuinæ copia eſt.
Nec tus cremandum poſtulo,
Nec liba cruſti mellei:
Foculumque viui cæſpitis
Vanis relinquo altaribus.
Deus precandus eſt mihi,
Ac filius ſummi Dei,
Maieſtas vniuſmodi,
Sociata ſacro ſpiritui,
Et ecce iam vota ordior:
Et cogitatio, numinis
Præſentiam ſentit, pauens.
Pauet nequicquam ſpes, fides.

Oratio.

Omnipotens, ſolo mentis mihi cognite cultu,
Ignorate malis, & nulli ignote piorum,
Principio, extremoque carens: antiquior æuo,
Quod fuit, aut veniet: cuius formamq. modumq.,
Nec mens complecti poterit, nec lingua profari:
Cernere quem ſolus, coramque audire iubentem,
Fas habet, & patriam propter conſidere dextram:
Ipſe opifex rerum, rebus cauſa ipſa creandis,
Ipſe Dei verbum, verbum Deus, anticipator
Mundi quem facturus erat: generatus in illo
Tempore, quo tempus nondum fuit: editus ante,
Quam iubar, & rutilus cælum illuſtraret eous.
Quo ſine nil actum: per quem facta omnia. cuius
In cælo ſolium; cui ſubdita terra ſedenti,
Et maris, & obſcuræ chaos inſuperabile noctis:

Irrequies

Irrequies cuncta ipſe mouens, vegetator inertum:
Non genito genitore Deus, qui fraude ſuperbi
Offenſus populi, gentes in regna vocauit,
Stirpis adoptiuæ meliore propagę colendus:
Cernere quem licuit proauis: quo numine viſo,
Et patrem vidiſſe datum: contagia noſtra
Qui tulit: & diri paſſus ludibria lethi,
Eſſe iter æternæ docuit remeabile vitæ:
Nec ſolam remeare animam, ſed corpore toto
Cæleſtes intrare plagas, & inane ſepulchri
Arcanum vacuis adopertum linquere terris.
Nate patris ſummi, noſtroque ſalutifer æuo,
Virtutes patrias genitor cui tradidit omnes,
Nil ex inuidia retinens, plenusque datorum,
Pande viam precibus, patriasq. hæc perfer ad aures.
Da pater inuictam contra omnia crimina mentē,
Vipereumque nefas nocituri auerte veneni.
Sit ſatis, antiquam ſerpens quod perdidit Euam,
Deceptumque adiunxit Adam; nos ſera nepotum
Semina veridicis ætas prædicta prophetis,
Vitemus laqueos, quos letifer implicat anguis.
Pande viam: quæ mē poſt vincula corporis ægri
In ſublime ferat: puri qua lactea cæli
Semita, ventoſæ ſuperat vaga lumina Lunæ.
Qua proceres abiere pii, quaque integer olim
Raptus, quadriiugo penetrat ſuper æthera curru
Helias, & ſolido cum corpore præuius Enoch.
Da pater æterni ſperatam luminis auram:
Si lapides non iuro deos, vnumque verendi
Suſpiciens altare ſacri: libamina vitæ
Intemerata fero: ſi te dominique, deique
Vnigenæ cognoſco patrem, mixtumque duobus,
Qui ſuper æquoreas volitabat ſpiritus vndas.
Da genitor veniam, cruciataque pectora purga:
Si te non pecudum fibris, non ſanguine fuſo,
Quæro: nec arcanis numen coniecto ſub extis.
Si ſcelere abſtineo, errori ipſe obnoxius: & ſi
Opto magis, quam fido, bonus, purusque probari
Confeſſam dignare animam: ſi membra caduca
Execror, & tacitum ſi pœnitet: altaque ſenſus
Formido excruciat, tormentaque ſera gehennæ
Anticipat, patiturque ſuos mens ſaucia manes.
Da pater hæc noſtro fieri rata vota precatu.
Nil metuam, cupiamque nihil: ſatis hoc rear eſſe.

Quod ſatis eſt. nil turpe velim. nec cauſa pudoris
Sim mihi. nec faciam cuiquam, quæ tempore eodē
Nolim facta mihi: nec vero crimine lædar,
Nec maculer dubio. paullum diſtare videtur
Suſpectus vereque reus. male poſſe facultas
Nulla ſit: & bene poſſe adſit tranquilla poteſtas.
Sim tenui victu, atque habitu. ſim carus amicis.
Et ſemper genitor, ſine vulnere nominis huius.
Non animo doleam, non corpore: cuncta quietis
Fungantur membra officiis: nec ſaucius vllis
Partibus, amiſſum quicquam deſideret vſus.
Pace fruar. ſecurus agam. miracula terræ
Nulla putem. ſuprema mihi quum venerit hora,
Nec timeat mortem bene conſcia vita, nec optet.
Purus ab occultis quum, te indulgente, videbor,
Omnia deſpiciam. fuerit quum ſola voluptas
Iudicium ſperare tuum. quod dum ſua differt
Tempora, cunctaturque dies, procul exige ſæuum
Inſidiatorem blandis erroribus anguem.
Hæc pia, ſed mæſto trepidantia vota reatu
Chriſte apud æternum placabilis aſſere patrem,
Saluator, deus, ac dominus, mens, gloria, verbum,
Filius, & vero verum de lumine lumen,
Aeterno cum patre manens, in ſæcula regnans.
Conſona quem celebrant modulati carmina Dauidis
Et reſponſuris ferit aëra vocibus Amen.

Egreſsio.

Satis precum datum Deo.
Quamuis ſatis nunquam reis
Fiat precatu numinis.
Habitum forenſem da puer.
Dicendum amicis eſt Aue,
Valeque, quod fit mutuum.
Quod quum per horas quatuor
Inclinet ad meridiem,
Monendus eſt iam Soſias.

Locus inuitationis.

Tempus vocandis nanque amicis appetit;
Ne nos, vel illi demoremur prandium:
Propere per ædes curre vicinas puer.
Scis ipſe, qui ſint. iamque dum loquor, redi.
Quinque aduocaui. ſex enim conuiuium
Cum rege iuſtum: ſi ſuper, conuicium eſt.
Abiit. relicti nos ſumus cum Soſia.

Locus ordinandi quoque.

Soſia prandendum eſt.quartam iam totus in horã
Sol calet: ad quintam flectitur vmbra notam.
An vegeto madeant condita obſonia guſtu,
(Fallere namque ſolent) experiundo proba.
Concute feruentes, palmis voluentibus, ollas,
Tinge celer digitos iure calente tuos:
Vibranti lambat quos humida lingua recurſu.
* * *

Deſunt multa.

* * *

Quadrupedum,& volucrũ.vel cum terrena marinis
Monſtra admiſcentur: donec purgantibus Euris
Difflatæ liquidum tenuentur in aëra nubes.
Nunc fora, nunc lites, lati modo pompa theatri
Viſitur: & turmas equitum, cædesque latronum
Perpetior: lacerat noſtros fera bellua vultus,
Aut in ſanguinea gladio graſſamur harena.
Per mare naufragum gradior pedes: & freta curſu
Tranſilio, & ſubitis volito ſuper aëra pennis.
Infandas etiam veneres, inceſtaque noctis
Dedecora, & tragicos patimur per ſomnia cœtus.
Perfugium tamen eſt, quotiens portenta ſoporum
Soluit rupta pudore quies: & imagine fœda
Libera mens vigilat: totum bene conſcia lectum
Pertractat ſecura manus. probroſa recedit
Culpa tori, & profugi minuiſcunt crimina ſomni:
Cerno, triumphantes inter, me plaudere; rurſum
Inter captiuos trahor exarmatus Alanos.
Templa Deum,ſanctasque fores,palatiaque aurea
Specto, & Sarrano videor diſcumbere in oſtro:
Et mox fumoſis conuiua accumbo popinis.
Diuinum perhibent vatem, ſub frondibus vlmi
Vana ignauorum ſimulachra locaſſe ſoporum,
Et geminas numero portas, quæ fornice eburno
Semper fallaces glomerat ſuper aëra formas:
Altera quæ veros emittit cornea viſus.
Quod ſi de dubiis conceditur optio nobis:
Deeſſe fidem lætis melius,quam vana timeri.
Ecce ego iam malim falli. nam dum modo ſemper
Triſtia vaneſcant, potius caruiſſe fruendis
Quam trepidare malis.ſatis eſt bene,ſi metus abſit.
Sunt & qui fletus, & gaudia controuerſa
Coniectent; varioque trahant euenta relatu.

Ite per obliquos cœli mala ſomnia mundos,
Irrequieta vagi qua diffiant nubila nimbi.
Lunares habitate polos. quid noſtra ſubitis
Limina, & anguſti tenebroſa cubilia tecti?
Me ſinite ignauas placidum traducere noctes;
Dum redeat roſeo mihi Lucifer aureus ortu.
Quod ſi me nullis vexatum nocte figuris,
Mollis tranquillo permulſerit aëre ſomnus;
Hunc lucum, noſtro viridis qui frondet in agro,
Vlmeus, excubiis habitandum dedico veſtris.

AVSONII
BVRDIGALENSIS
PARENTALIA.

*

PRAEFATIO.

Scio verſiculis meis euenire, vt faſtidioſe legantur. quippe ſic meritum eſt eorum. Sed quoſdam ſolet commendare materia: & aliquotiens fortaſſe lectorem, ſolum lemma ſollicitat tituli: vt feſtiuitate perſuaſus, & ineptiam ferre contentus ſit. Hoc opuſculũ nec materia amanum eſt, nec appellatione iucundum. Habet mœſtam religionem: qua carorum meorum obitus, triſti affectione commemoro. Titulus libelli eſt PARENTALIA. *Antiqua appellationis hic dies. & iam inde ab Numa cognatorum inferiis inſtitutus. nec quicquam ſanctius habet reuerentia ſuperſtitum; quam vt amiſſos venerabiliter recordetur.*

Item præfatio verſibus adnotata.

Nomina carorum iam condita funere iuſto,
Fleta prius lachrymis, nunc memorabo modis;
Nuda,

Nuda,ſine ornatu, fandique carentia cultu,
Sufficit inferiis exequialis honos.
Nænia funereis ſatis officioſa querelis,
Annua ne tacitus munera prætereas:
Quæ Numa cognatis ſolemnia dedicat vmbris:
Vt gradus, aut mortis poſtulat,aut generis.
Hoc ſatis & tumulis, ſatis & telluris egenis.
Voce ciere animas funeris inſtar habet.
Gaudent compoſiti cineres ſua nomina dici.
Frontibus hoc ſcriptis & monumenta iubent,
Ille etiam mæſti cui defuit vrna ſepulchri,
Nomine ter dicto pæne ſepultus erit.
At tu quicunque es lector, qui fata meorum
Dignaris mœſtis commemorare elegis:
Inconcuſſa tuæ percurras tempora vitæ:
Et præter iuſtum funera nulla fleas.

IVLIVS AVSONIVS

pater. I.

Primus in his pater Auſonius, quem ponere primũ
Etſi cunctetur filius, ordo iubet.
Cura dei, placidæ functus quod honore ſenectæ,
Vndecies binas vixit Olympiadas.
Omnia quæ voluit, qui proſpera vidit: & idem
Optauit quidquid, contingit, vt voluit.
Non quia fatorum nimia indulgentia: ſed quod
Tam moderata illi vota fuere viro.
Quem ſua contendit ſeptem ſapientibus ætas:
Quorum doctrinam moribus excoluit:
Viueret vt potius, quàm diceret arte ſophorum,
Quanquam & facundo non rudis ingenio
Præditus, & vitas hominum ratione medendi
Porrigere, & fatis amplificare moras.
Inde & perfunctæ manet hæc reuerentia vitæ,
Aetas noſtra illi quod dedit hunc titulum:
Vt nullum Auſonius,quem ſectaretur, habebat:
Sic nullum, qui ſe nunc imitetur, habet.

AEMILIA AEONIA *mater.* II.

Proxima tu genitrix Aeonia,ſanguine mixto
Tarbellæ matris, patris & Aeduici.
Morigeræ vxoris virtus cui contigit omnis:
Fama pudicitiæ, lanificæque manus,
Coniugiique fides, & natos cura regendi,
Et grauitas comis, lætaque ſerietas.

Aeternum

Aeternum placidos Manes complexa mariti.
Viua thorum quondam, functa foue tumulum.

AEMILIVS MAGNVS ARBORIVS
Auunculus. III.

Culta mihi eſt pietas, patre primum,& matre vocatis.
Dicere ſed rea ſit, tertius Arborius.
Quem,primũ memorare,nefas mihi,patre ſecundo;
Rurſum non primum ponere, pane nefas.
Temperies adhibenda ....
Ante alios. quanquam patre ſecundus erit.
Tu frater genitricis, & vnanimis genitoris;
Et mihi qui fueris, quod pater, & genitrix.
Qui me lactentem puerum,iuuenemque virumque
Artibus ornaſti: quas didiciſſe iuuat.
Te ſibi Palladiæ antetulit toga docta Toloſæ:
Te Narbonenſis Gallia præpoſuit.
Ornaſti cuius Latio ſermone tribunal,
Et fora Hiberorum, quæque Nouempopulis.
Hinc tenus Europam, fama creſcente, perito
Conſtantinópolis rhetore te viguit.
Tu per mille modos, per mille oracula fandi
Doctus, facundus, tum celer,atque memor.
Tu poſtquam primis placui tibi traditus annis,
Dixiſti, nato me, ſatis eſſe tibi.
Me tibi,me patribus, clarum decus eſſe profeſſus,
Dictaſti fatis verba notanda meis.
Ergo vale, Elyſiam ſortitus auuncule ſedem.
Hæc tibi de Muſis carmina libo tuis.

CAECILIVS ARGICIVS ARBORIVS
Auus. IIII.

Officioſa pium ne deſere pagina munus.
Maternum poſt hos commemoremus auum
Arborium, Aeduico ductum de ſtemmate nomen,
Complexum multas nobilitate domus:
Qua Lugdunenſis prouincia, quaque potentes
Aedues, Alpino quaque Vienna iugo.
Inuida ſed nimium generique opibusque ſuperbis
Aerumna incubuit. Namque auus & genitor
Proſcripti, regnum quum Victorinus haberet
Victor: & in Tetricos recidit imperium.
Tum profugũ in terris, per quas erumpit Aturrus,
Tarbellique furor perſtrepit Oceani,
Craſſantis dudum fortunæ tela pauentem

Pauperis

Pauperis Aemiliæ conditio implicuit.
Mox tenuis multo quæſita pecunia niſu,
  Solamen feſſo, non & opes tribuit.
Tu cæli numeros, & conſcia ſidera fati
  Callebas, ſtudium diſsimulanter agens.
Non ignota tibi noſtræ quoque formula vitæ:
  Signatis quam tu condideras tabulis.
Prodita non vnquam: ſed matris cura retexit
  Sedula, quam timidi cura tegebat aui.
Tu nouies denos vitam quum duxeris annos,
  Expertus fortis tela cauenda deæ,
Amiſſum fleſti poſt trina decennia natum
  Saucius, altero lumine caſſus eras.
Dicebas ſed te ſolatia longa fouere;
  Quod mea præcipuus fata maneret honos.
Et modo conciliis animarum mixta priorum
  Fata tui certe nota nepotis habes.
Sentis quod quæſtor, quod te præfectus, & idem
  Conſul, honorifico munere commemoro.

AEMILIA CORINTHIA
Maura, auia. V.

AEmiliam nunc fare auiam pia cura nepotis:
  Coniux prædicto quæ fuit Arborio.
Nomen huic ioculare datum: cute fuſca quod olim
  Aequales inter Maura vocata fuit.
Sed non atra animo: qui clarior eſſet olore,
  Et non calcata qui niue candidior.
Hæc non deliciis ignoſcere prompta pudendis,
  Ad perpendiculum ſeque ſuosque habuit.
Hæc me præreptum cunis, & ab vbere matris,
  Blanda ſub auſteris imbuit imperiis.
Tranquillos auiæ cineres præſtate quieti
  Aeternum Manes: ſi pia verba loquor.

AEMILIA HILARIA, MATERTERA,
virgo deuota. VI.

Tuque gradu generis matertera, ſed vice matris,
  Affectu nati commemoranda pio,
Aemilia in cunis Hilari cognomen adepta,
  Quod læta, & pueri comis ad effigiem,
Reddebas verum non diſsimulanter ephebum,
  More virûm medicis artibus experiens.
Feminei ſexus odium tibi ſemper: & inde
  Creuit deuotæ virginitatis amor:

Quæ tibi ſeptenos nouies eſt culta per annos,
Quique æui finis, ipſe pudicitiæ.
Hæc, quia vti mater monitis & amore fauebas,
Supremis reddo filius exequiis.

CL. CONTENTVS, & IVLIVS CALIPPIO *patrui.* VII.

Et patruos Elegîa meos reminiſcere cantu;
Contentum, tellus quem Rutupina tegit.
Magna cui & variæ quæſita pecunia ſortis,
Hæredis nullo nomine tuta perit.
Raptus enim lætis, & adhuc florentibus annis,
Trans mare, & ignaris fratribus oppetiit.
Iulius in longam produxit fata ſenectam,
Affectus damnis innumerabilibus.
Qui comis, blanduſque, & menſa commodus vncta,
Hæredes ſolo nomine nos habuit.
Ambo pii, vultu ſimiles, ioca ſeria mixti,
Aeui fortunam non habuere parem.
Diſcreti quamquam tumulis, & honore iacetis,
Commune hoc verbi munus habete; Vale.

ATTVSIVS LVCANVS TALISIVS, *ſocer.* VIII.

Qui proceres, veteremq. volet celebrare Senatum,
Claraque ab exortu ſtemmata Burdigalæ:
Teque, tuumque genus memoret, Lucane Taliſi:
Moribus ornaſti qui veteres proauos.
Pulcher honore oris, tranquillo pectore, comis,
Facundo ciuis maior ab ingenio.
Venatu, & ruris cultu, victuſque nitore,
Omne æuum peragens; publica deſpiciens.
Noſci inter primos cupiens, prior eſſe recuſans;
Ipſe tuo viuens ſegregus arbitrio.
Optabas tu me generum florente iuuenta,
Optare hoc tantum, non & habere datum.
Vota probant ſuperi: meritiſque fauentia ſanctis
Implent fata viri quod voluere boni.
Et nunc perpetui ſentis ſub honore ſepulchri,
Quam reuerens natæ, quamque tui maneam.
Cælebs nanque gener nunc hæc pia munera ſoluo.
Nam & cælebs nunquam deſiuit eſſe gener.

ATTVSIA LVCANA SABINA, *vxor.* IX.

Hactenus vt caros, ita iuſto funere fletos
Functa piis cecinit næniа noſtra modis.

Nunc dolor,atq. cruces, nec contrectabile fulmen,
Coniugis ereptæ mors memoranda mihi.
Nobilis à proauis, & origine clara ſenatus,
Moribus vſque bonis clara Sabina magis.
Te iuuenis primis luxi deceptus in annis,
Perque nouem cælebs te fleo Olympiadas,
Nec licet obductum ſenio ſopire dolorem;
Semper crudeſcit iam mihi pœna recens.
Admittunt alii ſolatia temporis ægri.
Hæc grauiora facit vulnera longa dies.
Torqueo deceptos ego vita cælibe canos;
Quoque magis ſolus,hoc mage mœſtus ago.
Vulnus alit,quod muta domus ſilet,& thorus algens
Quod mala non cuiquam,non bona participo.
Mœreo,ſi coniux alſi bona: mœreo contra,
Si mala, ad exemplum tu mihi ſemper ades.
Tu mihi crux ab vtraque venis: ſiue eſt mala, quod tu
Diſsimilis fueris: ſeu bona, quod ſimilis.
Non ego opes caſſas, & inania gaudia plango:
Sed iuuenis iuueni quod mihi rapta viro.
Læta,pudica,grauis,genus inclyta,& inclyta forma,
Et dolor, atque decus coniugis Auſonii.
Quæ modo ſeptenos quater impletura Decembres,
Liquiſti natos, pignera noſtra, duos.
Illa fauore Dei, ſicut tua vota fuerunt,
Florent, optatis accumulata bonis.
Et precor vt vigeant: tandemque ſuperſtite vtroq.
Nunciet hoc cineri noſtra fauilla tuo.

AVSONIVS PARVVLVS FILIVS. X.

Non ego te infletum memori fraudabo querela,
Primus nate meo nomine dicte puer.
Murmura quem primus meditantē abſoluere verbis,
Indolis & pæne planximus exequiis.
Tu gremio in proaui funus commune locatus,
Inuidiam tumuli ne paterere tui.

PASTOR, *Nepos ex filio.* XI.

Tu quoque maturos, puer immature,dolores
Irrumpis mœſti luctus acerbus aui,
Paſtor chare nepos. ſpes cuius, certa fuit res,
Heſperii patris tertia progenies
Nomine quod caſus dederat: quia fiſtula primum
Paſtorale melos concinuit genito,

Sero intellectum vitæ breuis argumentum:
Spiritus afflatis quod fugit è calamis.
Occidis emiſſæ percuſſus pondere teſtæ:
Abiecit tecto quam manus artificis.
Non fuit artificis manus hæc: manus illa cruenti
Certa fuit fati, ſuppoſitura reum.
Heu, quæ vota mihi! quæ rumpis gaudia, Paſtor!
Illa meum petiit tegula miſſa caput.
Dignior ô, noſtræ gemeres qui fata ſenectæ:
Et quererere meas mœſtus ad exequias.

IVLIA DRYADIA, SOROR. XII.

Si qua fuit virtus, cuperet quam femina prudens
Eſſe ſuam: ſoror hac non Dryadia fuit?
Quinetiam multas habuit, quas ſexus habere
Fortior optaret, nobilitasque virûm,
Docta ſatis, vitamque colo, famamque tueri:
Docta bonos mores ipſa, ſuosque docens.
Et verum vita cui carius: vnaque cura,
Noſſe Deum, & fratrem diligere ante alios.
Coniuge adhuc iuuenis caruit: ſed ſeria vitam,
Moribus auſteras æquiperauit anus.
Produxit celerem per ſena decennia vitam,
Inque domo, ac tecto, quo pater, oppetiit.

AVITIANVS, FRATER. XIII.

Auitianum, Muſa, germanum meum
Dona querela funebri.
Minor iſte natu me, ſed ingenio prior
Artes paternas imbibit.
Verum iuuentæ flore læto perfrui,
Aeuique ſupra puberis
Exire metas, vetuit infeſta Atropos.
Heu quanta vitæ decora!
Quem ſæpe luctum: quem dolorem ſauciis
Germane pubes deſeris!
Germane, carnis lege, & ortu ſanguinis,
Amore pæne filius.

VAL. LATINVS EVRONIVS,
gener. XIIII.

O generis clari decus, ô mihi funus acerbum,
Euroni, è iuuenum lecte cohorte gener.
Occidis in primæ raptus mihi flore iuuentæ,
Lactentis nati vix bene note pater.
Tu procerum de ſtirpe ſatus, prægreſſus & ipſos,
Vnde

Vnde genus claræ nobilitatis erat.
Ore decens, bonus ingenio, facundus, & omnî
Dexteritate vigens, præcipuusque fide.
Hoc præfecturæ ſedes, hoc Illyris ora
Præſide te experta eſt, fiſcus & ipſe cliens.
Nil æui breuitate tamen tibi laudis ademptum,
Indole maturus, funere acerbus obis.

POMPONIVS MAXIMVS, *adfinis.* XV.

Et te germanum, non ſanguine, ſed vice fratris,
Maxime, deuinctum, nænia noſtra canet.
Coniux nāmque meæ tu conſociate ſorori,
Aeui fruge tui deſtituis viduam.
Non domus hoc tantum ſentit tua: ſenſit acerbum
Saucia proh caſum curia Burdigalæ,
Te primore vigens, te deficiente relabens:
Inque Valentinum te moriente cadens.
Heu, quare nato, quia fruge & flore nepotum
Ereptus nobis, Maxime, non frueris?
Sed frueris: diuina habitat ſi portio Manes
Quæque futura olim gaudia, noſſe datur.
Longior hic etiam lætorum fructus habetur,
Anticipaſſe diu, quæ modo participas.

V E R I A LICERIA, *vxor Arborii ſororis filii.* XVI.

Tu quoque vel nuruis mihi nomine, vel vice natæ
Veria, ſupremi carmen honoris habe.
Cuius ſi probitas, ſi forma & fama, fideſque
Morigeræ vxoris, lanificæque manus,
Nunc laudanda forent: procul & de Manibus imis
Accerſenda eſt vxor proaui Euſebii.
Qui quoniam functo iampridem conditus æuo,
Tranſcripſit partes in mea verba ſuas:
Accipe funereas neptis defleta querelas,
Coniux Arborii commemoranda mei.
Cui parua ingentis luctus ſolatia linquens
Deſtituis natum, quo magis excrucias.
At tibi dilecti ne deſit cura mariti,
Iuncta colis thalamo nunc monumenta tuo.
Hic, vbi primus hymen, ſedes ibi mœſta ſepulchri.
Nupta magis dici, quam tumulata potes.

POMPONIVS MAXIMVS HERCVLANVS, *ſororis filius.* XVII.

Nec Herculanum genitum germana mea,
Modulamine nænia triſti
Tacitum ſine honore relinquas:
Super indole cuius adulti
Magnæ bona copia laudis.
Verum memorare magis, quam
Functum laudare decebit.
Decus hoc matriſque, meumque,
In tempore puberis æui
Vis perculit inuida fati
Eheu quem, Maxime, fructum?
Facunde, & muſice, & acer,
Mente bonus, ingenio ingens,
Volucer pede, corpore pulcher,
Lingua catus, ore canorus,
Cape munus triſte parentum,
Lachrymabilis orſa querelæ,
Quæ funereum modulatus
Tibi mœſtus auunculus offert.

FL. SANCTVS, MARITVS PVDENTILLAE; *quæ ſoror Sabinæ meæ.* XVIII.

Qui ioca, lætitiamque colis, qui triſtia damnas,
 Nec metuis quemquam, nec metuendus agis:
Qui nullum inſidus captas, nec lite laceſsis,
 Sed iuſtam & clemens vitam agis, & ſapiens:
Tranquillos Manes, ſupremaque mitia Sancti
 Ore pio, & verbis aduenerare bonis:
Militiam nullo qui turbine ſedulus egit:
 Præſide lætatus quo Rutupinus ager.
Octoginta annos cuius tranquilla ſenectus
 Nullo mutauit deteriore die.
Ergo precare fauens: vt qualia tempora vitæ,
 Talia & ad manes otia Sanctus agat.

NAMIA PVDENTILLA, *adfinis.* XIX.

Tuque Pudentillam verbis adfare ſupremis,
 Quæ famæ curam, quæ probitatis habes.
Nobilis hæc, frugi, proba, læta, pudica, decora,
 Coniugium Sancti iugiter hæc habuit.
Inuiolata tuens caſtæ præconia vitæ,
 Rexit opes proprias, otia agente viro,
Non ideo exprobrans, aut fronte obducta, marito,

Quod

Quod gereret totam femina ſola domum.
Heu nimium iuuenis, ſed læta ſuperſtite nato,
Atque viro, patiens fata ſuprema obiit.
Vnanimis noſtræ & quondam germana Sabinæ,
Et mihi inoffenſo nomine dicta ſoror.
Nunc etiam Manes placidos pia cura retractat:
Atque Pudentillam factis honore colit.

LVCANVS TALISIVS * CVRAM
filii. XX.

Nec tantum matris ſpes vnica, ephebe Taliſi
Conſobrine, meis immemoratus eris.
Ereptus primis æui florentis in annis;
Iam tamen & coniunx, iam properate pater,
Feſtinaſſe putes fatum: ne funus acerbum
Duceret hoc genitor, tam cito factus auus.

ATTVSIA LVCANA TALISIA.
Erminiſcius Regulus, adfinis. XXI.

Notitia exilis nobis Attuſia tecum,
Cumque tuo plane coniuge nulla fuit.
Verum tu noſtræ ſoror es germana Sabinæ.
Adfinis quoque tu Regule, nomen habes.
Sortitos igitur tam cara vocabula nobis,
Stringamus mœſti carminis obſequio.
Quamuis Santonica procul in tellure iacentes
Peruenit ad Manes exequialis honos.

SEVERVS CENSOR IVLIANVS
conſocer XXII.

Deſinite, ô veteres, Calpurnia nomina Frugi,
Vt proprium hoc veſtræ gentis habere decus.
Nec ſolus ſemper Cenſor Cato: nec ſibi ſolus
Iuſtus Ariſtides, his placeant titulis.
Nam ſapiens quicumque fuit, verumque fidemque
Qui coluit, comitem ſe tibi Cenſor agat.
Tu grauis, & comis, cum iuſtitiaque remiſſus,
Auſteris doctus iungere temperiem.
Tu non adſcito tibi me, nec ſanguine iuncto,
Optaſti noſtras conſociare domos.
Nempe aliqua in nobis morum ſimulachra tuorũ
Effigies noſtri præbuit ingenii.
Aut iam fortunæ ſic ſe vertigo rotabat,
Vt pondus fatis tam bona vota darent.
Si quid apud Manes ſenſus, fouet hoc tibi mentẽ;
Quod fieri optaras, id voluiſſe Deum.

PAVLINVS & DRYADIA *filii Paulini, & Megentiræ ſororis filia.* XXIII.

Qui nomen vultumque patris, Pauline, gerebas,
Amiſsi ſpecimen qui genitoris eras:
Propter quem luctus miſeræ decedere matris
Cœperat, efferret quum tua forma patrem:
Redderet & mores, & moribus adderet illud,
Paulinus caruit quo pater, eloquium,
Eriperis lætis, & pubeſcentibus annis:
Crudaque adhuc matris pectora ſollicitas.
Flemus enim raptam thalami de ſede ſororem,
Heu non maturo funere, Dryadiam.
Flemus:ego in primis:qui matris auunculus:& vos
Natorum tanquam diligo progeniem.
Illa manus inter genitricis & oſcula patris
Occidit, Hiſpana tum regione procul.
Quam tener,& primo,noue flos,decerperis æuo,
Nondum purpureas cinctus ephebe genas!
Quatuor ediderat hunc facta puerpera partus:
Funera ſed tumulis iam geminata dedit.
Sit ſatis hoc, Pauline pater. diuiſio facta eſt.
Debetur matri cetera progenies.

PAVLINVS SORORIS GENER. XXIIII.

Qui lætum ingenium, mores qui diligit æquos:
Quique fidem ſancta cum pietate colit:
Paulini Manes mecum veneratus, amicis
Inroret lachrymis, annua liba ferens.
Aequæuus Pauline mihi, natamque ſororis
Indeptus thalamo: ſic mihi pæne gener,
Stirpis Aquitanæ mater tibi. nam genitori
Coſsio Vaſatum, municipale genus;
Scrinia præfecti meritus, rationibus inde
Præpoſitus Libycis, præmia opima capis.
Nam Correcturæ tibi Tarraco Hibera tribunal
Præbuit, adfectans eſſe clienta tibi.
Tu ſocrum pro matre colens, adfinis haberi
Non poteras, nati cum fruerêre loco.
Inter concordes vixiſti fidus amicos,
Duodeuiginti functus Olympiadas.

AEMILIA DRYADIA, MATERTERA. XXV.

Te quoque Dryadiam materteram,
Flebilibus modulis,

Germana genitus, prope filius,
Ore pio veneror.
Quam thalamo, tædisque iugalibus
Inuida mors rapuit;
Mutauitque thorum feretri vice
Exequialis honor.
Diſcebas in me, matertera,
Mater vti fieres.
Vide modo hoc mœſtum tibi defero
Filius officium.

IVLIA CATAPHRONIA, AMITA. XXVI.

Quin & funereis amitam impartire querelis
Muſa Cataphroniam.
Innuba deuotæ quæ virginitatis amorem,
Parcaque anus coluit.
Et mihi quod potuit, quamuis de paupere ſumma,
Mater vti, adtribuit.
Ergo commemorata, Aue: mœſtumque vocata
Pro genitrice, Vale.

IVLIA VENERIA, AMITA. XXVII.

Et amita Veneria properiter obiit.
Cui breuia mela modifica recino.
Cinis vti placidula ſupera vigeat,
Loca tacita celeripes adeat Erebi.

IVLIA IDALIA, CONSOBRINA, XXVIII.

Parua etiam fuit Idalia,
Nomine prædita quæ Paphiæ,
Et ſpeciem meruit Veneris.
Quæ genita eſt, mihi pæne ſoror,
Filia nam fuit hæc amitæ.
Quam celebrat ſub honore pio
Nænia, carmine funereo.

AEMILIA MELANIA, SOROR. XXIX.

Aemilia vix nota mihi ſoror, accipe queſtus:
Debent quos cineri mœſta Elegeia tuo.
Coniunxit noſtras æquæua infantia cunas:
Vno quamuis tu conſule maior eras.
Inuida ſed nimium Lacheſis properata peregit
Tempora: & ad Manes funera acerba dedit.
Præmiſſa ergo vale; Maneſque verere parentum,
Qui maiore æuo, quique minore venit.

POMPONIA VRBICA CONSOCRVS,
vxor Iuliani Cenſoris. XXX.

Vt generis clari, veterum ſic femina morum
Vrbica, Cenſoris nobilitata thoro,
Ingenitis pollens virtutibus,auctaque & illis
Quas docuit coniux, quas pater, & genitrix:
Quas habuit Tanaquil, quas Pythagorêa Theano,
Quæque ſine exemplo eſt in nece functa viri:
Et tibi ſi fatum ſic permutare dediſſet,
Viueret hoc noſtro tempore Cenſor adhuc.
Sed neque tu viduo longum cruciata ſub æuo,
Protinus optato fine ſecuta virum.
Annua nunc mœſtis ferimus tibi iuſta querelis,
Cum genero & natis conſocer Auſonius.

COMMEMORATIO
PROFESSORVM
BVRDIGALENSIVM.

PRAEFATIO.

Vos etiam,quos nulla mihi cognatio iunxit,
Sed fama, & caræ relligio patriæ,
Et ſtudiũ in libris, & ſedula cura docẽdi,
Commemorabo,viros morte obita celebres.
Fors erit, vt noſtros Manes ſic adferat olim,
Exemplo cupiet qui pius eſſe meo.

TIBERIVS VICTOR MINERVIVS,
Orator. I.

Primus Burdigalæ columen dicêre, Minerui,
Alter Rhetoricæ Quintiliane togæ.
Illuſtres quondam quo præceptore fuerunt
Conſtantinopolis, Roma, dehinc patria,
Non equidem certans cum maieſtate duarum;
Solo ſed potior nomine, quòd patria.
Adſerat vſque licet Fabium Calagurris alumnum:
Non ſit Burdigalæ dum cathedra inferior.
Mille foro dedit hæc iuuenes: bis mille ſenatus
Adiecit numero, purpureisque togis.
Me quoque,ſed quoniam multa eſt prætexta,ſilebo,
Teque canam de te, non ab honore meo.

Siue panegyricos placeat contendere libros,
In Panathenaicis tu numerandus eris.
Seu libeat fictas ludorum euoluere lites,
Ancipitem palmam Quintilianus habet.
Dicendi torrens tibi copia: quæ tamen aurum,
Non etiam luteam volueret illuuiem.
Et Demoſthenicum quod ter primum ille vocauit,
In te ſic viguit, cedat vt ipſe tibi.
An ne & diuini bona naturalia doni
Adiiciam, memori quam fueris animo?
Audita vt, vel lecta ſemel, ceu fixa teneres:
Auribus, & libris eſſet vt vna fides?
Vidimus & quondam tabulæ certamine longo,
Omnes qui fuerant, enumeraſſe bolos;
Alternis vicibus quos præcipitante rotatu,
Fundunt excifi per caua buxa gradus:
Narrantem fido per ſingula puncta recurſu,
Quæ data, per longas quæ reuocata moras.
Nullo felle tibi mens liuida, tum ſale multo
Lingua dicax, blandis & ſine lite iocis.
Menſa nitens: quam non cenſoria regula culpet:
Nec nolit Frugi Piſo vocare ſuam.
Nonnunquam pollens natalibus,& dape feſta:
Non tamen anguſtas vt tenuaret opes.
Tanquã hæredis egens,bis ſex quinquẽnia functus,
Fletus es à nobis, vt pater & iuuenis.
Et nunc,ſiue aliquid poſt fata extrema ſuperſit,
Viuis adhuc, æui quod perit meminens.
Siue nihil ſupereſt, nec habent longa otia ſenſus,
Tu tibi vixiſti; nos tua fama iuuat.

LATINVS ALCIMVS ALETHIVS,
Rhetor. II.

Nec me nepotes impii ſilentii
Reum ciebunt, Alcime.
Munuſque dignum, non & oblitum ferent
Tuæ miniſtrum memoriæ.
Opponit vnum quem viris prioribus
Aetas recentis temporis,
Palmæ forẽſis, & Camenarum decus,
Exemplar vnum in literis:
Quas aut Athenis docta coluit Græcia,
Aut Roma per Latium colit.
Moreſne fabor, & tenorem regulæ,
Adulque vitæ terminum,

Quod laude clarus,quod paratus litteris,
Omnem refugiſti ambitum?
Te nemo grauior, vel fuit comis magis,
Aut liberalis indigis,
Danda ſalute, ſi forum res poſceret;
Studio docendi, ſi ſcholam.
Viuent per omnem poſterorum memoriam,
Quos tu ſacræ famæ dabas.
Et Iulianum tu magis famæ dabis,
Quam ſceptra, quæ tenuit breui.
Salluſtio plus conferent libri tui,
Quam conſulatus addidit.
Morum tuorum decoris, & facundiæ
Formam dediſti filiis.
Ignoſce, noſtri læſus obſequio ſtili.
Amoris hoc crimen tui eſt,
Quod dignã nequiens promere:officium colo,
Iniurioſe ſedulus.
Quieſce placidus, & caduci corporis
Damnum repende gloria.

LVCIOLVS RHETOR. III.

Rhetora Luciolum cum diſcipulo, atque magiſtrũ,
Collegamque dehinc, nænia mœſta refer,
Facundum, doctumque virum,ſeu lege metrorum,
Condita ſeu proſis ſolueret orſa modis.
Eripuit patri Lacheſis quem funere acerbo,
Linquentem natos ſexui vtroque duos.
Nequaquam meritis cuius reſponderit hæres,
Obſcuros quamuis nunc tua fama iuuet.
Mitis amice, bonus frater, fidiſsime coniux,
Nate pius, genitor, pœnitet, vt fueris.
Comis conuiuis, nunquam inclamare clientes,
Ad famulos nunquam triſtia verba loqui.
Vt placidos mores, tranquillos ſic cole Manes,
Et cape ab Auſonio munus, amice. Vale.

ATTIVS PATERA PATER, Rhetor. IIII.

Aetate quamquam viceris doctos prius,
Patera, fandi nobilis:
Tamen quod æuo floruiſti proximo,
Iuuenisque te vidi ſenem,
Honore mœſtæ non carebis næniæ,
Doctor potentum Rhetorum.

Tu

Tu Bagocaſsis ſtirpe Druidarum ſatus,
Si fama non fallit fidem,
Beleni ſacratum ducis è templo genus:
Et inde vobis numina:
Tibi Pateræ: ſic miniſtros nuncupant
Apollinaris myſticis.
Fratri, patrique nomen à Phœbo datum
Natoque de Delphis tuo.
Doctrina nulli tanta in illo tempore,
Curſusque tot fandi & rotæ.
Memor, diſertus, lucida facundia
Carere cultu præditus,
Salibus modeſtus, felle nullo perlitus,
Vini,cibique abſtemius,
Lætus,pudicus, pulcher: in ſenio quoque, vt
Aquilæ ſenectus, aut equi.

ATTICVS TIRO DELPHIDIVS,
Rhetor. V.

Facunde, docte, lingua & ingenio celer,
Iocis amœne, Delphidi,
Subtextus eſto flebili threno patris,
Laudi vt ſubibas æmulus.
Tu pæne ab ipſis orſus incunabulis
Dei poëta nobilis,
Sertum coronæ præferens Olympiæ,
Puer celebraſti Iouem.
Mox inde curſim more torrentis freti,
Epos ligaſti metricum:
Vt nullus æqua lege liber carminum
Orationem nexeret.
Celebrata varie cuius eloquentia
Domi foriſque claruit:
Seu tu cohortis Præſulem prætoriæ,
Prouinciarum aut iudices
Coleres, tuendis additus clientibus,
Famæ, & ſalutis ſauciis.
Felix: quietis ſi maneres litteris,
Opus camenarum colens:
Nec odia magnis concitata litibus
Armaret vltor impetus:
Nec inquieto temporis tyrannici
Palatio te attolleres.
Dum ſpem remotam ſemper arceſsis tibi,
Faſtidioſus obuiæ,

Tuum-

Tuumque mauis eſſe, quam fati bonum:
Deſideraſti plurima,
Vagus per omnes dignitatum formulas,
Meritusque plura, quam gerens.
Vnde inſecuto criminum motu graui,
Donatus ærumnis patris.
Mox inde Rhetor, nec ducendi pertinax,
Curam fefelliſti patrum,
Minus malorum munere expertus Dei,
Medio quod æui raptus es.
Errore quod non deuiantis filiæ,
Pœnaque læſus coniugis.

ALETHIO MINERVIO FILIO.

Rhetori. VI.

O flos iuuenum,
Spes læta patris:
Nec certa tuæ
Data res patriæ;
Non manſuris
Ornate bonis:
Oſtentatus,
Raptusque ſimul,
Solſtitialis
Velut herba ſolet,
Rhetor Alethi.
Tu Burdigalæ
Lætus patriæ
Clara cohortis
Vexilla regens
Pubere in æuo.
* * * *
Poſtque Patetæ,
Maior vtroque:
Tu primæuis
Doctor in annis,
Et præceptor,
Tempore quo te
Diſcere adultum
Non turpe foret,
Cuncta habuiſti
Commoda fati;
Prætextate
Iam genitori
Contuleras te.
Inde ſuperbæ
Mœnia Romæ
Fama, & meritis
Inclitus auxiſti.
Floris adulti
Vota tuorum,
Et Rhetoricam
Fruge carentem,
Et connubium
Nobile ſoceri,
Sine pace patris:
Et diuitias
Vtriuſque, ſine
Herede ſuo
Deſeruiſti.
Omnia præcox
Fortuna tibi
Dedit, & rapuit.
Quam fatiloquo
Dicte profatu
Verſus Horati:
NIHIL EST OMNI A
PARTE BEATVM.

LEON-

LEONTIVS GRAMMATICVS,
cognomento Beatus. VII.

Qui colis lætos, hilaroſque mores,
Qui dies feſtos, ioca, vota, ludum,
Annuum functi memora Leonti
Nomine threnum.
Iſte laſciuus patiens vocari,
Nomen indignum probitate vitæ
Abnuit nuſquam: quia gratum ad aures
Eſſet amicas.
Litteris tantum titulum aſſecutus,
Quantus exili ſatis eſt cathedræ:
Poſſet inſertus numero vt videri
Grammaticorum.
Tu meæ ſemper ſocius iuuentæ,
Pluribus quamuis cumulatus annis,
Nunc quoque in noſtris recales medullis,
Blande Leonti:
Et iuuat triſti celebrare cura
Flebilem cantum, memoris querelæ:
Munus ingratum tibi, debitumque
Carmine noſtro.

GRAMMATICIS GRAECIS
Burdigalenſibus. VIII.

Romulum poſt hos, prius, an Corinthi,
An ne Sperchei, pariterque nati
Atticas Muſas memorem Meneſthei
Grammaticorum?
Sedulum cunctis ſtudium docendi,
Fructus exilis tenuiſque ſermo:
Sed quia noſtro docuere in æuo,
Commemorandi.
Tertius horum mihi non magiſter:
Ceteri primis docuere in annis:
Ne forem vocum rudis aut loquendi,
Sed ſine cultu.
Obſtitit noſtræ quia, credo, mentis
Tardior ſenſus; neque diſciplinis
Appulit Græcis puerilis æui
Noxius error.
Vos leuis caeſpes tegat: & ſepulchri
Tecta defendant cineres opertos:

Ac meæ vocis titulus, ſupremum
Reddat honorem.

IVCVNDO, GRAMMATICO BVRDIgalenſi, fratri Leontii. IX.

Et te, quem cathedrâ temere vſurpaſſe loquuntur,
Nomen Grammatici nec meruiſſe putant:
Voce ciebo tamen, ſimplex, bone, amice, ſodalis,
Iucunde, hoc ipſo care magis ſtudio,
Quod quamuis impar nomen tam nobile amaſti,
Es meritos inter commemorande viros.

GRAMMATICIS LATINIS BVRDIGALENſibus Philologis. Macrino, Phœbitio, Concordio, Sucuroni, Ammonio, Anaſtaſio Grammatico Pictauiorum. X.

Nunc vt quemque mihi
Flebilis officii
Religioſus honor
Suggeret, expediam.
Qui, quamuis humili
Stirpe, loco, ac merito,
Introtulere tamen
Grammaticæ ſtudium
Ingeniis hominum
Burdigalæ rudibus.
Permaneat ſeries.
Sit Macrinus in his,
Sobrius in pueris,
Et puerorum *
Vtilis ingeniis.
Huic mea principio
Credita pueritics:
Nec reticebo ſenem
Nomine Phœbitium:
Qui Beleni ædituus,
Nil opis inde tulit.
Sed tamen, vt placitum,
Stirpe ſatus Druidum,
Genus Aremoricæ
Burdigalæ cathedram
Nati opera obtinuit.
Et tu Concordi,
Qui profugus patria,
Mutaſti ſterilem

Vrbe

Vrbe alia cathedram.
Et libertina
Sucuro progenies,
Qui rudibus pueris
Prima elementa dabas.
Pange & Anaſtaſio
Flebile, Muſa, melum:
Burdigalæ genitum,
Tranſtulit ambitio,
Pictonicæque dedit.
Pauper vbi, & tenuem
Victum habitumque colens,
Gloriam exilem
Et patriæ, & cathedræ
Perdidit in ſenio:
Doctrina exiguus,
Moribus implacidis,
Proinde, vt erat meritum,
Famam habuit tenuem:
Sed tamen hunc noſter
Commemorauit honos,
Relligioſum etenim
Commemorare meæ
Grammaticum patriæ,
Ne pariter tumulus
Nomen & oſſa tegat.

HERCVLANO SORORIS FILIO, *Grammatico Burdigalenſi.* XI.

Herculane, qui profectus gremio de noſtro & ſchola,
Spem magis, quã rem fruendã præbuiſti auunculo,
Particeps ſcholæ, cathedræ pæne ſucceſſor meæ,
Lubricæ niſi te iuuentæ præcipitem flexus daret,
Pythagorei non tenentem tramitis rectam viam.
Eſto placidus, & quietis Manibus ſedem foue,
Iam mihi cognata dudũ inter memoratus nomina.

THALASSO, GRAMMATICO LATINO, *Burdigalenſi.* XII.

Officium, nomenque tuum, primæue Thalaſſe,
Paruulus audiui: vix etiam memini;
Qua forma, aut merito fueris, qua ſtirpe parentum,
Aetas nil de te poſterior celebrat.
Grammaticum iuuenem tantum te fama ferebat,
Tum quoq. tam tenuis, quam modo nulla manet.

Sed quicunque tamen noſtro quia doctor in æuo
Vixiſti, hoc noſtrum munus habeto, Vale.

CITARIO SICVLO SYRACVSANO,
Grammatico Burdigalenſi Græco. XIII.

Et Citari dilecte mihi memorabere, dignus,
Grammaticos inter qui celebrere bonos.
Eſſet Ariſtarchi tibi gloria, Zenodotique
Graiorum, antiquus ſi ſequeretur honos.
Carminibus, quæ prima tuis ſunt condita in annis,
Concedit Cei Muſa Simonidei.
Vrbe ſitus Sicula, noſtram peregrinus adiſti:
Excultam ſtudiis quam prope reddideras,
Coniugium nactus cito nobilis, & locupletis,
Inuidia fati non genitor moreris.
At nos defunctum memori celebramus honore:
Fouimus vt viuum munere amicitiæ.

CENSORIO ATTICO AGRICIO
Rhetori. XIV.

Eloquii merito primis æquande, fuiſti
Agrici hic poſitus poſteriore loco.
Aeuo qui quoniam genitus functusque recenti,
Dilatus nobis, non & omiſſus eras.
Quocunque in numero; triſti memorabere threno:
Vnus honos tumuli ſerus, & ante datus.
Tam generis tibi celſus apex, quàm gloria fandi,
Gloria Athenæi cognita ſede loci;
Nazario, & claro quondam delata Pateræ,
Egregie multos excoluit iuuenes,
Coniuge nunc, natisque ſuperſtitibus, generoque,
Maiorum Manes, & monumenta foues.

NEPOTIANO GRAMMATICO,
eidem Rhetori XV.

Facete, comis, animo iuuenali ſenex,
Cui felle nullo, melle multo mens madens,
Aeuum per omne nil amarum miſcuit;
Medela noſtri Nepotiane pectoris,
Tam ſeriorum quàm iocorum particeps,
Taciturne, Amyclas qui ſilendo viceris.
Te fabulantem non Vlixes linqueret,
Liquit canentes qui melodas virgines.
Probe & pudice, parce, frugi, abſtemie,
Facunde, nulli Rhetorum cedens ſtilo,
Et diſputator ad Cleanthen Stoicos

Scaurum Probumque corde callens intimo:
Et Epirote Cinea memor magis.
Sodalis & conuictor, hoſpes iugiter:
Parum quod hoſpes, mentis agitator meæ.
Conſilia nullus mente tam pura dedit,
Vel altiore conditu texit data.
Honore geſti præſidatus inclytus,
Decies nouenas functus annorum vices,
Duos relinquens liberos, mortem oppetis,
Dolore multo, tam tuorum, quam meo.

AEMILIVS MAGNVS ARBORIVS,
Rhetor Toloſæ. XVI.

Inter cognatos iam fletus, auuncule, Manes:
Inter Rhetoricos nunc memorandus eris.
Illud opus pietas, iſtud reuerenda virorum
Nomina, pro patriæ religione habeant.
Bis meritum, duplici celebremus honore parentem
Arborium, Arborio patre, & auo Argicio.
Stemma tibi patris Aeduici. Tarbellica Mauræ
Matris origo fuit. ambo genus procerum.
Nobilis & dotata vxor: domus & ſchola, cultæ
Principum amicitiæ contigerunt iuueni,
Dum Conſtantini fratres opulenta Toloſa
Exilii ſpecie ſepoſitos cohibet:
Byzanti inde arcem, Threſſæq. Propontidis vrbem
Conſtantinopolim fama tui pepulit.
Illic diues opum, doctoque ibi Cæſare honorus
Occumbis, patribus Magne ſuperſtitibus.
In patriam ſed te ſedem, ac monumenta tuorum,
Principis Auguſti reſtituit pietas.
Hinc reuocat cauſam lachrymis, & flebile mouet,
Annuus ingrata relligione dies.

EXVPERIVS, RHETOR
Toloſæ. XVII.

Exuperi memorande mihi, facunde ſine arte,
Inceſſu grauis, & verbis ingentibus, ore
Pulcher, & ad ſummam, motuq. habituq venuſto,
Copia cui fandi longe pulcherrima: quam ſi
Auditu tenus acciperes, deflata placeret;
Diſcuſſam, ſcires ſolidi nihil edere ſenſus.
Palladiæ primum toga te venerata Toloſæ,
Mox pepulit leuitate pari: Narbo inde recepit.
Hic Dalmatio genitos, fatalia regum

Nomina, tum pueros grandi mercede docendi
Formaſti, Rhetor, metam prope puberis æui.
Cæſareum qui mox indepti nomen, honorem
Præſidis, Hiſpanumque tibi tribuere tribunal.
Decedens, placidos mores, tranquillaque vitæ
Tempora prædiues finiſti ſede Cadurca.
Sed patriæ te iura vocant, & origo parentum,
Burdigalæ vt rurſum nomen de Rhetore reddas.

MARCELLO MARCELLI FILIO, *Grammatico Narbonenſi.* XVIII.

Nec te Marcello genitum Marcelle ſilebo:
  Aſpera quem genitrix vrbe, domo, pepulit.
Sed fortuna potens cito reddidit omnia & auxit.
  Amiſſam primum Narbo dedit patriam.
Nobilis hic hoſpes Clarentius indole motus,
  Egregiam natam coniugio adtribuit.
Mox ſchola, & auditor multus, prætextaq. pubes,
  Grammatici nomen, diuitiasque dedit.
Sed nunquam iugem curſum fortuna ſecundat,
  Præſertim praui nacta virum ingenii.
Verum oneranda mihi non ſunt: memorāda recepi
  Fata. ſat eſt dictum, cuncta periſſe ſimul.
Non tamen & nomen, quo te non fraudo, receptū
  Inter Grammaticos prætenuis meriti.

SEDATVS, RHETOR *Toloſanus.* XIX.

Relligio eſt, tacitum ſi te, Sedate, relinquam,
  Quamuis docendi munus indepte es foris.
Communis patria eſt tecum mihi: ſorte potentis
  Fati, Toloſam nactus es ſedem ſcholæ.
Illic coniugium, natique, opulensque ſeneſtus,
  Et fama, magno qualis eſt par Rhetori.
Quamuis externa tamen à regione reducit
  Te patria, & ciuem morte obita repetit.
Quumq. vagantem operam diuiſæ impēderis vrbi,
  Arbitrium de te ſumit origo ſuum.
Eſt tua nunc ſoboles moremque ſecuta parentis,
  Narbonem, ac Romam nobilitas ſtudiis.
.... Sed
  Fama velit nolit, Burdigalam referet.

STAPHYLIVS RHETOR, CIVIS *Auſcius.* XX.

Hactenus obſeruata mihi lex commemorandi
Ciues,

Ciues, ſiue domi, ſeu docuere foris.
Externum ſed fas coniungere ciuibus vnum
Te, Staphyli, genitum ſtirpe Nouempopulis.
Tu mihi quod genitor, quod auunculus, vnus vtrumque.
Alter vt Auſonius, alter vt Arborius.
Grammaticæ ad Scaurum, atque Probum, promptiſsime Rhetor,
Hiſtoriam callens Liuii, & Herodoti.
Omnis doctrinæ ratio tibi cognita: quantam
Condit ſexcentis Varro voluminibus.
Aurea mens, vox ſuada tibi, tum ſermo quietus,
Nec cunctator eras, nec properante ſono.
Pulchra ſenecta, nitens habitus, procul ira, dolusq;
Et placidæ finis congrua meta fuit.

CRISPVS & VRBICVS GRAMMAT. *Latini & Græci.* XXI.

Tu quoque in æuum, Criſpe, futurum
Mœſtis venies commemoratus
Munere threni.
Qui primæuos, fandique rudes
Elementorum prima docebas
Signa nouorum.
Creditus olim feruere mero,
Vt Virgilii Flaccique locis
Aemula ferres.
Et tibi, Latiis poſthabite orſis
Vrbice, Graiis celebris, carmen
Sic ἐλελίζω.
Nam tu Criſpo coniuncte tuo
Proſa ſolebas, & verſu loqui
Impete eodem;
Priſcos Heroas vt & olim
Carmine Homeri commemoratos
Fando referres:
Dulcem in paucis. vt Pliſthenidem;
Et torrentem, ceu Dulichii
Ninguida dicta,
Et mellitæ nectare vocis
Dulcia fatu verba canentem
Neſtora regem.
Ambo loqui faciles, ambo omnia carmina docti,
Callentes mython plaſmata, & hiſtoriam.

Liberi & ambo genus: ſed quos meruiſſe deceret
Nanciſci, vt cluerent patribus ingenuis.

VICTORINO SVBDOCTORI,
ſiue Proſcholo. XXII.

Victori ſtudioſe, memor, celer, ignoratis
Aſsiduè in libris, nec niſi operta legens,
Exeſas tineis, opicasque euoluere chartas,
Maior quam promptis cura tibi in ſtudiis.
Quod ius pontificũ, quæ fœdera, ſtemma quod olim
Ante Numam fuerat ſacrificis Curibus:
Quod Caſtor cunctis de regibus ambiguis, quod
Coniugis è libris ediderat Rhodope:
Quod ius Pontificum, veterum quæ ſcita Quiritũ,
Quæ conſulta patrum, quid Draco, quidve Solon
Sanxerit; & Locris dederit quæ iura Zaleucus:
Sub Ioue quæ Minos, quid Themis ante Iouem,
Nota tibi potius, quam Tullius, & Maro noſtri,
Et quicquid Latia conditur hiſtoria.
Fors iſtos etiam tibi lectio longa dediſſet:
Supremum Lacheſis ni celeraſſet iter.
Exili noſtræ fucatus honore cathedræ,
Libato tenuis nomine Grammatici,
Longinquis poſthac Romæ defunctus in oris;
Ad quas de Siculo littore tranſieras.
Sed modo nobilium memoratus in agmine, gaude:
Peruenit ad Manes ſi pia cura tuos.

DYNAMIO BVRDIGALENSI,
qui in Hiſpania docuit, & obiit. XXIII.

Sed neque te mœſta, Dynami, fraudabo querela,
Municipem patriæ, cauſidicumque meæ.
Crimine adulterii quem ſaucia fama fugauit;
Paruula quem latebris fouit Ilerda ſuis.
Quem locupletauit coniux Hiſpana latentem;
Namque ibi mutato nomine, Rhetor eras.
Rhetor, Flauinii cognomine diſsimulatus,
Ne poſſet profugum prodere culpa ſuum.
Reddiderat quamuis patriæ te ſera voluptas,
Mox reſidem rurſum traxit Ilerda domus.
Qualiſcunque tuæ fuerit fuga, famaque vitæ,
Iungeris antiqua tu mihi amicitia.
Officiumque meum, ſenſus ſi manibus vllus,
Accipe iam verus morte obita, Dynami.
Diuerſis quamuis iacias defunctus in oris:
Commemorat mœſtis te pia cura elegis.

ATI-

ATILIO GLABRIONI GRAMMATICO IVN. *Burdigalenſi.* XXIV.

Doctrinæ, vitæque pari breuitate caducum,
Glabrio, te mœſtis commemorabo elegis.
Stemmate nobilium deductum nomen auorum
Glabrio Aquilini Dardana progenies.
Tu quondam puero compar mihi diſcipulo: mox,
Me dehinc facto Rhetore, Grammaticus.
Inque foro tutela reis, & cultor in agris,
Digne, diu partis qui fruerere bonis.
Commode, læte, benigne, abſtemie, tam bone dādis
Semper conſiliis, quam taciturne daris.
Tā decus omne tuis, quā mox dolor, omnia acerbo
Funere præreptus, Glabrio, deſtituis:
Vxore & natis, genitore & matre relictis,
Eheu quam multis perdite nominibus!
Flete diu nobis, nunquam ſatis, accipe acerbum,
Glabrio, in æternum commemorate, VALE.

Coronis. XXV.

Quos legis à prima deductos menide libri;
Doctores patriæ ſcito fuiſſe meæ.
Grammatici in ſtudio, vel Rhetoris, aut in vtroq.:
Quos memoraſſe mihi, morte obita, ſatis eſt.
Viuentum inlecebra eſt laudatio. nomina tantum
Voce ciere, ſuis ſufficiet tumulis.
Ergo, qui noſtræ legis otia triſtia chartæ,
Eloquium tu ne quære, ſed officium.
Quo claris doctisque viris pia cura parentat:
Dum decora egregiæ commeminit patriæ.

POETA. XXVI.

Valete manes inclytorum Rhetorum.
Valete doctores probi.
Hiſtoria ſi quos, vel poëticus ſtilus,
Forumque fecit nobiles:
Medicæ vel artis, dogma vel Platonicum,
Dedit perenni gloriæ:
Et ſi qua cunctis cura viuentum placet,
Iuuatque honor ſuperſtitum:
Accipite mœſtum carminis cultum mei,
Textum querela flebili.
Sedem ſepulchris ſeruet immotus cinis.
Memoria viuat nominum;
Dum remeat illud, iudicis dono dei,
Commune cum dis ſæculum.

EPITAPHIA HEROVM, QVI BELLO TROIANO interfuerunt.

AVSONIVS *Lectori ſuo S.*

AD rem pertinere exiſtimaui, vt vel vnum opuſculum materia congruentis abſoluerem, & libello, qui commemorationem habet eorum, qui vel peregrini Burdigalæ, vel qui Burdigalenſes peregre docuerunt, epitaphia ſubnecterem, ſcilicet titulos ſepulchrales HEROVM, *qui bello Troiano interfuerunt. Quæ antiqua quum apud philologum quendam reperiſſem, Latino ſermone conuerti, non vt inſeruirent ordini perſequendi, ſed vt cohærerent libere, nec aberrarent.*

AGAMEMNONI. I.

Rex regum Atrides, fraternæ coniugis vltor,
  Oppetii manibus coniugis ipſe meæ.
Quid prodeſt Helenes raptum puniſſe dolentem,
  Vindicem adulterii quum Clytemeſtra necet?

MENELAO. II.

Felix ô Menelaë, Deûm cui debita ſedes,
  Decretumque piis Manibus Elyſium.
Tyndareo dilecte gener, dilecte Tonanti,
  Coniugii vindex, vltor adulterii,
Aeterno pollens æuo, æternaque iuuenta,
  Nec leti paſſus tempora, nec ſenii.

AIACI. III.

Aiacis tumulo pariter tegor obruta Virtus,
  Inlachrymans buſtis funeris ipſa mei:
Inconſtans, lacerata comas, quod prauus Atrides
  Cedere me ſtructis compulit inſidiis.
Iam dabo purpureum claro de ſanguine florem,
  Teſtantem gemitum crimina iudicii.

ACHIL-

ACHILLI. IIII.

Non vna Aeacidem tellus habet. oſſa teguntur
Littore Sigeo. crinem Lariſſa cremauit.
Pars tumuli .·.·.·.·.·.·.·.
Orbe ſed in toto .·.·.·. Homer.·.·.·

VLIXI. V.

Conditus hoc tumulo Laërta natus Vlixes.
Perlege Odyſſean, omnia noſſe volens.

DIOMEDI. VI.

Conditus hic, genitore bono melior Diomedes;
Crimen ob vxoris pulſus dotalibus agris,
Argyripam, clarosque viris qui condidit Arpos:
Clarior vrbe noua, patriæ quam ſede vetuſta.

ANTILOCHO. VII.

Conſiliis,belloque bonus, quæ copula rara eſt,
Carus & Atridis, carus & Aeacidis:
Præmia virtutis, ſimul & pietatis adeptus,
Seruato Antilochus Neſtore patre, obii.
Non hic ordo fuit: ſed iuſtius ille ſuperſtes,
Troia capi ſine quo perfida non poterat.

NESTORI. VIII.

Hoc tegor in tumulo, quarti iam prodigus æuî
Neſtór, conſilio clarus, & eloquio.
Obiecit ſeſe cuius pro morte peremptus
Filius: & nati vulnere viuo pater.
Eheu, cur fatis diſponere ſic placet æuum,
Tam longum,vt nobis:tam breue,vt Antilocho?

PYRRHO. IX.

Orbe tegor medio, maior virtute paterna,
Quod puer, & regis Pyrrhus opima tuli.
Impius ante aras quem fraude peremit Oreſtes.
Quid mirum, cæſa iam genitrice furens?

EVRYALO. X.

Nec me non dignum titulo Pleuronia credit:
Cui communis erat cum Diomede domus,
Euryalo & Sthenelo. Nam tertius hoc ego regnum
Poſſedi: de quo nunc ſatis eſt tumulus.

GVNEO. XI.

Gunea pontus habet. tumulus ſine corpore.nomē,
Fama homines inter; cœlum animus repetit.
Cuncta elementa duci tanto commune ſepulchrum.
Quæ? cœlum, & tellus, & mare, & ora virûm.

PROTESILAO. XII.

Fatale adſcriptum nomen mihi Proteſilao.
Nam primus Danaûm bello obii Phrygio,
Audaci ingreſſus Sigeia littora ſaltu,
Captus pellacis Laertiadæ inſidiis.
Qui ne Troianæ premeret pede littora terræ,
Ipſe ſuper proprium deſiliit clipeum.
Quid queror? hoc letû iam tum mea fata canebât:
Tale mihi nomen quum pater impoſuit.

DEIPHOBO. XIII.

Proditus ad pœnam, ſceleratæ fraude Lacænæ,
Et deformato corpore Deiphobus,
Non habeo tumulum, niſi quem mihi voce vocâtis
Et pius Aeneas, & Maro compoſuit.

HECTORI. XIIII.

Hectoris hic tumulus: cû quo ſua Troia ſepulta eſt;
Conduntur pariter, qui periere ſimul.

ASTYANACTI. XV.

Flos Aſiæ, tantaque vnus de gente ſuperſtes,
Paruulus, Argiuis ſed iam de patre timendus,
Hic iaceo Aſtyanax, Scæis deiectus ab altis,
Pro dolor! Iliaci Neptunia mœnia muri
Viderunt aliquid crudelius Hectore tracto.

SARPEDONI. XVI.

Sarpedon Lycius, genitus Ioue, numine patris
Sperabam cælum: ſed tegor hoc tumulo,
Sanguineis fletus lachrymis. pro ferrea fata!
Et patitur luctum, qui prohibere poteſt?

NASTI & AMPHIMACHO. XVII.

Naſtes, Amphimachusque, Nomionis inclyta proles,
Ductores quondam, puluis & vmbra ſumus.

TROILO. XVIII.

Hectore proſtrato, nec dis, nec viribus æquis
Congreſſus, ... Troilus Aeacidæ
Raptatus bigis fratris coniungor honori.
Cuius ob exemplum nec mihi pœna grauis.

POLYDORO. XIX

Cede procul, myrtumq. iſtam fuge neſcius hoſpes.
Telorum ſeges eſt ſanguine adulta meo.
Confixus iaculis, & ab ipſa cæde ſepultus,
Condor in hoc tumulo bis Polydorus ego.
Scit pius Aeneas, & tu, rex impie: quod me
Thracia pœna premit, Troiaque cura tegit.

EVPHEMO. XX.

Euphemum Ciconum ductorem Troïa tellus
Condidit haſtati Martis ad effigiem.
Nec ſatis eſt titulum ſaxo inciſiſſe ſepulchri;
Inſuper & frontem mole onerant ſtatuæ.
Ocyus iſta ruunt, quæ ſic cumulata locantur,
Maior vbi eſt cultus, magna ruina ſubeſt.

HIPPOTHOO, & PYLEO *in horto ſepultis.* XXI.

Hippothoũ Pyleumq. tenet gremio infima tellus,
Caulibus, & maluis terga ſuperna virent.
Nec vexat cineres horti cultura quietos;
Dum parcente manu molle holus excolitur.

ENNOMO & CHROMIONI. XXII.

Ennomus hîc, Chromiusque iacent; queis Myſia regnum,
Queis pater Alcinus, Oceanusque atauus.
Nobilitas quid tanta iuuat? quo clarius iſtis
Eſt genus; hoc mortis conditio grauior.

PRIAMO. XXIII.

Hic Priami non eſt tumulus: nec condor in iſta
Sede. caput Danai diripuere meum.
Aſt ego quum lacerũ ſine nomine funus haberem;
Confugi ad cineres Hectoreos genitor.
Illic & natos, Troiamque, Aſiamque ſepultam
Inueni: & noſtrum quicquid vbique iacet.

Item PRIAMO. XXIIII.

Qui tumulum Priami quærit, legat Hectoris ante,
Ille meus; nato quem prius ipſe dedi.
Hectoris, & patris ſimul eſt commune ſepulchrum,
Amborum quoniam iuncta ruina fuit.

HECVBAE. XXV.

Quæ regina fui: quæ claro nata Dymante:
Quæ Priami coniunx: Hectora quæ genui:
Hîc Hecuba iniectis perii ſuperobruta ſaxis:
Sed rabie linguæ me tamen vlta prius.
Fidite ne regnis, & prole & ſtirpe parentum;
Quicunque hoc noſtrum σῆμα κυνὸς legitis?

POLYXENAE. XXVI.

Troas Achilleo coniuncta Polyxena buſto,
Malueram nullo ceſpite functa tegi.
Non bene diſcordes tumulos miſcetis, Achiui,
Hoc violare magis, quam ſepelire fuit.

ALIQVOT ALIORVM EPITAPHIA.

NIOBAE, IN SIPYLO MONTE *iuxta fontem ſepultæ.* XXVII.

Thebarum regina fui: Sipyleïa cautes
  Quæ modo ſum. læſi numina Latoidûm:
Bis ſeptem natis genitrix læta, atque ſuperba,
  Tot duxi mater funera, quot genui.
Nec ſatis hoc diuis. duro circundata ſaxo,
  Amiſi humani corporis effigiem.
Sed dolor, obſtructis quanquam vitalibus, hæret:
  Perpetuasque rigat fonte pio lachrymas.
Pro facinus! tantæ ne animis cæleſtibus iræ?
  Durat adhuc luctus, matris imago perit.

Eidem. XXVIII.

Viuebam. ſum facta ſilex, quæ deinde polita
  Praxitelis manibus, viuo iterum Niobe.
Reddidit artificis manus omnia, ſed ſine ſenſu.
  Hunc ego, quum læſi numina, non habui.

Eidem. XXIX.

Habet ſepulchrum non id intus mortuum.
Habet nec ipſe mortuus buſtum ſuper.
Sibi ſed eſt ipſe hic ſepulchrum, & mortuus.

DIDONI. XXX.

Infelix Dido, nulli bene nupta marito:
  Hoc pereunte fugis, hoc fugiente peris.

DIOGENI CYNICO, *in cuius ſepulchro, pro titulo, Canis ſignum eſt.* XXXI.

Dic canis: hic cuius tumulus? Canis. At canis hic quis?
  Diogenes. Obiit? Non obiit, ſed abit.
Diogenes, cui pera penus, cui dolia ſedes,
  Ad manes abiit? Cerberus ire vetat.
Quonam igitur? Clari flagrat qua ſtella Leonis.
  Additus eſt iuſtæ nunc canis Erigonæ.

Sedecenni matronæ. XXXII.

Omnia quæ longo vitæ cupiuntur in æuo,
Ante quater plenum conſumpſit Anicia luſtrum.
Infans lactauit, pubes & virgo adoleuit.
Nupſit, concepit, peperit, iam mater obiuit.

Quis

Quis mortem accuſet? quis non accuſet in iſto
Aetatis meritis anus eſt, ætate puella.

GLAVCIAE *immatura morte præuenti.* XXXIII.

Læta bis octono tibi iam ſub conſule pubes
Cingebat teneras Glaucia adulte genas.
Et iam deſieras puer, an ne puella, videri:
Quum properata dies abſtulit omne decus.
Sed neque functorum ſocius miſcebere vulgo:
Nec metues Stygios flebilis vmbra lacus.
Verum aut Perſephonæ Cinyreius ibis Adonis:
Aut Iouis Elyſii tu catamitus eris.

CALLICRATEAE. XXXIIII.

Viginti atque nouem, genitrici Callicrateæ,
Nullius ſexus mors mihi viſa fuit.
Sed centũ & quinq. expleui bene meſsibus annos,
Intremulam baculo non ſubeunte manum.

EQVO ADMIRABILI, *iuſſu Auguſti.* XXXV.

Proſphore, clamoſi ſpacioſa per æquora Circi
Septenas ſolitus victor obire vias:
Improperanter agens primos à carcere curſus,
Fortis prægreſsis vt poterêris equis,
Promptum & veloces erat anticipare quadrigas;
Victores etiam vincere, laus potior.
Hunc titulum vani ſolatia ſume ſepulchri,
Et gradere Elyſios præpes ad alipedes.
Pegaſus hinc dexter currat tibi, læuus Arion.
Funis & ad quartum det tibi Caſtor equum.

In tumulo hominis felicis. XXXVI.

Sparge mero cineres, & odoro perlue nardo,
Hoſpes: & adde roſis balſama puniceis.
Perpetuum mihi ver agit illachrymabilis vrna,
Et commutaui ſæcula, non obii.
Nulla mihi veteris perierunt gaudia vitæ.
Seu meminiſſe putes omnia, ſiue nihil.

Sepulchrum CARI *vacuum.* XXXVII.

Me ſibi, & vxori, & natis commune ſepulcrum
Conſtituit ſeras Carus ad exequias.
Iamque diu monumenta vacant. ſit quæſo querela
Longius: & veniat ordine quisque ſuo,
Naſcendi qui lege datur: placidumque per æuum
Condatur, natu qui prior, ille prior.

Ex

Ex ſepulchro Latina via. XXXVIII.

Non nomen, non quo genitus, non unde, quid egi.
Mutus in æternum ſum, cinis, oſſa, nihil.
Non ſum, nec fuerã: genitus tamen è nihilo ſum.
Mitte, nec exprobres ſingula. talis eris.

AVSONII DE DVODECIM CÆSARIBVS, per Suetonium Tranquillum ſcriptis.

Auſonius Heſperio filio S.

CAESAREOS proceres, in quorum regna ſecundis
Conſulibus, dudum Romana potentia ceſsit,
Accipe bis ſenos. ſua quemque monoſticha ſignant,
Quorum per plenam ſeriem Suetonius olim
Nomina, res geſtas, vitamque obitumque peregit.

Monoſticha de ordine XII *Imperatorum.*

Primus regalem patefecit IVLIVS aulam
Cæſar, & AVGVSTO nomen tranſcripſit, & arcẽ.
Priuignus poſt hunc regnat NERO CLAVDIVS. A quo
CAIVS: cognomen Caligæ cui caſtra dederunt.
CLAVDIVS hinc potitur regno. Poſt quem NERO ſæuus
Vltimus Aeneadûm. Poſt hunc tres, nec tribus annis;
GALBA ſenex, fruſtra ſocio confiſus inerti;
Mollis OTHO, infami per luxum degener æuo:
Nec regno dignus, nec morte VITELLIVS vt vir.
His decimus, fatoque accitus VESPASIANVS.
Et TITVS imperii felix breuitate. Secutus
Frater: quem CALVVM dixit ſua Roma NERONEM.

Tem-

Tempus imperii XII Cæſarum.

IVLIVS, vt perhibent, diuus trieteride regnat.
AVGVSTVS poſt luſtra decem ſex prorogat annos.
Et ter ſeptenis geminos NERO CLAVDIVS addit.
Tertia finit hiems graſſantia tempora CAII.
CLAVDIVS hebdomadem duplicem trahit: & NERO dirus
Tantundem: ſummæ conſul ſed defuit vnus.
GALBA ſenex, OTHO laſciue, & famoſe VITELLI,
Tertia vos Latio regnantes neſciit æſtas,
Interitus dignos vita properante probroſa.
Implet fatalem decadem ſibi VESPASIANVS.
Ter dominante TITO cingit noua laurea Ianum:
Quindecies ſæuis potitur dum FRATER habenis.

De mortibus eorum.

IVLIVS interiit CAESAR graſſante ſenatu.
Addidit AVGVSTVM diuis matura ſenectus.
Sera ſenex Capreis exul NERO fata peregit.
Exegit pœnas de CAESARE Chærea mollis.
CLAVDIVS ambiguo concluſit fata veneno.
Matrique cida NERO proprii vim pertulit enſis.
GALBA ſenex periit, ſæuo proſtratus OTHONE.
Mox Otho famoſus, clara ſed morte potitus.
Prodiga ſuccedunt perimendi ſceptra VITELLI.
Laudatum imperium, mors lenis, VESPASIANO.
At TITVS, orbis amor, rapitur florentibus annis.
Sera grauem perimunt, ſed iuſta piacula, FRATREM.

EIVSDEM AVSONII

TETRASTICHA,

à Iulio Cæſare vſque ad tempora ſua.

Nunc & prædictos, & regni ſorte ſequentes
Expediam: ſeries quos tenet imperii.
Incipiam ab Diuo: percurramque ordine cunctos:
Noui, Romanæ quos memor hiſtoriæ.

IVLIVS CAESAR. I.

Imperium, binis fuerat ſolemne quod olim
Conſulibus, Cæſar Iulius obtinuit.
Sed breue ius regni ſola trieteride geſtum
Perculit armatæ factio ſæua togæ.

OCTAVIANVS AVGVSTVS. II.

Vltor, ſucceſſorque dehinc Octauius, idem
Cæſar, & Auguſti nomine nobilior.
Longæua & nunquam dubiis violata poteſtas,
In terris poſitum credidit eſſe deum.

TIBERIVS NERO. III.

Prænomen Tiberi nactus Nero, prima iuuentæ
Tempora laudato geſsit in imperio.
Fruſtra dehinc ſolo Caprearum clauſus in antro,
Quæ prodit vitiis credit operta locis.

CAIVS CALIGVLA. IIII.

Poſt hunc caſtrenſis caligæ cognomine Cæſar
Succeſsit ſæuo ſæuior ingenio:
Cædibus, inceſtisque dehinc maculoſus, & omni
Crimine pollutum qui ſuperauit auum.

CLAVDIVS CAESAR. V.

Claudius irriſæ priuato in tempore vitæ,
In regno ſpecimen prodidit ingenii.
Libertina tamen, nuptarum & crimina paſſus,
Non faciendo nocens, ſed patiendo fuit.

NERO. VI.

AEneadum generis qui ſextus, & vltimus hæres,
Polluit, & clauſit Iulia ſacra Nero.
Nomina quot pietas, tot habet quoque crimina vitæ,
Diſce ex Tranquillo, quæ meminiſſe piget.

SERVIVS GALBA. VII.

Spem fruſtrate ſenex, priuatus ſceptra mereri
Viſus es, imperio proditus inferior.
Fama tibi melior iuueni: ſed iuſtior ordo eſt,
Complacuiſſe dehinc, diſplicuiſſe prius.

MARCVS OTHO. VIII.

AEmula polluto geſturus ſceptra Neroni,
Obruitur celeri raptus Otho exitio.
Fine tamen laudandus erit: qui morte decora
Hoc ſolum fecit nobile, quod periit.

AVLVS VITELLIVS. IX.

Vitæ ſors, mors fœda tibi, nec digne Vitelli,
Qui fieres Cæſar. ſic tibi fata placent.

Vmbra tamen breuis imperii, quia præmia regni
Sæpe indignus adit: non niſi dignus habet.

DIVVS VESPASIANVS. X.

Quærendi attentus, moderato commodus vſu,
Auget, nec reprimit Veſpaſianus opes.
Olim qui dubiam priuato in tempore famam,
Par aliis princeps, tranſtulit in melius.

TITVS VESPASIANVS. XI.

Felix imperio, felix breuitate regendi,
Expers ciuilis ſanguinis, orbis amor;
Vnum dixiſti moriens te crimen habere,
Sed nulli de te, non tibi credidimus.

DOMITIANVS. XII.

Hactenus edideras dominos gens Flauia iuſtos;
Cur duo quæ dederunt, tertius eripuit?
Vix tanti eſt habuiſſe illos, quia dona bonorum
Sunt breuia. æternum, quæ nocuere, dolent.

NERVA. XIII.

Proximus extincto moderatur ſceptra tyranno
Nerua ſenex, princeps nomine, mente parens,
Nulla viro ſoboles. imitatur adoptio prolem;
Quam legiſſe iuuet, quam genuiſſe velit.

TRAIANVS. XIV.

Aggreditur regimen viridi Traianus in æuo,
Belli laude prior, cetera patris habens.
Hic quoque prole carens, ſociat ſibi ſorte legendi;
Quem fateare bonum, diffiteare parem.

AELIVS HADRIANVS. XV.

Aelius hinc ſubiit mediis præſignis in actis:
Principia & finem fama notat grauior.
Orbus & hic. ſociatq. virum documenta daturum,
Adſciti quantum præmineant genitis.

ANTONINVS PIVS. XVI.

Antoninus abhinc regimen capit: ille vocatu
Conſultiſque PIVS, nomen habens meriti.
Filius huic fato nullus: ſed lege ſuorum
A patria ſumpſit, qui regeret patriam.

MARCVS ANTONINVS. XVII.

Poſt Marco tutela datur; qui ſcita Platonis
Fecit; ad imperium, patre PIO melior.
Succeſſore ſuo, moriens, ſed principe prauo,
Hoc ſolo patriæ, quod genuit, nocuit.

COMMODVS. XVIII.

Commodus inſequitur, pugnis maculoſus harenæ,
Threcidico princeps bella mouens gladio.
Eliſo tandem perſoluens gutture pœnas,
Criminibus faſſus matris adulterium.

HELVIVS PERTINAX. XIX.

Heluj, iudicio, & conſulto lecte ſenatus,
Princeps decretis prodite, non ſtudiis.
Quod doluit maleſida cohors, errore probato:
Curia quod caſtris ceſſerat imperio.

DIDIVS IVLIANVS. XX.

Dii bene, quod ſpoliis Didius non gaudet opimis:
Et cito periuro præmia adempta ſeni.
Tuq. Seuere pater, titulum ne horreſce nouantis.
Non rapit imperium vis tua, ſed recipit.

SEVERVS PERTINAX. XXI.

Impiger egelido mouet arma Seuerus ab Hiſtro,
Vt parricidæ regna adimat Didio.
Punica origo illi: ſed qui virtute probaret
Non obſtare locum, quum valet ingenium.

BASSIANVS ANTONINVS CARACALLA. XXII.

Diſsimilis virtute patri, & multo magis illi,
Cuius adoptiuo nomine te perhibes.
Fratris morte nocens, punitus fine cruento,
In riſu populi tu Caracalla magis.

OPILIVS MACRINVS. XXIII.

Principis hic cuſtos, ſumptum pro Cæſare ferrum
Vertit in auctorem cæde Macrinus iners.
Mox cum prole ruit. grauibus pulſare querelis
Ceſſet perfidiam. quæ patitur, meruit.

ANTONINVS HELIOGABALVS. XXIIII.

Tune etiam Auguſtæ ſedis penetralia fœdas,
Antoninorum nomina falſa gerens?

* * *

Reliqua deſiderantur.

AVSO-

AVSONII

BVRDIGALENSIS

Ordo nobilium Vrbium.

DE ROMA, CONSTANTINOPOLI & CARTHAGINE. I.

PRima vrbes inter, diuûm domus, aurea Roma.
Conſtantinopoli aſſurgit Carthago priori,
Non toto cenſura gradu: quia tertia dici
Faſtidit, non auſa locum ſperare ſecundum,
Qui fuit ambarum. Vetus hanc opulentia præfert,
Hanc fortuna recens. Fuit hæc, ſubit iſta; nouiſque
Excellens meritis, veterem perſtringit honorem:
Et Conſtantino concedere cogit Eliſſam.
Accuſat Carthago deos iam plena pudoris,
Nunc quoque ſi cedat, Romam vix paſſa priorem,
Componat veſtros fortuna antiqua tumores.
Ite pares, tandem memores, quod numine diuûm
Auguſtas mutaſtis opes & nomina: tu quum
Byzantina Lygos, tu Punica Byrſa fuiſti.

DE ANTIOCHIA *& Alexandria.* II.

Tertia Phœbeæ lauri domus, Antiochia,
Vellet Alexandri ſi quarta colonia poni.
Ambarum locus vnus: & has furor ambitionis
In certamen agit. Vitiorum turbida vulgo
Vtraque, & amentis populi male ſana tumultu.
Hæc Nilo munita quod eſt, penituſque repoſtis
Inſinuata locis, fecunda: ſituque ſuperbit.
Illa quod infidis opponitur æmula Perſis.
Et vos ite pares: Macetumque attollite nomen.
Magnus Alexander te condidit: illa Seleucum
Nuncupat. Ingenuum cuius fuit anchora ſignum.
Qualis inuſta ſolet, generis, nota certa. per omnem
Nam ſobolis ſeriem natiua cucurrit imago.

DE TREVERIS. III.

Armipotens dudum celebrari Gallia geſtit:
Treuericaque vrbis ſolium, quæ proxima Reno,
Pacis vt in mediæ gremio ſecura quieſcit:
Imperii vires quod alit, quod veſtit & armat.
Lata per extentum procurrunt mœnia collem.
Largus tranquillo prælabitur amne Moſella,
Longinqua omnigenæ vectans commercia terræ.

DE MEDIOLANO. IV.

Et Mediolani mira omnia, copia rerum:
Innumeræ cultæque domus, facunda virorum
Ingenia, antiqui mores. tum duplice muro
Amplificata loci ſpecies, populique voluptas
Circus, & incluſi moles cuneata theatri:
Templa, Palatinæque arces, opulensque Moneta,
Et regio Herculei celebris ſub honore lauacri,
Cunctaque marmoreis ornata periſtyla ſignis,
Mœniaque in valli formam circundata labro.
Omnia quæ magnis operum velut æmula formis
Excellunt: nec iuncta premit vicinia Romæ.

DE CAPVA. V.

Nec Capuam pelago, cultuque penuq. potentem,
Deliciis, opibus, famaque priore ſilebo;
Fortuna variante vices, quæ freta ſecundis,
Neſciuit ſeruare modum. Nunc ſubdita Romæ,
Aemula tunc. Fidei memor, an ne infida, ſenatum
Sperneret, an coleret dubitans, ſperare curules
Campanis auſa auſpiciis, vnoque ſuorum
Conſule: vt imperium diuiſi attolleret orbis.
Quinetiam rerum dominam, Latiique parentem,
Appetiit bello: ducibus non freta togatis,
Hannibalis iurata armis; deceptaque in hoſtis
Seruitium demens ſpecie tranſiuit herili:
Mox vt in occaſum vitiis communibus acti,
Corruerent Pœni, luxu Campania feſto.
Heu, nunquam ſtabilem ſortita ſuperbia ſedem!
Illa potens, opibusque valens, Roma altera quondam,
Comere quæ paribus potuit faſtigia conis,
Octauum reiecta locum vix pone tuetur.

DE AQVILEIA. VI.

Non erat iſte locus: merito tamen aucta recenti,
Nona inter claras, Aquileia cieberis vrbes,
Itala ad Illyricos obiecta colonia montes,

Mœni-

Mœnibus & portu celeberrima: ſed magis illud
Eminet, extremo quod te ſub tempore legit,
Solueret exacto cui iuſta piacula luſtro
Maximus, armigeri quondam ſub nomine lixæ.
Felix quæ tanti ſpectatrix læta triumphi,
Puniſti Auſonio Rutupinum marte latronem.

DE ARELATE. VII.

Pande, duplex Arelate, tuos blanda hoſpita portus,
Gallula Roma Arelas: quam Narbo Martius & quam
Accolit Alpinis opulenta Vienna colonis.
Præcipitis Rhodani ſic intercisa fluentis,
Vt mediam facias nauali ponte plateam,
Per quem Romani commercia ſuſcipis orbis,
Nec cohibes: populosque alios, & mœnia ditas:
Gallia quis fruitur, gremioque Aquitania lato.

DE EMERITA. VIII.

Iure mihi poſt has memorabere nomen Iberum
Emerita: æquoreus quam præterlabitur amnis.
Submittit cui tota ſuos Hiſponia faſces.
Corduba non, nō arce potens tibi Tarraço, certāt,
Quæque ſinu pelagi iactat ſe Bracara diues.

DE ATHENIS. IX.

Nunc & terrigenis patribus memoremus Athenas,
Pallados & Conſi quondam certaminis arcem,
Paciferæ primum cui contigit arbor oliuæ.
Attica facundæ cuius mera gloria linguæ.
Vnde per Ioniæ populos, & nomen Achæum,
Verſa Graia manus, centum ſe effudit in vrbes.

DE CATINA ET SYRACVSIS. X.

Quis Catinam ſileat? quis quadruplices Syracuſas?
Hanc ambuſtorum fratrum pietate celebrem,
Illam complexam miracula fontis & amnis.
Quam maris Ionii ſubter vada ſalſa meantes
Conſociant dulces placita ſibi ſede liquores,
Incorruptarum miſcentes oſcula aquarum.

DE TOLOSA. XI.

Non vnquam altricem noſtri reticebo Toloſam,
Coctilibus muris quam circuit ambitus ingens;
Perque latus pulchro prælabitur amne Garumna;
Innumeris cultam populis, confinia propter
Ninguida Pyrenes, & pinea Cæbennarum,
Inter Aquitanas gentes & nomen Iberum.
Quæ modo quadruplices ex ſe quū effuderit vrbes,

Non vlla exhauſtæ ſentit diſpendia plebis:
Quos genuit cunctos gremio complexa colonos.

DE NARBONE. XII.

Nec tu Martie Narbo ſilebere: nomine cuius
Fuſa per immenſum quondam prouincia regnum,
Obtinuit multos dominandi iure colonos.
Inſinuant qua ſe Sequanis Allobroges oris:
Excluduntque Italos. Alpina cacumina fines:
Qua Pyrenaicis niuibus dirimuntur Iberi:
Qua rapitur præceps Rodanus genitore Lemanno,
Interiusque premunt Aquitanica rura Cebennæ,
Vſque in Teutoſagos primæuo nomine Belcas,
Totum Narbo fuit. Tu Gallia prima, togati
Nominis attollis Latio proconſule faſces.
Quis memoret portusque tuos, montesque lacusq.?
Quis populos vario diſcrimine veſtis, & oris?
Quodq. tibi quondam Pario de marmore templum
Tantæ molis erat, quantam non ſperneret olim
Tarquinius, Catulusque iterum poſtremus;& ille,
Aurea qui ſtatuit Capitoli culmina Cæſar?
Te maris Eoi merces & Iberica ditant
Æquora: te claſſes Libyci Siculique profundi;
Et quicquid vario per flumina, per freta curſu
Aduehitur, toto tibi nauigat orbe κατάπλους.

DE BVRDIGALA. XIII.

Impia iam dudum condemno ſilentia, quod te,
O patria, inſignem Baccho, fluuiisque, viriſque
Moribus, ingeniisq. hominum, procerumq. ſenatu,
Non inter primas memorem: quaſi conſcius vrbis
Exiguæ, immeritas dubitem contingere laudes.
Non pudor hinc nobis. Nec enim mihi barbara
Reni
Ora, nec Arctoo domus eſt glacialis in Hæmo.
Burdigala eſt natale ſolum: clementia cæli
Mitis: vbi & riguæ larga indulgentia terræ:
Ver longum, brumæq. breues, iuga frondea ſubſunt.
Feruent æquoreos imitata fluenta meatus.
Quadrua murorum ſpecies; ſic turribus altis
Ardua, vt aerias intrent faſtigia nubes.
Diſtinctas interne vias mirere, domorum
Diſpoſitum, & latas nomen ſeruare plateas,
Tum reſpondentes directa in compita portas,
Per mediumque vrbis fontani fluminis alueum:

Quem

Quem pater oceanus refluo quum impleuerit æſtu,
Adlabi totum ſpectabis claſſibus æquor.
Quid memorem Pario contectum marmore fontẽ
Euripi feruere freto? quanta vmbra profundi!
Quantus in amne tumor! quanto ruit agmine præceps
Margine contenti bisſena per oſtia curſus,
Innumeros populi non vnquã exhauſtus ad vſus.
Hunc cuperes, Rex Mede, tuis coniungere caſtris,
Flumina conſumpto quum defecere meatu,
Huius fontis aquas peregrinas ferre per vrbes,
Vnum per cunctas ſolitus portare Choaſpem.
Salue, fons ignote ortu, ſacer, alme, perennis,
Vitree, glauce, profunde, ſonore, illimis, opace.
Salue vrbis genius, medico potabilis hauſtu,
DIVONA, Celtarum lingua fons addite Diuis.
Non Aponus potu, vitrea non luce Nemauſus
Purior: æquoreo non plenior amne Timauus.
Hic labor extremus celebres collegerit vrbes,
Vtque caput numeri Roma inclyta, ſic capite iſto
Burdigala ancipiti confirmet vertice ſedem.
Hęc patria eſt: patrias ſed Roma ſuperuenit omnes.
Diligo Burdigalã: Romam colo. ciuis in hac ſum,
Conſul in ambabus. Cunæ hic, ibi ſella curulis.

L V D V S

SEPTEM SAPIENTVM.

AVSONIVS CONSVL LATINO

Drepanio Pacato Proconſuli.

IGnoſcenda iſthæc, an cognoſcenda rearis:
Attento, Drepani, periege iudicio.
AEquanimus fiam te iudice: ſiue legenda,
Siue tegenda putes carmina, quæ dedimus.
Nam primum eſt meruiſſe tuum, Pacate, fauorem:
Proxima defenſi cura pudoris erit.
Poſſum ego cenſuram lectoris ferre ſeueri:
Et poſſum modica laude placere mihi.

Nouit equus plauſæ ſonitum ceruicis amare;
Nouit & intrepidus verbera lenta pati.
Mæonio qualem cultum quæſiuit Homero
Cenſor Ariſtarchus, normaque Zenodoti.
Pone obelos igitur ſpuriorum ſtigmata vatum.
Palmas, non culpas eſſe putabo meas:
Et correcta magis, quam condemnata vocabo,
Apponet docti quæ mihi lima viri.
Interea arbitrij ſubiturus pondera tanti,
Optabo, vt placeam: ſin minus, vt taceam.

PROLOGVS.

Septem ſapientes, nomen quibus iſtud dedit
Superior ætas, nec ſecuta ſuſtulit,
Hodie in orcheſtram palliati prodeunt.
Quid erubeſcis tu togate Romule,
Scenam quod introibunt tam clari viri?
Nobis pudendum eſt hoc? & Atticis quoque;
Quibus theatrum, curiæ præbet vicem,
Noſtris negotiis ſua loca ſortito data:
Campus comitiis, vt Conſcriptis curia:
Forum, atque Roſtra ſeparat ius ciuium.
Vna eſt Athenis, atque in omni Græcia,
Ad conſulendum publici ſedes loci:
Quam in vrbe noſtra ſero luxus condidit:
Aedilis olim ſcenam tabulatam dabat
Subito, excitata nulla mole ſaxea.
Murena ſic, & Gallius. nota eloquar.
Poſtquam potentes, nec verentes ſumptuum,
Nomen perenne crediderunt, ſi ſemel
Conſtructa moles ſaxeo fundamine
In omne tempus conderet ludis locum:
Cuneata creuit hæc theatri immanitas.
Pompeius hanc, & Balbus, & Cæſar dedit
Octauianus, concertantes ſumptibus.
Sed ego quid iſtæc? non hac cauſa huc prodii,
Vt expedirem quis theatra, quis forum,
Quis condidiſſet priuas partes mœnium;
Sed vt verendos, diisque laudatos viros
Prægrederer agere: * quid vellent ſibi,
Pronunciare ſuas ſolent ſententias:
Quas quiſque prouidentium anteuerterit.
Scitis profecto quæ ſint: ſed ſi memoria
Rebus vetuſtis claudit: veniet Ludius
Diſſerator harum, quas teneo minus,

LVDIVS.

Delphis Solonem ſcripſe fama eſt Atticum,
Γνῶθι σεαυτόν, quod Latinum eſt, Noſce te.
Multi hoc Laconis eſſe Chilonis putant.
Spartane Chilon ſit tuum, nec ne ambigunt.
Quod introfertur, τέλος ὁρᾶν μακροῦ βίου,
Finem intueri longæ vitæ quo iubes;
Multi hoc Solonem dixe Crœſo exiſtimant.
Et Pittacum dixiſſe fama eſt Lesbium,
Γίγνωσκε καιρόν, Tempus vt noris, iubet.
Sed καιρὸς iſte, tempeſtiuum tempus eſt.
Bias Prieneus dixit, οἱ πλεῖστοι κακοί:
Quod eſt Latinum, Plures hominum ſunt mali:
Sed imperitos ſcito, quos dixit malos.
Μελέτη τὸ πᾶν, Periandri eſt Corinthii
Meditationem eſſe totum, qui putat.
Ἄριστον μέτρον eſſe dixit Lindius
Cleobulus. hoc eſt, Optimus cunctis modus.
Thales, ἐγγύα· πάρεστι ἄτη, protulit.
Spondere qui nos, noxa quod præſeit, vetat.
Hoc nos monere, fœneratis non placet.
Dixi. recedam. legifer venit Solon.
SOLON. De more Græco prodeo in ſcenā Solon,
Septem ſapientum fama cui palmam dedit.
Sed fama non eſt iudicii ſeueritas.
Neq.me eſſe primum,veſtrum aut imum exiſtimo:
Aequalitas quod ordinem neſcit pati.
Recte olim ineptum Delphicus luſit Deus
Quærentem quisnam primus ſapientum foret;
Vt in orbe tereti nomina eorum inſcriberet;
Ne primus eſſet, ne vel imus quiſpiam.
Eorum è medio prodeo gyro Solon:
Vt quod dixiſſe Crœſo regi exiſtimor,
Id omnis hominum ſecta ſibi dictum putet.
Græce coactum: ὁρᾶ τέλος μακροῦ βίου:
Quod longius fit, ſi Latine ediſſeras:
Spectare vitæ iubeo cunctos terminum.
Proinde miſeros, aut beatos dicere
Euitat quod ſunt ſemper ancipiti ſtatu.
Id adeo ſic eſt. ſi queam, paucis loquar.
Rex, an tyrannus Lydiæ Crœſus, fuit

His in beatis, diues inſanum in modum,
Lateribus aureis templa qui diuis dabat;
Is me euocauit. Venio dicto obediens,
Meliore vt vti rege poſsint Lydii.
Rogat, beatum prodam, ſi quem nouerim.
Telana dico ciuem non ignobilem.
Pro patria pugnans iſte vitam obiecerat.
Deſpexit. alium quærit. inueni Aglaum:
Fines qui agelli proprii numquam excefferat.
At ille ridens, Quo dein me ponis loco,
Beatus orbe toto qui ſolus vocor?
Spectandum dico terminum vitæ prius:
Tum iudicandum, ſi manet felicitas.
Dictum moleſte Crœſus accepit. at ego
Relinquo regem. bellum ille in Perſas parat.
Profectus. victus, vinctus. regi deditus.

* * *

At ille captus, funeris ipſe inſtar ſui,
Quin flamma totum ſe per ambitum dabat,
Voluens in altum fumidos æſtu globos.
At pæne ſero Crœſus ingenti ſono,
O vere vates, inquit: ô Solon, Solon,
Clamore magno ter Solonem nuncupat.
Qua voce Cyrus motus, extingui iubet
Gyrum per omnem, & deſtrui ardentem pyram:
Et commodum profuſus imber nubibus
Repreſsit ignem. Crœſus ad regem illico
Deductus lectam per miniſtrorum manum
Interrogatus, quem Solonem diceret:
Et quam ciendi cauſam haberet nominis.
Seriem per omnem cuncta regi ediſſerit.
Miſeratur ille: vimque fortunæ videns,
Laudat Solonem: Crœſum in amicis habet;
Vinctumque pedicis aureis ſecum iubet
Reliquum quod eſſet vitæ, totum degeret.
Ego duorum regum teſtimonio
Laudatus, & probatus ambobus fui.
Quodq. vni dictum eſt, quiſque ſibi dictum putet.
Ego iam peregi, qua de cauſa huc prodii.
Venit ecce Chilon. Vos valete: & plaudite.

CHILON.

Lumbi ſedendo, oculique ſpectando dolent,
Manendo Solonem quoad ſeſe recipiat.

Hui,

Hui, quam pauca quam diu loquuntur Attici!
Vnam trecentis verſibus ſententiam
Tandem peregit; meque reſpectans abit.
Spartanus ego ſum Chilo, qui nunc prodeo.
Breuitate nota, qua Lacones vtimur,
Commendo noſtrum γνῶθι σεαυτὸν Noſce te.
Quod in columina iam tenetur Delphica.
Labor moleſtus iſte, fructi eſt optimi,
Quid ferre poſsit, quidve non, dignoſcere.
Noctu, diuque quæ geras, quæ geſſeris,
Aduſque puncti tenuis inſtar quærere,
Officia cuncta, pudor, honor, conſtantia,
In hoc: & illa ſpreta nobis gloria.
Dixi. Valete memores. Plauſum non moror.

CLEOBVLVS.

Cleobûlus ego ſum, paruæ ciuis inſulæ,
Magnæ ſed auctor qua cluo ſententiæ:
Ἄριστον μέτρον quem dixiſſe exiſtimant.
Interpretare tu, qui orcheſtræ proximus,
Gradibus propinquis in quatuordecim ſedes:
Ἄριστον μέτρον, an ſit optimus modus.
Dic. annuiſti. gratiam habeo, perſequar
Per ordinem. poeta dixe iſtoc loco
Afer videtur veſter, VT NE QVID NIMIS,
Et noſter quidam, μηδὲν ἄγαν Huc pertinet
Vterque ſenſus, Italus, ſeu Dorius.
Fandi, tacendi, ſomni vicinus modus,
Beneficiorum, gratiarum, iniuriæ,
Studii, laborum. vita in omni quicquid eſt,
Iſtum requirit optimæ pauſæ modum.
Dixi. Recedam, vt ſit modus. venit Thales.

THALES.

Mileſius Thales ſum: AQVAM qui principem
Rebus creandis dixi, vt vates Pindarus.
* * *
Dedere piſcatores extractum mari.
Namque hi iubente Delio me legerant:
Quod ille munus hoc ſapienti miſerat,
Ego recuſans non recepi: at reddidi
Ferendum ad alios: quos priores crederem.
Dein per omnes ſeptem ſapientes viros

 Miſſum;

Miſſum: ac remiſſum rurſus ad me deferunt.
Ego receptum conſecraui Apollini.
Nam ſi ſapientem deligi Phœbus iubet:
Non hominem quemquam,ſed deum credi decet.
Is igitur ego ſum. cauſa ſed in ſcenam fuit
Mihi prodeundi, quæ duobus ante me:
Aſſertor vt ſententiæ fierem meæ.
Ea diſplicebit non tamen prudentibus,
Quos docuit vſus, & peritos reddidit.
Nos ἐγγύα· πάρεςι δ' ἄτη, dicimus:
Latinum eſt, Sponde: noxia eſt præſto tibi.
Per mille poſſum currere exempla,vt probem
Prædes vadesque pœnitudinis reos:
Sed nolo quemquam nominatim dicere.
Sibi quiſque veſtrum dicat, & ſecum putet,
Spondere quantis damno fuerit, & malo.
Gratum hoc officium maneat ambobus tamen.
Pars plaudite ergo: pars offenſi explaudite.

BIAS.

Bias Prieneus dixi, οἱ πλεῖςοι κακοί.
Latine dictum ſuſpicor, Plures mali.
Dixiſſe nollem. VERITAS ODIVM PARIT.
Malos ſed imperitos dixi, & barbaros:
Qui ius, & æquum, & ſacros mores negligunt.
Nam populus iſte, quo theatrum cingitur,
Totus bonorum eſt. hoſtium tellus habet,
Dixiſſe quos me creditis, Plures malos.
Sed nemo quiſquam tam malus iudex fuat,
Qui non bonorum partibus ſe copulet,
Siue ille vere bonus eſt, ſeu dici ſtudet,
Iam fugit illum nomen inuiſum mali.
Abeo. Valete, & plaudite, plures boni.

PITTACVS.

Mitylena oriundus Pittacus ſum Lesbius,
Γίγνωσκε καιρὸν,qui dixi ſententiam.
Sed iſte καιρὸς,tempus vt noris, monet:
Et eſſe καίριον, tempeſtiuum quod vocant.
Romana ſic eſt vox, Veni in tempore.
Veſter quoque ille comicus Terentius,
Rerum omnium primum eſſe tempus autumnat:
Ad Antiphilam quo venerat ſeruus Dromo
Nullo impeditam, temporis ſeruans vicem.

Repu-

Reputate cuncti: quotiens offenſam incidat,
Spectata cui non fuerit opportunitas.
Tempus me abire, ne moleſtus. Plaudite.

PERIANDER.

Ephyra creatus huc Periander prodeo,
Μελέτη τὸ πᾶν qui dixi: & dictum probe.
Meditationem id eſſe totum, quod geras.
Is quippe ſolus rei gerendæ eſt efficax,
Meditatur omne qui prius negocium.
Aduerſa rerum, vel ſecunda prædicat
Meditanda cunctis comicus Terentius.
Locare ſedes, bellum gerere, aut ponere:
Magnas, modicasque res etiam, paruas quoque
Agere volentem, ſemper meditari decet.
Nam ſegniores omnes in cœptis nouis,
Meditatio ſi rei gerendæ defuit.
Nihil eſt quod ampliorem curam poſtulet,
Quam cogitare, quid gerendum ſit. dehinc
Incogitantes ſors, non conſilium regit.
Sed ego me ad partes iam recipio. Plaudite,
Meditati, vt veſtram rem curetis publicam.

EORVNDEM

SEPTEM SAPIENTVM ſententiæ, ſeptenis verſibus ab eodem Auſonio explicatæ.

BIAS PRIENEVS.

Quænam ſumma boni? Mens quę ſibi conſcia recti.
Pernicies homini quæ maxima? Solus homo alter.
Quis diues? Qui nihil cupiat. Quis pauper? Auarus.
Quæ dos matronæ pulcherrima? Vita pudica.
Quæ caſta eſt? De qua mentiri fama veretur.
Quod prudentis opus? Quum poſsit, nolle nocere.
Quid ſtulti proprium? Non poſſe, & velle nocere.

PITTACVS MITYLENAEVS.

Loqui ignorabit, qui tacere neſciet.
Bono probari malo, quam multis malis.
Demens ſuperbis inuidet felicibus.
Demens dolorem ridet infelicium.
Pareto legi, quiſque legem ſanxeris.
Plures amicos re ſecunda compara.
Paucos amicos rebus aduerſis proba.

CLEOBVLVS LINDIVS.

Quanto plus liceat, tam libeat minus.
Fortunæ inuidiæ eſt immeritus miſer.
Felix criminibus nullus erit diu.
Ignoſcas aliis multa: nihil tibi.
Parcit quiſque bonis: perdere vult malos.
Maiorum meritis gloria non datur.
Turpis ſæpe datur fama minoribus.

PERIANDER CORINTHIVS.

Nunquam diſcrepat vtile à decoro.
Plus eſt ſollicitus, magis beatus.
Mortem optare malum, timere peius.
Faxis, vt libeat quod eſt neceſſe.
Multis terribilis, caueto multos.
Si fortuna iuuat, caueto tolli.
Si fortuna tonat, caueto mergi.

SOLON ATHENIENSIS.

Dico tunc beatam vitam, quum peracta fata ſint.
Par pari iugator coniux. quicquid impar, diſsidet.
Non erunt honores vnquam fortuiti muneris.
Clam coarguas propinquum, quem palam laudaueris.
Pulchrius multo parari, quam creari nobilem.
Certa ſi decreta ſors eſt, quid cauere proderit?
Siue ſint incerta cuncta, quid timere conuenit?

CHILO LACEDAEMONIVS.

Nolo minor me timeat, deſpiciatque maior.
Viue memor mortis, vti ſis memor & ſalutis.
Triſtia cuncta exuperans aut animo, aut amico.
Tu bene ſi quid facias, non meminiſſe fas eſt.
Quæ bene facta accepias, perpetuò memento.
Grata ſenectus homini, quæ parilis iuuentæ:
Illa iuuenta eſt grauior, quæ ſimilis ſenectæ.

THALES MILESIVS.

Turpe quid auſurus, te ſine teſte time.
Vita perit, mortis gloria non moritur.

Quod

Quod facturus eris, dicere ſuſtuleris.
Crux eſt, ſi metuas, vincere quod nequeas.
Quum vere obiurgas, ſic inimice iuuas:
Quum falſo laudas, tunc & amice noces.
Nil nimium ſatis eſt, ne ſit & hoc nimium.

De iiſdem ſeptem Sapientibus, è Græco.

Septenis patriam ſapientum nomina, voces,
Verſibus expediam: ſua quemque monoſticha dicent:
Chilo, cui patria eſt Lacedæmon, Noſcere ſeipſum.
Periander, Trepidam moderare Corinthius iram.
Ex Mitylenæis, Nimium nil, Pittacus oris.
Menſuram optimum ait Cleobulus Lindius, in re.
Exſpectare Solon finem docet, ortus Athenis:
Plures eſſe Bias prauos, quem clara Priene.
Mileti, fugiſſe Thales vadimonia alumnus.

AVSONII

BVRDIGALENSIS

EDYLLIA.

VERSVS PASCHALES PROCODICTI.

Edyllium I.

SANCTA ſalutiferi redeunt ſollemnia CHRISTI:
Et deuota pii celebrant ieiunia myſtæ.
At nos æternum cohibentes pectore cultum,
Intemeratorum vim continuamus honorum.
Annua cura ſacris, iugis reuerentia nobis.
Magne pater rerum, cui terra & pontus & aër,
Tartaraque & picti ſeruit plaga lactea cæli:
Noxia quem ſcelerũ plebes tremit, almaq. rurſum

Con-

Concelebrat votis animarum turba piarum:
Tu breuis hunc æui curſum, celeremque caducæ
Finem animæ donas,æternæ munere vitæ.
Tu mites legum monitus, ſacroſque prophetas
Humano impertis generi: ſeruaſque nepotes,
Deceptum miſeratus Adam: quem capta venenis
Implicuit ſocium blandis erroribus Eua.
Tu verbum, pater alme, tuum,natumque deumq.
Concedis terris totum, ſimilemque, paremque,
Ex vero verum, viuaque ab origine viuum.
Ille tuis doctus monitis hoc addidit vnum:
Vt ſuper æquoreas nabat qui ſpiritus vndas,
Pigra immortali vegetaret membra lauacro.
Trina fides,auctore vno, ſpes certa ſalutis
Hunc numerum iunctis virtutibus amplectenti.
Tale & terrenis ſpecimen ſpectatur in oris
Auguſtus genitor, geminùm ſator Auguſtorum.
Qui fratrem, natumque pie complexus, vtrunque
Numinē partitur: regnum neque diuidit vnum:
Omnia ſolus habens, atque omnia dilargitus.
Hos igitur nobis trina pietate vigentes,
Rectores terræ placidos, cælique miniſtros,
Chriſte apud æternum placabilis aſſere patrem.

A V S O N I V S

L E C T O R I S V O S. D.

P*OST deum ſemper patrem colui : ſecundamque reuerentiam genitori meo debui. Sequitur ergo hanc ſummi Dei venerationem Epicedion patris mei. titulus a Græcis auctoribus, defunctorum honori dicatus, non ambitioſus, ſed religioſus: quem commendo lectori meo, ſiue is filius eſt, ſeu pater, ſiue vtrumque. Neque vt laudes exigo, ſed vt amet, poſtulo. Neque vero nunc patrem meum laudo, quod ille non eget, & ego functum oblectatione viuentium onerare non debeo. Neque dico, niſi quod agnoſcunt, qui parti ætatis eius interfuerunt. Falſum me autem, morte eius*

obita,

obita, dicere, & verum tacere, eiuſdem piaculi exiſtimo. Imagini ipſius hi verſus ſubſcripti ſunt: neque minus in opuſculorum ſeriem relati. Alia omnia mea diſplicent mihi, hos relegiſſe amo. Vale.

Epicedion in patrem ſuum
Iulium Auſonium.

EDYLLIVM II.

Nomine ego Auſonius, non vltimus arte medendi:
  Et mea ſi noſſes tempora, primus eram.
Vicinas vrbes colui, patriaque domoque,
  Vaſates patria, ſed lare Burdigalam.
Curia me duplex, & vterque ſenatus habebat
  Muneris exortem, nomine participem.
Non opulens, nec egens: parcus, ſine ſordibus egi.
  Victum, habitum, mores ſemper eadem habui:
Sermone impromptus Latio: verum Attica lingua
  Suffecit culti vocibus eloquii.
Obtuli opem cunctis poſcentibus artis inemptæ.
  Officiumque meum cum pietate fuit.
Iudicium de me ſtudui præſtare bonorum:
  Ipſe mihi nunquam, iudice me, placui.
Officia in multos diuerſo debita cultu,
  Perſonis, meritis, tempore diſtribui.
Litibus abſtinui: non auxi, non minui rem.
  Indice me nullus, ſed neque teſte perit.
Inuidi nunquam, cupere atque ambire refugi,
  Iurare, aut falſum dicere, par habui.
Factio me ſibi non, non coniuratio iunxit,
  Sincero colui fœdere amicitias.
Felicem ſciui, non qui, quod vellet, haberet:
  Sed qui per fatum non data, non cuperet.
Non occurſator, non garrulus, obuia cernens,
  Valuis, & velo condita, non adii.
Famam, quæ poſſet vitam lacerare bonorum,
  Non finxi: & veram ſi ſcierim, tacui.
Ira procul: ſpes vana procul: procul anxia cura,
  Inque bonis hominum gaudia falſa procul.
Vitati cœtus, eiuratique tumultus,
  Et ſemper fictæ principum amicitiæ.
Deliquiſſe nihil nunquam laudem eſſe putaui,
  Atque bonos mores legibus antetuli.

Iraſci

Iraſci promptus, properaui condere motum:
Atque mihi pœnas pro leuitate dedi.
Coniugium per luſtra nouem ſine crimine concors
Vnum habui, gnatos quatuor edidimus.
Prima obiit lactens. at qui fuit vltimus æui,
Pubertate rudi non rudis interiit.
Maximus ad ſummum culmen peruenit honorum,
Præfectus Gallis, & Libyæ, & Latio,
Tranquillus, clemens, oculis, voce, ore ſerenus,
In genitore ſuo mente animoque pater.
Huius ego & natum & generũ pro Conſule vidi,
Conſul vt ipſe foret, ſpes mihi certa fuit.
Matronale decus poſſedit filia. cuius
Egregia & nuptæ laus erat, & viduæ;
Quæ nati, generique & progeneri, ſimul omnium
Multiplici illuſtres vidit honore domos.
Ipſe nec affectans, ne detrectâtor honorum,
Præfectus magni nuncupor Illyrici.
Hæc me fortunæ larga indulgentia ſuaſit,
Numine adorato, vitæ abitum petere.
Ne fortunatæ ſpacium inuiolabile vitæ,
Fatali admorſu ſtringeret vlla dies.
Obtinui: auditæque preces: ſpem vota, timorem,
Sopitus placido fine, relinquo aliis.
Inter mœrentes, ſed non ego mœſtus, amicos
Diſpoſitis iacui funeris arbitriis.
Nonaginta annos baculo ſine, corpore toto
Exegi, cunctis integer officiis.
Hæc quicunque leges, non aſpernabere farie
Talis vita tibi, qualia vota mihi.

Quum de palatio, poſt multos annos honoratiſſimus, quippe iam conſul, rediſſet ad patriam, villulam quam pater reliquerat ingreſſus, his verſibus luſit, Luciliano ſtilo.

Auſonii Villula, EDYL. III.

Salue hærediolum maiorum regna meorum,
Quod proauus, quod auus, quod pater excoluit.
Quod mihi iam ſenior, properata morte, relinquit,
Heheu nolueram tam cito poſſe frui.

Iuſta quidem ſeries patri ſuccedere: verum
Eſſe ſimul dominos, gratior ordo piis.
Nunc labor, & curæ mea ſunt. ſola ante voluptas
Partibus in noſtris. cetera patris erant.
Paruum hærediolum, fateor. ſed nulla fuit res
Parua vnquam æquanimis: adde etiã vnanimis.
Ex animo rem ſtare æquum puto, non animum ex re.
Cuncta cupit Crœſus, Diogenes nihilum.
Spargit Ariſtippus mediis in Syrtibus aurum.
Aurea nõ ſatis eſt Lydia terra Midæ.
Cui nullus finis cupiendi eſt, nullus habendi.
Ille opibus modus eſt, quem ſtatuas animo:
Verum ager iſte meus, quantus ſit noſce: etiam me
Noueris, & noris te quoque, ſi potis es.
Quamquam difficile eſt ſe noſcere. γνῶθι σεαυτόν
Quam propere legimus, tam cito negligimus.
Agri bis centum colo iugera. vinea centum
Iugeribus colitur, prataque dimidium.
Silua ſupra duplum quam prata, & vinea, & aruum,
Cultor agri nobis nec ſupereſt, nec abeſt.
Fons propter, puteusque breuis: tum purus & amnis.
Nauiger hic refluus me vehit, ac reuehit.
Conduntur fructus geminum mihi ſemper in annum.
Cui non longa penus, huic quoq. prõpta fames.
Hæc mihi non procul vrbe ſita eſt, nec prorſus ad vrbem:
Ne patiar turbas, vtque bonis potiar.
Et quoties mutare locum faſtidia cogunt,
Tranſeo: & alternis rure, vel vrbe fruor,

AVSONIVS

HESPERIO FILIO.

LIBELLVM, quem ad nepotulum meum, ſororis tua filium, inſtar protreptici luſcram, venturus ipſe premiſi legendum. Hoc enim malui, quam ipſe re-

recitare? eſſet ut tibi cenſura liberior: quæ duabus cauſis impediri ſolet: quod aures noſtras audita velocius, quam lecta prætereunt: & quod ſinceritas iudicandi præſentia recitantis oneratur. Nunc tibi utrumque integrum eſt. Quia & legenti tibi libera mora eſt: & iudicaturo non obſtat noſtri verecundia. Sed heus tu, fili dulciſſime, habeo quod admoneam. Si qua tibi in his verſiculis videbuntur (nam vereor, ut multa ſint) fucatius concinnata, quam verius: & plus coloris quam ſucci habere: ipſe ſciens fluere permiſi, venuſtula ut eſſent magis, quam forticula; inſtar virginum,

quas matres ſtudent
Demiſſis humeris eſſe, vincto pectore: ut graciles
ſient.

noſti cetera. Supereſt igitur, ut dicas, Quid moraris iudicationem meam de eo, quod ipſe pronuncias eſſe mendoſum? dicam, ſcilicet, me huiuſmodi verſibus foris erubeſcere: ſed intra nos minus verecundari. namque ego hæc annis illius magis quam meis ſcripſi: aut forſaſſe & meis. δὶς παῖδες οἱ γέροντες. Ad ſummam valeat auſteritas tua. mihi cum infante ratio eſt. Vale, fili dulciſſime.

Ad nepotem Auſonium protrepticon de ſtudio puerili. EDYL. IV.

Sunt etiam Muſis ſua ludicra, miſta Camenis
Ocia ſunt, mellite nepos; nec ſemper acerbi
Exercet pueros vox imperioſa magiſtri,
Sed requies, ſtudiique vices rata tempora ſeruant.
Et ſatis eſt puero memori legiſſe libenter.
Et ceſſare licet. Graio ſchola nomine dicta eſt,
Iuſta laboriferis tribuantur ut ocia Muſis.
Quo magis alternum certus ſuccedere ludum,
Diſce libens. longum delenitura laborem
Interualla damus. Studium puerile fatiſcit,
Læta niſi auſteris varientur feſta profeſtis.
Diſce libens. tetrici nec præceptoris habenas
Deteſtere nepos. nunquam horrida forma magiſtri.
Ille licet triſtis ſenio, nec voce ſerenus

Aſpera contractæ minitetur iurgia frontis,
Nunquam immanis erit, placet aſſuetudine vultus.
Qui ſemel imbuerit, rugas nutricis amabit.
Qui refugit matrem, pappos, auiasque trementes
Anteferunt patribus ſeri noua cura nepotes.
Sic neque Peliden Chiron terrebat Achillem
Theſſalico permixtus equo: nec pinifer Atlas
Amphitryoniadem puerum: ſed blandus vterque
Mitibus alloquiis teneros mulcebat alumnos.
Tu quoque ne metuas: quamuis ſchola verbere multo
Increpet, & truculenta ſenex gerat ora magiſter.
Degeneres animos timor arguit: at tibi conſta
Intrepidus. nec te clamor, plagæque ſonantes,
Nec matutinis agitet formido ſub horis:
Quod ſceptrum vibrat ferulæ, quod multa ſupellex
Virgea: quod fallax ſcuticam prætexit aluta:
Quod feruent trepido ſubſellia veſtra tumultu,
Pompa loci, & vani fugiatur ſcena timoris.
Hæc olim genitorque tuus, genitrixque ſecuti
Securam placido mihi permulſere ſenectam:
Tu ſenium, quodcunque ſuper labentibus annis
Fata dabunt, qui nomen aui geris indole prima,
Prime nepos, vel re vel ſpe mihi porge fruendum.
Nunc ego te puerum, mox in iuuenalibus annis,
Iamque virum cernam, ſi fors ita iuſſerit: aut ſi
Inuidia eſt, ſperabo tamen: nec vota fatiſcent.
Vt patris, vtque mei non immemor, ardua ſemper
Præmia Muſarum cupias: facundus & olim
Hac gradiare via, qua nos præceſsimus: & cui
Proconſul genitor, præfectus auunculus inſtant.
Perlege quodcunq.eſt memorabile .priua monebo
Conditor Iliados, & amabilis orſa Menandri
Euoluenda tibi. tu flexu & acumine vocis,
Innumeros numeros doctis accentibus effer,
Affectusque impone legens. diſtinctio ſenſum
Auget, & ignauis dant interualla vigorem.
Ecquando iſta meæ contingent dona ſenectæ?
Quando oblita mihi tot carmina,totque per æuum
Connexa hiſtoriæ, ſoccos aulæaque regum,
Et melicos, lyricosque modos præfando,nouabis,
Obductosque ſeni facies puéraſcere ſenſus,
Te præeunte, nepos, modulata poëmata Flacci?

Altiſonumque iterum fas eſt didiciſſe Maronem.
Tu quoque, qui Latium lecto ſermone Terenti
Comis, & aſtricto percurris pulpita ſocco,
Ad noua vix memorem diuerbia coge ſenectam.
Iam facinus, Catilina, tuum, Lepidique tumultum,
Ab Lepido & Catulo iam res & tempora Romæ
Orſus, bisſenos ſeriem connecto per annos.
Iam lego ciuili miſtum mauorte duellum,
Mouit quod ſocio Sertorius exul Ibero.
Nec rudis hoc auus admoneo, ſed mille docendo
Ingenia expertus. Multos lactantibus annis
Ipſe alui: gremioque fouens, & murmura ſoluens,
Eripui tenerum blandis nutricibus æuum.
Mox pueros molli monitu, & formidine leni
Pellexi, vt mites peterent per acerba profectus,
Carperet dulcem fructum radicis amaræ.
Idem veſticipes motu iam puberis æui,
Ad mores artesque bonas, fandique vigorem
Produxi: quanquam imperium ceruice negarent
Ferre, nec inſertis præberent ora lupatis.
Ardua temperies, dura experientia, rarus
Euentus, longo rerum ſpectatus ab vſu,
Vt regat indocilem mitis cenſura iuuentam.
Quæ tolerata mihi, donec iam ærumna iuuaret,
Leniretque vſum bona conſuetudo laborum.
Donec ad Auguſtæ pia munera diſciplinæ
Accirer, varioque accingerer auctus honore:
Aurea quum parere mihi palatia iuſſum.
Abſiſtat Nemeſis: ferat & fortuna iocantem.
Præſedi imperio, dum prætextatus in oſtro,
Et ſceptro, & ſolio ſibi præfert iura magiſtri:
Maioresque putat noſtros Auguſtus honores.
Quos mox ſublimi maturus protulit auctu:
Quæſtor vt Auguſtis, patri, natoque crearer:
Vt præfecturam duplicem, ſellamque curulem,
Vt trabeam, pictamque togam, mea præmia, conſul
Inducerer: faſtisque meis prælatus haberer.
His ego quæſiui meritum quam grande nepoti
Conſul auus: lumenque tuæ præluceo vitæ.
Quamuis & patrio iamdudum nomine clarus,
Poſſes ornatus, poſſes honoratus haberi:
Acceſſit tamen ex nobis honor inclytus, hunc tu

Eff-

Effice ne ſit onus: per te vt connixus in altum
Conſcendas: ſperesque tuos, te conſule, faſces.

Genethliacon ad eundem Auſonium nepotem.

EDYL. V.

Carmina prima tibi quum iam puerilibus annis
Traderet aſsidui permulcens cura magiſtri,
Imbueretque nouas aureis, ſenſusque ſequaces,
Vt reſpondendas docili quoque murmure voces
Emendata rudi proferret lingua palato,
Addidimus nil triſte ſenex ne cura monendi
Læderet, aut dulceis guſtus vitiaret amaris.
At modo quum motu vigeas iam puberis æui,
Fortiaque a teneris poſsis ſecernere: & ipſe
Admonitor morumque tibi, ſandique videri:
Accipe non præcepta quidem, ſed vota precantis,
Et gratantis aui feſtum ad ſolemne nepotis.
Adnuito, vt reducem fatorum a fine ſenectam
Soſpes agam: feſtumque diem, dubitataque cernam
Sidera, depoſito prope conclamatus in æuo.
Hoc, mellite nepos, duplicato fœnore partum
Natali accedente tuo, munusque ſalutis
Plenius hoc noſtræ; quod iam tibi puberis æui
Creſcit honos, iuuenemque ſenex iam cerno nepotem.
Sexta tibi hæc primo remeat trieteris ab anno,
Septembres notis referens natalibus idus.
Idus alma dies, geniis quoque culta deorum.
Sextiles Hecate Latonia vendicat idus.
Mercurius Maias ſuperorum adiunctus honori.
Octobres olim genitus Maro dedicat Idus.
Idus ſæpe colas biſſenis menſibus omnes,
Auſonii quicunque mei celebraueris Idus.
Vale, nepos dulciſsime.

AVSONIVS

GREGORIO FILIO S.

AN unquam vidiſti nebulam pictam in pariete? Vidiſti utique, & meminiſti. Treuiri quippe in triclinio Aeoli fucata eſt pictura hæc:

Cupidinem cruci affigunt mulieres amatrices, non hæ de noſtro ſæculo, quæ ſponte peccant; ſed illæ Heroicæ, quæ ſibi ignoſcunt, & plectunt deum. quarum partem in Lugentibus campis Maro noſter enumerat. Hanc ego imaginem ſpecie & argumento miratus ſum. denique mirandi ſtuporem tranſtuli ad ineptiam poëtandi. Mihi præter lemma, nihil placet. Sed commendo tibi errorem meum. Næuos noſtros & cicatrices amamus; nec ſoli noſtro vitio peccaſſe contenti, affectamus, vt ament ur. Verum quid ego huic eclogæ ſtudioſe patrocinor? certus ſum, quodcunque meum ſcieris, amabis. quod magis ſpero, quam vt laudes. Vale.

AVSONII

CVPIDO CRVCI

AFFIXVS.

EDYL. VI.

AERIS in campis, memorat quos Muſa Maronis,
Myrteus amentes vbi lucus opacat amantes:
Orgia ducebant Heroïdes, & ſua quæque,
Vt quondam occiderant, leti argumenta gerebant,
Errantes ſilua in magna, & ſub luce maligna
Inter arundineasque comas, grauidumque papauer,
Et tacitos ſine labe lacus, ſine murmure riuos.
Quorum per ripas nebuloſo lumine marcent
Fleti olim regum & puerorum nomina flores,
Mirator Narciſſus, & Oebalides Hyacinthus,
Et Crocus auricomans, & murice pictus Adonis,
Et tragico ſcriptus gemitu Salaminius Aeas.
Omnia, quæ lachrymis, & amoribus anxia mœſtis,
Exercent memores obita iam morte dolores,
Rurſus in amiſſum reuocant Heroïdas æuum.

Fulmi-

Fulmineos Semele decepta puerpera partus
Deflet, & ambuſtas lacerans per inania cunas
Ventilat ignauum ſimulati fulminis ignem,
Irrita dona querens. ſexu gauiſa virili,
Mœret in antiquam Cænis reuocata figuram.
Vulnera ſiccat adhuc Procris: Cephalique cruentam
Diligit & percuſſa manum. Fert fumida teſtæ
Lumina Seſtiaca præceps de turre puella.
Et de nimboſo ſaltum Leucata minatur
Maſcula Lesbiacis Sappho peritura ſagittis.
Harmoniæ cultus Eriphyle mœſta recuſat,
Infelix nato, nec fortunata marito.
Tota quoque aëriæ Minoïa fabula Cretæ,
Picturarum inſtar tenui ſub imagine vibrat.
Paſiphaë niuei ſequitur veſtigia tauri.
Licia fert glomerata manu, deſerta Ariadne.
Reſpicit abiectas deſperans Phædra tabellas.
Hæc laqueum gerit: hæc vanæ ſimulacra coronæ.
Dædaliæ pudet hanc latebras ſubiiſſe iuuencæ.
Præreptas queritur per inania gaudia noctes
Laodamia duas, viui functique mariti.
Parte truces alia ſtrictis mucronibus omnes
Et Tisbe & Canace, & Sidonis horret Eliſſa.
Coniugis hæc, hæc patris, & hæc gerit hoſpitis enſem.
Errat & ipſa olim qualis per Latmia ſaxa
Endymioneos ſolita affectare ſopores
Cum face, & aſtrigero diademate Luna bicornis.
Centum aliæ veterum recolentes vulnera amorũ,
Dulcibus & mœſtis refouent tormenta querelis.
Quas inter medias furuæ caliginis vmbram
Diſpulit inconſultus Amor ſtridentibus alis.
Agnouere omnes puerum: memorique recurſu
Communem ſenſere reũ. quanquam humida circum
Nubila, & auratas fulgentia cingula bullas,
Et pharetram, & rutilæ fuſcarent lampados ignem:
Agnoſcunt tamen: & vanum vibrare vigorem
Occipiunt: hoſtemque vnum loca non ſua nactum,
Quum pigros ageret denſa ſub nocte volatus,
Facta nube premunt: trepidantem & caſſa parantem
Suffugia, in cœtum mediæ traxere cateruæ.
Eligitur mœſto myrtus notiſsima luco,

Inuidioſa deûm pœnis, cruciauerat illic
Spreta olim memorem Veneris Proſerpina Adonim.
Huius in excelſo ſuſpenſum ſtipite Amorem,
Deuinctum poſt terga manus, ſubſtrictaque plantis
Vincula mœrentem, nullo moderamine pœnæ
Afficiunt. reus eſt ſine crimine, iudice nullo
Accuſatus Amor. ſe quiſque abſoluere geſtit:
Transferat vt proprias aliena in crimina culpas.
Cunctæ exprobrantes tolerati inſignia leti
Expediunt. hæc arma putant, hæc vltio dulcis,
Vt quo quæque perit, ſtudeat punire dolorem.
Hæc laqueum tenet, hæc ſpeciem mucronis inanem
Ingerit. illa cauos amnes, rupemque fragoſam,
Inſanique metum pelagi, & ſine fluctibus æquor.
Nonnullæ flammas quatiunt: trepidoque minantur
Stridentes nullo igne faces. reſcindit adultum
Myrrha vterum lacrimis lugentibus: inque paventem
Gemmea fletiferi iaculatur ſuccina trunci.
Quædam ignoſcentum ſpecie ludibria tantum
Sola volunt: ſtilus vt tenuis ſub acumine puncti
Eliciat tenerum, de quo Roſa nata, cruorem.
Aut pubi admoueant petulantia lumina lychni.
Ipſa etiam ſimili genitrix obnoxia culpæ
Alma Venus tantos penetrat ſecura tumultus.
Nec circumuento properans ſuffragia nato
Terrorem ingeminat, ſtimulisque accendit amaris
Ancipites furias, natique in crimina confert
Dedecus ipſa ſuum: quod vincula cæca mariti
Deprenſo Mauorte tulit: quod pube pudenda
Helleſpontiaci ridetur forma Priapi.
Quod crudelis Eryx, quod ſemivir Hermaphroditus.
Nec ſatis in verbis; roſeo Venus aurea ſerto
Mœrentem pulſat puerum, & grauiora pauentem.
Ollis purpureum multato corpore rorem
Sutilis expreſsit crebro roſa verbere: quæ iam
Tincta prius, traxit rutilum magis ignea fucum.
Inde truces cecidere minæ; vindictaque maior
Crimine viſa ſuo, Venerem factura nocentem.
Ipſæ intercedunt Heroides, & ſua quæque
Funera crudeli malunt adſcribere fato.
Tum grates pia mater agit, ceſsiſſe dolentes

Et

Et condonatas puero dimittere culpas.
Talia nocturnis olim ſimulacra figuris
Exercent trepidam caſſo terrore quietem.
Quæ poſtquam multa perpeſſus nocte Cupido
Effugit, pulſa tandem caligine ſomni
Euolat ad ſuperos, portaque euadit eburna.

AVSONIVS

PAVLO SVO S. P. D.

PERVINCIS tandem: & operta muſarum mearum, quæ initiorum velabat obſcuritas, quamquam non prophanus, irrumpis, Paule cariſſime. Quamuis enim te non eius vulgi exiſtimem, quod Horatius arcet ingreſſu: tamen ſua cuique ſacra: nec idem Cereri quod Libero, etiam ſub iiſdem cultoribus. Poëmatia, quæ in alumnam meam luſeram, rudia, & inchoata ad domeſtica ſolatium cantilenæ, quum ſine metu, arcana ſecuritate fruerentur, proferre ad lucem caligantia coëgiſti. Verecundiæ meæ ſcilicet ſpolium concupiſti, aut, quantum tibi in me iuris eſſet, ab inuito indicari. Næ tu Alexandri Macedonis peruicaciam ſupergreſſus: qui fatalis iugi lora quum ſoluere non poſſet, abſcidit: & Pythiæ ſpecum, quod nefas erat patere, penetrauit. Vtere igitur vt tuis, pari iure, ſed fiducia diſpari. quippe tua poſſunt populum non timere: meis etiam intra me erubeſco.

Vt voluiſti, Paule, cunctos Biſſulæ verſus habes;
Luſimus quos in Sueuæ gratiam virgunculæ,
Ocium magis fouentes, quam ſtudentes gloriæ.
Tu moleſtus flagitator lege moleſta carmina.
Tibi, quod intriſti, exedendum eſt: ſic vetus verbum iubet:
Compedes, quas ipſe fecit, ipſus vt geſtet faber.

Ad lectorem huius libelli.

Carminis incompti tenuem lecture libellum,
Pone ſupercilium.
Seria contractis expende poëmata rugis.
Nos Thymelen ſequimur.
Biſſula in hoc ſchedio cantabitur, aut Eraſinus.
Ammoneo, ante bibas.
Ieiunis nil ſcribo. meum poſt pocula ſi quis
Legerit, hic ſapiet.
Sed magis hic ſapiet, ſi dormiet: & putet iſta
Somnia miſſa ſibi.

Auſonii Biſſula. EDYL. VII.

Vbi nata ſit Biſſula, & quomodo in manus domini venerit.

Biſſula trans gelidum ſtirpe, & lare proſata, Renũ;
Conſcia naſcentis Biſſula Danubii;
Capta manu, ſed miſſa manu, dominatur in eius
Deliciis, cuius bellica præda fuit.
Matre carens, nutricis egens, neſciuit herai
Imperium. * *
Fortunæ ac patriæ quæ nulla opprobria ſenſit,
Illico inexperto libera ſeruitio.
Sic Latiis mutata bonis, Germana maneret
Vt facies, oculos cærula, flaua comas.
Ambiguam modo lingua facit, modo forma puellã,
Hæc Reno genitam prædicat, hæc Latio.

De eadem Biſſula.

Delicium, blanditiæ, ludus, amor, voluptas,
Barbara, ſed quæ Latias vincis alumna pupas.
Biſſula nomen teneræ ruſticulum puellæ,
Horridulum non ſolitis, ſed domino venuſtum.

Ad pictorem de Biſſulæ imagine.

Biſſula nec ceris, nec fuco imitabilis vllo,
Naturale decus fictæ non commodat arti.
Sandyx & ceruſſa, alias ſimulate puellas;
Temperiem hanc vultus neſcit manus. ergo age pictor,
Puniceas confunde roſas, & lilia miſce.
Quique erit ex illis color aëris, ipſe ſit oris.

Ad pictorem de Biſſula pingenda.

Pingere ſi noſtram pictor meditaris alumnam,
Aemula Cecropias ars imitetur apes.

Pre-

Precatio conſulis Auſonii deſignati, pridie Kalendas Ianuarii faſcibus ſumptis.

EDYLLIVM VIII.

Iane, veni: nouus anne, veni: renouate veni Sol.
Conſulis Auſonii Latiam viſure curulem,
Ecquid ab Auguſta nunc maieſtate ſecundum
Quod mireris, habes? Roma illa, domusq. Quirini,
Et toga purpurei rutilans prætexta ſenati,
Hoc capite, æternis ſignat ſua tempora Faſtis.
Anne bonis cœpte auſpiciis, da vere ſalubri
Apricas ventorum animas, da roſcida Cancro
Solſtitia, & gelidum Boream Septembribus horis.
Mordeat Autumnus frigus ſubtile pruinas;
Et tenuata modis ceſſet mediocribus Aeſtas.
Sementem Notus humificet. ſit Bruma niualis,
Dum pater antiqui renouatur Martius anni.
Spiret odorato florum noua gratia Maio.
Iulius & ſegetes coquat, & mare temperet Euris.
Sirius ardentem non augeat igne Leonem.
Diſcolor arboreos variet Pomona ſapores,
Mitiget Autumnus, quod maturauerit æſtas,
Et genialis hiems parta ſibi dote fruatur.
Pacem mundus agat: nec turbida ſidera regnent.
Nulla tuos Gradiue offendat ſtella penates,
Quæ non æqua tibi: non Cynthia, non celer arcus
Finitimus terris: non tu Saturne ſupremo
Vltime circumitu, procul a Pyroënte remotus
Tranquillum properabis iter. Vos cominus ite
Stella ſalutigeri Iouis, & Cythereïe Veſper.
Nonnunquam hoſpitibus facilis Cyllenius adſit.
Iane, veni: nouus anne, veni: renouate veni Sol.
Hoſtibus edomitis, qua Francia mixta Sueuis,
Certat ad obſequium, Latiis vt militet armis:
Qua vaga Sauromates ſibi iunxerat agmina Chunis,
Quaque Getes ſociis Hiſtrum adſultabat Alanis,
Hoc mihi præpetibus victoria nuntiat alis.
Iam venit Auguſtus: noſtros vt comat honores,
Officio exornans: quos participare cupiſſet.
Iane, veni: nouus anne, veni: renouate veni Sol.
Aurea venturo Sol porrige gaudia Iano:
Faſcibus Auſonii ſuccedet Cæſar in annum,
Quintam Romulei prætextam habiturus honoris,

Ecce

Ecce vbi ſe cumulat mea purpura (mitibus audi
Auribus hoc Nemeſi,) poſt me dignatur oriri
Auguſtus conſul. plus quam conferre videtur
Me ſibi: qui iuſsit noſtros præcedere faſces.
Iane, veni, nouus anne veni: renouare veni Sol,
Coge ſecuturos bis ſena per oſtia menſes.
Tu tropicum ſoli da cedere: rurſus & illum
Terga dare, vt duplex tropicus varietur ab aſtro,
Et quater e ternis properet mutatio ſignis.
Aeſtiuos impelle dies, brumamque morantem
Noctibus adceleret promiſſus Cæſaris annus.
Illum ego ſi cernam,tum terque quaterque beatus;
Tunc ero bis conſul: tunc tangam vertice cælum.

Item precatio calendis Ianuariis.

EDYLIVM IX.

Anne bonis cœpte auſpiciis, felicia cernis
Conſulis Auſonii primordia. prome coruſcum
Sol æterne caput:ſolitoque inluſtrior, almo
Lumine, purpureum iubar exere lucis eoæ,
Anne pater rerum, quas Iani menſe bifrontis
Voluis in hibernum glaciali fine Decembrem,
Anne, veni, & feſtum veteris nouus aſpice Iani.
Solemnes peruade vias, bisſenaque mundo
Curricula, æquatis varians per tempora ſignis,
Præcipitem æterna perfer vertigine curſum:
Sic prono raptate polo, contraria Phœbus
Vt momenta ferat ſeruata parte dierum,
Et nouus hiberno reparet ſua lumina pulſu.
Menſtrua ter decies redeunt dum cornua Lunæ:
Exortus, obitusque manu voluente, rotabis,
Legitimum Phœbi cohibens per ſigna meatum.

Auſonii Moſella. EDYL. X.

Tranſieram celerem nebuloſo flumine Nauàm,
Addita miratus veteri noua mœnia vico:
Aequauit Latias vbi quondam Gallia Cannas:
Infletæque iacent inopes ſuper arua cateruæ.
Vnde iter ingrediens nemoroſa per auia ſolum,
Et nulla humani ſpectans veſtigia cultus,
Prætereo arentem ſitientibus vndique terris
Dumniſſum, riguasque perenni fonte Tabernas:
Aruaque Sauromatûm nuper metata colonis:
Et tandem primis Belgarum conſpicor oris
Nouomagum, diui caſtra inclyta Conſtantini.

Purior

Purior hic campis aër: Phœbusque ſereno
Lumine pupureum reſerat iam ſudus Olympum.
Nec iam conſertis per mutua vincula ramis,
Quæritur excluſum viridi caligine cælum:
Sed liquidum iubar,& rutilam viſentibus æthram
Libera perſpicui non inuidet aura diei:
In ſpeciem quum me patriæ, cultumque nitentis
Burdigalæ, blando pepulerunt omnia viſu:
Culmina villarum pendentibus edita ripis,
Et virides Baccho colles, & amœna fluenta
Subterlabentis tacito rumore Moſellæ.
Salue amnis laudate agris, laudate colonis:
Dignata imperio debent cui mœnia Belgæ:
Amnis odorifero iuga vitea conſite Baccho,
Conſite gramineas amnis viridiſsimè ripas:
Nauiger, vt pelagus; deuexas pronus in vndas,
Vt fluuius: vitreoque lacus imitate profundo,
Et riuos trepido potes æquiparare meatu,
Et liquido gelidos fontes præcellere potu.
Omnia ſolus habes, quæ fons, quæ riuus, & amnis,
Et lacus, & biuio refluus munimine pontus.
Tu placidis prolapſus aquis, nec murmura venti
Vlla, nec occulti pateris luctamina ſaxi,
Non ſuperante vado rapidos reparare meatus
Cogeris, exſtantes medio non æquore terras
Interceptus habes: iuſti ne demat honorem
Nominis, excluſum ſi diuidat inſula flumen.
Tu duplices ſortite vias, & quum amne ſecundo
Defluis, vt celeres feriant vada concita remi:
Et quum per ripas nuſquam ceſſante remulco
Intendunt collo malorum vincula nautæ,
Ipſe tuos quotiens miraris in amne recurſus,
Legitimosque putas prope ſegnius ire meatus?
Tu neque limigeris ripam prætexeris vluis:
Nec piger immundo perfundis littora cœno:
Sicca ſed in prima aſpergis veſtigia lympha.
I nunc, & Phrygiis ſola læuia conſere cruſtis,
Tendens marmoreum laqueata per atria campum.
Aſt ego deſpectis, quæ cenſus opesque dederunt,
Naturæ mirabor opus: non cura nepotum,
Lætaque iacturis vbi luxuriatur egeſtas.
Hic ſolidæ ſternunt humentia littora harenæ,
Nec retinent memores veſtigia preſſa figuras.
Spectaris vitreo per læuia terga profundo,

Secreti

Secreti nihil amnis habens. vtque almus aperto
Panditur intuitu liquidis obtutibus aër,
Nec placidi prohibent oculos per inania venti:
Sic demerſa, procul durante per intima viſu
Cernimus, arcanique patet penetrale fluenti:
Quum vada lene meant, liquidarum & lapſus aquarum
Prodit cærulea diſperſas luce figuras:
Quod ſulcata leni criſpatur harena meatu:
Inclinata tremunt viridi quod gramina fundo,
Vtque ſub ingenuis agitatæ fontibus herbæ,
Vibrantes patiuntur aquas: lucetque, latetque,
Calculus: & viridem diſtinguit glarea muſcum.
Tota Caledoniis talis pictura Britannis,
Quum virides algas, & rubra corallia nudat
Aeſtus, & albentes concharum germina baccas,
Deliciasque hominũ locupletes, quæque ſub vndis
Aſsimulant noſtros imitata monilia cultus.
Haud aliter placidæ ſubter vada læta Moſellæ,
Detegit admixtos non concolor herba lapillos.
Intentos tamen vſque oculos errore fatigant
Interludentes examina lubrica piſces.
Sed neque tot ſpecies, obliquatoſque natatus,
Quæque per aduerſum ſuccedunt agmina flumen,
Nominaque & cunctos numeroſæ ſtirpis alumnos
Edere fas haud ille ſinit, cui cura ſecundæ
Sortis: & æquorei ceſsit tutela tridentis.
Tu mihi flumineis habitatrix Naïs in oris,
Squamigeri gregis ede choros, liquidoq. ſub alueo
Diſſere cæruleo fluitantes amne cateruas.
Squameus herboſas Capito inter lucet harenas
Viſcere præ tenero fartim congeſtus ariſtis:
Nec duraturus poſt bina trihoria menſis.
Purpureiſque Salar ſtellatus tergora guttis,
Et nullo ſpinæ nociturus acumine Redo,
Effugienſque oculos celeri leuis Vmbra natatu.
Tuque per obliqui fauces vexate Saraui,
Qua bis terna fremunt ſcopuloſis oſtia pilis,
Quum defluxiſti famæ maioris in amnem,
Liberior laxos exerces Barbe natatus.
Tu melior peiore æuo, tibi contigit omni
Spirantum ex numero non inlaudata ſenectus.
Nec te puniceo rutilantem viſcere Salmo
Tranſierim; latæ cuius vaga verbera caudæ

Gur-

Gurgite de medio ſummas referuntur in vndas,
Occultus placido cum proditur æquore pulſus,
Tu loricato ſquamoſus pectore frontem
Lubricus, & dubiæ facturus fercula cœnæ,
Tempora longarum fers incorrupta morarum,
Præſignis maculis capitis: cui prodiga nutat
Aluus, opimatoque fluens abdomine venter:
Quæque per Illyricum per ſtagna binominis Iſtri,
Spumarum indiciis caperis Muſtella natantum,
In noſtrum ſubuecta fretum, ne lata Moſellæ
Flumina tam celebri defraudarentur alumno.
Quis te naturæ pinxit color? atra ſuperne
Puncta notant tergum: qua lutea circuit Iris.
Lubrica cæruleus perducit tergora fucus.
Corporis ad medium fartim pingueſcis: at illinc
Vſque ſub extremam ſquallet cutis arida caudam.
Nec te delicias menſarum Perca ſilebo,
Amnigenos inter piſces dignande marinis,
Solus puniceis facilis contendere mullis.
Nam neq. guſtus iners, ſolidoque in corpore partes
Segmentis coeunt: ſed diſſociantur ariſtis.
Hic etiam Latio riſus prænomine, cultor
Stagnorum, querulis vis infeſtiſsima ranis
Lucius, obſcuras vlua, cœnoque lacunas
Obſidet. hic nullos menſarum lectus ad vſus,
Feruet fumoſis olido nidore popinis.
Quis non & virides volgi ſolatia Tincas
Norit, & Alburnos prædam puerilibus hamis,
Stridenteſque focis opſonia plebis Alauſas?
Teq. inter ſpecies geminas, neutrumque, & vtrumque,
Qui necdum Salmo, nec iam Salar, ambiguuſque
Amborum medio Fario intercepte ſub æuo?
Tu quoque flumineas inter memorande cohortes
Gobio, non maior geminis ſine pollice palmis,
Præpinguis, teres, ouipara congeſtior aluo:
Propexique iubas imitatus Gobio Barbi.
Nunc pecus æquoreum celebrabere magne Silure:
Quem velut Actæo perductum tergora oliuo
Amnicolam Delphina reor. ſic per freta magnum
Laberis: & longi vix corporis agmina ſoluis,
Aut breuibus defenſa vadis, aut fluminis vluis:
Aut quum tranquillos moliris in amne meatus:
Te virides ripæ, te cærula turba natantum,

Te

Te liquidæ mirantur aquæ. diffunditur alueo
Aeſtus, & extremi procurrunt margine fluctus.
Talis Atlantiaco quondam ballæna profundo,
Quum vento motuvè ſuo telluris ad oras
Pellitur, excluſum fundit mare: magnaque ſurgunt
Aequora: vicinique timent decreſcere montes.
Hic tamen, hic noſtræ mitis Ballæna Moſellæ,
Exitio procul eſt: magnoque honor additus amni.
Iam liquidas ſpectaſſe vias, & lubrica piſces
Agmina, multipliceſque ſatis numeraſſe catervas:
Inducant aliam ſpectacula vitea pompam:
Sollicitentque vagos baccheïa munera viſus:
Qua ſublimis apex longo ſuper ardua tractu
Et rupes, & aprica iugi, flexuſque ſinuſque,
Vitibus aſſurgunt, naturalique theatro.
Gauranum ſic alma iugum vindemia veſtit,
Et Rodopen: proprioque nitent Pangæa Lyæo,
Sic viret Iſmarius ſuper æquora Thracia collis.
Sic mea flauentem pingunt vineta Garumnam.
Summis quippe iugis tendentis in vltima cliui,
Conſeritur viridi fluuialis margo Lyæo.
Læta operum plebes, feſtinanteſque coloni
Vertice nunc ſummo properant, nunc deiuge dorſo,
Certantes ſtolidis clamoribus. inde viator
Riparum ſubiecta terens, hinc nauita labens,
Probra canunt ſeris cultoribus. adſtrepit ollis
Et rupes, & ſilua tremens, & concauus amnis.
Nec ſolos hominum delectat ſcena locorum.
Hic ego & agreſtes Satyros, & glauca tuentes
Naidas, extremis credam concurrere ripis,
Capripedes agitat cum læta proteruia Panas,
Inſultantque vadis: trepidaſque ſub amne ſorores
Terrent, indocili pulſantes verbere fluctum.
Sæpe etiam mediis furata e collibus vuas
Inter Oreïadas Panope fluuialis amicas,
Fugit laſciuos paganica numina Faunos.
Dicitur, & medio quum ſol ſtetit igneus orbe,
Vt commune fretum, Satyros, vitreaſque ſorores,
Conſortes celebrare choros, quum præbuit horas
Secretas hominum cœtu flagrantior æſtus:
Tunc inſultantes ſua per freta ludere Nymphas,
Et Satyros merſare vadis, rudibuſque natandi,
Per medias exire manus; dum lubrica falſi

Mem-
d

Membra petunt, liquidosque fouent pro corpore
fluctus.
Sed non hæc ſpectata vlli, nec cognita viſu,
Fas mihi ſit pro parte loqui. ſecreta tegatur,
Et commiſſa ſuis lateat reuerentia riuis.
Illa fruenda palam ſpecies: quum glaucus opaco
Reſpondet colli fluuius, frondere videntur
Fluminei latices, & palmite conſitus amnis.
Quis color ille vadis, ſeras quum protulit vmbras
Heſperus & viridi perfundit monte Moſellam?
Tota natant criſpis ruga motibus: & tremit abſens
Pampinus, & vitreis vindemia turget in vndis.
Adnumerat virides deriſus nauita vites:
Nauita caudiceo fluitans ſuper æquora lembo.
Per medium, qua ſeſe amni confundit imago,
Collis & vmbrarum confinia conſerit amnis.
Hæc quoque quam dulces celebrant ſpectacula
pompas!
Remipedes medio certant quum flumine lembi,
Et varios ineunt flexus, viridesque per oras
Stringunt attonſis pubentia germina pratis.
Puppibus, & proris alacreis geſtire magiſtros,
Impubemq. manum ſuper amnica terga vagantem
Dum ſpectat, tranſire diem, ſua ſeria ludo
Poſthabet: excludit veteres noua gratia curas.
Tales Cumano deſpectat in æquore ludos
Liber, ſulphurei quum per iuga conſita Gauri,
Perque vaporiferi graditur vineta Veſeui:
Quum Venus Actiacis Auguſti læta triumphis,
Ludere laſciuos fera prœlia iuſsit amores.
Qualia Niliacæ claſſes, Latiæque triremes
Subter Apollineæ geſſerunt Leucados arces:
Aut Pompeiani Mylaſena pericula belli
Euboicæ referunt per Auerna ſonantia cymbæ.
Innocuos ratium pulſus, pugnasque iocantes
Naumachiæ: Siculo quales ſpectante Peloro
Cæruleus viridi reparat ſub imagine pontus.
Non aliam ſpeciem petulantibus addit ephebis,
Pubertasque amnis, & picti roſtra phaſelli.
Hos Hyperionio quum ſol perfuderit æſtu,
Reddit nautales vitreo ſub gurgite formas:
Et redigit pandas inuerſi corporis vmbras.
Vtque agiles motus dextra, læuaque frequentant,
Et commutatis alternant pondera remis,

Vnda refert alios ſimulacra humentia naturas.
Ipſa ſuo gaudet ſimulamine nautica pubes,
Fallaces fluuio miratа redire figuras.
Sic vbi compoſitos oſtentatura capillos,
Candentem late ſpeculi explorantis honorem,
Quum primum caræ nutrix admouit alumnæ:
Læta ignorato fruitur virguncula ludo:
Germanæque putat formam ſpectare puellæ.
Oſcula fulgenti dat non referenda metallo:
Aut fixas prætentat acus: aut frontis ad oram
Vibratis cœptat digitis extendere crines:
Talis ad vmbrarum ludibria, nautica pubes
Ambiguis fruitur veri falſique figuris.
Iam vero acceſſus facileis qua ripa miniſtrat,
Scrutatur toto populatrix turba profundo.
Heu male defenſus penetrali flumine piſcis!
Hic medio procul amne trahens humentia lina,
Nodoſis decepta plagis examina verrit;
Aſt hic tranquillo qua labitur agmine flumen,
Ducit corticeis fluitantia retia ſignis.
Ille autem ſcopulis ſubiectas pronus in vndas,
Inclinat lentæ conuexa cacumina virgæ,
Indutos eſcis iaciens letalibus hamos.
Quos ignara doli poſtquam vaga turba natantum
Rictibus inuaſit: patulæque per intima fauces
Sera occultati ſenſerunt vulnera ferri:
Dum trepidant, ſubit indicium: criſpoque tremori
Vibrantis ſetæ nutans conſentit harundo.
Nec mora: & excuſſam ſtridenti verbere prædam
Dextera in obliquum raptat puer. excipit ictum
Spiritus, vt fractis quondam per inane flagellis
Aura crepat: motoque adſibilat aëre ventus:
Exultant vdæ ſuper arida ſaxa rapinæ:
Luciferique pauent lethalia tela diei.
Quique ſub amne ſuo manſit vigor, aëre noſtro
Segnis anhelatis vitam conſumit in auris.
Iam piger inualido vibratus corpore plauſus.
Torpida ſupremos patitur iam cauda tremores,
Nec coëunt rictus, hauſtas ſed hiatibus auras
Reddit mortiferos exſpirans branchia flatus.
Sic vbi fabriles exercet ſpiritus ignes,
Accipit alterno cohibetque foramine ventos
Lanea fagineis alludens parma cauernis.
Vidi ego iam quoſdam leti ſub fine trementes

Collegiſſe animas: mox in ſublime citatos,
Cernua ſubiectum præceps dare corpora in amnem,
Deſperatarum potientes rurſus aquarum.
Quos impos damni puer inconſultus ab alto
Impetit, & ſtolido captat prenſare natatu.
Sic Anthedonius Bœotia per freta Glaucus
Gramina guſtatu poſtquam exitialia Circes
Expertus, carptas moribundis piſcibus herbas
Sumpſit, Carpathium ſubiit nouus accola pontum.
Ille hamis & rete potens, ſcrutator operti
Nereos, æquoream ſolitus conuertere Tethyn,
Inter captiuas fluitauit prædo cateruas.
Talia deſpectant longo per cærula tractu
Pendentes ſaxis, inſtanti culmine, villæ.
Quas medius dirimit ſinuoſis flexibus errans
Amnis: & alternas comunt prætoria ripas.
Quis modo Seſtiacũ pelagus Nepheleïdos Helles
Aequor, Abydeni freta quis miretur ephebi?
Quis Chalcedonio conſtratum ab littore pontum,
Regis opus Magni, mediis euripus vbi vndis,
Europæque Aſiæque vetat concurrere terras?
Non hic dira freti rabies, non ſæua furentum
Prælia Caurorum. licet hîc commercia linguæ
Iungere, & alterno ſermonem texere pulſu.
Blanda ſalutiferas permiſcent littora voces,
Et voces, & pæne manus, reſonantia vtrinque
Verba refert, mediis concurrit fluctibus Echo.
Qui potis, innumeros cultusque habitusque retexens,
Pandere tectonicas per ſingula prædia formas?
Non hoc ſpernat opus Gortynius aliger, ædis
Conditor Euboicæ. caſus quem fingere in auro
Conantem Icarios, patrii pepulere dolores.
Non Philo Cecropius: non qui laudatus ab hoſte,
Clara Syracoſii traxit certamina belli.
Forſan & inſignes hominumque operumque labores
Hic habuit decimo celebrata volumine Margei
Hebdomas, hîc clari viguere Menecratis artes:
Atque Epheſi ſpectata manus: vel in arce Mineruæ
Ictinus, magico cui nocturna perlita fuco
Allicit omne genus volucres; perimitque tuendo.
Conditor hic forſan fuerit Ptolemaidos aulæ

Dinochares: quadro cui in faſtigia cono
Surgit, & ipſa ſuas conſumit Pyramis vmbras,
Iuſſus ob inceſti qui quondam fœdus amoris
Arſinoen Pharii ſuſpendit in aëre templi.
Spirat enim tecti teſtudine Corus Achates,
Afflictamque trahit ferrato crine puellam:
Hos ergo aut horum ſimiles eſt credere dignum
Belgarum in terris ſcenas poſuiſſe domorum,
Molitos celſas fluuii decoramina villas.
Hæc eſt natiui ſublimis in aggere ſaxi:
Hæc procurrentis fundata crepidine ripæ.
Hæc refugit, captumque ſinu ſibi vindicat amnem.
Illa tenens collem, qui plurimus imminet amni,
Vſurpat faciles per culta, per aſpera, viſus:
Vtque ſuis, fruitur diues ſpeculatio terris.
Quinetiam riguis humili pede condita pratis
Compenſat celſi bona naturalia montis:
Sublimique minans irrumpit in æthera tecto,
Oſtentans altam, Pharos vt Memphitica, turrim.
Huic proprium eſt clauſos concepto gurgite piſces
Apricas ſcopulorum inter captare nouales.
Hæc ſummis innixa iugis, labentia ſubter
Flumina deſpectu iam caligante tuetur.
Atria quid memorem viridantibus aſſita pratis?
Innumeriſque ſuper nutantia tecta columnis?
Quid quæ ſulphurea ſubſtructa crepidine fumant
Balnea, feruenti cum Mulciber hauſtus operto
Voluit anhelatas tectoria per caua flammas,
Incluſum glomerans æſtu expirante vaporem?
Vidi ego defeſſos multo ſudore lauacri
Faſtidiſſe lacus, & frigora piſcinarum,
Vt viuis fruerentur aquis: mox amne refotos
Plaudenti gelidum flumen pepuliſſe natatu.
Quod ſi Cumanis huc afforet hoſpes ab oris,
Crederet Euboicas ſimulacra exilia Baias
His donaſſe locis: tantus cultusque nitorque
Allicit, & nullum parit oblectatio luxum.
Sed mihi qui tandem finis tua glauca fluenta
Dicere? dignandumque mari memorare Moſellam?
Innumeri quod te diuerſa per oſtia late
Incurrunt amnes? quanquam differre meatus
Poſſent: ſed celerant in te conſumere nomen.
Namque & Pronæa Nemeſaque adiuta meatu
Sura, tuas properat non degenerare ſub vndas,

Sura

Sura interceptis tibi gratificata fluentis:
Nobilius permixta ſuo ſub nomine, quam ſi
Ignoranda patri confunderet oſtia ponto.
Te rapidus Gelbis, te marmore clarus Erubrus
Feſtinant famulis quam primum adlambere lymphis.
Nobilibus Gelbis celebratus piſcibus: ille
Præcipiti torquens cerealia ſaxa rotatu,
Stridentesque trahens per læuia marmora ſerras
Audit perpetuos ripa ex vtraque tumultus.
Prætereo exilem Leſuram, tenuemque Drachonũ,
Nec faſtiditos Salmonæ vſurpo fluores,
Nauiger vndiſona dudum me mole Sarauus
Torta veſte vocati longum qui diſtulit amnem,
Feſſa ſub Auguſtis vt volueret oſtia muris,
Nec minor hoc tacitum qui per ſola pinguia labẽs
Stringit frugiferas felix Aliſontia ripas.
Mille alii, prout quemq. ſuus magis impetus vrget,
Eſſe tui cupiunt, tantus properantibus vndis
Ambitus, aut moles. Quod ſi tibi dia Moſella
Smyrna ſuum vatem, vel Mantua clara dediſſet:
Cederet Iliacis Simois memoratus in oris,
Nec præferre ſuos auderet Tibris honores,
Da veniam mihi, Roma potens, pulſa, oro, faceſſat,
Inuidia: & Latiæ Nemeſis non cognita linguæ,
Imperii ſedem, Romæque tuere parentes.
Salue magne parens frugumque virumque Moſella.
Te clari proceres: te bello exercita pubes:
Aemula te Latiæ decorat facundia linguæ.
Quinetiam mores, & lætum fronte ſeuera
Ingenium, natura tuis conceſsit alumnis.
Nec ſola antiquos oſtentat Roma Catones:
Aut vnus tantum iuſti ſpectator & æqui
Pollet Ariſtides, veteres qui illuſtrat Athenas.
Verum ego quid laxis nimium ſpatiatus habenis
Victus amore tui præconia detero? conde
Muſa chelyn, pulſis extremo carmine neruis.
Tempus erit, quum me ſtudiis ignobilis otii
Mulcentem curas, ſeniique aprica fouentem,
Materiæ commendet honos: quum facta virũm
Belgarum, patriosque canam decora inclyta mores.
Mollia ſubtili nebunt mihi carmina filo
Pierides: tenuique aptas ſubtegmine telas
Percurrent, dabitur noſtris quoque purpura fuſis.

Quis mihi tum non dictus erit? memorabo quietos
Agricolas, legumque catos, fandique potentes,
Præſidium ſublime reis. quos curia ſummos
Municipum vidit proceres, propriumque ſenatum.
Quos prætextati celebris facundia ludi
Contulit ad veteris præconia Quintiliani.
Quique ſuas rexere vrbes, purumque tribunal
Sanguine, & innocuas illuſtrauere ſecures;
Aut Italûm populos, aquilonigenasque Britannos
Præfecturarum titulo tenuere ſecundo;
Quique caput rerum Romam, populumque pa-
treſque
Tantum non primo rexit ſub nomine: quamuis
Par fuerit primis. Feſtinat ſoluere tandem
Errorem fortuna ſuum: libataque ſupplens
Præmia, iam veri faſtigia reddet honoris
Nobilibus repetenda nepotibus. At modo cœptum
Detexatur opus, dilata laude virorum.
Dicamus læto per rura virentia tractu
Felicem fluuium: Renique ſacremus in vndis.
Cæruleos nunc Rene ſinus, hyaloque virentem
Pande peplum: ſpatiumque noui metare fluenti.
Fraternis cumulandus aquis. nec præmia in vndis
Sola, ſed Auguſtæ veniens quod mœnibus vrbis
Spectauit iunctos natique patriſque triumphos,
Hoſtibus exactis Nicrum ſuper, & Lupodunum,
Et fontem Latiis ignotum annalibus Hiſtri.
Hæc profligati venit modo laurea belli:
Mox alias aliasque feret. vos pergite iuncti:
Et mare purpureum gemino propellite tractu.
Neu vereare minor pulcherrime Rene videri.
Inuidiæ nil hoſpes habet. potiere perenni
Nomine. tu fratrem, famæ ſecurus, adopta;
Diues aquis, diues nymphis, largitor vtrique
Alueus extendet geminis diuortia ripis:
Communesque vias diuerſa per oſtia fundet.
Accedent vires, quas Francia, quasque Camaues,
Germanique tremant. tunc verus habebere limes.
Accedet tanto geminum tibi nomen ab amni.
Cumque vno de fonte fluas, dicêre bicornis.
Hæc ego, VIVISCA ducens ab origine gentem,
Belgarum hoſpitiis nunc per noua fœdera notus,
Auſonius, nomen Latium, patriaque, domoque
Gallorum extremos inter, celſamque Pyrenen,
Temperat

Temperat ingenuos qua læta Aquitania mores,
Audax exigua fide concino. Fas mihi ſacrum
Perſtrinxiſſe amnem tenui libamine Muſæ.
Nec laudem affecto. veniam peto. ſunt tibi multi
Alme amnis, ſacros qui ſollicitare fluores
Aonidum, totamque ſolent haurire Aganippen.
Aſt ego quanta mei dederit ſe vena liquoris,
Burdigalam quum me in patriam, nidumq. ſenectæ
Auguſtus pater, & natus, mea maxima cura,
Faſcibus Auſoniis decoratum & honore curuli
Mittent, emeritæ poſt tempora diſciplinæ:
Latius arctoi præconia perſequar amnis.
Addam vrbes, tacito quas ſubterlaberis alueo:
Mœniaque antiquis te proſpectantia muris
Addam præſidiis dubiarum condita rerum,
Sed modo ſecuris non caſtra, ſed horrea Belgis.
Addam felices ripa ex vtraque colonos,
Teque inter medios hominumq. boumque labores,
Stringentem ripas, & pinguia culta ſecantem.
Non tibi ſe Liger anteferet, non Axona præceps:
Matrona non, Gallos, Belgosque inter ſita fines
Santonico refluus non ipſe Carantonus æſtu.
Concedes gelido Durani de monte volutus
Amnis: & auriferum poſtponet Gallia Tarnem.
Inſanumque ruens per ſaxa rotantia late
In mare purpureum, dominæ tamen ante Moſellæ
Numine adorato, Tarbellius ibit Aturrus.
Corniger externas celebrande Moſella per oras,
Nec ſolis celebrande locis, vbi fonte ſupremo
Exeris auratum taurinæ frontis honorem:
Quaque trahis placidos ſinuoſa per arua meatus
Vel qua Germanis ſub portubus oſtia ſoluis:
Si quis honos tenui volet aſpirare camenæ,
Perdere ſi quis in his dignabitur otia muſis,
Ibis in ora hominum, lætoque fouebere cantu.
Te fontes, viuique lacus, te cærula noſcent
Flumina: te veteres pagorum gloria luci,
Te Druna, te ſparſis incerta Druentia ripis,
Alpinique colent fluuiî, duplicemque per vrbem
Qui meat, & Dextræ Rodanus dat nomina ripæ.
Te ſtagnis ego cæruleis, magnumque ſonoris
Amnibus, æquoreæ te commendabo Garumnæ.

AVSONIVS

SYMMACHO S.

LATEBAT inter nugas meas libellus ignobilis: vtinamque latuiſſet; neque indicio ſuo, tanquam ſorex, periret. Hunc ego quum, velut gallinaceus Euclionis, ſitu chartei pulueris eruiſſem, excuſſum relegi: atque vt auidus fœnerator, improbum nummum malui occupare, quam condere. Dein cogitans mecum, non illud Catullianum,

Cui dono lepidum nouum libellum:

ſed ἀμουσοτερον, & vetius,

Cui dono illepidum, rudem libellum:

non diu quæſiui. Tu enim occurriſti: quem ego, ſi mihi poteſtas ſit ex omnibus deligendi vnum, ſemper elegerim. Miſi itaq. ad te friuola gerris Siculis vaniora: vt quum agis nihil, hæc legas: & ne nihil agas, defendas. Igitur iſte nugator libellus, iam diu ſecreta quidem, ſed vulgi lectione laceratus, perueniet tandem in manus tuas. Quem tu aut vt Aeſculapius, redintegrabis ad vitam: aut vt Plato, iuuante Vulcano, liberabis infamia; ſi peruenire non debet ad famam. Fuit autem ineptiolæ huius iſta materia. In expeditione, quod tempus, vt ſcis, licentiæ militaris eſt, ſuper menſam meam facta eſt inuitatio, non illa de Rubrii conuiuio, vt Græco more biberetur, ſed illa de Flacci ecloga: in qua propter mediam noctem, & nouam lunam, & Murenæ auguratum, ternos ter cyathos attonitus petit vates. Hunc locum de ternario numero, illico noſtra illa poëtica ſcabies cœpit excalpere: cuius morbi quoniam facile contagium eſt, vtinam ad te quoque prurigo commigret: & fuco tuæ emendationis abiecto, impingas ſpongiam; quæ imperfectum opus equi male ſpumantis abſoluat. Ac ne me neſcias glorioſum; cœptos inter prandendum verſiculos ante cœnæ tempus abſolui: hoc eſt dum bibo, & paulo ante quam biberem. Sit ergo examen pro materia & tempore. Sed tu quoque hoc ipſum paulo hilarior & dilutior lege. namq. iniurium eſt de poëta male ſobrio.

ſobrio lectorem abſtemium iudicare. Neque me fallit,fore aliquem,qui hunc iocum noſtrum acutis naribus, & caperata fronte condemnet: negetque me omnia, quæ ad ternarium & nouenarium numeros pertinent, attigiſſe. quem ego verum dicere fatebor; iuſte, negabo. Quippe ſi bonus eſt, quæ omiſi,non oblita mihi,ſed prætérita exiſtimet. dehinc qualiſcunq. eſt,cogitet ſecum,quam multa de his non reperiſſet, ſi ipſe quæſiſſet. ſciat etiam me nec omnibus erutis vſum , & quibusdam oblatis abuſum. Quam multa enim de ternario ſciens neglexi:tempora,& perſonas,genera,& gradus,nouem naturalia metra cum trimetris, totam grammaticā, & muſicam: libroſq.medicinæ, ter maximum Hermen,& amatorem primum philoſophiæ,Varroniſque numeros, & quicquid prophanum vulgus non ignorat.Poſtremo, quod facile eſt,quum ipſe multa inuenerit, comparet ſe atque me, occupatum cum ocioſo, pranſum cum abſtemio , iocum & ludum meum, diligentiam & calumniam ſuam. Alius enim alio plura inuenire poteſt:nemo omnia.Quod ſi alicui & obſcurus videbor:apud eum me ſic tuebere. Primum eiuſmodi epyllia niſi vel obſcura ſint,nihil futura, deinde numerorum naturam non eſſe ſcirpum: vt ſine nodo ſint. Poſtremo ſi etiam tibi obſcurus fuero: cui nihil neq. non lectum eſt, neque non intellectum:tum vero ego beatus, quod affectaui, aſſequar, me vt requiras,me deſideres,de me cogites. Vale.

GRIPHVS: *Ternarii numeri.*

EDYLL. XI.

Ter bibe, vel totiens ternos; ſic myſtica lex eſt:
Vel tria potanti, vel ter tria multiplicanti
Imparibus nouies ternis contexere cubum.
Iuris idem tribus eſt,quod ter tribus.omnis in iſtis
Forma hominis cœpit, plenique exactio partus:
Quique nouem nouies fati tenet vltima finis.
Tres Ope progeniti fratres, tres ordine Parcæ.
Veſta, Ceres, & Iuno ſecus muliebre ſorores.
Inde triſcula Iouis ſunt fulmina, Cerberus inde,
Inde Tridens: triplexque Helenes cum fratribus ouum.

Ter noua Neſtoreos impleuit purpura fuſos.
Et totiens trino cornix vinacior æuo.
Quam nouies terni glomerantem ſæcula tractus
Vincunt æripedes ter terno Neſtore cerui:
Tris quorum ætates ſuperat Phœbeïus oſcen.
Quem nouies ſenior Gangeticus anteit ales,
Ales Cinnameo radiatus tempora nido.
Tergemina eſt Hecate. tria virginis ora Dianæ.
Tres Charites.tria Fata. triplex vox.trina clemẽta.
Tres in Trinacria Siredones: omnia trina:
Tres volucres, tres ſemideæ, tres ſemipuellæ:
Ter tribus ad palmam iuſſæ certare Camenis,
Ore, manu, flatu: buxo, fide, voce canentes.
Tres ſophiæ partes, tria Punica bella, trimeſtres
Annorum cælique vices, noctiſque per vmbram
Tergemini vigiles: ter clara inſtantis eoi
Signa canit ſerus deprenſo Marte ſatelles.
Et qui conceptus triplicatæ veſpere noctis,
Iuſſa quater ternis ſuſpendit opima trophæis.
Et lyrici vates numero ſunt Mnemoſynarum,
Tris ſolas quondam tenuit quas dextera Phœbi.
Sed Citheron totiens ternas ex ære ſacrauit
Relligione patrum: qui ſex periiſſe timebant.
Trina Terentino celebrata trinoctia ludo:
Qualia bis genito Thebis Trieterica Baccho.
Tris primas Thracum pugnas tribus ordine ſellis,
Iuniadæ pâtri inferias miſere ſepulto.
Ille etiam thalamos per trina ænigmata quærens,
Qui bipes, & quadrupes foret, & tripes omnia ſo-
Terruit Aoniã volucris, leo,virgo triformis (lus,
Sphinx,volucris pennis, pedibus fera, frõte puella.
Trina in Tarpeio fulgent conſortia templo.
Humana efficiunt habitacula tergenus artes,
Parietibus qui ſaxa locat, qui culmine tigna,
Et qui ſupremo comit tectoria cultu.
Hinc Bromii quadrantal, & hinc Sicana me-
dimna.
Hoc tribus,hoc geminis tribus explicat vſus agẽdi.
In Phyſicis tria prima,deus,mundus, data forma.
Tergenus omnigenum, genitor, genitrix,genera-
tum.
Par trinas ſpecies trigonorum regula currit,
Aequilatus, vel crure pari, vel in omnibus im-
par..

Tris

Tris coie in partes numerus perfectus: vt idem
Congrege ter trino per ter tria diſſolüatur.
Tris primus par impar habet, medjumque: ſed ipſe
Qui medius, quinque & ſeptem quoq.diuidit vnus.
Et numero in toto poſitus ſub acumine centri,
Diſtinguit ſolidos cubo pereunte trientes,
Aequipares dirimens partes ex impare terno:
Et paribus triplex medium: quum quatuor & ſex,
Bisque quaternorum ſecernitur omphalos idem:
Ius triplex, tabulæ quod ter ſanxere quaternæ.
Sacrum, priuatum, & populi commune quod vſquam eſt.
Interdictorum trinum genus: vnde repulſus
Vi fuero, aut Vtrobi fuerit, Quorumve bonorum.
Triplex libertas, capitisque minutio triplex.
Trinum dicendi genus eſt, ſublime, modeſtum,
Et tenui filo. triplex quoque forma medendi,
Quæ logos, aut methodos, cuique experientia nomen.
Et medicina triplex, ſeruare, cauere, mederi.
Tres oratorum cultus regnata Coloſſo
Quem Rhodos, Actæa quem dilexiſtis Athenæ,
Et quem de ſcenis tetrica ad ſubſellia traxit
Proſa Aſia, in cauſis numeros imitata chororum.
Orpheos hinc tripodes, quia ſunt tria, terra, aqua, flamæ.
Triplex ſideribus poſitus, diſtantia, forma,
Et modus: & genitrix modulorum muſica triplex,
Mixta libris, ſecreta aſtris, vulgata theatris.
Martia Roma triplex: equitatu, plebe, ſenatu.
Hoc numero tribus, & ſacro de monte Tribuni.
Tres equitum turmæ: tria nomina nobiliorum.
Nomina ſunt chordis tria, ſunt tria nomina menſi.
Geryones triplex. triplex compago Chimæræ.
Scylla triplex commiſta tribus, cane, virgine, piſce.
Gorgones, Harpyæque, & Erinnyes agmine terno
Et tres fatidicæ nomen commune Sibyllæ:
Quarum tergemini fatalia carmina libri:
Quos ter quinorum ſeruat cultura virorum.
Ter bibe. tris numerus ſuper omnia, ter Deus vnus.
Hic quoque ne ludus numero tranſcurrat inerti,
Ter decies ternos habeat, deciesque nouenos.

Tech-

Tehnopægnion. EDYL. XII.

AVSONIVS PACATO PROCONSVLI.

SCIO mihi apud alios pro laboris modulo, laudem non poſſe procedere, quam tamen ſi tu indulſeris, vt ait Afranius in Thaide, maiorem laudem, quam laborem inuenio. Quæ lecturus es, Monoſyllaba ſunt, quaſi quædam puncta ſermonum: in quibus nullus facundiæ locus eſt, ſenſuum nulla conceptio, propoſitio, redditio, concluſio, aliaque ſophiſtica, quæ in vno verſu eſſe non poſſunt: ſed cohærentia, vt circuli catenarum ſeparati. Et ſimul ludicrum opuſculum texui, ordiri maſcula ſolitus: ſed in tenui labor, at non tenuis gloria. Si probantur, tu facies, vt ſint aliquid. Nam ſine te Monoſyllaba erunt, vel ſi quid minus. In quibus ego, quod ad vſum pertinet, luſi: quod ad moleſtiam laboraui. Libello Technopægnii nomen dedi: ne aut ludum laboranti, aut artem crederes defuiſſe ludenti. Vale.

AVSONIVS PAVLINO SVO.

MISI ad te Technopægnion, inertis otii mei inutile opuſculum. Verſiculi ſunt monoſyllabis cœpti, & monoſyllabis terminati. Nec hic modo ſtetit ſcrupea difficultas, ſed acceſsit ad miſeriam cogitandi, vt idem monoſyllabum, quod eſſet finis extremi verſus, principium fieret inſequentis. Dic ergo, & ô mora, ô pœna, rem vanam, quippe cura exigua eſt. Et faſtiditur inconnexa, & implicatur: quum ſit aliquid nihili, vel deprehenditur. Laboraui tamen, vt haberet aut hiſtoricon quippiam, aut dialecticō. Nam poëticam vel ſophiſticam leuitatem neceſsitas obſeruationis excluſit. Ad ſummam, non eſt quod mireris. ſed paucis literis additis, eſt cuius miſerearis: neq. æmulari velis. & ſi huc quoque deſcenderis, maiorem moleſtiam capias, ingenii & facundiæ detrimento, quam, obiectationem, imitationis affectu. Vale.

Verſus

Verſus monoſyllabis cœpti, & finiti, ita vt à fine verſus ad principium recurrant.

Res hominum fragiles alit, & regit, & perimit fors.
Fors dubia, æternumque labans: quam blanda fouet ſpes:
Spes nullo finita æuo: cui terminus eſt mors.
Mors auida, inferna mergit caligine quam nox.
Nox obitura vicem: remeauerit aurea quum lux.
Lux dono conceſſa deum: cui præuius eſt ſol.
Sol, cui nec furto Veneris latet armipotens Mars.
Mars nullo de patre ſatus: quem Threſſa colit gens.
Gens infrena virũ: quibus in ſcelus omne ruit fas.
Fas hominem mactare ſacris: ferus ille loci mos.
Mos ferus audacis populi: quem nulla tenet lex.
Lex naturali quam condidit imperio ius.
Ius genitum pietate hominum, ius certa dei mens.
Mens, quæ cæleſti ſenſu rigat emeritum cor.
Cor vegetum mundi inſtar habens, animæ vigor, ac vis.
Vis tamen hîc nulla eſt: verum eſt iocus & nihili res.

PRÆFATIO

MONOSYLLABORVM tantum in fine poſitorum.

VT in vetere verbo eſt, Sequitur vara vibiam, ſimilium augurum ſubtexo nequitiam; & hi verſiculi monoſyllabis terminantur, exordio tamen libero, quamquam fine legitimo. Sed laboraui, vt quantum poſſet videri apud aures indulgentiſsimas, abſurda concinerent, inſulſa reſiperent, hiulca congruerent: denique haberent & amara dulcedinem, & inamœna venerem, & aſpera lenitatem. Quæ quidem omnia quoniam inſuauis materia deuenuſtat, lectio benigna conciliet. Tu quoque mihi tua crede ſecurior, quippe meliora. Sed vt quod per adagionem cœpimus, prouerbio finiamus, Mutuum muli ſcabant.

Aemula diis, naturæ imitatrix omniparens ars.
Pacato vt ſtudeat ludus meus, eſto operi dux.
Arcta, inamœna licet, nec congrua carminibus lex.

Ludi-

Iudice ſub tanto fandi tamen accipiet ius:
Quippe & ridiculis data gloria, ni prohibet fors.

De membris.

Indicat in pueris ſeptennia prima nouus dens,
Pubentes annos robuſtior anticipat vox.
Inuicta & ventis, & ſolibus eſt hominum frons.
Et durum nerui cum viſcere conſociant os.
Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor.
Vnde vigent ſenſus, dominatrix quos vegetat mens.
Atque in verba refert modulata lege loquax os.
Quam validum eſt hominis quota portio, cæruleum fel!
Quam tenue, & molem quantam fert corpoream crus!
Pondere ſub quanto noſtrum moderatur iter pes!

Incon nexa.

Sæpe in coniugiis fit noxia, ſi nimia eſt dos,
Sexus vterque potens, ſed prænalet imperio mas,
Qui recte faciet, non qui dominatur, erit rex.
Vexat amicitias, & fœdera diſſociat lis.
Incipe, quidquid agas: pro toto eſt prima operis pars.
Inſinuat cælo, diiſque inſerit emeritos laus.
Et diſciplinis conſerta eſt & vitiis vrbs.
Vrbibus in tutis munitior vrbibus eſt arx.
Auro magnus honos. auri pretium tamen eſt æs.
Longa dies operoſa viro, ſed temperies nox,
Qua caret AEthiopum plaga, peruigil, irrequies gens,
Semper vbi æterna vertigine clara nitet lux.

De deis.

Sunt & cælicolum monoſyilaba. prima deûm Fas:
Quæ Themis eſt Graiis, poſt hanc Rhea, quæ Latiis Ops.
Tum Iouis & Conſi germanus, Tartareus Dis.
Et ſoror & coniunx fratris, regina deûm, Vis.
Et qui quadriiugo curru pater inuehitur Sol:
Quique truces belli motus ciet armipotens Mars:
Quem nunquam pietas, nunquam bona ſollicitat Pax.

Nec

Nec cultor nemorum reticebere, Mænalíde Pan.
Nec Genius domuum, Larunda progenitus Lar.
Fluminibusque Italis præpollens ſulfureus Nar.
Quæque piat diuûm periuria, nocticolor Styx.
Veliuolique maris conſtrator Leuconotus Libs.
Et nunquam in dubiis hominum, bona deſtituens Spes.

De cibis.

Nec noſtros reticebo cibos, quos priſcus habet mos.
Irritamentum quibus additur æquoreum ſal.
Olim communis pecori cibus, atque homini glans.
Ante equidē campis quam ſpicea ſuppeteret frux.
Mox ador, atque adoris de polline pulticum far.
Inſtruxit menſas quo quondam Romulidûm plebs.
Hinc cibus, hinc potus, cum dilueretur aqua puls.
Eſt inter fruges morſu piper æquiparans git.
Et Peluſiaco de ſemine plana, teres lens.
Et duplici defenſa putamine quinquegenus nux.
Quodq. cibo & potu placitum labor acer apū, mel.
Naturæ liquor iſte nouæ: cui ſumma natat fex.

De hiſtoriis.

Solamen tibi, Phœbe, nouum dedit Oebalius flos.
Flore alio reus eſt Narciſsi morte ſacer fons.
Cædis Adoneæ mala gloria fulmineus ſûs.
Periurum Lapitham Iunonia ludificat nubs.
Ludit & Aeaciden Parnaſsia Delphicolæ ſors.
Threïcium Libycum freta Cimmeriumque ſecat bos.
Non ſine Hamadryadis fato cadit arborea trabs.
Quo generata Venus, Saturnia deſecuit falx.
Sicca inter rupes Scythicas ſtetit alitibus crux.
Vnde Prometheo de corpore ſanguineus ros.
Aſpergit cautes, & dira aconita creat cos.
Ibycus vt periit, index fuit altiuolans grus.
AEacidæ ad tumulum mactata eſt Andromachæ glos.
Carcere in Argiuo Philopœmena lenta adiit mors.
Tertia opima dedit ſpoliatus Aremoricus Lars.
Sera venenato potu abſtulit Hannibalem nex.
Vltrix flagrauit de rupibus Euboicis fax.

Stes

Stat Iouis ad cyathum, generat quem Dardanius Tros.
Præpetibus pennis ſuper aëra vectus homo Cres.
Intulit inceſtam tibi vim Philomela ferus Thrax.
Barbarus eſt Lydus, ſeruus Geta, femineus Phryx.
Fallaces Ligures: nullo ſitus in precio Car.
Res Aſiæ quantas leto dedit immeritas fraus!
Nota in portentis Thebana tricorporibus Sphinx.
Nota & paruorum cunis muliebre ſecus Strix.

De vere primo.

Annus ab exortu cum floriparum referat ver,
Cuncta vigent: nemus omne viret: nitet auricomum rus,
Et fuſura vmbras radicitus exigitur ſtirps;
Non denſo ad terram lapſu glomerata fluit nix;
Florũ ſpirat odor, Libani ceu montis honor thus.
Iam pelago volitat mercator veſtifluus Ser.

Per interrogationem & reſponſionem.

Quis ſubit in pœnam capitali iudicio? vas.
Quis quum lis fuerit nummaria, quis dabitur? præs.
Quis Mirmilloni contenditur æquimanus? Thrax.
Inter virtutes quod nomen Mercurio? fur.
Thuribula, & pateræ, quæ tertia vaſa deûm? lanx.
Cincta mari quænã tellus creat Hippocratem? Cos.
Grex magis, an regnum Minoïda ſollicitat? grex.
Quid præter nubem Phæacibus impoſitum? mons.
Dic, ceſſante cibo, ſomno quis opimior eſt? glis.
Tergora dic clypeis accommoda quæ faciat? glux.
Sponte ablatiui caſus quis rectus erit? ſpons.
Quadrupes oſcinibus quis iungitur auſpiciis? mus.
Quid fluitat pelago, quod non natat in fluuio? pix.
Biſſenas partes quis continet æquipares? as.
Tertia defuerit ſi portio, quid reliquum? bes.

De litterĩs monoſyllabĩs Græcis ac Latinis.

DVX elementorum ſtudiis viget in Latiis A.
Et ſuprema notis adſcribitur Argolicis Ω.
Hta quod Aeolidum, quodque e valet, hoc Latiare e.
Præſto quod E Latiũ ſemper breue, Dorica vox E.
Hoc tereti argutoque ſono negat Attica gens ʊ.

Ω quod & OY Græcũ compenſat Romula vox O.
Littera ſum Iotæ ſimilis, vox plena iubens, I.
Cecropiis ignota notis, ferale ſonans V.
Pythagoræ biuium ramis pateo ambiguis Y.
Vocibus in Graiis nunquam vltima conſpicior M.
Zeta iacens, ſi ſurgat, erit nota, quæ legitur N.
Mæandrum, flexusque vagos imitata vagor ξ.
Diuiduum Betæ monoſyllabon Italicum B.
Non formam at vocem Deltæ gero Romuleum D.
Hoſtilis quæ forma iugi eſt, hanc efficiet Π.
Auſonium ſi PE ſcribas, ero Cecropium P.
Et Rho quod Græco, mutabitur in Latium P.
Malus vt antemnam fert vertice, ſic ego ſum T.
Spiritus hic, flatus tenuiſsima viuificans H.
Hæc tribus in Latio tantum addit nominibus K.
Præualuit poſt quam Gammæ vice functa prius C.
Atque alium pro ſe titulo replicata dedit. Q.
Anſis cincta duabus erit quum Iota, leges Θ.
In Latio numerus denarius, Argolicum X.
Hac crucis effigies Palamedica porrigitur Φ.
Cappa fuit quondam Bœotia, nunc Latium K.
Furca, tricornigera ſpecie, pæne vltima ſum Ψ.

Grammaticomaſtix.

E Logodædalia ſtridet modo qui nimium, trux.
Friuola condemnans nequam quoque cum pretio eſt merx.
Ennius vt memorat, replet te lætificum gau.
Liuida mens hominum concretũ felle coquat pus.
Dic, quid ſignificent catalecta Maronis? in his al.
Celtarum poſuit. ſequitur non lucidius tau.
Imperium, litem, Venerem, cur vna notet res?
Eſtne peregrini vox nominis, an Latii fil?
Et quod germano miſtum male letiferum min?
Lintribus in geminis conſtratus ponto ſis, an pōs?
Bucolico ſepes dixit Maro, cur Cicero ſeps?
Vox ſolita, & cunctis notiſsima, ſi memor es, lac.
Cur condemnetur ratio, magis vt faciat lact?
An Libyæ ferale malum, ſit Romula vox ſeps?
Si bonus eſt inſons, contrarius, & reus eſt ſons?

Diues opum cur nomen habet Ioue de Stygio Dis?
Vnde Rudinus ait, Diuum domus altiſonum cæl?
Et cuius de more, quod adſtruit, endo ſuam do?
Aut de fronde loquens, cur dicit, populea frons?
Sed quo progredior? quæ finis, quis modus, & calx?
Indulge Pacate, bonus, doctus, facilis vir.
Totum opus hoc ſparſum, crinis velut Antiphilæ; pax.

AVSONIVS

PAVLO S.

PERLEGE hoc etiam, ſi operæ eſt, friuolum & nullius pretii opuſculum: quod nec labor excudit, nec cura limauit: ſine ingenii acumine, & moræ maturitate. CENTONEM vocant, qui primi hac concinnatione luſerunt. Solæ memoriæ negocium ſparſa colligere, & integrare lacerata: quod ridere magis, quam laudare poſſis. Pro quo, ſi per Sigillaria in auctione veniret, neque Afranius nauci daret, nec Stichum ſuum Plautus offerret. Piget enim Virgiliani carminis dignitatem tam ioculari dehoneſtaſſe materia. ſed quid facerē? iuſſum erat. quodque eſt POTENTISSIMVM IMPERANDI GENVS, rogabat, qui iubere poterat imperator Valentinianus, vir meo iudicio eruditus: qui nuptias quondam eiuſmodi ludo deſcripſerat, aptis equidē verſibus, & compoſitione feſtiua. experiri deinde volens, quantum noſtra contentione præcelleret, ſimile nos de eodem concinnare præcepit. Quam ſcrupuloſum hoc mihi fuerit, intellige. Neq. anteferri volebam, neque poſthaberi; quum aliorum quoque iudicio, detegenda eſſet adulatio inepta, ſi cederem: inſolentia, ſi vt æmulus eminerem. Suſcepi igitur ſimilis recuſanti: feliciterque & obnoxius gratiam tenui: nec victor offendi. Hoc, die vno & addita lucubratione properatum, modo inter lituraríos meos quum reperiſſem: tanta mihi candoris tui, & amoris fiducia eſt, vt ſeueritati tuæ nec ridenda ſubtraherem. Accipe igitur opuſculum de inconne-

inconnexis continuū, de diuerſis vnum, de ſeriis ludicrū, de alieno noſtrum: ne in ſacris & fabulis, aut Thyonianum mireris, aut Virbium; illum de Dionyſio, hunc de Hippolyto reformatum. Et ſi pateris, vt doceam, docendus ipſe, CENTO quid ſit abſoluam. Variis de locis, ſenſibusque diuerſis, quædam carminis ſtructura ſolidatur: in vnum verſum vt coëant aut cæſi duo, aut vnus & ſequens cum medio. Nam duos iunctim locare, ineptum eſt: & tres vna ſerie, meræ nugæ. Diffunditur autem per cæſuras omnes quas recipit verſus Heroicus, conuenire vt poſſit, aut penthemimeris cum reliquo anapæſto: aut trochaice cum poſteriore ſegmento: aut ſeptem ſemipedes cum anapæſtico chorico: aut poſt dactylum atque ſemipedem, quicquid reſtat hexametro, ſimile vt dicas ludicro quod Græci ϛομάτιον vocauere. Oſcilla ea ſunt, ad ſummam quatuordecim figuras geometricas habent. ſunt enim æquilatera: vel triquetra: extentis lineis: aut rectis angulis, vel obliquis: iſoſcele: vel iſopleura: orthogonia quoque, vel ſcalena. Harum vertibulārum variis coagmentis ſimulantur ſpecies mille formarum: Elephantus belua, aut aper beſtia: anſer volans: & mirmillo in armis ſubſidens. venator: & latrans canis: quin & turris: & cantharus: & alia huiuſmodi innumerabilium figurarum: quæ alius alio ſcientius variegant. Sed peritorum concinnatio miraculum eſt: imperitorum iunctura ridiculum. Quo prædicto, ſcies, quod ego poſteriorem imitatus ſum. Hoc ergo Centonis opuſculum, vt ille ludus tractatur, pari modo, ſenſus diuerſi vt congruant: adoptiua quæ ſunt, vt cognata videantur: aliena ne interluceant: accerſita ne vim redarguant: denſa ne ſupra modum protuberent, hiulca ne pateant. Quæ ſi omnia ita tibi videbuntur, vt præceptum eſt, dices, me compoſuiſſe Centonem. Et quia ſub imperatore meo tum merui: procedere mihi inter frequentes ſtipendium iubebis. ſin aliter, ære dirutum facies: vt cumulo carminis in fiſcum ſuum redacto, redeant verſus, vnde venerunt. Vale.

AVSONII

CENTO NVPTIALIS.

EDYL. XIII.

A.5. Accipite hæc animis: lætasque aduertite mentes,
A. 11. Ambo animis, ambo inſignes præſtantibus armis:
B. 7. Ambo florentes. * genus inſuperabile A.4. bello.
A.6. Tuque prior.* nam te maioribus ire per A.3. altum
A.3. Auſpiciis manifeſta fides.* quo iuſtior A.1. alter
A.1. Nec pietate fuit, nec bello maior & armis.
A.4. Tuque puerque tuus,* magnæ ſpes altera Romæ, A.12
A.8. Flos veterum, virtusque virûm,* mea maxima cura, A.7.
A.12 Nomine auum referens, animo, manibusque parentem.
A.6. Non iniuſſa cano.*ſua cuique exorſa laborem, A 10.
A.10. Fortunamque ferent.*mihi iuſſa capeſſere fas eſt. A.1

Cena nuptialis.

A.5. Exſpectata dies aderat,*dignisque hymenæis, A. 11
A.6. Matres atque viri,*iuuenesque ante ora parentum G.4.
A.1. Conueniunt: ſtratoque ſuper diſcumbitur oſtro.
Dant famuli manibus lymphas,*onerantque caniſtris A. 8
Dona laboratæ Cereris; * pinguisque ferinæ ,A. 1
A.8. Viſcera toſta ferunt. * ſeries longiſsima rerum: A.1
A.8. Alituum, pecudumque genus,*capreæque ſequaces G.1
G.3. Non abſunt illis, * nec oues, hædique petulci, G.4

G.3. Et

G.3.Et genus æquoreum, damæ, * ceruique G.5
fugaces.
A.11. Ante oculos, interque manus ſunt* mi- B.1
tia poma.
A,8. Poſtquam exempta fames, & amor com-
preſſus edendi:
A.1. Crateras magnos ſtatuunt, * bacchum- A.8
que miniſtrant.
A.2. Sacra canunt. * plaudunt choreas: & car- A.5
mina dicunt.
A.6. Nec non Treicius longa cum veſte ſacer-
dos
Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vo-
cum.
A.9.At parte ex alia,* biforem dat tibia can- A.10
tum,
A.4.Omnibus vna quies operum. * cunctique A.8
relictis
Conſurgunt menſis. * per limina læta A. 1
frequentes
A.9. Diſcurrunt, variantque vices *populusq. A.9
patresque,
A.11.Matronæ, pueri,* vocemque per ampla A.1.
volutant
Atria. dependent lychni laquearibus au- A.1.
reis.

Deſcriptio egredientis ſponſæ.

A.4.Tandem progreditur* Veneris iuſtiſsima A.10
cura,
A.7.Iam matura viro,iam plenis nubilis annis:
A.1.Virginis os, habitumque gerens.* cui pluri-
mus ignem A. 12
Subiecit rubor; & calefacta per ora cucur-
rit,
A.7. Intentos voluens oculos: * vritque vi- G.3
dendo.
A.7. Illam omnis tectis, agrisque effuſa iuuen-
tus,
Turbaque miratur matrum, * veſtigia A.5
primi
Alba pedis. * dederatque comam diffun- A.1
dere ventis,

A.3. Fert picturatas auri ſubtegmine veſtes,
A.1. Ornatus Argiuæ Helenæ : * qualesque A.2 videri
A.2. Cælicolis, & quanta ſolet * Venus aurea A.10 contra:
A.6. Talis erat ſpecies. * Talem ſe læta fe- A.1 rebat
A.2. Ad ſoceros; * ſolioque alte ſubnixa re- A.1 ſedit.

Deſcriptio egredientis ſponſi.

A.9. At parte ex alia * foribus ſeſe intulit A.11 altis
A.9. Ora puer prima ſignans intonſa iuuenta,
Pictus acu chlamydem auratam, * quam plurima circum A.5
Purpura Mæandro dûplici Melibœa cucurrit,
A.10. Et tunicam molli mater quam neuerat auro:
A.1. Os, humerosque deo ſimilis, * lumenq. A.1 iuuentæ.
A.8. Qualis vbi Oceani perfuſus Lucifer vnda
Extulit os ſacrum cælo, * ſic ora fere- A.3 bat,
Sic oculos; * curſuque amens ad limina A.2 tendit.
A.2. Illum turbat amor, figitque in virgine vultus.
A.1. Oſcula libauit. * dextramque amplexus A.8 inhæſit.

Oblatio munerum.

A.5. Incedunt pueri; pariterque ante ora parentum
Dona ferunt, * pallam ſignis, auroque ri- A.1 gentem,
A.11. Munera portantes, aurique eboriſque talenta,
Et ſellam , * & pictum croceo velamen A.1 acantho.
A.1. Ingens argentum menſis, * colloque mo- A.1 nile
Baccatum, & duplicem gemmis auroque coronam.

A.5. Ol-

A.5. Olli ſerua datur, * geminique ſub vbere A.5 nati,
A.10, Quatuor hic iuuenes, * totidem innu- A.2 ptæque puellæ:
A.5. Omnibus in morem tonſa coma. * pecto- re ſummo A.5
Flexilis obtorti per collum circulus auri.

Epithalamium vtrique.

A.12. Tum ſtudio effuſæ matres * ad limina A.10 ducunt.
G.4. At chorus æqualis, * pueri innuptæque A.2 puellæ
G.1. Verſibus incomptis ludunt: * & carmina A.6 dicunt.
B.8. O digno coniuncta viro,*gratiſsima con-A.10 iunx,
A.1. Sis felix, * primos Lucinæ experta la- G.4 bores,
G.4. Et mater. Cape Mæonii charcheſia Bacchi.
B.8. Sparge marite nuces. * cinge hæc altaria B.8 vitta,
A.8. Flos veterum, virtusque virûm. * tibi du- citur vxor, B.8
A.1. Omnes vt tecum meritis pro talibus annos
Exigat: & pulchra faciat te prole paren- tem.
A.9. Fortunati ambo. * ſi quid pia numina A.4 poſſunt.
A.3. Viuite felices, * dixerunt: currite, B.4 fuſis,
Concordes ſtabili fatorum numine Parcæ.

Ingreſſus in cubiculum,

G.4. Poſtquam eſt in thalami pendentia pumice tecta
Peruentum, * licito tandem ſermone A.8 fruuntur.
A.8. Congreſsi iungunt dextras: * ſtratisque A.4 reponunt.
A.3. At Cytherea nouas artes, * & pronuba A.4 Iuno.
A.11, Sollicitat: ſuadetque ignota laceſſere bella,

A.1. Ille vbi complexu* molli fouet: atque repente A.8
Accepit ſolitam flammam,* luctumque iugalem: A.4.
A.6. O Virgo noua mi facies,* gratiſsima coniunx: A.10
A.6. Veniſti tandem, *mea ſola, & ſera, voluptas. A.8
A.2. O dulcis coniunx, non hæc ſine numine diuûm
A.12. Proueniunt,* placidone etiam pugnabis amori? A.4
A.4. Talia dicentem iam dudum auerſa tuetur:
A.12. Cunctaturque metu: telumque inſtare tremiſcit,
A.1. Spemque metumque inter. * funditque has ore loquelas: A.5
A.10. Per te, per, qui te talem genuere, parentes,
B.2. O formoſe puer, * noctem non amplius vnam. A.1
A.9. Hanc tu, oro, ſolare inopem, * & miſerere precantis. A.10
A.12. Succidimus, non lingua valet, non corpore notæ
Sufficiunt vires; nec vox aut verba ſequuntur.
A.9. Ille autem, Cauſas nequicquam nectis inanes.
A.12. Præcipitatque moras omnes,* ſoluitque pudorem.

PARECBASIS.

HACTENVS *caſtis auribus audiendum myſterium nuptiale, ambitu loquendi, & circumitione, velaui. Verum quoniam feſcenninos amat celebritas nuptialis: verborumque petulantiam notus vetere inſtituto ludus admittit: cetera quoque cubiculi & lectuli operta prodentur, ab eodem auctore collecta: vt bis erubeſcamus, qui & Virgilium faciamus impudentem. Vos, ſi placet, hic iam legendi modum ponite, cetera curioſis relinquite.*

Ima

Imminutio.

A.11. Poſtquam congreſsi * ſola ſub nocte per A.6 vmbram,
G. 3. Et mentem Venus ipſa dedit, * noua A.3 prœlia tentant.
A. 10. Tollit ſe arrectum;*conantem pluri- A. 9 ma fruſtra,
A 10. Occupat os, faciemque;* pedem pede A.12 feruidus vrget.
A. 7. Perfidus alta petens,*ramum qui veſte A. 6 latebat
B.10. Sanguineis ebuli baccis, minioque rubentem,
A. 12 Nudato capite, * & pedibus per mu- A.7. tua nexis.
A. 3. Monſtrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum,
A. 10. Eripit à femore, & trepidanti feruidus inſtat.
A.1. Eſt in ſeceſſu, * tenuis quo ſemita du- A. 11 cit,
A.8 Ignea rima micans.* exhalat opaca me- A. 7 phitim;
A.6. Nulli fas caſto ſceleratum inſiſtere limen.
A.7. Hic ſpecus horrendum. * talis ſeſe hali- A.6 tus atris
A.6. Faucibus effundens, * nares contingit A.9. odore,
A.11. Huc iuuenis nota fertur regione viarum,
A.5. Et ſuper incumbens * nodis & cortice A.9. crudo
A. 9. Intorquet ſummis adnixus viribus haſtam.
A. 11. Hæſit:* virgineumque alte bibit acta cruorem.
A. 2. Inſonuere cauæ, gemitumque dedere cauernæ.
A.11. Illa manu moriens telum trahit: oſſa ſed inter
G.3. Altius ad viuum perſedit * vulnere A. 12 mucro.
A.4. Ter ſeſe attollens, cubitoque innixa leuauit;

Ter reuoluta toro eſt.* manet imperter- A.10
ritus ille.
A.3.5. Nec mora, nec requies, * clauumque A.5
affixus, & hærens
Nuſquam amittebat: oculosque ſub aſtra te-
nebat.
A.6. Itque, reditque viam totiens. * vtero- A.2
que recuſſo
A.9. Tranſadigit coſtas. * & pectine pulſat A.6
eburno.
A.5. Iamque fere ſpacio extremo, feſsique, ſub
ipſam
Finem aduentabant, * tum creber anheli- A.5
tus artus,
Aridaque ora quatit. ſudor fluit vndique
riuis.
A. 11. Labitur exanguis, * diſtillat ab inguine G.3
virus.

Contentus eſto, Paule mi,
Laſciua Paule pagina.
Ridere nil vltra expeto.

Sed quum legeris, adeſto mihi, aduerſum eos, Qui, vt, Iuuenalis ait,
——Curios ſimulant:& Bacchanalia viuunt.
ne forte mores meos ſpectent de carmine.

Laſciua eſt nobis pagina, vita proba:

vt Plinius dixit. Meminerint autem, quippe eruditi, probatiſsimo viro Plinio in poematis laſciuiam; in moribus conſtitiſſe cenſuram. prurire opuſculum Sulpicii, nec frontem caperare. eſſe Apuleium in vita philoſophum, in epigrammatis amatorem, in præceptis omnibus extare ſeueritatem, in epiſtolis ad Caelliam ſubeſſe petulantiam? Platonis Sympoſion compoſita in ephebos epyllia continere. Nam quid Anniani feſcenninos, quid antiquiſsimi poëtæ Liuii Erotopægnion libros loquar? Quid Euenum: quem Menander ſapientem vocauit? quid ipſum Menandrum? quid comicos omnes? quibus ſeuera vita eſt, & læta materia. Quid etiam Partheniam dictum cauſa pudoris? qui octauo Aeneidos, quum deſcriberet coitum

Vl-

Veneris atque Vulcani, αἰσχροσεμνίαν decenter immiſcuit. Quid in tertio Georgicorũ de ſummiſsis in gregem maritis? nonne obſcenam ſignificationem honeſta verborum tranſlatione velauit? Et ſi quid in noſtro ioco aliquorum hominum ſeueritas veſtita condemnat: de Virgilio arceſſitum ſciat. Igitur cui hic ludus noſter non placet, ne legerit: aut quum legerit, obliuiſcatur: aut non oblitus, ignoſcat. etenim fabula de nuptiis eſt. & velit, nolit, aliter hac ſacra non conſtant.

Auſonii ROSAE.
EDYL. XIV.

Ver erat: & blando mordentia frigora ſenſu
  Spirabat croceo mane reuecta dies.
Strictior Eoos præceſſerat aura iugales,
  Aeſtiferum ſuadens anticipare diem.
Errabam riguis per quadrua compita in hortis,
  Maturo cupiens me vegetare die.
Vidi concretas per gramina flexa pruinas
  Pendere, aut olerum ſtare cacuminibus?
Caulibus & patulis teretes colludere guttas,
  Et cæleſtis aquæ pondere tunc grauidas.
Vidi Pæſtano gaudere roſaria cultu,
  Exoriente nouo roſcida lucifero.
Rara pruinoſis canebat gemma frutetis,
  Ad primi radios interitura die.
Ambigeres, raperet ne roſis aurora ruborem,
  An daret: & flores tingeret orta dies.
Ros vnus, color vnus, & vnum mane duorum.
  Sideris, & floris, nam domina vna Venus.
Forſan & vnus odor: ſed celſior ille per auras
  Difflatur: ſpirat proximus iſte magis.
Communis Paphie dea ſideris, & dea floris,
  Præcipit vnius muricis eſſe habitum.
Momentum intererat: quo ſe naſcentia florum
  Germina comparibus diuiderent ſpatiis.
Hæc viret anguſto foliorum tecta galero:
  Hanc tenui folio purpura rubra notat.
Hæc aperit primi faſtigia celſa obeliſci,
  Mucronem abſoluens purpurei capitis.

Vertice

Vertice collectos illa exſinuabat amictus,
Iam meditans foliis ſe numerare ſuis:
Nec mora, ridentis calathi patefecit honorem,
Prodens incluſi ſemina denſa croci.
Hæc modo quæ toto rutilauerat igne comarum
Pallida collapſis deſeritur foliis.
Mirabar celerem fugitiua ætate rapinam,
Et dum naſcuntur, conſenuiſſe roſas.
Ecce & defluxit rutili coma punica floris,
Dum loquor: & tellus tecta rubore micat.
Tot ſpecies, tantosque ortus, variosque nouatus
Vna dies aperit: conficit vna dies.
Conquerimur, Natura, breuis quod gratia florum eſt.
Oſtentata oculis illico dona rapis.
Quam longa vna dies, ætas tam longa roſarum:
Quas pubeſcenteis iuncta ſenecta premit.
Quam modo naſcentem rutilus conſpexit Eous,
Hanc rediens ſero veſpere vidit anum.
Sed bene, quod paucis licet interitura diebus,
Succedens æuum prorogat ipſa ſuum.
Collige virgo roſas,dum flos nouus,& noua pubes,
Et memor eſto æuum ſic properare tuum.

Ex Græco, Pythagoricum de ambiguitate eligendæ vitæ.

EDYL. XV.

Quod vitæ ſectabor iter? ſi plena tumultu
Sunt fora: ſi curis domus anxia: ſi peregrinos
Cura domus ſequitur: mercantem ſi noua ſemper
Damna manent: ceſſare vetat ſi turpis egeſtas:
Si vexat labor agricolam, mare naufragus horror
Infamat, pœnæque graues in cœlibe vita,
Et grauior cautis cuſtodia vana maritis.
Sanguineum ſi Martis opus: ſi turpia lucra
Fœnoris,& velox inopes vſura trucidat?
Omne æuum curæ: cunctis ſua diſplicet ætas.
Senſus abeſt paruis lactentibus: & puerorum
Dura rudimenta, & iuuenum temeraria pubes.
Afflictat fortuna viros per bella, per æquor,
Iras, inſidiasque, catenatosque labores
Mutandos ſemper grauioribus. Ipſa ſenectus
Exſpectata diu,votisque optata malignis

Obiicit innumeris corpus lacerabile morbis.
Spernimus in commune omnes præſentia. quoſdam
Conſtat nolle deos fieri. Iuturna reclamat,
Quo vitam dedit æternam? cur mortis adempta eſt
Conditio? ſic Caucaſea ſub rupe Prometheus
Teſtatur Saturnigenam, nec nomine ceſſat
Incuſare Iouem, data ſit quod vita perennis.
Reſpice & ad cultus animi.ſic nempe pudicum
Perdidit Hippolytum non felix cura pudoris.
At contra illecebris maculoſam ducere vitam
Quem iuuat, aſpice & ad pœnas, & crimina regum.
Tereos inceſti,vel mollis Sardanapali.
Perfidiam vitare monent tria Punica bella:
Sed prohibet ſeruare fidem deleta Saguntos.
Viue,& amicitias ſemper cole.crimen ob iſtud
Pythagoreorum periit ſchola docta ſophorum.
Hoc metuens igitur, nullas cole. crimen ob iſtud
Timon Palladis olim lapidatus Athenis.
Diſsidet ambiguis ſemper mens obuia votis.
Nec voluiſſe homini ſatis eſt. optata recuſat,
Eſſe in honore placet, mox pœnitet, & dominari
Vt poſsint, ſeruire volunt. idem auctus honore,
Inuidiæ obiicitur. pernox eſt cura diſertis:
Sed rudis ornatu vitæ caret. Eſto patronus,
Et defende reos: ſed gratia rara clientis.
Eſto cliens. grauis imperii perſona patroni.
Exercent hunc vota patrum. mox aſpera curis
Sollicitudo ſubit. contemnitur orba ſenectus.
Et captatoris præda eſt, hæredis egenus.
Vitam parcus agas, auidi lacerabere fama.
Et largitorem grauius cenſura notabit.
Cuncta tibi aduerſis contrariæ caſibus. Ergo
Optima Graiorum ſententia. quippe homini aiunt
Non naſci eſſe bonum, natum aut cito morte potiri.

De viro bono, Πυθαγορικὴ ἀκρόασις.

EDYLLIVM XVI.

Vir bonus, & ſapiens, qualem vix repperit vnum
Millibus è multis hominum, conſultus Apollo,
Iudex ipſe ſui, totum ſe explorat ad vnguem.

Quid proceres, vanique ferat quid opinio vulgi
Securus, mundi inſtar habens, teres, atque rotundus:
Externæ ne quid labis per læuia ſidat.
Ille, dies quam longus erit ſub ſidere Cancri,
Quantaque nox tropico ſe porrigit in Capricorno
Cogitat: & iuſto trutinæ ſe examine penſat:
Nequid hiet, nequid protuberet, angulus æquis
Partibus vt coëat, nil vt deliret amuſsis.
Sit ſolidum quodcunque ſubeſt: nec inania ſubtus
Indicet admotus digitis pellentibus ictus.
Non prius in dulcem declinat lumina ſomnum,
Omnia quam longi reputauerit acta diei.
Quæ prætergreſſus? quid geſtum in tempore? quid non?
Cur iſti facto decus abfuit; aut ratio illi?
Quid mihi præteritum? cur hæc ſententia ſedit?
Quam melius mutare fuit? miſeratus egentem,
Cur aliquem fracta perſenſi mente dolorem?
Quid volui, quod nolle bonum foret? vtile honeſto
Cur malus antetuli? num dicto, aut denique vultu
Perſtrictus quiſquam? cur me natura magis, quam
Diſciplina trahit? Sic dicta, & facta per omnia
Ingrediens, ortoque a veſpere cuncta reuoluens,
Offenſus prauis, dat palmam & præmia rectis.

Ναὶ καὶ οὒ πυθαγορικὸν. EDYL. XVII.

Eſt, & Non, cuncti monoſyllaba nota frequentant.
His demptis, nihil eſt, hominum quod ſermo volutet.
Omnia in his, & ab his ſunt omnia, ſiue negoti,
Siue oti quicquam eſt, ſeu turbæ, ſiue quietis.
Alterutro pariter nonnumquam, ſæpe ſeorſis
Obſiſtunt ſtudiis: vt mores, ingeniumque
Vel faciles, vel difficiles contentio nacta eſt.
Si conſentitur, mora nulla interuenit, Eſt, Eſt:
Sin controuerſum, diſſenſio ſubiiciet, Non.
Hinc fora diſſultant clamoribus. hinc furioſi
Iurgia ſunt Circi. cuneati hinc læta theatri
Seditio: & tales agitat quoque curia lites.
Coniugia, & nati cum patribus; iſta quietis
Verba ferunt ſtudiis, ſalua pietate loquentes.
Hinc etiam placitis ſchola conſona diſciplinis
Dogma-

Dogmaticas agitat placido certamine lites.
Hinc omnis certat dialectica turba ſophorum.
Eſt lux, eſt ne dies ergo? non conuenit iſtuc.
Nam facibus multis, aut fulguribus quotiens lux
Eſt noctùrna homini, non eſt lux iſta diei.
Eſt & Non igitur quotiens lucem eſſe fatendū eſt,
Sed non eſſe diem: mille hinc certamina ſurgunt.
Hinc pauci, multi quoque talia commeditantes
Murmure concluſo rabioſa ſilentia rodunt.
Qualis vita hominum, duo quam monoſyllaba
verſant!

De ætatibus animalium, Heſiodium.

EDYL. XVIII.

Ter binos, deciesque nouem ſuperexit in annos
Iuſta ſeneſcentum quos implet vita virorum.
Hos nouies ſuperat viuendo garrula cornix:
Et quater egreditur cornicis ſæcula ceruus.
Alipedem ceruum ter vincit coruus: & illum
Multiplicat nouies Phœnix, reparabilis ales.
Quam vos perpetuo decies præuertitis æuo
Nymphæ Hamadryades: quarum longiſsima vita eſt.
Hi cohibent fines viuacia fata animantum.
Cetera ſecreti nouit deus arbiter æui
Tempora: quæ Stilbon voluat, quæ ſæcula Phænō,
Quos Pyrois habeat, quos Iuppiter igne benigno
Circumitus: quali properet Venus alma recurſu:
Qui Phœben, quanti maneant Titana labores.
Donec conſumpto, magnus qui dicitur, anno,
Rurſus in antiquum veniant vaga ſidera curſum:
Qualia diſpoſiti ſteterant ab origine mundi.

Monoſticha de ærumnis Herculis.

EDYLLIVM XIX.

Prima Cleonæi tolerata ærumna Leonis.
Proxima Lernæam ferro & face contudit hydram.
Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.
Aeripedis quarto tulit aurea cornua cerui.
Stymphalidas pepulit volucres diſcrimine quinto.
Threiciam ſexto ſpoliauit Amazona baltheo.
Septima in Augeïs ſtabulis impenſa laboris.
Octaua expulſo numeratur adorea tauro.

In Diomedeis victoria nona quadrigis.
Geryone extincto decimam dat Iberia palmam.
Vndecimo mala Heſperidum diſtricta triumpho.
Cerberus extremi ſuprema eſt méta laboris.

Muſarum inuenta, & munera.

EDYL. XX.

CLIO geſta canens, tranſactis tempora reddit.
MELPOMENE tragico proclamat mœſta boatu.
Comica laſciuo gaudet ſermone THALIA.
Dulciloquos calamos EVTERPE flatibus vrget.
TERPSICHORE affectus citharis mouet, imperat, auget.
Plectra gerens ERATO, ſaltat pede, carmine, vultu.
Carmina CALLIOPE libris heroica mandat.
VRANIE cæli motus ſcrutatur, & aſtra.
Signat cuncta manu, loquitur POLYHYMNIA geſtu.
Mentis Apollineæ vis has mouet vndique Muſas.
In medio reſidens complectitur omnia Phœbus.

D. AVSONII

ECLOGARIVM.

*

De ratione Libræ.

MIRARIS quicunque manere ingentia mundi
Corpora, ſublimi cæli circundata gyro,
Et tantæ nullam moli intercedere labem:
Accipe quod mirere magis. Tenuiſsima tantis
Principia, & noſtros non admittentia viſus,
Paruarum ſerie conſtant connexa atomorum:
Sed ſolidum in paruis, nullique ſecabile ſegmen.
Vnde vigor vireſque manent, æternaque rerum
Mobilitas: nulloque vnquam ſuperabilis æuo.
Diuinis humana licet componere. ſic eſt
As ſolidus, quoniam bis ſex de partibus æquis
Conſtat: & in minimis paribus tamen vna manet vis.

Nam ſi quid numero minuatur,ſumma vacillat,
Conuulſæque ruunt labefacto corpore partes.
Vt medium ſi quis vellat de fornice ſaxum,
Incumbunt cui cuncta, ſimul deuexa ſequentur
Cetera, communemque trahent à vertice lapſum.
Non aliter libra eſt. ſi defuit vncia, totus
Non erit as: nomenque deunx iam caſſus habebit,
Nec dextans retinet nomen, ſextante remoto:
Et dodrans, quadrante ſatus, auctore carebit.
Diuulſusque triens prohibet perſiſtere beſſem.
Iam quincunx tibi nullus erit, ſi prima reuelles:
Et ſemis, cui ſemis erit percuntibus aſsis
Partibus, & cuius libræ pars ſeptima, ſeptunx?
Li[illegible]: igitur, totum ſi nulla in parte vacillet,
Ponderis, & numeri, morumque, operumque, & (gnes.
aquarum
Libra: nec eſt modulus, quem non hoc nomine ſi-
Telluris, medio quæ pendet in aëre, libra eſt.
Et Solis, Lunæque vias ſua libra coërcet.
Libra dii, ſomnique pares determinat horas.
Libra Caledonios ſine littore continet æſtus.
Tu quoque certa mane morum mihi libra meorũ.

De ratione puerperii maturi.

Omnia, quæ vario rerum metimur in actu,
Aſtrorum dominatus agit, terrenaque tantum (ris,
Membra homini. è ſuperis fortuna, & ſpiritus au-
Septeno mõderanda choro: ſed præſidet ollis
Sorticus regimen nitidæ ſol aureus æthræ.
Nec ſol in nobis moderatur tempora vitæ,
Dum breue ſollicitæ ſpatium producimus æui.
Creditur occultóſque ſatus, & tempora vitæ
Materno ducenda vtero, formare videndo,
Et nondum exortæ leges componere vitæ.
Nanque vbi conceptus genitali inſederit aluo:
Haud dubium ſolem cuicunque inſiſtere ſigno.
Qui quum vicini ſtationem ceperit aſtri,
Contiguos nullum transfundit lumen in ortus.
Aſt vbi conuerſis poſt menſtrua tempora habenis
Scandit purpureo iam tertia ſidera curſu:
Obliqua exilem dimittit lince lucem,
Aſpirans tenues per inertia pondera motus.
Quarta in ſede viget primi indulgentia ſolis,
Suadet & infuſus teneros coaleſcere fetus:

Fulgur tetragono aſpectus vitale coruſcat,
Clarum,& lene micans: quinti qui cardine ſigni
Incutit attonitam vegetato infante parentem.
Nam ſexto vis nulla loco: quia nulla tuendi
Aequati lateris ſignatur regula Phœbo.
Aſt vbi ſigniferæ media in regione cohortis
Septimus accepit limes rutilantia flammis
Recto caſtra ſitu: turgentis fœdera partus
Iam plena ſub luce videt. nec fulgura parcē
Luminis intendens, toto fouet igne coronæ.
Hinc illud: quod legitimos Lucina labores
Præuenit: & grauidos ſentit ſubrepere nixus
Ante expectatum feſtina puerpera votum.
Quod niſi ſepteno quum lumina fudit ab aſtro,
Impulerit tardi clauſtra obluctantia partus,
Poſterior nequeat, poſsit priori an quia ſexto
Aemulus octaui conſpectus inutilis aſtri
Neſcit compariles laterum formare figuras?
Sed non incumbens ſigno, cunctantia matrum
Vota leuat, trigono vires ſociante ſequenti.
At ſi difficilis * trahit Ilythyia *
Tetragono abſoluet dubitarum vincla morarum.

Signa cæleſtia.

Ad Boreæ partes, Arcti iunguntur, & Anguis.
Poſt has Arctophylax,pariterque Corona,Genuque
Prolapſus, Lyra,Auis,Cepheus, & Caſsiopea,
Auriga, & Perſeus, Deltotum, & Andromedæ aſtrum,
Pegaſus, & Delphinus, Telum, Aquila, Anguitenensque,
Signifer inde ſubeſt, bis ſex & ſidera complent.
Hic Aries,Taurus, Gemini,Cancer,Leo,Virgo,
Libra, Scorpius, Arcitenens, Capricornus & Vrnam
Qui tenet, & Piſces. Poſt hos in partibus auſtri
Orion, Procyon, Lupus, ardens Sirius, Argo,
Hydrus, Chiron, Turibulum quoque, Piſcis & ingens.
Hunc ſequitur Piſtrix; ſimul Eridanique fluenta.
Sed vaga præterea dicuntur lumina ſeptem,
Luna & Mercurius, Venus, ac Sol, Mars quoque fulgens.

Hic Iouis & ſidus ſuper omnia ſidera lucens.
Celſior his Saturnus, tardior omnibus aſtris.

Ratio dierum anni vertentis.

Nonaginta dies, & quatuor, ac medium, Sol
Conficit, a tropico in tropicum dum permeat aſtrum,
Octipedem in Cancrũ Phryxeo ab Ariete pergens,
Hoc ſpatio æſtiui pulſusque, & meta diei.
Semidiemque, duosque dies, deciesque nouenos,
A Cancro in Chelas æquatæ tempora noctis,
Atque dii, curſu peragit Sol aureus altero,
Autumni æſtatisque ſimul confinia miſcens.
Vnde autumnales tranſcurrens ordine menſes,
Ad tropicum pergit ſignum gelidi Capricorni,
Octo dies, decies octonis inſuper addens,
Quadrantemque dii, quinto qui protinus anno
Menſe Numæ extremo nomen capit embolimæi,
Inde ad Agenorei feſtinans cornua tauri,
Scandit Lanigeri tropicum Sol aureus aſtrum,
Nonaginta dies decreto fine coërcens.
Hic tibi circus erit ſemper vertentibus annis,
Tercentum, ac ſenis decies & quinque diebus.

De nominibus ſeptem dierum.

Nomina, quæ ſeptem vertentibus apta diebus
Annus habet, totidem errantes fecere planetæ,
Quos indefeſſa voluens vertigine Mundus,
Signorum obliqua iubet in ſtatione vagari.
Primum, ſupremumque diem radiatus habet Sol,
Proxima fraternæ ſuccedit Luna coronæ.
Tertius aſſequitur Titania lumina Mauors.
Mercurius quarti ſub vindicat aſtra diei.
Illuſtrant quintam Iouis aurea ſidera Zonam.
Sexta ſalutigerum ſequitur Venus alma parentem.
Cuncta ſupergrediens Saturni ſeptima lux eſt.
Octauum inſtaurat reuolubilis orbita Solem.

Hi verſus ſine auctore eſt. Quid quoque die quid demi de corpore oporteat.

Vngues Mercurio, barbam Ioue, Cypride crines.

Hoc ſic refellendum.

Mercurius furti probat vngues ſemper acutos,
Articuliſque aciem non ſinit imminui.
Barba Ioui, crines Veneri decor: ergo neceſſe eſt,
Vt nollent demi quo ſibi vterque placet.

Mauors imberbes, & caluos Luna adamaſti,
Non prohibent comi tum caput atque genae.
Sol & Saturnus nihil obſtant vnguibus.ergo
Non placitum Diuis tolle monoſtichium.

De menſibus, & quattuor anni temporibus:

AEternos menſes, & tempora quattuor anni,
Quattuor iſta tibi ſubiecta monoſticha dicent.
Martius, Aprilis, Maius ſunt tempora veris.
Iulius, Auguſtus, nec non & Iunius, æſtas.
Septembri, Octobri autumnus, totoque Nouembri.
Brumales, Ianus, Februarius, atque December.

De menſibus monoſticha.

Primus Romanas ordiris Iane Calendas.
Februa vicino menſe Numa inſtituit.
Martius antiqui primordia protulit anni.
Fetiferum Aprilem vindicat alma Venus.
Maiorum dictus patrum de nomine Maius.
Iunius ætatis proximus eſt titulo.
Nomine Cæſareo Quinctilem Iulius auget.
Auguſtus nomen Cæſareum ſequitur.
Autumnum Pomona tuum September opimat.
Triticeo October fenore ditat agros.
Sidera præcipitas pelago intempeſta Nouember:
Tu genialem hiemem feſte December agis.

Diſticha de iiſdem menſibus.

Iane noue, primo qui das tua nomina menſi,
Iane bifrons, ſpectans tempora bina ſimul.
Poſt, ſuperûm cultus, vicino Februa menſe
Dat Numa cognatis Manibus inferias.
Martius & generis humani præſul & anni,
Prima dabat Latiis tempora conſulibus.
Aeneadum genitrix vicino nomen Aprili
Dat Venus, eſt Marti namque Aphrodita comes.
Maia dea, an maior, Mai, te fecerit ætas,
Ambigo: ſed menſi eſt auctor vterque bonus.
Iunius hunc ſequitur duplici celebrandus honore,
Seu nomen Iuno, ſiue Iuuenta dedit.
Inde Dionæo præfulgens Iulius aſtro,
Aeſtatis mediæ tempora certa tenet.
Auguſtus ſequitur, cognatum à Cæſare nomen:
Ordine ſic anni proximus, vt generis.
Nectuntur poſt hos, numerumq; ex ordine ſignant,
September, Bacchi munere præla rigans:

Et qui ſementis per tempora, fenore lætus,
Október, cupidi ſpem fouet agricolæ:
Quique ſalo mergens ſollemnia ſigna Nouember
Præcipitat, cælo mox reditura ſuo.
Concludens numerum, genialia feſta December
Finit, vt a bruma mox nouus annus eat.

Quoteni dies ſint menſium ſingulorum.

Implent tricenas per ſingula menſtrua luces
Iunius, Aprilisque, & cum Septembre Nouember,
Vnum ter denis cumulatius adde diebus
Per ſeptem menſes, Iani Martisque Calendis,
Et quas Maius agit, quas Iulius Auguſtusque,
Et quas Október, poſitusque in fine December.
Vnus erit tantum duodetriginta dierum:
Quem Numa præpoſito voluit ſuccedere Iano.
Sic tercentenis decies accedere ſenos,
Quadrantemque,& quinque dies ſibi computat annus.

De tribus menſtruis menſium.

Bis ſenas anno reparat Lucina Calendas:
Et totidem medias dat currere Iuppiter Idus.
Nonarumque diem faciunt infra octo ſecundi.
Hæc ſunt Romano tantum tria nomina menſi.
Cetera per numeros ſunt cognomenta dierum.

Quo menſe quota Nonæ, vel Idus ſint.

At Nonas modo quarta aperit, modo ſexta refert lux.
Sexta refert Maii, Octobris, Martisque recurſu,
Et qui ſolſtitio ſua tempora Iulius infert.
Cetera pars menſum quartis eſt prædia Nonis.
Omnes vero Idus octaua luce recurrunt.

Quotæ Calendæ ſunt menſium ſingulorum.

Poſt Idus, quas quisque ſuas habet ordine menſis,
Diuerſæ numero redeunt variante Calendæ:
Dum rurſumque iterumque ** vocantur,
Vt tandem oblati procedant temporis ortu,
Tercenis, vnoque die genialia feſta
Porrigit,vt Ianum arceſſat noua bruma morantem.
Hoc numero menſisque Numæ redit, autumnique
Principium referens Bacchi September alumnus.
Iulius, & Maius, poſitusque in fine December,
Octoberque die reuocatur tardius vno.

Inde dies redeunt minus vno, quatuor vltra,
Quos numero adiiciam, Sextilis, Iunius, atque
Aprilis,poſt quos pænultima meta Nouember.
Ter quinis, vnoque die Iunonie Mauors,
Vt redeas, referaſque exordia prima, cieris.
Hoc numero,ad plenũ vertens reparabitur annus.

In quo menſe quod Signum ſit ad curſum ſolis.

Principium Iani ſenſit tropicus Capricornus.
Menſe Numæ in medio ſolidi ſtat ſidus Aquari.
Procedunt duplices in Martia tempora Piſces.
Reſpicis Apriles,Aries Phryxee, Calendas.
Maius Agenorei miratur cornua Tauri.
Iunius æquatos cælo videt ire Laconas.
Solſtitio ardentis Cancri fert Iulius aſtrum.
Auguſtum menſem Leo feruidus igne perurit.
Sidere Virgo tuo Bacchum September opimat.
Aequat & October ſementis tempore Libram.
Scorpion hibernum præceps iubet ireNouembrem.
Terminat Arcitenens medio ſua ſigna Decembri.

Q. Ciceronis verſus eo pertinent, vt quod ſignum quo tempore illuſtre ſit, noucrimus. quod ſuperius quoque noſtris verſibus expeditur.

Flumina verna cient obſcuro lumine Piſces.
Curriculumque Aries æquat, noctiſque diique.
Cornua quem condunt florum prænuncia Tauri.
Aridaque æſtatis Gemini primordia pandunt.
Longaque iam minuit præclarus lumina Cancer.
Languificusque Leo proflat ferus ore calores.
Poſt,modicum quatiens Virgo fugat orta vaporem.
Autumni referat portas, æquatque diurna
Tempora nocturnis diſpenſo ſidere Libra.
Et fetos ramos dinudat flamma Nepai.
Pigra Sagittipotens iaculatur frigora terris.
Bruma gelu glacians iubare ſpirat Capricorni.
Quam ſequitur nebulas rorans liquor altusAquari:
Tenta ſupra, circaque vigent vbi flumina mundi.
At dextra, læuaque ciet rota fulgida Solis
Mobile curriculum, & Lunæ ſimulacra feruntur.
Squama ſub æterno conſpectu torta Draconis
Eminet. hunc inter fulgentem ſidera ſeptem
Magna quatit ſtellans: quam ſeruans ferus in alta
Conditur Oceani ripa cum luce Boötis.

A Solſtitio in æquinoctium ratio.

Sol profectus a teporo veris æquinoctio,
Poſt ſemidiem poſtq. totos nonaginta & quattuor,
Feruidis flagrans habenis,pulſum æſtiuum conficit.
Inde Autumnus noctis horas librans æquo lumine,
Octo & octoginta Goeris, & ſuper trihorio.

* * *

Inde floridum reflexis ver reuiſit oreis
Additis ad hos priores Goeres geminis orbibus.

De Feriis Romanis.

Nunc & Apollineos Tiberina per oſtia ludos,
Et Megaleſiacæ matris operta loquar.
Vulcanique dies autumni exordia primi:
Quinquatrusque Deæ Pallados expediam,
Et medias Idus, Maii, Auguſtique recurſu,
Quas ſibi Mercurius, quasque Diana dicat.
Matronæ quæ ſacra colant pro laude virorum,
Mauortis primi quum rediere dies.
Feſta Caprotinis memorabo celebria nonis,
Quum ſtola matronis dempta teget famulas.
Quatuor illa etiam diſcretis partibus anni
Solſtitia, & luces nocte, diesque pares.
Nec Regifugium pulſis ex vrbe tyrannis,
Lætum Romanis fas reticere diem.
* Viſne ope ſanctæ ſacrum, vel Saturnalia dicam;
Feſtaque ſeruorum, quum famulantur heri?
Et nunquam certis redeuntia feſta diebus,
Compita per vicos quum ſua quiſque colit?
Aut duplicem cultum, quem Neptunalia dicunt,
Et quem de Conſo conſiliisque vocant?
Feſta hæc, nauigiis, aut quæ celebrata quadrigis,
Iungunt Romanos finitimosque duces.
Adiiciam cultus, peregrinaque ſacra deorum,
Natalem Herculeum, vel bouis Iſiacæ:
Nec non laſciui Floralia læta theatri,
Quæ ſpectare volunt, qui voluiſſe negant.
Nunc etiam veteres celebrantur Equiria ludi.
Prima hæc Romanus nomina Circus habet.
Et Dionyſiacos Latio cognomine ludos
Roma colit: Liber quæ ſibi vota dicat.
Aedileſque etiam plebeii; ædileſque curules
Sacra, Sigillorum nomine dicta, colunt.

Et gladiatores funebria prœlia notum
Decertaſſe foro: nunc ſibi harena ſuos
Vindicat: extremo qui iam ſub fine Decembris
Falcigerum placant ſanguine cæligenam.

De luſtralibus agonibus.

Quatuor antiquo celebrauit Achaïa ludos.
Cælicolûm duo ſunt, & duo feſta hominum.
Sacra Iouis, Phœbique, Palæmonis, Archemorique:
Serta quibus pinus, malus, oliua, apium.

De locis agonum.

Prima Ioui magno celebrantur Olympia Piſæ.
Parnaſſus Clario ſacrauit Pythia Phœbo.
Iſthmia Portuno bimaris dicat alta Corinthos.
Archemori Nemeæa colunt funebria Thebæ.

De auctoribus agonum.

Primus Olympiacæ ſacrauit feſta coronæ
Iuppiter Argiuis ſtadia ad longiſsima Circi.
Proximus Alcides Nemeæ ſacrauit honorem.
Hæc quoque temporibus quinquennia ſacra notandis
Iſthmia Neptuno data ſunt, & Pythia Phœbo,
Ancipiti cultu diuorum hominumque ſepultis.

Quod iidem, qui ſacri agones ſunt, & funebres ludi habeantur.

Tantalidæ Pelopi mœſtum dicat Elis honorem.
Archemori Nemeæa colunt quinquennia Thebæ:
Iſthmia defuncto celebrata Palæmone, notum.
Pythia placando Delphi ſtatuere Draconi.

AVSONII

BVRDIGALENSIS

Epiſtolarum liber.

AVSONIVS AD PATREM

De ſuſcepto filio, Epiſt. I.

CREDIDERAM nil poſſe meis affectibus addi,
Quo, venerande pater, diligerere magis,
Acceſsit gratis ſuper his medioq. nepoti;
Bina dedit noſtris qui iuga nominibus.
Ipſe nepos te fecit auum. mihi filius idem,
Et tibi ego. hoc nato nos ſumus ambo patres,
Nec iam ſola mihi pietas mea ſuadet amorem:
Nomine te gemini iam genitoris amo.
Acceſsit titulus tua quo reuerentia creſcat:
Quo doceam natum, quid ſit amare patrem.
Quippe tibi æquatus videor: quod paruulus iſte
Nomine honoratum me quoque nobilitat.
Atque ætas quia noſtra eadem, nam ſupparis æui
Sum tibi ego, & poſſum fratris habere vice.
Nec tantum noſtris ſpatium interponitur annis,
Quanta ſolent alios tempora diuidere.
Vidi ego natales fratrum diſtare tot annis,
Quot noſtros æuum nomina non onerant.
Pulchra iuuenta tibi, ſenium ſic iungit: vt æuum
Quod prius eſt, maneat: quod modo, vt incipiat.
Et placuiſſe reor geminis ætatibus, vt ſe
Non feſtinato tempore vtraque daret.
Leniter hæc flueret, hæc non properata veniret,
Maturam frugem flore manente ferens.
Annos me neſcire tuos, pater optime, teſtor:
Totque putare meos, quot reor eſſe tuos.
Neſciat hoc natus. numeret properantior hæres,
Teſtamenta magis, quam pia vota fouens:
Exemploque docens prauo iuueneſcere natos,
Vt nolint patres ſe quoque habere ſenes.

Verum ego primæuo genitus genitore, fatebor
  Supparis hæc æui tempora grata mihi.
Debeo, quod [illegible]tus. ſuadet pia cura nepotis
  Addendum patri, quo veneremur auum.
Te quoque, mi genitor, geminata vocabula gaude,
  Nati primæui nomine factus auus.
Exiguum quod auus. faueant pia numina diuûm,
  Deque nepote ſuo fiat auus proauus.
Largius & poterunt producere fata ſenectam:
  Sed rata vota reor, quæ moderata magis.

Pater ad filium; quum temporibus tyrannicis ipſe Treueris remanſiſſet, & filius a patre profectus eſſet. Hoc inceptum neque impletum ſic de lituraris ſcriptum. Epiſt. II.

Debeo & hanc noſtris, fili dulciſsime, curis
Hiſtoriam: quamquam titulo non digna ſereno
Anxia mœſtarum fuerit querimonia rerum.
Iam ſuper egelidæ ſtagnantia terga Moſellæ
Protulerat te, nate, rates: mœſtique parentis
Oſcula & amplexus diſcreuerat inuidus amnis;
Solus ego: & quamuis cœtu celebratus amico,
Solus eram: profugæque dabam pia vota carinæ.
Solus adhuc te, nate, videns: celeriſque remulci
Culpabam properos aduerſo flumine curſus.
Quis fuit ille dies? non annus longior ille eſt,
Attica quem docti docti collegit cura Metonis.
Deſertus, vacuis ſoliſque exerceor aris.
Nunc ego pubentes ſalicum deuerbero frondes,
Gramineos nunc frango toros, viridiſque per vluas
Lubrica ſubſtratis veſtigia libro lapillis.
Sic lux prima abiit: ſic altera meta diei,
Sic geminas alterna rotat vertigo tenebras,
Sic alias: totuſque mihi ſic annus abibit,
Reſtituant donec tua me tibi fata parentem.
Hæc ego conditione licet, vel morte paciſcar:
Dum decores ſuprema patris, tu nate, ſuperſtes.

AVSONIVS HESPERIO.

EPIST. III.

Qualis Picenæ populator turdus oliuæ,
  Clunes opimat cereas;

Vel qui lucentes rapuit de vitibus vuas,
Pendetque nexus retibus:
Quæ veſpertinis fluitant nebuloſa ſub horis,
Vel mane tenta roſcido:
Tales hibernis ad te de ſepibus, ipſos
Capi volentes, miſimus,
Bis denos. tot enim crepero ſub lucis eoæ
Præceps volatus intulit.
Tum quas vicinæ ſuggeſsit præda lacunæ,
Anates, maritas iunximus,
Remipedes, lato populantes cærula roſtro,
Et crure rubras punico.
Tricolor vario pinxit quas pluma colore,
Collum columbis æmulas.
Defraudata meæ non ſunt hæc fercula menſæ.
Veſcente te, fruimur magis.
Vale bene vt valeam.

A V S O N I V S

THEONI SVO S.

EPIST. IIII.

Auſonius, cuius ferulam nunc ſceptra verentur,
Paganum Medulis iubeo ſaluere Theonem.
Quid geris, extremis poſitus telluris in oris,
Cultor harenarum vates? cui littus arandum,
Oceani finem iuxta, ſolemque cadentem,
Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis:
Et tingit piceo lachrymoſa colonica fumo.
Quid rerum, muſæque gerunt,& cantor Apollo?
Muſæ non Helicone ſatæ nec fonte caballi,
Sed quæ fecundo de pectore Clementini,
Inſpirant vacuos aliena mente poëtas:
Iure quidem:nam quis malit ſua carmina dici,
Qui te ſecuro poſsit proſcindere riſu?
Hæc quoque ne noſtrum poſsint vrgere pudorem,
Tu recita: & vere poterunt tua dicta videri.
Quam tamen exerces Medulorum in littore vitam?
Mercatus ne agitas leuiore nomiſmate captans:
Inſaniſque quod mox pretiis grauis auctio vendat?
Albentis ſeui globulos,& pingua ceræ
Pondera, Naryciamque picem, ſciſſamque papyrum,

Fuman-

Fumanteſque olidum paganica lumina tædas?
An maiora gerens, tota regione vagantes
Perſequeris fures? qui te, poſtrema timentes,
In partem, prædamque vocent, tu mitis, & oſor
Sanguinis humani condonas crimina nummis:
Erroremque vocas, pretiumque imponis abactis
Bobus, & in partem ſcelerum de iudice tranſis.
An cum fratre vagos dumeta per auia ceruos
Circundas maculis, & multa indagine pinnæ?
Aut ſpumantis apri curſus, clamoribus vrges,
Subſidiſque fero? Moneo tamen, vſque recuſes
Stringere fulmineo venabula cominus hoſti.
Exemplum de fratre time, qui veſte reducta
Oſtentat fœdas prope turpia membra lacunas:
Perfoſſaſque nates vicino podice nudat.
Inde oſtentator volitat: mirentur vt ipſum
Gedippa, Vrſinuſque ſuus, proleſque Iouini,
Taurinuſque, ipſum priſcis heroibus æquans;
Qualis in Olenio victor Calydonius apro,
Aut Erymantheo pubes fuit Attica monſtro.
Sed tu parce feris venatibus, & fuge nota
Crimina ſiluarum: ne ſis Cinyreia proles:
Accedaſque iterum Veneri plorandus Adonis.
Sic certe crinem flauus, niueuſque lacertos,
Cæſariem rutilam per candida colla refundis,
Pectore ſic tenero, plana ſic iunceus aluo,
Per teretes feminum giros, ſuraſque nitentes
Deſcendis, talos a vertice pulcher ad imos.
Qualis floricoma quondam populator in Aetna,
Virgineas inter choreas Deoida raptam
Suſtulit emerſus ſtygiis fornacibus Orcus.
An quia venatus ob tanta pericula vitas,
Piſcandi traheris ſtudio? nam tota ſupellex
Domnotini tales ſolita eſt oſtendere gazas,
Nodoſas veſtes animantum nerinorum,
Et iacula, & fundas, & nomina villica lini,
Colaque, & inſutos terrenis vermibus hamos.
His opibus confiſe tumes? domus omnis abundat
Littoreis diues ſpoliis. referuntur ab vnda
Carroco, lethalis trygon, molleſque plateſſæ.
Vrentes thynni, & male tecti ſpina elegati,
Nec duraturi poſt bina trihoria corui.
An te carminibus iuuat inceſtare canoras
Mnemoſynes natas, aut tris, aut octo ſorores?

Et quoniam huc ventum, ſi vis agnoſcere, quid ſit
Inter doctrinam, deridendaſque camenas:
Accipe congeſtas myſteria friuola nugas:
Quas tamen explicitis nequeas deprendere chartis;
Scillite decies ſi cor purgeris aceto:
Anticipetque tuum Samii Lucumonis acumen;
Aut adſit interpres tuus,
Aenigmatum qui cognitor
Fuit meorum: quum tibi
Cadmi nigellas filias,
Mellonis albam paginam,
Notasque furuæ ſepiæ,
Cnidioſque nodos prodidit,
Nunc adſit: & certe modo
Præſul creatus litteris,
Enucleabat protinus
Quod militantes ſcribimus.
Notos fingo tibi poëta verſus:
Quos ſcis hendecaſyllabos vocari:
Sed neſcis modulis tribus moueri.
Iſtos compoſuit Phalæcus olim,
Qui penthemimerin habent priorem:
Et poſt ſemipedem duos iambos.
Sunt quos hexametri creant reuulſis
Vt penthemimeris prior locetur.
Tum quod bucolice tome relinquit.
Sunt & quos generat puella Sappho:
Quos primus regit Hippius ſecundus:
Vt claudat Choriambun Antibacchus.
Sed iam non potes, ô ſtolo, doceri:
Nec fas eſt mihi regio magiſtro
Plebeiam numeros docere pulpam.
Verum protinus ede, quod requiro,
Nil quæro, niſi quod libris tenetur:
Et quod non opicæ tegunt papyri.
Quas ſi ſolueris, ô poëta, nugas,
Toſtam trado tibi ſimul * Vacunam,
Nec iam poſt metues vbique dictum,
Hic eſt ille Theon poëta falſus,
Bonorum mala carminum taberna.

Eidem Theoni. Epiſt. V.

Auſonius Salue caro mihi dico Theoni,
Verſibus experiens quod volo, quodve querer.

Tertia ſiſsipedes renouauit Luna iuuencas:
Dum fugitas noſtram dulcis amice domum.
Nonaginta dies ſine te chariſsime traxi:
Huc adde æſtiuos.hoc mihi pæne duplum eſt.
Bis nouies denos dicam, deciesque nouenos
Iſſe dies. anni portio quanta abiit.
Sexaginta horas ſuper & duo millia centum
Te ſine conſumpſi: quo ſine & hora grauis.
Millia bis nongenta iubet demenſio legum
Adnumerata reos per tot obire dies.
Iam potui Romam pedes ire, pedesque reuerti,
Ex quo te dirimunt millia pauca mihi.
Scirpea Domnotoni tanti eſt habitatio vati?
Pauliacus tanti non mihi villa foret.
*An quia per tabula * medico pugnan. otatam,
Debita ſumma mihi eſt: ne repetamus, abes?
Bis ſeptem rutilos regale nomiſma Philippos,
Nec tanti fuerint, perdere malo, Theon:
Implicitum quam te noſtris interne medullis
Defore tam longi temporis in ſpatio.
Ergo aut prædictos iam nunc reſcribe Darios:
Et redime, vt mora ſit libera deſidiæ:
Aut alios a me totidem dabo: dum modo cari
Conſpicer ora viri, pauperis vſque licet.
Puppe citus propera, ſinuoſaque lintea veli
Pande, Medullini te feret ora noti
Expoſitum ſubter paradas, lectoque iacentem:
Corporis vt tanti non moueatur onus:
Vnus Domnotoni te a littore perferet æſtus
Condatem ad portum: ſi modo deproperes.
Inque vicem venti, quotiens tua flamina ceſſant,
Remipedem iubeas protinus ire ratem.
Inuenies præſto ſubiuncta petorita mulis.
Villa Lucani-mox potieris-aco.
Reſciſſo diſce componere nomine verſum,
Lucilii vatis ſic imitator eris.

Eidem Theoni. Epiſt. VI.

Auſonius Conſul vatem reſaluto Theonem.
Aurea mala, Theon, ſed plumbea carmina mittis.
Vnius maſſæ quis putet has ſpecies?
Vnum nomen vtrique: ſed eſt diſcrimen vtrique:
Poma vt mala voces, carmina vero mala.
Vale beatus, nomen a diuis Theon.
Methodius ſed iſta ſæpe currentem indicat.

AV-

AVSONIVS THEONI,

quum ei triginta Oſtrea, grandia quidem, ſed tam pauca miſiſſet. Epiſt. VII.

EXPECTAVERAM, vt reſcriberes ad ea, quæ dudum iocularitèr luſeram de ceſſatione tua valde impia, & mea eſflagitatione, cuius rei munus reciprocum, quoniam in me colendo faſtidiſti, inuenta inter tineas epiſtola veteri quam de Oſtreis & Muſculis affectata obſcuritate condideram: quæ adoleſcens temere ſuderam iam ſenio retractaui. Sed in eundem modum inſtaurata eſt ſatyrica, & ridicula concinnatio: ſaltem, vt nunc reſpondeas nouiſſima cantilena, qui illam nouitiam ſilentio condemnaſti.

Oſtrea Baianis certantia, quæ Medulorum
Dulcibus in ſtagnis reflui maris æſtus opimat,
Accepi dilecte Theon, numerabile munus.
Verum quot fuerint, ſubiecta monoſticha ſignant.
Quot ter luctatus cum pollice computat index.
Geryones quot erant, decies ſi multiplicentur.
Ter quot erant Phrygii numerata decennia belli.
Aut ter vt Aeolidi menſis tenet ignicomus Sol.
Cornibus a primis quot habet vaga Cynthia noctes.
Singula percurrit Titan quot ſigna diebus.
Quotque annis ſublimis agit ſua ſæcula Phænon.
Quot numero annorum Veſtalis virgo miniſtrat.
Dardaniusque nepos regno quot protulit annos.
Priamidæ quot erant, ſi bis deni retrahantur.
Biſque viros numeres, qui fata Amphryſia ſeruant.
Quot genuit fœtus Albana ſub ilicibus ſus:
Et quot ſunt aſſes, vbi nonaginta trientes.
Vel quot habet iunctos Vaſatica reda caballos.
Quod ſi figuras fabulis adumbratas,
Numerumque doctis inuolutum ambagibus
Ignorat alto mens obeſa viſcere:

Nume-

Numerare ſaltim more vulgi vt noueris,
In ſe retortas explicabo ſummulas.
Ter denas, puto, quinquieſque ſenas,
Vel bis quinque, dehinc decem, decemque.
Vel ſenas quater, & bis adde ternas:
Septenis quater adde vnum & vnum.
Duc binis decies, ſemelque denas.
Aut ter quatuor adde bis nouenis,
Octonis quater, hinc duæ recedant.
Binas terdecies, ſemel quaternas.
Et ſex adde nouem vel octo ſeptem.
Aut ſeptem geminis bis octo iunge.
At ne ſim tibi pluribus moleſtus,
Triginta numero fuere cunctæ.
Iunctus limicolis muſculus oſtreis
Primo compoſuit fercula prandio,
Gratus deliciis nobilium cibus,
Et ſumptu modicus pauperibus focis.
Non hic naufrago quæritur æquore,
Vt creſcat pretium grande periculis:
Sed primore vado, poſt refugum mare,
Algoſo legitur littore concolor,
Nam teſtæ duplicis conditur in ſpecu,
Quæ feruentis aquæ fota vaporibus,
Carnem lacteoli viſceris indicat.
Sed damnoſa nimis panditur area.
Fac campum replices Muſa papyrium:
Nec iam fiſsipedis per calami vias
Graſſetur Cnidiæ ſulcus arundinis,
Pingens aridulæ ſubdita paginæ,
Cadmi filiolis atricoloribus.
Aut cunctis pariter verſibus oblinat
Fuluam lacticolor ſpongia ſepiam,
Parcamus vitio Dumnotinæ domus:
Ne ſit charta mihi carior oſtreis.

Auſonius Axio Paulo Rhetori S.
Epiſt. VIII.

Tandem eluctati retinacula blanda morarum,
Burdigalæ molles liquimus illecebras;
Santonicamque vrbem, vicino acceſsimus agro.
Quod tibi ſi gratum eſt, optime Paule, proba.
Cornipedes rapiant impoſta petorita mulæ,
Vel ciſio triiugi, ſi placet, inſilias:

Vel

Vel celerem mannum, vel ruptum terga veredum
　Conſcendas, propere dummodo iam venias.
Inſtantis reuocant quia nos ſollemnia Paſchæ:
　Libera nec nobis eſt mora deſidiæ.
Perfer in excurſu vel teriuga millia epodon,
　Vel falſas lites, quas ſchola veſtra ſerit.
Nobiſcum iuuenes nullas, quia liquimus iſtic
　Nugarum veteres cum ſale relliquias.

Auſonius Paulo. Epiſt. ix.

Oſtrea nobilium cenis, ſumtuque nepotum
Cognita, diuerſoque maris defoſſa profundo:
Aut refugis nudata vadis, aut ſcrupea ſubter
Antra, & muriceis ſcopulorum merſa lacunis.
Quæ viridis muſcus, quæ dedecor alga recondit,
Quæ teſtis concreta ſuis, ceu ſaxa cohærent:
Quæ mutata loco, pingui mox condita limo,
Nutrit ſecretus concluſæ vliginis humor,
Enumerare iubes, vetus ô mihi Paule ſodalis,
Aſſuefacte meis ioculari carmine nugis.
Aggrediar: quamuis curam non iſta ſenilem
Sollicitent, frugique viro dignanda putentur,
Nam mihi non ſaliare epulum, non & cena dapalis,
Qualem Penelopæ nebulonum menſa procorum,
Alcinoique habuit nitidæ cutis vncta iuuentus.
Enumerabo tamen famam teſteſque ſecutus,
Pro ſtudiis hominum ſemper diuerſa probantum.
Sed mihi præ cunctis ditiſſima, quæ Medulorum
Educat Oceanus, quæ Burdigalenſia nomen
Vſque ad Cæſareas tulit admiratio menſas,
Non laudata minus noſtri quam gloria vini.
Hæc inter cunctas palmam meruere priorem
Omnibus ex longo cedentibus. iſta & opimi
Viſceris, & niuei, dulcique tenerrima ſucco,
Miſcent æquoreum tenui ſale tincta ſaporem.
Proxima ſint quamuis, ſed longe proxima multo
Ex interuallo, quæ Maſſilienſia portu:
Quæ Narbo ad Veneris nutrit; cultuque carentia,
Helleſpontiaci quæ protegit æquor Abydi:
Vel quæ Baianis pendent fluitantia palis:
Santonico quæ tecta ſalo: quæ nota Genonis:
Aut Eborum miſtus pelago quæ protegit amnis:
Vt multo iaceant algarum obducta receſſu
Aſpera quæ teſtis, & dulcis farris opimæ,

Sunt & Aremorici qui laudent oſtrea ponti:
Et quæ Pictonici legit accola littoris: & quæ
Mira Caledonius nonnumquam detegit æſtus.
Accedunt, quæ fama recens, Byzantia ſubter
Littora, & inſana generata Propontibus acta,
Promoti celebrata ducis de nomine, laudant.
Hæc tibi non vates, non hiſtoricus, neque toto
Orbe vagus conuiua loqnor, ſed tradita multis:
Vt ſolitum: quotiens dextræ inuitatio menſæ
Sollicitat lenem comi ſermone Lyæum.
Hæc non per vulgum mihi cognita, perque popinas,
Aut paraſitorum collegia Plautinorum:
Sed feſtos quia ſæpe dies partim ipſe meorum
Excolui, inque vicem conuiua vocatus adiui.
Natalis ſi forte fuit ſollemnis amico,
Coniugioque dapes, aut ſacra repotia patrum,
Audiui: meminique bono laudare frequenter.

Auſonius Paulo. Epiſt. x.

Si qua fides falſis vnquam eſt adhibenda poëtis,
Nec plaſma ſemper allinunt,
Paule, Camenarum celeberrime Caſtaliarum
Alumne quondam, nunc pater,
Aut auus, aut proauis antiquior, vt fuit olim
Tarteſsiorum regulus:
Intemerata tibi maneant promiſſa memento:
Phœbus iubet verum loqui.
Et ſi Pierias patitur litare ſorores,
Nunquam ipſe torquet ἀυλακας.
Te quoque ne pigeat conſponſi fœderis: & iam
Citus veni remo, aut rota,
Aequoris vndoſi qua multiplicata recurſu,
Garumna pontum prouocat.
Aut iteratarum qua glarea trita viarum,
Fert militarem ad Blauiam.
Nos etenim primis ſanctum poſt Paſcha diebus
Auemus agrum viſere:
Nam populi cœtus, & compita ſordida rixis
Faſtidientes, cernimus
Anguſtas feruere vias, & congrege vulgo
Nomen plateas perdere.

Tur-

Turbida congeſtis referitur vocibus Echo,
  Tene, feri, duc, da, caue:
Sus luculenta fugit, rabidus canis impete ſæuo,
  Et impares plauſtro boues.
Nec prodeſt penetrale domus, & operta ſubire,
  Per tecta clamores meant.
Hæc & quæ poſſunt placidos offendere mores,
  Cogunt relinqui mœnia:
Dulcia ſecreti repetantur vt ocia ruris
  Nugis amœna ſeriis.
Tempora diſponas vbi tu tua: iusque tuum ſit,
  Vt nil agas, vel quod voles.
Ad quæ ſi properas, tota cum merce tuarum
  Veni camenarum citus.
Dactylicos elegos, choriambum carmen, epodos,
  Socci & cothurni muſicam,
Carpentis impone tuis. nam tota ſupellex
  Vatum piorum chartea eſt.
Nobiſcum inuenies * catenoplia, ſi libet vti,
  Non Pœna, ſed Græca fide.

AVSONIVS

PAVLO S.

EPIST. XI.

VERSVS meos vtili, & conſcio ſibi pudore celatos, carmine tuo & ſermone præmiſſis, dum putas elici, repreſſiſti. Nam qui ipſe facundus, & muſicus, editioni alienæ prolectat audaciam; conſilio, quo ſuadet, exterret. Tegat oportet, auditor doctrinam ſuam, qui volet ad canendũ ſollicitare trepidantem, nec emerita aduerſum tirunculos arma concutiat veterana calliditas. Senſit hoc Venus, de pulchritudinis palma diu ambiguo ampliata iudicio. prudenter enim, vt apud patrem, velata certauerat, neque deterrebat æmulas ornatus æqualis. at poſt-

quam in paſtoris examen deducta eſt lis dearum: qualis exerceras mari, aut cum Marte conueneras; & conſternauit arbitrum, & contendentium certamen oppreſsit. Ergo niſi DELIRVS *tuus in re tenui non tenuiter laborans, opuſcula mea quæ promi ſtudueras, retardaſſet: iamdudum ego, ut palmes audacior, in hibernas adhuc auras improbum germen egiſſem, periculum iudicii grauis, inconſulta feſtinatione ſubiturus. Denique diſſonum, quem Colonemon exiſtimo proprie a philologis appellatum, adcreui. Vt iubebas recenti verſuum tuorum lectione, non auſus ea, quæ tibi iam curſim fuerant recitata, tranſmitto. Etenim hoc popoſci, atque id ego malui: tu vel tua culpa ad eundem lapidem bis offenderes: ego autem quæcunque fortuna eſſet, ſemel erubeſcerem. Vide, mi Paule, quam ineptum laceſsieris: in verbis, rudem: in eloquendo, hiulcum: a propoſitis diſcrepantem: in verſibus concinnationis expertem: in cauillando, natura inuenuſtum, nec arte conditum: diluti ſalis, & fellis ignaui: nec de mimo planipedem, nec de comœdis hiſtrionem. ac niſi hæc a nobis miſſa ipſe lecturus eſſes, etiam de pronuntiatione rideres. Nunc commodiore fato ſunt: quod licet apud nos genuina, apud te erunt adoptiua.*

Vinum cum biiugo parabo plauſtro
Primo tempore Santonos vehendum:
Ouum tu quoque paſſeris marini:
Quod nunc promus ait procul relictum
In fundo patriæ Begerritanæ.

Αὐσόνιος Παύλῳ.

Epiſt. XII.

Ἑλλαδικῆς μετέχων μούσης, Latiæque camenæ,

Ἄξιο

Α'ξίω Αὐσόνιος ſermone alludo bilingui.

Muſæ qui? facimus? τί κεκαῦσιν ἐπ' ἐλπίσιν ἄυτως

Luainius ἀφραδέησιν ἐν ἄλγεσι γηράσκοντες

Σαντονικοῖς κάμποισιν ὅπου κρύος ... ἐστιν,

Erramus gelido ——τρομεροί, rigidique poëtæ

Πιερίδων τερσοπλοκάμων θεράποντες inertes.

Πάντα δ' ἔχει παγετός τε pedum, καὶ κρυμὸς ὀδόντων,

Θαλπωρὴ quia nulla φίλη χιονώδεϊ χώρῃ.

Et duplicant frigus ψυχρὰ carmina μαρπόωντες.

Α'ρχόμενος δ' ἄρα μῆνιν ἐάσα ....

Primicias Παύλῳ noſtro πέμψω μελιηδέας.

Μνημοσύνης χρηδεμνοκόμου πολυinclita τέκνα

Ε'ννέα verboſæ, χρυσοσίφωνοί τε puellæ.

Ε'νθ' ἄγε μοί τελυ. : : : : ἔπη, κεράδεα μολπῆς

Φερτibus ὑμετέροις πτέρυγι præferte libellum

Υ'μετερ .'. σιγῇ ·.'.'.'.

Παύλῳ ἐφαρμόζητε μουσιχίον.'.'. ὠδίνη.

Οὐ γάρ μοι θέμις ἐστὶν in hac regione μένοντι

Α'ξιον ab noſtris ἐπιδεύεα eſſe καμήνοις.

Κεῖνος ἐμοὶ πάντων μέτοχος qui ſeria noſtra,
Qui ioca παντοδαπῇ nouit tractare παλαίστρῃ.
Καὶ νῦν ſepoſitus μοναχῷ ἐνὶ rure Κρεβέννῳ,
Ἀστυφέλῳ ἐνὶ χώρῳ, habet θυμαλγέα λέσχην,
Οὔτε φίλοις ἑτάροις, nec menſæ accommodus vlli.
Ὅττι ἀθελξινόοις . . . ὡς φάτο μέσσοις.
Iam ſatis, ὦ φίλε Παῦλε, πόνων ἀποσφράθημεν.
Εἴ τι φόρῳ cauſαις τε καὶ ingratαῖσι καθέδραις,
Ῥητορικοῖς λέδοισι καὶ ἔπλετο οὐδὲν ὄνειαρ.
Ἀλλ' ἤδη κεῖνος μὲν ἅπας iuuenalεος ἱδρὼς
Ἐκκέχυται μελέων. ῥομφὴ λάβε βλέμμα ſenectus.
Καὶ minus in ſumptum δαπανὰς leuis arca miniſtrat.
Οὐ γὰρ ἔχει ἀπάλαμνος ἀνὴρ . . .
Κλεινὸς οὐθ' ὀγέεσιν . . . . .
Æquanimus ſi qua fueris, ἐς πάντα μάλ' εὔδειν
Malueris, λάθη δ' αἰὼν ἴσος τ', ἠδὲ πενίης.
Κεῖνο δὲ παγκάλλιστον, vt omnibus vndique menſis
Σεῦ ἐάλγη ἢ καὶ δεῖπναι σιωπάσιν μελίων
Θυμοῦ ἀκηχεμένου ſolatia blanda requiras.

Hic

Hic erit & fructus Δημήτερος ἀγλαο-
 κάρπου,
Ἔνθα σοὶ εὔδαρθοι, πολυχανδέα pocula,
 θείη
Κιρνᾶν, αἴκε θέλῃς, νέκταρ οἴνοιο βόσειο.
Ambo igitur noſtræ παραλέξομεν otia
 vitæ,
Dum res, & ætas, & ſororum
Νήματα πορφύρεα πλέκονται.

Αὐσόνιος Παύλῳ. Epiſt. XIII.
Ῥωμαίων ὕπατος, ἀριστολόγῳ ἠδὲ ποιητῇ
Αὐσόνιος Παύλῳ. σοῖσι φίλοις ἰδίοις.

Ad eundem Paulum. Epiſt. XIIII.

Aequoream liqui te propter, amice, Garumnam:
 Te propter campos incolo Santonicos.
Congreſſus igitur noſtros pete. ſi tibi cura,
 Quæ mihi: conſpectu iam potiere meo.
Sed tantum appropera, quantum pote, corpore, &
 æuo,
 Vt ſaluum videam, ſat cito te video.
Si poſt infauſtas vigor integratus habenas
 Et rediit membris iam ſua mobilitas.
Si riguam lætis recolis Pimpleïda Muſis,
 Iam vates, & non flagrifer Automedon:
Pelle ſoporiferi ſenium, nubemque veterni:
 Atque alacri mediam carpe vigore viam.
Sed ciſium aut pigrum cautus conſcende veredum,
 Non tibi ſit redæ, non amor acris equi.
Canteri moneo male nota petorita vites.
 Nec celeres mulas ipſe Metiſcus agas.
Sic tibi ſint muſæ faciles, meditatio prompta,
 Et memor: & liquidi mel fluat eloquii.
Sic qui venalis tam longa ætate Crebennus
 Non habet emptorem; ſit tibi pro pretio.
Attamen vt citius venias, leuiusque vehare:
 Hiſtoriam, mimos, carmina, linque domi.
Grande onus in muſis. tot ſæcula condita chartis,
 Quæ ſua vix tolerant tempora, noſtra grauant.

Nobiſcum inuenies ἐπέων πολυμορφέα
πλῆθυν,
Γραμματικῶν τε πλοκὰς, καὶ λογοδαιδα-
λίην,
Δάκτυλον ἡρῷον, καὶ ἀοιδοπόλον χορίαμβον,
Σὺν θαλίης τε χόροις σύρματα τερψιχό-
ρης.
Σωταδικόν τε κίναιδον, ἰωνικὸν ἀμφοτέρω-
θεν,
Ῥυθμῶν πινδαρικῶν ἔννομον οὐ σπίλω.
Εἰλιπόδην σκάζοντα, καὶ οὐ σκάζοντα ἴαμ-
βον.
Οὐκ ἴσα Θουκυδίδου, ἔννεα Ἡροδότου.
Ῥητορικῶν θαυμαστὰ σοφῶν ἐρικυδέα φῦλα.
Πάντα μάλ' αἰδὲ θέλοις, καὶ πλέον αἴκε
θέλοις.
Hoc tibi de noſtris ἀσπαστικὸν offero li-
bris.
Vale. valere ſi voles me, iam veni.

Auſonius Tetradio Salutem.

Epiſt. XV.

O qui venuſtos vberi facundia
Sales opimas, Tetradi:
Cauesque, ne ſit triſtis, & dulci carens
Amara concinnatio:
Qui felle carmen, atque melle temperans,
Torpere muſas non ſinis:
Pariterque fucas, quæque guſtu ignaua ſunt,
Et quæ ſapore triſtia:
Rudes camenas qui Sueſſæ præuenis:
Aenoque cedis non ſtilo:
Cur me propinquum Santonorum mœnibus
Declinas, vt Lucas boues
Olim reſumpto præferoces prœlio
Fugit iuuentus Romula?

Non

Non vt tigris te, non leonis impetu,
Amore ſed caro expeto.
Videre alumni geſtio vultus mei,
Et indole optata frui.
Inuitus olim deuoraui abſentiæ
Neceſsitatem priſtinæ.
Quondam docendi munere aſtrictum graui
Iculiſma quum te abſconderet:
Et inuidebam deuio, ac ſolo loco,
Opus camenarum tegi.
At nunc frequentes, atque claros, nec procul,
Quum floreas inter viros:
Tibique noſtras ventus auras deferat:
Aureſque ſermo verberet:
Cur me ſupino pectoris faſtu tumens,
Spernis poetam conſulem?
Tuique amantem, teque mirantem, ac tua
Deſiderantem carmina,
Oblitus alto negligis faſtigio?
Plectendus exemplo tuo:
Ni ſtabilis æuo pectoris noſtri fides
Quanquam recuſantes amet.
Vale: valere ſi voles me: peruola
Cum ſcrinio, & muſis tuis.

AVSONIVS PROBO
PRÆFECTO PRÆTORIO S.

EPIST. XVI.

OBLATA per antiquarios mora, ſcio promiſsi mei gratiam expectatione conſumtam, Probe, vir optime. In ſecundis tamen habeo non feſelliſſe. Apologos Titiani, & Nepotis chronica, quaſi alios apologos (nam & ipſa inſtar ſunt fabularum) ad nobilitatem tuam miſi, gaudens atque etiam glorians fore aliquid, quod ad inſtitutionem tuorum, ſedulitatis meæ ſtudio, conferatur. Libello tamen apologorũ anteculi paucos epodos, ſtudio in te obſeruantiæ meæ impudentiſsimos. paucos quidem, vt ego loquax iudico: verum tu, quum legeris, etiam nimiũ multos putabis. Adiuro beneuolentiã tuam,

verecundiæ meæ teſtem,eos mihi ſubita perſuaſione fluxiſſe.Nam quis hoc diu cogitaret? Quod ſane ipſi per ſe probabunt. Fors fuat, vt ſi mihi vita ſuppetet,aliquid rerum tuarum, quamuis incultus, expoliam. quod tu & ſi lectum non probes: ſcriptum boni conſules. Quumque ego imitatus ſim veſaniam Chœrili: tu ignoſcas, magnanimitate Alexandri. Hi igitur,vt Plautus ait, interim erunt antilogium fabularum, garruli, & deceptores. Qui compoſiti ad honorificentiæ obſequium,ad aurium conuicium concurrerunt. Vale, & me dilige.

Ad Librum: vt eat ad Probum.

Perge ô Libelle Sirmium,
Et dic hero meo, ac tuo
Aue atque ſalue plurimum.
Quis iſte ſit nobis herus,
Neſcis libelle? an, quum ſcias,
Libenter audis, quod iuuat?
Poſſem abſolute dicere:
Sed dulcius circumloquar:
Diuque fando, perfruar.
Hunc dico, qui lingua potens,
Minorem Atridam præterit,
Orando pauca, & muſica.
Qui grandines Vlixëi,
Mellifluentem Neſtora,
Concinnatorem & Tullium.
Qui ſolus, exceptis tribus
Heris, herorum primus eſt,
Prætorioque maximus.
Dico hunc ſenatus præſulem.
Præfectum eundem, & conſulem,
(Nam conſul æternum cluet.)
Collegam Auguſti conſulis,
Columen curulis Romulæ,
Primum in ſecundis faſcibus.
Nam primus e cunctis erit
Conſul, ſecundus principi.
Generi hic ſuperſtes aureo,
Satorque prolis aureæ:
Conuicit Aſcræum ſenem,

Qui

Qui ſæculum omne ferreum:
Qui vincit æui iniuriam,
Stirpis nouator Ammiæ:
Patribusque comit infulis,
Aniciorum ſtemmata.
Probum loquor. ſcis optime,
Quem nemo fando dixerit
Qui non prius laudauerit.
Perge ô libelle: & vtere
Felicitate intermina.
Quin & require, ſi ſinet,
Tenore fari obnoxio.
Age vera proles Romuli,
Effare cauſam nominis.
Vtrumne mores hoc tui
Nomen dedere: an nomen hoc
Secuta morum regula?
An ille venturi ſciens
Mundi ſupremus arbiter,
Qualem creauit moribus
Iuſsit vocari nomine?
Nomen datum præconiis,
Vitæque teſtimonio.
Libelle felix: quem ſinu
Vir tantus euoluet ſuo.
Nec occupari tempora
Grato queretur otio.
Quem mille cum vocis modis,
Leni aut ſuſurro impertiet.
Cuique vigiles luminum
Vacare dignabunt coræ;
Quem mente, & aure conſciis,
Quibuſdam omiſsis, pelleget.
Quæcunque fortuna eſt tibi,
Perge, ô libelle: & vtere
Felicitate intermina.
Dic me valere, & viuere.
Dic viuere ex voto pio,
Sanctis precantem vocibus,
Vt quem Curulis proxima
Collegio nati dedit:
Hunc rurſus Auguſtus prior
Suis perennet faſcibus.
Subnecte & illud leniter.

Apobati

Apologos, en, miſit tibi
Ab vſque Reni limite
Auſonius, nomen Italum,
Præceptor Auguſti tui.
Aeſopiam trimetriam,
Quam vertit exili ſtilo
Pedeſtre concinnans opus,
Fandi Titianus artifex
Vt hic aui ac patris decus
Mixto refulgens ſanguine,
Probianoque, ac Anicio:
Vt quondam in Albæ mœnibus
Supremus Aenea ſatus,
Siluios Iulis miſcuit:
Sic iſte, qui natus tuus,
Flos floſculorum Romuli
Nutricis inter lemmata,
Lallique ſomniferos modos,
Sueſcat peritus fabulis,
Simul iocari, & diſcere.
Et adde votum, quod pio
Concepimus rei Deo,
Vt genitor Auguſtus dedit
Collegio nati Probum:
Sic Gratianus hunc nouum
Stirpi futuræ copulet.
Rata ſunt futura, quæ loquor,
Sic merita,ſic fatum iubet.
Sed iam vt loquatur Iulius,
Fandi modum inuita accipe
Volucripes dimetria.
Hæcque dicto, dic, Vale.

AVSONIVS

SYMMACHO.

EPISTOLA XVII.

MODO intelligo, quam mellea res ſit oratio: quam delenifica, & quam ſuaui a facũdia. Perſuaſiſti mihi quod epiſtolæ meæ apud Capuam tibi redditæ concinnatio inhumana non eſſet. ſed hoc non diutius, quam dum epiſtolam tuam legi: quæ me blanditiis inhiantem tuis, velut ſucco nectaris delibuta, ducit. Vbi enim chartulam pono: & me ipſum interrogo, tum abſinthium meum reſipit: & circunlita melle tuo pocula deprehendo. Si vero, id quod ſæpe facio, ad epiſtolam tuam redii, rurſus inlicior: & rurſum ille ſuauiſsimus, ille floridiſsimus tui ſermonis adflatus, depoſita lectione vaneſcit: & teſtimonii pondus prohibet ineſſe dulcedini. Hoc me velut aërius bracteæ fucus, aut picta nebula, non longius, quam dum videtur oblectat, Chamæleontis beſtiolæ vice, quæ de ſubiectis ſumit colorem. Aliud ſentio ex epiſtola tua, aliud ex conſcientia mea: & tu me audes facundiſsimorum hominum laude dignari? tu, inquam, mihi iſta: qui te vltra emendationem hominum protuliſti. Quiſquam ne ita nitet, vt comparatus tibi non ſordeat? Quis ita ad Aeſopi venuſtatem, quis ad ſophiſticas Iſocratis cõcluſiones, quis ad enthymemata Demoſthenis, aut opulentiam Tullianã, aut proprietatem noſtri Maronis accedat? Quis ita affectet ſingula, vt tu imples omnia? Quid enim aliud es, quam ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio? Hæc, domine mi, fili Symmache, non vereor, ne in te blandius dicta videantur eſſe quam verius. & expertus es fidem meam, mentis, atque dictorum: dum in comitatu degimus ambo, æuo diſpari. vbi tu veteris militiæ præmia tiro meruiſti: ego tirocinium iam veteranus exercui. In comitatu tibi verus fui, nedũ me peregrem exiſtimes cõpoſita fabulari. in comitatu, inquam, qui frontes hominum aperit: mentes tegit.

ibi me & parentem, & amicum, & ſi quid vtroquè carius eſt, cariorem fuiſſe ſenſiſti. Sed abeamus ab his: ne iſthæc commemoratio ad illam Soſiæ formidinem videatur accedere. Illud quoque quod pæne præterii, qua affectione addidiſti, vt ad te didaſcalicum aliquod opuſculum, aut ſermonem protrepticum mitterem? Ego te docebo, docendus adhuc, ſi eſſem id ætatis vt diſcerem? aut ego te vegetum, atque alacrem commonebo? Eadem opera & muſas hortabor, vt canant: & maria, vt effluant: & auras, vt vigeant: & ignes, vt caleant, admonebo: aut, ſi quid inuitis quoq. nobis natura fit, ſuperfluus inſtigator agitabo. Sat eſt vnius erroris: quod aliquid meorum, me pœnitente, vulgatum eſt. quod, bona fortuna, in manus amicorum incidit Nam ſi contra id eueniſſet: nec tu mihi perſuaderes, placere me poſſe. Hæc ad litteras tuas reſponſa ſint. cetera, quæ noſcere habes, compendio faciam. ſic quoque iam longa eſt epiſtola. Iulianum familiarem domus noſtræ, ſi quid tamen de nobis percunctandum arbitraris, allego: ſimul admoneo: vt quum cauſſam aduentus eius agnoueris, iuues ſtudium, quod ex parte fouiſti. Vale.

Ad Vrſulum Grammaticum Treuirorum: cui ſtrenas calendis Ianuariis ab imperatore non datas, reddi fecit.

EPIST. XVIII.

Primus iucundi fuit hic tibi fructus honoris:
  Auguſtæ fauſtum munus habere manus.
Proximus ex longo gradus eſt, Quæſtoris amici
  Curam pro ſtrenis excubuiſſe tuis.
Ergo, interceptos regale numiſma Philippos
  Accipe tot numero, quot duo Geryones.
Quot terni biiuges: demptoque triente Camenæ:
  Quotque ſuper terram ſidera Zodiaci:
Quot commiſſa viris Romana, Albanaque fata:
  Quotque doces horis, quotque domi reſides.
Oſtia quot pro parte aperit ſtridentia Circus:
  Excepto, medium quod patet ad ſtadium.
Quot pedibus gradiuntur apes, & verſus Homeris
  Quotque horis pelagus profluit, aut refluit.
Protulit in ſcenam quot dramata fabellarum,
  Arcadiæ medio qui iacet in gremio.

Vel

Vel quot iunctuuras geometrica forma fauorum
Conſerit extremis omnibus, & mediis.
Quot telios primus numerus, ſolusque probatur,
Quot par, atque impar partibus æquiperat.
Bis ternos, & ter binos quia conſerit vnus,
Qui ſolus totidem congeminatus habet.
Quot faciunt iuncti ſubterque ſupraque locati,
Qui numerant Hyadas, Pleïadasque ſimul.

* * * * *

Vrſule collega nobilis Harmonio.
Harmonio: quem Claranus, quem Scaurus, & Aſ-
per:
Quem ſibi conferret Varro, priorque Crates.
Quique ſacri lacerum collegit corpus Homeri:
Quique notas ſpuriis verſibus appoſuit.
Cecropiæ commune decus, Latiæque camenæ,
Solus qui Chium miſcet, & Amnineum.

Auſonius Pontio Paulino filio. Epiſt. XIX.

Condiderat iam ſolis equos Tarteſia Calpe:
Stridebatque freto Titan inſignis Ibero:
Iam ſuccedentes quatiebat Luna iuuencas:
Vinceret vt tenebras radiis, velut æmula fratris.
Iam volucres, hominumq. genus ſuperabile curis,
Mulcebant placidi tranquilla obliuia ſomni.
Tranſierant idus, medius ſuprema december
Tempora venturo properabat iungere Iano.
Et nonas decimas ab ſe nox longa calendas
Iugiter acciri celebranda ad feſta iubebat.

Neſcis, puto, quid velim tot verſibus dicere. medius fidius neque ipſe bene intelligo: tamen ſuſpicor. Iam prima nox erat ante diem nonum decimum calendarum Ianuariarum, quum reddita ſunt mihi littera tua oppido quam litterata. His longe iucundiſſimum poëma ſubdideras, quod de tribus Suetonii libris, quos ille de regibus dedit, in epitomen coëgiſti, tanta elegantia, ſolus vt mihi videare aſſecutus, quod contra rerum naturam eſt, breuitas vt obſcura non eſſet. In his verſibus ego iſta cognoui:

Europamque Aſiamque duo vel maxima terræ
Membra. quibus Libyam dubie Salluſtius addit,
Europæ adiunctam : poſsit quum tertia dici.
Regnatas multis, quos fama obliterat: & quos
Barbara Romanæ non tradunt nomina linguæ,
Illibanum, Numidamque Auelim, Parthumque
Vononem,
Et Caranum, Pellæa dedit qui nomina regum.
Quique magos docuit myſteria vana Nechepſi:
Et qui regnauit ſine nomine mox Seſooſtris.

Hæc tu quam perite, & concinne, quam modulate, & dulciter, ita iuxta naturam Romanorum accentuum enuntiaſti, vt tamen veris, ac primigeniis vocibus ſua faſtigia non perirent. Iam quid de eloquentia dicam? liquido adiurare poſſum, nullum tibi ad poëticam facundiam Romanæ iuuentutis æquari. Certe ita mihi videris. ſi erro, pater ſum, fer me: & noli exigere iudicium, obſtante pietate. Verum quum pie diligam: ſincere ac ſeuere iudico. Affice me, oro, tali munere frequenter: quo & oblector, & honoror. Acceſſit tibi ad artem poëticam mellea modulatio. Quid enim aliud agunt,

Audax Icario qui fecit nomina ponto,
Et qui Chalcidicas moderate enauit ad arces,

niſi vt & vegetam, & ſublimem alacritatem tuam, temeritatem voces: me vero, & conſultum, & quem filius debeat imitari, ſalutari prudentia præditum dicas? Quod equidem contra eſt. Nam tu ſumma ſic appetis, vt non decidas: ſenectus mea ſatis habet, ſi conſiſtat. Hæc ad te breuiter, & illico, veſperis nitius ſecuto mane dictaui. Ita enim tabellarius tuus, vt epiſtolam referret, inſtabat. Nam ſi mihi otium fuerit obiectabile: negotium erit ad te prolixius delirare: te vt eliciam, mihi vt ſatisfaciam. Vale.

AVSONIVS PAVLINO S. P. D.

EPIST. XX.

Paulino Auſonius. Metrum ſic ſuaſit, vt eſſes
Tu prior: & nomen prægrederere meum.
Quanquam & faſtorum titulo prior, & tua Romæ
Præceſſit noſtrum ſella curulis ebur.
Et quæ iamdudum tibi palma poëtica pollet,
Lemniſco ornata eſt: quo mea palma caret.
Longæuæ tantum ſuperamus honore ſenectæ.
Quid refert? cornix non ideo ante cycnum.
Nec quia mille annos viuit Gangeticus ales,
Vincit centum oculos, regie pauo, tuos.
Cedimus ingenio, quantum præcedimus æuo.
Aſſurgit muſæ noſtra camena tuæ.
Viue, vale: & totidem venturos congere Ianos,
Quot tuus, aut noſter conſeruere patres.

AVSONIVS PAVLINO SVO S. P.

EPIST. XXI.

QVANTO *me affecit beneficio, non delata quidem, ſed ſuſcepta querimonia mea, Pauline fili! verius diſplicuiſſe oleum quod miſeras, munus iteraſti, addito etiam Barcinonenſis muriæ condimento, cumulatius præſtitiſti. Scis autē me id nomen* MVRIAE, *quod in vſu vulgi eſt, nec ſolere, nec poſſe dicere: quanquā ſcientiſſimi veterum, & Græca vocabula faſtidientes, Latinum in* GARI *appellatione non habeant. Sed quocumque nomine loquar, liquor iſte* SOCIORVM *vocatur. Vale.*

Iam patinas implebo meas: vt parcior ille
Maiorum menſis alalaria ſuccus inundet.

Quid autem tam amabile tamque hoſpitale, quam quod tu vt me participes delicias tuas, in ipſa primitiarum nouitate defraudas? ô melle dulcior, o gratia venuſtate feſtiuior, o ab omnibus patrio ſtringende complexu! Sed hæc atque alia huiuſmodi documenta liberalis animi aliquis fortaſſe, & aliquando, quamuis

varius: illud de epiſtolarum tuarum eruditione, de poëmatis iucunditate, de inuentione, & continuatione, iuro omnia, nulli vnquam imitabile futurũ; etſi fateatur imitandum. De quo opuſculo, vt iubes faciam. Exquiſitius vniuerſa limabo: & quamuis per te manus ſumma contigerit: calum ſuperflue expolitionis adhibebo: magis vt tibi paream, quam vt perfectis aliquid adiiciam. Interea tamen, ne ſine corollario poëtico tabellarius tuus rediret, paucis iambicis præludendum putaui: dum illud, quod a me heroico metro deſideras, inchoatur. Iſti tamen, ita te & Heſperium ſaluos habeam, quod ſpatio lucubratiuncula vnius effuſi, quanquam hoc ipſi de ſe probabunt, tamen nihil diligentiæ vlterioris habuerunt. Vale.

Iambe Parthis, & Cydonum ſpiculis,
Iambe pinnis alitum velocior,
Padi ruentis impetu torrentior,
Magna ſonoræ grandinis vi denſior,
Flammis coruſci fulminis vibratior,
Iam nunc per auras Perſei talaribus,
Petaſoque ditis Arcados vectus, vola.
Si vera fama eſt Hippocrene: quam pedis
Pulſu citatam cornipes fudit fremens:
Tu fonte in ipſo procreatus Pegaſi,
Primus nouorum metra iunxiſti pedum:
Illicque muſis concinentibus nouem,
Cædem in draconis concitaſti Delium.
Per hanc ſalutem præceps & volucripes
Paulini ad vſque mœnia. Hebromagum loquor.
Et protinus iam ſi reſumptis viribus
Alacri refecti corporis motu viget,
Saluere iuſſum mox repoſce mutuum.
Nihil moreris: iamque dum loquor, redi,
Imitatus illum ſtirpis auctorem tuæ:
Triplici furentem qui Chimæram incendio
Superuolauit, tutus igne proximo.
Dic & Valere: dic, Auere te iubet
Amicus, & vicinus, & fautor tuus,
Honoris auctor, altor ingenii tui.
Dic & magiſter, dic parens, dic omnia

Blanda

Blanda atque ſancta caritatis nomina.
Aueque dicto, dic Vale, & actutum redi.
Quod ſi rogabit, quid ſuper ſcriptis nouis
Maturus æui, nec rudis diiudicem:
Neſcire dices, ſed paratum iam fore
Heroïcorum verſuum plenum eſſedum,
Cui ſubiugabo de molarum ambagibus,
Qui machinali ſaxa voluunt pondere,
Tripedes caballos terga ruptos verberet
His vt vehantur tres ſodales nuntii.
Fors & rogabit, quos ſodales dixeris
Simul venire: dic, Trinodem dactylum
Vidi paratum crucianti canterio:
Spondeus illi lentipes ibat comes:
Paribus moratur qui locis curſum meum,
Mihique ſimilis, ſemper aduerſus tamen.
Nec par, nec impar, qui Trochæus dicitur.
Hæc fare curſim, nec moratus peruola,
Aliquid reportans interim munuſculi
De largitate muſici promptarii.

AVSONIVS

PAVLINO ſuo.

EPIST. XXII.

M VLTAS, *& frequentes mihi gratiæ tuæ cauſas, & occaſio ſubinde nata concinnat, & natura tua facilitas benigna conciliat, Pauline fili. Nam quia nihil, poſcente me, abnuis, magis acuis procaciam, quam retundis: vt nunc quoque in cauſa Philonis procuratoris quondam mei experiere. Qui apud Hebromagum conditis mercibus, quas per agros diuerſos coëmit, conceſſo ab hominibus tuis vſus hoſpitio, immature periclitatur expelli. Quod niſi indulſeris, rogante me: vt & mora habitandi ad commodum ſuum vtatur: & nauſo, aliave quo-*

quauis naui vſque ad oppidum præbita, frugis aliquantulum noſtræ aduehi poſſit, Lucianiacus vt inopia liberetur mature: tota illa familia hominis litterati non ad Iulii frumentariam, ſed ad Curculionem Plauti pertinebit. Hoc quo facilius impetrarem: aut quo maiorem vererere moleſtiam, ſi negares: concinnatam iambis ſignatamque ad te epiſtolam miſi, ne ſubornatum diceres tabellarium, ſi ad te ſine ſigni fide veniret. Signaui autem; non vt Plautus ait,

Per ceram, & linum, literaſque interpretes,

ſed per poeticum characterem magis notauimus, tanquam ſignum impreſſum iudicares.

Philon, meis qui villicatus prædiis,
  Vt ipſe vult epitropos.
Nam glorioſum Græculus nomen putat,
  Quod ſermo fucat Doricus.
Suis querelis aſſerit noſtras preces:
  Quas ipſe lentus proſequor.
Videbis iſtum, qualis aſtet comminus.
  Imago fortunæ ſuæ,
Canus, comoſus, hiſpidus, trux, attubus,
  Terentianus Phormio,
Horrens capillis vt marinus aſperis
  Echinus, aut verſus mei.
Hic ſæpe falſus meſsibus vegrandibus,
  Nomen peroſus villici,
Semente ſera, ſiue multum præcoqua,
  Et ſiderali inſcitia,
Cælum laceſſens, ſeque culpæ ſubtrahens,
  Reos peregit cælites.
Non cultor inſtans, non arator gnaruris:
  Promuſque, quam condus magis.
Terram infidelem, nec feracem criminans,
  Negotiari maluit.
Mercatur * quoquo foro venalium,
  Mutuatur ad Græcam fidem.
Sapienſque ſupra Græciæ ſeptem viros,
  Octauus acceſsit ſophos.
Et nunc parauit caleo * triticum & ſale,
  Nouuſque pollet emporus.
Addit inquilinos, rura, vicos, oppida,
  Soli, & ſali commercio,

Accitis,

Acatis, phaſelis, lintribus, ſtlatis, rate,
 Tarnim & Garumnam permeat.
Ac lucra damnis, damna mutans fraudibus,
 Se ditat, & me pauperat.
Is nunc ad vſque vectus Hebromagum tuam,
 Sedem locauit mercibus.

* * * * *

 Vt inde nauſo deuehat

* * * *

 Noſtros in vſus, vt refert,
Hunc ergo paucis ne graueris hoſpitem,

* * * *

Adiutus vt mox nauis auxilio tuæ,
 Ad vſque portus oppidi,
Iam iam Peruſina, & Saguntina fame,
 Lucaniacum liberet.
Hoc ſi impetratum munus abs te accepero,
 Prior colère, quam Ceres.
Triptolemon olim, ſiue Medem, quem vocant,
 Aut Tullianum Buzygen,
Tuo locabo poſtferendos nomini.
 Nam munus hoc fiet tuum.

AVSONIVS PAVLINO,

EPIST. XXIII.

Proxima quæ noſtræ fuerat querimonia chartæ,
Credideram, quod te, Pauline, inflectere poſſet,
Eliceretque tuam blanda obiurgatio vocem:
Sed tu iuratis velut alta ſilentia ſacris
Deuotus teneas, perſtas in lege tacendi.
Non licet? an ne pudet, ſi quis tibi iure paterno
Viuat amicus adhuc, maneasque obnoxius hæres?
Ignauos agitet talis timor, at tibi nullus
Sit metus: & morem miſſæ, acceptæque ſalutis
Audacter retine. vel ſi tibi proditor inſtat,
Aut quæſitoris grauior cenſura timetur,
Occurre ingenio, quo ſæpe occulta teguntur.
Threicii quondam quam ſæua licentia regis
Fecerat elinguem, per licia texta querelas

Edidit: & tacitis mandauit crimina telis:
Et pudibunda ſuos malo commiſit amores
Virgo, nec erubuit tacituro conſcia pomo.
Depreſsis ſcrobibus vitium regale miniſter
Credidit: idque diu texit fidiſsima tellus,
Inſpirata dehinc vento cantauit arundo.
Lacte incide notas: areſcens charta tenebit;
Semper in aſpicuis prodentur ſcripta fauillis.
Vel Lacedæmoniam ſcytalen imitare, libelli
Segmina Pergamei tereti circundata ligno
Perpetuo inſcribens verſu, qui deinde ſolutus
Non reſpondentes ſpatio dedit ordine formas:
Donec conſimilis ligni replicetur in orbem.
Innumeras poſſum celandi oſtendere formas,
Et clandeſtinas veterum reſerare loquelas.
Si prodi Pauline times, noſtræque vereris
Crimen amicitiæ, Tanaquil tua neſciat iſtud.
Tu contemne alios; nec dedignare parentem
Adfari verbis. Ego ſum tuus altor, & ille
Præceptor primus, veterum largitor honorum,
Primus in Aonidum qui te collegia duxi.

AVSONIVS PAVLINO S.

EPIST. XXIIII.

Diſcutimus, Pauline, iugum, quod certa fouebat
Temperies: leue quod poſitum & tolerabile iunctis
Tractabat paribus concordia mitis habenis.
Quod per tam longam ſeriem voluentibus annis
Fabula non vnquam, numquam querimonia mouit.
Nulla querela loco pepulit, non ira, nec error,
Nec quæ compoſitis male ſuadæ credula cauſis,
Concinnat veriſimilis ſuſpectio culpas.
Tam placidum, tam mite iugum: quod vterque parentes
Ad ſenium noſtrum traxere ab origine vitæ:
Impoſitumque piis hæredibus, vſque manere
Optarunt, dum longa dies diſſolueret æuum:
Et manſit, dum læta fides. nec cura laborat
Officii ſeruare vices, ſed ſponte feruntur
Incuſtoditum ſibi continuantia curſum.
Hoc tam mite iugum docili ceruice ſubirent
Martis equi, ſtabuloque feri Diomedis abacti:

Et

Et qui mutatis ignoti Solis habenis
Fulmineum Phaëthonta Pado merſere iugales.
Diſcutitur Pauline tamen: nec culpa duorum
Iſta, ſed vnius tantum tua. namque ego ſemper
Contenta ceruice feram, conſorte laborum
Deſtituor, nec tam promptum geſtata duobus
Vnum deficiente pari perferre ſodalem.
Non animus, viresque labant: ſed iniqua ferendo
Conditio eſt oneri, quum pondus vtrumque relicto
Ingruit; acceduntque alienæ pondera libræ.
Sic pars ægra hominis trahit ad contagia ſanum
Corpus: & exigui quamuis diſcrimine membri,
Tota per innumeros artus compago vacillat.
Obruar vſque tamen, veteris ne deſit amici
Me durante fides: memorique vt fixa ſub æuo.
Reſtituant profugum ſolatia caſſa ſodalem.
Impie, Pirithoo diſiungere Theſea poſsis,
Euryalumque ſuo ſocium ſecernere Niſo?
Te ſuadente fugam, Pylades liquiſſet Oreſtem;
Nec cuſtodiſſet Siculus vadimonia Damon?
Quantum oblectamen populi, quæ vota bonorum
Sperato fraudata bono? gratantia cuncti
Verba loquebantur. iam nomina noſtra parabant
Inſerere antiquis æui melioris amicis.
Cedebat Pylades: Phrygii quoque gloria Niſi
Iam minor, & promiſſa obiens vadimonia Damō.
Nos documenta magis felicia: qualia magnus
Scipio, longæuique dedit ſapientia Læli.
Nos ſtudiis animisque iiſdem, miracula cunctis.
Hoc maiora pares fuimus, quod diſpare in æuo.
Ocyus illa iugi fatalis ſoluere lora
Pellæum potuiſſe ducem reor, abdita opertis
Principiis, & vtroque caput celantia nodo.
Grande aliquod verbum nimirum diximus, vt ſe
Inferret nimiis vindex Rhamnuſia votis.
Arſacidæ vt quondam regis non læta triumphis
Grandia verba premens vltrix dea Medica belli
Siſtere Cecropidum in terris monumenta paranti,
Obſtitit: & Graio iam iam fingenda trophæo,
Vltro etiam victis Nemeſis ſtetit Attica Perſis.
Quæ tibi Romulidas proceres vexare libido eſt?
In Medos, Arabasque tuos per nubila, & atrum
Perge chaos. Romana procul tibi nomina ſunto.
Illic quære alios oppugnatura ſodales;

Liuor vbi iſte tuus, ferrugineumque venenum
Opportuna tuis inimicat pectora lucis.
Paulinum, Auſoniumque, viros, quos ſacra Quirini
Purpura, & auratus trabeæ velauit amictus,
Non decet inſidiis peregrinæ cedere diuæ.
Quid queror, eoique inſector crimina monſtri?
Occidunt me ripa Tagi, me Punica lædit
Barcino, me bimaris iuga ninguida Pyrenæi.
Mœnibus e patriis forſan quoque veſtis & oris,
Quemque ſuo longo dirimat prouincia tractu
Trans montes, ſolemque alium, trans flumina & vrbes,
Et quod terrarum, cælique extenditur inter
Emeritæque amnes, latæque fluenta Garumnæ,
Quod ſi interuallis ſpatium tolerabile limes
Poneret exiguus: quamuis longa omnia credant
Qui ſimul eſſe volũt: faceret tamen ipſa propinquos
Cura locos, mediis iungens diſtantia verbis.
Sanctonus vt ſibi, Burdigalam: mox iungit Aginnum
Illa ſibi, & populos Aquitanica rura colentes:
Vtque duplex Arelas, Alpinæ tecta Viennæ,
Narbonemque pari ſpatio ſibi conſerit: & mox
Quincuplicem ſocias tibi Martie Narbo Toloſam.
Hoc mihi ſi ſpatium vicinis mœnibus eſſet,
Tunc ego te vt noſtris aptum complecterer vlnis:
Adflaretque tuas aures noſtræ aura loquelæ.
Nunc tibi trans Alpes, & marmoream Pyrenen
Cæſareæ Auguſtæque domus Tyrrhenica propter
Tarraco, & oſtrifero ſuperaddita Barcino ponto:
Me iuga Burdigalæ, trino me flumina cœtu
Secernunt turbis popularibus: otiaque inter
Vitiferi exerceat colles, lætumque colonis
Vber agri, tum prata virentia, tum nemus vmbris
Mobilibus, celebrique frequens eccleſia vico:
Totque mea in Nouero ſibi proxima prædia pago,
Diſpoſitis totum vicibus variata per annum,
Egelidæ vt tepeant hiemes, rabidoſque per æſtus
Adſpirent tenues frigus ſubtile aquilones.
Te ſine ſed nullus grata vice prouenit annus,
Ver pluuium ſine flore fugit, canis æſtifer ardet.
Nulla autumnales variat Pomona ſapores,
Effuſaque hiemem contriſtat Aquarius vnda.
Agnoſcerne tuam, Ponti dulciſſime, culpam?
Nam mihi certa fides, nec commutabilis vnquam
Paulini:

Paulini illius veteris reuerentia durat:
Quæque meo, atque tuo fuerat concordia patri:
Si tendi facilis cuiquam ſirit arcus Vlixi,
Aut præter dominum vibrabilis ornus Achilli,
Nos quoque tam longo Rhamnuſia fœdere ſoluet.
Sed cur tam mæſto ſero triſtia carmina verſu?
Et non in meliora animus ſe vota propinquat?
Sit procul iſte metus. certa eſt fiducia nobis:
Si genitor natusque dei pia verba volentum
Accipiat, noſtro reddi te poſſe precatu:
Ne ſparſam raptamque domum, laceràtaq. centum
Per dominos, veteris Paulini regna fleamus.
Teque vagum toto quam longa Hiſpania tractu
Immemorem veterum peregrinis fidere amicis.
Accurre ô noſtrum decus, ô mea maxima cura.
Votis, ominibusque bonis, precibusque vocatus,
Adpropera: dum tu iuuenis, dum noſtra ſenectus
Seruat inexhauſtum tibi gratificata vigorem.
Et quando iſte meas impellet nuntius aures?
Ecce tuus Paulinus adeſt. iam ninguida linquit
Oppida Iberorum, Tarbellica iam tenet arua.
Hebromagi iam tecta ſubit. iam prædia fratris
Vicina ingreditur: iam labitur amne ſecundo:
Iamq in conſpectu eſt: iam prora obuertitur amni;
Ingreſſusque ſui celebrata per oſtia portus
Totum occurſantis populi præuertitur agmen:
Et ſua præteriens, iam iam tua limina pulſat.
Credimus, an qui amant, ipſi ſibi ſomnia fingunt?

AVSONIVS PAVLINO SVO S.

EPIST. XXV.

Quarta tibi hæc notos detexit epiſtola queſtus,
Pauline: & blando reſidem ſermone laceſſit:
Officium ſed nulla pium mihi pagina reddit,
Fauſta ſalutigeris adſcribens orſa libellis.
Vnde iſtam meruit non felix charta repulſam,
Spernit tam longo ceſſatio quam tua faſtu?
Hoſtis ab hoſte tamen per barbara verba ſalutem
Accipit. & Salue mediis interuenit armis.
Reſpondent & ſaxa homini. percuſſus ab antris
Sermo redit. redit & nemorum vocalis imago,
Littorei clamant ſcopuli, dant murmura riui,

Hyblæis apibus ſepes depaſta ſuſurrat.
Eſt & arundineis modulatio muſica ripis;
Cumque ſuis loquitur tremulū coma pinea ventis.
Incubuit foliis quotiens leuis eurus acutis,
Dindyma Gargarico reſpondent cantica luco.
Nil mutum natura dedit. non aëris ales,
Quadrupedesve ſilent. habet & ſua ſibila ſerpens,
Et pecus æquoreum tenui vice vocis anhelat.
Cymbala dant flictu ſonitum, dant pulpita ſaltu
Icta pedum. tentis reboant caua tympana tergis.
Iſiacos agitant Mareotica ſiſtra tumultus.
Nec Dodonæi ceſſat tinnitus aheni,
In numerum quotiens radiis ferientibus ictæ
Reſpondent dociles moderato verbere pelues.
Tu velut Oebaliis habites taciturnus Amyclis,
Aut tua Sigalion Aegyptius oſcula ſignet,
Obnixum Pauline taces. agnoſco pudorem:
Quod vitium fouet ipſa ſuum ceſſatio iugis.
Dumque pudet tacuiſſe diu, placet officiorum
Non ſeruare vices: & amant longa otia culpam.
Quis prohibet Salue atque Vale breuitate parata
Scribere? feliceſque notas mandare libellis?
Non ego longinquos vt texat pagina verſus
Poſtulo: multiplicique oneres ſermone tabellas.
Vna fuit tantum, qua reſpondere Lacones,
Littera: & irato regi placuere negantes.
Eſt etenim comis breuitas. ſic fama renatum
Pythagoram docuiſſe refert. quum multa loquaces
Ambiguis ſererent verbis, contra omnia ſolum
Eſt, reſpondebat, vel Non. O certa loquendi
Regula! nam breuius nihil eſt, nec plenius iſtis:
Quæ firmata probant, aut infirmata relidunt.
Nemo ſilens placuit: multi breuitate loquendi.
Verum ego quo ſtulte dudum ſpatioſa locutus
Prouehor? vt diuerſa ſibi vicinaque culpa eſt,
Multa loquens,& cuncta ſilens,nō ambo placemus:
Nec poſſum reticere iugum, quod libera nunquam
Fert pietas, nec amat blandis poſtponere verum.
Vertiſti Pauline tuos dulciſſime mores?
Vaſconis hoc ſaltus, & ninguida Pyrenæi
Hoſpitia, & noſtri facit hoc obliuio cæli.
Imprecer ex merito quid non tibi Iberica tellus?
Te populent Pœni: te perfidus Annibal vrat:
Te belli ſedem repetat Sertorius exul.

Ergo.

Ergo meum, patriæque decus, columenque ſenati,
Bilbilis, aut hærens ſcopulis Calagorris habebit?
Aut quæ deiectis iuga per ſcrupuloſa ruinis
Arida torrentem Sicorim deſpectat Hilerda:
Hic trabeam Pauline tuam, Latiamque curulem
Conſtituis, patriosque iſtic ſepelibis honores?
Quis tamen iſta tibi tam longa ſilentia ſuaſit,
Impius, vt nullos hic vocem vertat in vſus?
Gaudia non illum vegetent, non dulcia vatum
Carmina, non blandæ modulatio flexa querelæ;
Non fera, non illum pecudes, non mulceat ales,
Non quæ paſtorum nemoralibus abdita lucis
Solatur noſtras Echo reſecuta loquelas.
Triſtis, egens, deſerta colat: tacitusque, pererret
Alpinis connexa iugis: ceu dicitur olim
Mentis inops cœtus hominum, & veſtigia vitans
Auia perluſtraſſe vagus loca Bellerophontes.
Hæc precor. hanc vocem Bœotia numina muſæ
Accipite: & Latiis vatem reuocate camenis.

AVSONIVS PAVLINO ſuo S.

EPIST. XXVI.

Quarta redit duris hæc iam meſſoribus æſtas,
Et totiens cano bruma gelu riguit:
Ex quo nulla tuo mihi littera venit ab ore,
Nulla tua vidi ſcripta notata manu.
Ante ſalutifero felix quum charta libello
Dona negata diu multiplicata daret.
Trina etenim vario florebat epiſtola textu,
Sed numeroſa triplex pagina carmen erat.
Dulcia multimodis quædam ſubamara querelis
Anxia cenſuræ miſcuerat pietas.
Sed mihi mite patris pluſquam cenſoris acerbum
Sedit: & e blandis aſpera penſo animo.
Iſta ſuo retegenda loco tamen: & grauiore
Vindicis heroi ſunt agitanda ſono.
Interea leuior paucis præcurrit iambus,
Diſcreto referens mutua verba pede.
Nunc elegi ſaluere iubent, dictaque ſalute,
Vt fecere alias, orſa, gradumque ſilent.

AVSO-

AVSONII

AD GRATIANVM IMPERATOREM diſcipulum,

Gratiarum actio pro conſulatu.

AGO tibi gratias, Imperator Auguſte; ſi poſſem, etiam referrem. Sed nec tua fortuna deſiderat remunerandi vicem: nec noſtra ſuggerit reſtituendi facultatem. Priuatorum iſta copia eſt, inter ſe eſſe munificos. tua beneficia vt maieſtate præcellunt, ita mutuum non repoſcunt. Quod ſolum igitur noſtræ opis eſt, gratias ago: verum ita. vt apud Deum fieri amat, ſentiendo copioſius, quam loquendo. atque non in ſacrario modo imperialis oraculi, qui locus horrore tranquillo & pauore venerabili raro eundem animum præſtat & vultum: ſed vſque quaque gratias ago, tum tacens, tum loquens, tum in cœtu hominum, tum ipſe mecum, & cum voce patui, & cum meditatione ſeceſſi, omni loco, actu, habitu, & tempore. Nec mirum, ſi ego terminum non ſtatuo tam grata profitendi, quum tu finem facere neſcias honorandi. Quis enim locus eſt, aut dies, qui non me huius, aut ſimilis gratulationis admoneat? admoneat autem? ô inertiam ſignificationis ignauæ! quis, inquam, locus eſt, qui non beneficiis tuis agitet, inflammet? Nullus, inquam, Imperator Auguſte, quin admirandam ſpeciem tuæ venerationis incutiat: non palatium, quod tu quum terribile acceperis, amabile præſtitiſti; non forum, & baſilica olim negotiis plena, nunc votis, votisque pro tua ſalute ſuſceptis. Nam de ſua, cui non te imperante ſecuritas? non curia honorificis modo læta decre-

tis,

tis, olim ſollicitis mœſta querimoniis. non publicum, in quo occurſus gaudentium plurimorum neminem patitur ſolum gratulari. non domus commune ſecretum. Lectus ipſe ad quietem datus, beneficiorum tuorum reputatione tranquillior. Somnus abolitor omnium, imagines tuas affert. Ipſa autem ſedes honoris, Sella curulis, glorioſa pompis imperialis officii, in cuius me faſtigium ex qua mediocritate poſuiſti! quotiens a me cogitatur, vincor magnitudine, & religor ad ſilentium, non ingratus beneficiis, ſed oppreſſus! Ades enim locis omnibus. Nec iam miramur licentiam poëtarum, qui omnia Deo plena dixerunt. Spem ſuperas, cupienda præuenis, vota præcurris: quæque animi noſtri celeritas Diuum inſtar affectat, beneficiis præcurrentibus antecedi tur. Præſtare tibi eſt, quam nobis optare, velocius. Ago igitur gratias optime Imperator. Ac ſi quis hunc ſermonē meum iiſdem verbis tam ſæpe repetitum inopiæ loquentis aſſignat, experiatur hoc idem proſequi: ſed nihil poterit proferre facundis. Aguntur enim gratiæ non propter maieſtatis ambitum, nec ſine argumētis, Imperatori fortiſsimo. teſtis eſt vno pacatus anno & Danubii limes, & Reni. Liberaliſsimo, oſtentat hoc diues exercitus. Indulgentiſsimo. docet ſecuritas erroris humani. Cōſultiſsimo. probat hoc tali Principe oriens ordinatus. Piiſsimo. huius vero laudis locupletiſsimum teſtimonium eſt pater diuinis honoribus conſecratus: inſtar filii, ad imperium frater aſcitus: a contumelia belli, patruus vindicatus: ad præfecturæ collegium filius cum patre coniunctus: ad conſulatum præceptor electus. Poſſum ire per omnes appellationes tuas: quas olim virtus dedit: quas proxime fortuna conceſsit: quas adhuc indulgentia diuina meditatur. Voca Germanicum, deditione gentilium: Alemanicum, traductione captorum: vincendo, & ignoſcendo, Sarmaticū. Connecterem omnia merita virtutis, & cognomina felicitatis: ſed alia eſt iſta materia, & ſuo parata ſecreto: quum placuerit ſignanter, & breuiter omnia, quæ nouimus, indicare, nec perſequi: vt qui terrarum orbem vnius tabulæ ambitu circumſcribunt, aliquanto detrimento magnitudinis, nullo diſpendio veritatis. Nunc autem, quod diei huius proprium, de Conſulatu

gratias

gratias agam.ſed procurrunt & aliæ dignitates, atque in vocem gratulationis erumpunt, ac ſe prius debere profitētur.Tot gradus nomine comitis propter tua incrementa congeſti ex tuo merito: te ac patre principibus, quæſtura communis & tui tantum præfectura beneficii:quæ & ipſa non vult vice ſimplici gratulari, liberalius diuiſa quam iuncta: quum teneamus duo integrum, neuter deſiderat ſeparatum. Sed illa, vt paulo ante promiſi,habebunt ſui muneris peculiare ſecretum. Conſulatus hic meus orat,atq.obſecrat:vt obnoxiam tibi vni ſinas fieri eius dignitatē,quem omnibus prætuliſti.Quod quidem & ipſe ſibi inuenit gradus, cum clariſſimo viro collega meo honore coniunctus, nuncupatione prælatus. Conſul ego, Imperator Auguſte, munere tuo, non paſſus ſepta, neque campum, non ſuffragia, non puncta, non loculos: qui non prenſauerim manus, nec cum ſalutantium confuſus occurſu,aut ſua amicis nomina non reddiderim,aut aliena impoſuerim:qui tribus non circumiui, centurias non adulaui, vocatis claſſibus non intremui, nihil cum ſequeſtre depoſui, cum diribitore nil pepigi. Romanus populus, Martius campus,equeſter ordo, roſtra,ouilia, Senatus,curia,vnus mihi omnia Gratianus. Iure meo, Auguſte Maxime, affirmare poſſum, incolumi omniū gratia,qui ad hunc honorem diuerſa vnquam virtute venerunt, venturique ſunt. ſuus enim cuique animus, ſuum meritum ſibique mens conſcia eſt. iure, inquam meo affirmare poſſum, me mihi videri a ceteris eſſe ſecretum. Sunt quos votorum cruciat inanitas: non optaui. quos exercet ambitus: non petiui. qui aſſiduitate exprimunt: non coëgi. qui offeruntur occaſione: non affui. quos iuuat opulentia: obſtat temporum diſciplina. non emi, nec poſſum continentiam iactare: non habui.vnū præſtare tentaui,& hoc ipſum quaſi meum vendicare non poſſum. in tua enim poſitū eſt opinione,ſi merui. Feciſti autem, & facies alios quoq.conſules, piiſſime Gratiane,ſed non, & cauſa pari. Viros gloriæ militaris:habent enim tecum, vt ſemper laboris, ita dignitatis plerunq. conſortium, virtutis quam honoris antiquiore collegio. Viros nobilitatis antiquæ. dantur enim multa nominibus: & eſt Roma pro merito.Viros fide incly-

tos,

tos, & officiis probatos: quorum me etſi non ſecerno numero, tamen, quod ad honoris viam pertinet, ratione diſpertio. Quartum hunc gradum noui beneficii, tu, Auguſte, conſtituis deferre tibi ipſi, quo alter ornetur, bona animi tui ad alienam referre præſtantiam, eruditionemque naturæ, quam Deo & patri & tibi debes, ad alterius gratiã rectius retorquere, quam verius. Tua hæc verba ſunt a te mihi ſcripta: SOLVERE TE, QVOD DEBEBAS: ET ADHVC DEBERE QVOD SOLVERIS. O mentis aureæ dictum bracteatum! ô de pectore candidiſsimo lactei ſermonis alimoniã! Quiſquam ne tam parcus eſt in oſtentatione beneficii? quiſquam pondus patriæ ſuæ vim meriti profitetur alieni? quiſquam denique quod indulget, quaſi ab obnoxio deferatur, pretium, mauult vocare quam donum? Certent huic ſententiæ veteres illi, & Homerici oratores, ſubtilis deducta oratione Menelaus, & inſtar profundæ grandinis ductor Ithaceſius, & melleo delibutus eloquio iam tertiæ Neſtor ætatis: ſed neque ille concinnius eloquetur, qui ſe Laconica breuitate collegit: neq. ille contortius, qui cum ſenſibus verba glomerauit: nec dulcius, cuius lenis oratio mulcendo potius quam extorquẽdo perſuaſit. Soluere te dicis, quod debebas: & debiturũ eſſe quum ſolueris. Auguſte iuuenis, Cæli, tibi & humani generis rector hoc tribuat, vt prælatus antiquis, quos etiam elegãtia ſententiæ iſtius anteceſsiſti, vincas propria ſingulorum: in Menelao regiam dignationem, in Vlixe prudentiã, in Neſtore ſenectutem. Subiiciet aliquis. Iſta quidẽ adeptus es: ſed effare, quo merito? Quid me oneras ſciſcitator? RATIONEM FELICITATIS NEMO REDDIT. Deus, & qui Deo proximus, tacito munera diſpertit arbitrio: & beneficiorum ſuorum indignatus per homines ſtare iudicium, mauult de ſubditis dediſſe miraculum. Quo, inquis, merito? ego nullum ſcio, niſi quod tu, piiſsime Imperator, debere te dicis: & hoc debere, latiſsime pertinet: ſiue hoc eruditionis tuæ fœnus exiſtimas: ſiue ſine fœnore gloriam liberalitatis affectas: ſiue te pondere conceptæ ſponſionis exoneras: ſeu fideicommiſſum patris exoluis: ſeu magnanimitate cæleſti, oſtentatione ſuppreſſa, Dei munus imitaris. Debere te di-

cis,

cis. Cui? quando? quo nomine? lege ſyngraphā, no-
mina creditorem. accepti, & expenſi tabulæ confe-
rantur: Videbis alio ſummæ iſtius tranſire rationē.
Tibi cœpit Deus debere pro nobis. Quid autē mihi
debes, gratiſsime Imperator? Patitur enim humani-
tas tua, vt præter regias virtutes, priuata appellatio-
ne lauderis. quid tu mihi debes? & contra, quid non
ego tibi debeo? Anne quod docui? hoc ego poſſum
verius retorquere: dignum me habitum, qui doce-
rem: tot facundia, doctrinaque præſtantes inclinata
in me dignatione præteritos: vt eſſet quem tu ma-
tura iam ætate ſubcinctum per omnes honorum
gradus feſtinata bonitate proueheres: timere vt vi-
dereris, ne in me vita deficeret, dum tibi adhuc ali-
quid, quod deberes præſtare, ſupereſſet. Negat Cice-
ro conſularis vltra ſe habere, quod cupiat. Ego au-
tem iam conſul, & ſenex, adhuc auiditatem meam
iam fatebor. Te videre ſæpius in hoc magiſtratu,
Gratiane, deſidero: vt & ſex Valerii Coruini, & ſe-
ptem Caii Marii, & cognominis tui Auguſti trede-
cim conſulatus, vnus æquipares. Tibi plures poteſt
ætas, & fortuna tua præſtare: verum ego in numero
parcior, quia tu in munere liberalior: ipſum enim
te ſæpius hoc honore defraudas, vt & aliis largiaris.
Scis enim Imperator doctiſsime. rurſum enim vtar
laude priuata. ſcis, inquam, ſeptem ac decem Do-
mitiani conſulatus, quos ille, inuidia alteros pro-
uehendi, continuando conſeruit, ita in eius auiditate
deriſos: vt hoc eum pagina Faſtorum ſuorum, im-
mo faſtidiorum fecerit inſolentē, nec potuerit præ-
ſtare felicem. Quod ſi principi, honoris iſtius tem-
perata, & quæ vocatur aurea debet eſſe mediocritas;
quid priuati ſtatus hominibus? quid æquanimis?
quid iam ſenibus erga ſe oportet eſſe moderami-
nis? Ego quidem, quod ad honores meos pertinet,
& vota ſaturaui: tu tamen, Imperator optime, tu
piiſsime, tu quem non fatigat liberalitas niſi quā-
do ceſſauit: tu inquam, indulgentiſsime Gratiane,
vt ad benefaciendum ſubito es, nec opinus inge-
nio, adhuc aliquid quod hoc nomine mihi præſte-
tur, inuenies. Sic intellexere omnes, ſic nobis ordi-
nem ipſe feciſti, ſic amicus Deo es, vt a te iam im-
petratum ſit, quod optatur ab aliquo: & quod non-
dum optamus adipiſcimur; & rurſum aliquis adnũ-
ciat,

eſſet, aut ſermone libere, aut cogitatione liberius. Nonne olim, & apud veteres multi eiuſmodi doctores fuerunt? an tu ſolus præceptor Auguſti? immò ego cum multis coniunctus officio; ſed cum pauciſſimis ſecretus exemplo. Nolo Conſtantini temporum taxare collegas. Cæſares docebantur, ſuperiora contingam. Diues Seneca, nec tamen conſul, arguetur rectius, quam prædicabitur, non erudiiſſe indolem Neronis, ſed armaſſe ſæuitiã. Quintilianus conſularia per Clementem ornamenta ſortitus, honeſtamenta nominis potius videtur, quam inſignia poteſtatis habuiſſe. Quomodo Titianus magiſter? ſed glorioſius ille, municipalem ſcholam apud Viſontionem Lugdunumque variando non ætate quidẽ, ſed vilitate conſenuit. Vnica mihi amplectenda eſt Frontonis imitatio: quem tamen Auguſti magiſtrũ ſic conſultatus ornauit, vt præfectura non cingeret. Sed conſulatus ille cuiuſmodi? ordinario ſuffectus, bimeſtri ſpatio interpoſitus, in ſexta anni parte cõſumptus: quærendum vt reliquerit tantus orator, quibus conſulibus geſſerit conſulatum. Ecce aliud quod aliquis opponat. In tanti ergo te oratoris faſtigium, te glorioſus attollis? cui talia requirenti reſpondebo breuiter. Non ego me contendo Frontoni, ſed Antonino præfero Gratianum. Celebrant quidem ſollemnes iſtos dies omnes vbique vrbes, quæ ſub legibus agunt, & Roma de more, & Conſtantinopolis de imitatione, Antiochia pro luxu, & Carthago diſcincta, & domus fulminis Alexandriæ: ſed Treuiri principis beneficio: & mox cum ipſo auctore beneficii loca inter ſe diſtant, vota conſentiunt. Vnus in ore omnium Gratianus, poteſtate Imperator, virtute victor, Auguſtus ſanctitate, Pontifex religione, indulgentia pater, ætate filius, pietate vtrunque ſuperat. Non poſſum fidei cauſa oſtendere imagines maiorum meorum, vt ait apud Salluſtium Marius: nec deductum ab Heroibus genus, ad deorum ſtemma replicare: nec ignotas opes, & patrimonia ſparſa ſub regnis: ſed ea quæ nota ſunt, dicere potius quam prædicare, patriã non obſcuram, familiam non pœnitendam, domum innocentem, innocentiam non coactam, anguſtas opes, veruntamen libris & liberis dilatatas; frugalitatem ſine ſordibus, ingenium liberale, animum non

illiberalem, victum, veſtitum, ſupellectilem, mun-
da, non ſplendida. Veteribus vt illis conſulibus ex-
cepta, quæ tum erat bellicarum collatione virtutum
ſi quis me conferre dignetur, ſeponat opulentiam,
non derogaturus induſtriam. Verum quoniam, gra-
tiis agendis, iam dudum ſuccumbo materiæ: tu ora-
tioni meæ, Gratiane, ſuccede. Tu Gratiane, qui hoc
nomen ſic per fortunam adeptus es, vt nemo verius
ambitione quæſierit. Neque enim iuſtius Metellus
cognomento Pius, patre reuocato, qui eſſet impius
exulante: aut verius Sylla Felix, qui felicior ante,
quam vocaretur: quam tu Gratiane: cui & hoc no-
men eſt, & illa Metelli Syllæque cognomina. Tu in-
quam, Gratiane, qui hoc non ſingulis factis, ſed per-
petua grate agendi benignitate meruiſti, cui, niſi ab
auo deductum eſſet, ab omnibus adderetur. Tu ipſe
tibi, inquam, pro me gratiam refer. tu tuæque virtu-
tes, bonitas, qua in omnes prolixus es, perpetuus in
me: pietas, qua orbem tuum temperas, quamque in
vlciſcendo patruo probas, tuendo in fratre cumulas,
ornando in præceptore multiplicas. Agat gratias cle-
mentia, quam humano generi impertis: liberalitas,
qua ditas omnes: fortitudo, qua vincis: & mens iſta
aurea; quam de communi Deo plus quam vllus,
hauſiſti. Agant & pro me gratias voces omnium
Galliarum: quarum præfecto hanc honorificentiam
detuliſti. Vltra progredior: & hoc quia debere te di-
cis, agat quæ optime agere poteſt, vox iſta, quam
docui. Iam dudum autem quam grati animi, tam
ſermonis exigui, vt ſupradictum eſt, ſuccumbo ma-
teriæ, neque adhuc illa perſtrinxi, quæ ne infantiſ-
ſimus quidem, niſi idem impiiſsimus, eminentia per
famam, & omnium gaudiis teſtata ſupprimeret: quæ
ſupra vires dicendi meas poſita, cunctos attingere,
aut ingrati crimine arguendus, aut temerarii profeſ-
ſione culpandus: tamen alterum quum ſubeundum
ſit, audaciam quam maleuolentiam malo reprehen-
di. Tu Auguſte venerabilis, diſtrictus maximo bel-
lo, aſſultantibus tot millibus barbarorum, quibus
Danubii ora prætexitur, comitia conſulatus mei ar-
matus exerces. Tributa iſta quod in vrbe Sirmio ge-
runtur, an vt quod in procinctu, centuriata dicen-
tur: an vt quondam, pontificalia vocabuntur, ſi-
ne arbitrio multitudinis ſacerdotum tractata col-
legio?

legio? Sic potius, ſic vocentur, quæ tu Pontifex maximus Deo participatus habuiſti. Non eſt ingenii mei, piiſsime Imperator, talia comminiſci verba ſunt litterarum tuarum: quibus apud me auctoritatem ſummi numinis, & vt tuæ voluntatis amplificas. ſic enim loqueris: CVM DE CONSVLIBVS IN ANNVM CREANDIS SOLVS MECVM VOLVTAREM, VT ME NOSTI, ATQVE VT FACERE DEBVI, VT VELLE TE SCIVI, CONSILIVM MEVM AD DEVM RETVLI. EIVS AVCTORITATI OBSECVTVS, TE CONSVLEM DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET PRIOREM NVNCVPAVI. Cuius orationis ordo lucidior? quæ doctrina tam diligens propriis comitiorum verbis loqui, nec vocabulis moris antiqui nomina peregrina miſcere? Valete modo claſſes populi, & vrbanarum tribuum prærogatiuæ, & centuriæ iure vocatæ. Quæ comitia pleniora vnquam fuerunt, quam quibus præſtitit Deus conſilium, Imperator obſequium? Et nunc ego, piiſſime Imperator, ne faſtigium auditorij ſacri dictorum tuorum timidus interpres offendam, diuinitatis tuæ prope cum piaculo verba transcurro. QVVM DE CONSVLIBVS, inquit, IN ANNVM CREANDIS. Erudita vox. Et quum SOLVS MECVM VOLVTAREM. O profundi altitudo ſecreti! habes ergo conſiliatorem & non metuis proditorem. VT ME NOSTI, VT FACERE DEBVI, VT VELLE TE SCIVI. Quid familiarius? quid conſtantius? quid dici blandius poteſt? CONSILIVM MEVM AD DEVM RETVLI. & quemadmodum SOLVS: cui præſto eſt tam grande conſilium? an plenius, cum ſenatu, cum equeſtri ordine, cum plebe Romana, cum exercitu tuo, & prouinciis omnibus deliberaſſes? CONSILIVM MEVM AD DEVM RETVLI. Non vt, credo, nouum ſumeres, ſed vt ſanctius fieret, quod volebas, eius auctoritati obſecutus ſcilicet: vt in conſecrando patre, in vlciſcendo patruo, in cooptando fratre feciſti. TE CONSVLEM DE-

SIGNAVI, ET DECLARAVI, ET PRIOREM NVNCVPAVI. Quis hæc verba te docuit? ego tam propria & tam Latina neſciui. DESIGNAVI ET DECLARAVI ET NVNCVPAVI. Non fit hoc temere. habet moras ſuas diſpertitis gradibus tam matura cunctatio. Has ego litteras tuas ſi in omnibus pilis atq. porticibus, vnde de plano legi poſsint, inſtar edicti pedere mandauero: nonne tot ſtatuis honorabor, quot fuerint paginæ libellorum? Sed ad blandiora feſtino. Ab hac enim litterarum ad me datarũ parte digreſſus, eo quoque deſcendiſti: vt quæreres, qualis ad me trabea mitteretur. Omne largitionum tuarũ miniſterium ſollicitudine fatigaſti. Non ergo ſupra conſulatum mihi eſt adhibita per te cura tam diligens, pro me cura tam felix. In Illyrico arma quatiuntur. Tu mea cauſa per Gallias ciuilium decorum indumenta diſpenſas. Loricatus de toga mea tractas. In procinctu, & maxime dimicaturus, palmatæ veſtis meæ ornamenta diſponis, feliciter & bono omine. Nanque iſte habitus, vt in pace conſulis eſt, ſic in victoria, triumphantis. Parum eſt, ſi qualis ad me trabea mittatur, interroges, te coram promi iubes. Nec ſatis habes, vt largitionum miniſtri ex more fungantur: eligis ipſe de multis: & quum elegeris, munera tua verborum honore proſequeris. PALMATAM, inquis, TIBI MISI: IN QVA DIVVS CONSTANTIVS PARENS NOSTER INTEXTVS EST. Me beatum! cuius inſignibus talis cura præſtetur. Hæc plane, hæc eſt picta, vt dicitur, veſtis, non magis auro ſuo, quam tuis verbis. Sed multo plura ſunt in eius ornatu, quæ per te inſtructus intelligo. Geminum quippe in vno habitu radiat nomen Auguſti. Conſtantius in argumento veſtis intexitur: Gratianus in muneris honore ſentitur. Acceſsit tam impenſo beneficio tuo pondus quorundam ſciſcitatione cumulatum. Interrogatus, quem priorem decerneres conſulem, nec dubitandum eſſe dixiſti tu: & qui tecum boni ſunt, dubitare non poterant. Sed tamen ad hoc dictum erexerant animos, qui libenter clariſsimum virum collegam meum, quem præſentem habebat occaſio, prælatum crediidiſſent. Fatigantes tamen, quod intellexerant, requirebant. Hic tu, ſicut mihi renunciatum

tum eſt, noto illo pudore tuo paulisper hæſiſti; nomi-
nationis ambiguus, ſed eorum dubitationem vultu
& rubore condemnans, qui ſtudium tuum interpre-
tationis errore palpabant. Deinde illico ſubdidiſti:
QVID DE DVOBVS CONSVLIBVS DE-
SIGNATIS QVAERITIS, QVIS ORDO SIT
NVNCVPATIONIS? ANNE ALIVM QVAM
QVEM PRAEFECTVRA CONSTITVIT?
O felicem verecundiam tuam, cui iſta popularis ra-
tio tam prudenter occurrit! Sciſti aliud Gratiane
quam diceres; ſed propter quorundam verecundiam
dicere noluiſti. Scrupuloſus hic mihi locus eſt: &
propter eam, quam nunquam appetiui, gloriam, re-
cuſandus. cum prior renunciatus ſim, ſatis eſt tuum
tenere iudicium. Interpretes valete meritorum. Ne-
que autem ego, ſacratiſsime Imperator, in tenui
beneficio gradum nuncupationis amplector. Num
eſt hæc gloria ignota Ciceroni? Prætorem me, in-
quit, populus Romanus primum fecit, conſulem
priorem. Ex ipſa eius ſententia intelligitur com-
mendabilius ei videri vni, quam pluribus eſſe præ-
poſitum. Nulla enim eſt quidem contumelia ſe-
cundi: ſed ex duobus gloria magna prælati. Alexan-
dri Macedonis hoc fertur, quum legiſſet illos Ho-
mericos verſus, quibus Hectore prouocante e no-
uem ducibus, qui omnes pugnare cupiebant, vnum
deligi placeret ſortis euentu, trepida vbi conceptio-
ne votorum Iouem Optimum Maximũ totus pre-
catur exercitus, vt Aiacem, vel Tydei filium, aut
ipſum regem ditium Mycenarum ſortiri patiatur
Agamemnonem: Occiderem, inquit, illum qui me
tertium nominaſſet. O magnanimitatem fortiſsimi
viri! nominari inter nouem tertius recuſabat; vbi
certe pluribus antecelleret, quam ſubeſſet. Quanta
hic verecundia grauaretur poſterior de duobus? Eſt
enim in hoc numero arduæ plena dignationis ele-
ctio. Quum vniuerſis mortalibus duo qui fiant cõ-
ſules præferuntur, qui alteri præponitur, non vni,
ſed omnibus antefertur. Expectare nunc aures præ-
ſentium ſcio, & eminere in omniũ vultu intelligo,
quod deſiderio concipiatur animorum. Exiſtimant
enim quum ea, quæ ad grates agendas pertinebant,
ſummatim tenuiore filo, vt dicitur, deducta libaue-
rim, aliqua me etiam de maieſtatis tuæ laudibus de-

bere perſtringere. Quamquam me iſtam dixerim ſe-poſuiſſe materiam, & in tempus aliud referuare, ni-hilominus tamen vt nunc aliqua contingam, nutu & prope murmure cohortantur. Itaque faciam: quando cogunt volentem. ſed maioribus ſeparatis, tenuiora memorabo, nulla ſpe ad plenum exequen-di, ſed vniuerſi vt intelligant, eorum, quæ intus præ-dicanda ſunt, à me poſcendam eſſe notitiam, ab aliis dignitatem. Nec excellentia, ſed quotidiana tractabo. Nullum te vnquam diem ab adoleſcentia tua, niſi adorato Dei numine, & reus voti, & illico abſolutus egiſti lautis manibus, mente pura, imma-culabili conſcientia, & quod in paucis eſt, cogitatio-ne ſincera. Cuius autem vmquam egreſſus auſpica-tior fuit, aut inceſſus modeſtior, aut habitudo co-hibitior, aut familiaris habitus condecentior, aut mi-litaris accinctior? in exercendo corpore quis curſum tam perniciter incitauit? quis palæſtram tam lubri-cus expediuit? quis ſaltum in tam ſublime collegit? Nemo adductius iacula contorſit, nemo ſpicula cre-brius iecit, aut certius deſtinata percuſsit. Mirabamur poëtam qui infrenos dixerat Numidas: & alte-rum, qui ita collegerat, vt diceret in equitando ver-bera, & præcepta eſſe fugæ, & præcepta ſiſtendi. Ob-ſcurum hoc nobis legentibus erat. intelleximus te videntes, quum idem arcum intenderes, & habenas remitteres: aut equum ſegnius euntem verbere con-citares, vel eodem intemperantiam coërceres. Qui te viſi ſunt hoc docuiſſe, non faciunt: immo qui viſi ſunt docuiſſe, nunc diſcunt. In cibis autem, cu-ius ſacerdotis abſtinentior cerimonia? in vino, cuius ſenis menſa frugalior? Operto conclauis tui, non ſanctior ara Veſtalis, non Pontificis cubile caſtius: nec puluinar Flaminis tam pudicum. In officiis amicorum non dico paria reddi: antevenis, & quo-tiens in obſequendo præcedimus, erubeſcis pudore tam obnoxio, quam in nobis eſſe deberet ab Impe-ratore præuentis. In illa vero ſede, vt ex more lo-quimur, conſiſtorij; vt ego ſentio, ſacrarij tui, nul-lus vnquam ſuperiorum aut dicenda penſius cogita-uit, aut conſultius cogitata diſpoſuit, aut diſpoſita maturius expediuit. Et aliqua de oratoriis virtuti-bus tuis dicerem, niſi vererer mihi gratificari. Non enim Sulpitius acrior in concionibus, nec maioris

Gracchi commendabilior modeſtia fuit, nec patris tui grauior auctoritas. Qui tenor vocis, quum incitata pronuncias! quæ inflexio, quum remiſſa! quæ temperatio, quum vtraque diſpenſas! Quis oratorum læta iucundius, facunda cultius, pugnantia densius, denſata glomeratius, aut dixit, aut, quod eſt liberum, cogitauit? Vellem, ſi rerum natura pateretur, Xenophon Attice, in æuum noſtrum venires, tu qui ad Cyri virtutes exequendas votum potius, quam hiſtoriam commodaſti: quum diceres, non qualis eſſet, ſed qualis eſſe deberet. Si nunc in tempora iſta procederes, in noſtro Gratiano cerneres, quod in Cyro tuo non videras, ſed optabas. Atque iſta omnia quaſi punctis quibuſdam acuminata ſignaui. ſi facundia pro voluntate ſuppeteret, quamquam non copioſus, exequerer, vbertatem ſtilo rerum magnitudine ſuggerente. Sed nec huius diei, nec huius iſta materiæ. Qui dicturi eſtis laudes principis noſtri, habetis velut ſeminarium vnde orationum veſtrarum iugera compleatis. Ego iſta perſtrinxi, atque vt ſciunt omnes, poſſum videri familiaris notitiæ ſecretus interpres, domeſtica iſtæc non tam prædicare, quam prodere. Atque vt iſta dixi de cognitis mihi, atque intra aulam familiaribus, poſſem & foris celebrata memorare; niſi omnia omnes, & ſeparatim ſibi quiſque nouiſſet. Poſſem pari breuitate dicere ſuperiora. EMENDATISSIMI VIRI EST POENITENDA NON FACERE. at tu nunquam pœnitenda feciſti, & ſemper veniam pœnitentibus obtuliſti. PVLCHRVM EST INDVLGERE TIMENTIBVS. ſed tu perpetuæ bonitatis edictis occurriſti omnibus, ne timerent. MAGNIFICVM LARGIRI HONORES. tu honoratos & liberalitate ditaſti. LAVDABILE EST IMPERATOREM FACILES INTERPELLANTIBVS PRAEBERE ADITVS, NEC DE OCCVPATIONE CAVSARI. tu confirmas adire cunctantes: etiam querimoniis explicatis, ne quid adhuc ſileatur, interrogas. Celebre fuit Titi Cæſaris dictum, PERDIDISSE SE DIEM, QVO NIHIL BONI FECERAT: ſed celebre fuit, quia Veſpaſiani ſucceſſor dixerat: cuius nimia parſimonia, & auſteritas vix ferenda, miram fecerat filij lenitatem. Tu Valentiniano genitus, cuius alta bonitas, præſens comitas,

mitas, temperata ſeueritas fuit, parto & condito optime reipublicæ ſtatu, intelligis poſſe te eſſe leniſſimū ſine diſpendio diſciplinæ. Neq. vero vnum aliquod bonum vno die præſtas: ſed indulgentias ſæculares per ſingula horarum momenta multiplicas. Vel illud vnum cuiuſmodi eſt, de condonatis reſiduis tributorum? quod tu quam cumulata bonitate feciſti! Quis vnquam imperatorum hoc prouinciis ſuis aut vberiore te indulgentia dedit, aut certiore ſecuritate proſpexit, aut prudentia conſultiore muniuit? Fecerat & Traianus olim. ſed partibus retentis non habebat tantā oblectationem conceſſi debiti portio, quanta ſuberat amaritudo ſeruati. Et Antoninus indulſerat: ſed imperii non beneficii ſucceſſor inuidit, qui ex documentis tabuliſq. populi condonatā repetiuit. Tu argumenta omnia agitandi, publicitus ardere iuſsiſti. Videre in ſuis quæq. foris omnes ciuitates conflagrationem ſalubris incendii. Ardebant ſtirpes fraudum veterum: ardebant ſeminaria futurarum. Iam ſe cum puluere fauilla miſcuerat: iam nubibus fumus inuoluerat, & adhuc obnoxii in paginis concrematis ductus apicum, & ſeſtertiorum notas cum iuuantia de ratione cernebant: quod meminerant ** legi poſſe, & veteres. Quid te, Imperator Auguſte, indulgentius? quid poteſt eſſe conſultius? Quæ bona præſtas, efficis ne caduca ſint: quæ mala adimis, proſpicis ne poſsint eſſe recidiua. Hæc prouincialibus indulgentiæ bona. Quid illa noſtro ordini? quid illa militibus Antoninorum comitas fuit? & iam inde Germanicorum cohorti amicorū, & legionibus familiaris humanitas? Sed ego nolo beneuolentiam tuam aliorum collatione præcellere. Abundant in te ea bonitatis & virtutis exempla, quæ ſequi cupiat ventura poſteritas: & ſi rerum natura pateretur, adſcribi ſibi voluiſſet antiquitas. Neceſſe eſt tamen aliquid comparari, vt poſsit intelligi, bona noſtra quo præſtent. Aegrotantes amicos Traianus viſere ſolebat: hactenus in eo comitas prædicanda eſt. Tu & viſere ſolitus, & mederi. præbes miniſtros, inſtruis cibos, fomenta diſpenſas, ſumptum adiicis medelarum, conſolaris affectos, reualeſcentibus gratularis. In quot vias de vna eius humanitate progrederis? Legionibus vniuerſis, vt in communi marte euenit, ſi

quid

quid aduerſi acciderat, vidi te circumire tentoria, ſa-
tin' ſalue, quærere: tractare vulnera ſauciorum: &
vt ſalutiferæ apponerentur medelæ, atque vt non
ceſſaretur, inſtare. Vidi quoſdam faſtidientes cibum,
te commendante ſumpſiſſe. Audiui confirmantia ad
ſalutem verba profari, occurrere deſideriis ſingulo-
rum. Huius ſarcinas mulis aulicis veherei: his ſpe-
cialia iumenta præbere: illis miniſteria perditorum
inſtaurare lixarum: aliorum egeſtatem tolerare ſum-
ptu: horum nuditatem velare veſtitu. omnia agere
indefeſſe, & benigne, pietate maxima, oſtentatione
nulla: omnia præbere ægris, nihil exprobrare ſana-
tis. Inde cunctis ſalute noſtra carior factus, meruiſti,
vt haberes amicos obnoxios, promptos, deuotos, fide-
les, in æuum omne manſuros: quales caritas non
fortuna conciliat. Concludam deinceps orationem
meam, piiſſime Auguſte, ſermonis magis fine, quam
gratiæ. namq. illa perpetua eſt; & ſpatio non tranſ-
meabili, terminum calcis ignorat. Flexu tamen par-
uo, nec a te procul, conuertar ad Deum. Aeterne
omnium genitor, ipſe non genite; opifex, & cauſa
mundi, principio antiquior, fine diuturnior, qui tem-
pla tibi, & aras penetralibus initiatorum mentibus
condidiſti: tu Gratiano humanarum rerum domino,
eiuſmodi ſemina noſtri amoris inoleſti, vt nihil in
digreſſu ſegnior factus, meminiſſet & relicti: illu-
ſtraret abſentem, præſentibus anteferret. Dein quia
intereſſe primordiis dignitatis per locorũ interual-
la non poterat: ad ſollemnitatem condendi hono-
ris occurreret beneficiis, ne deeſſet officium. Quæ
enim memoria, memoria inquam, tranſcurſum tan-
tæ celeritatis, vel in audacibus Græcorum fabulis,
commenta eſt? Pegaſus volucer actus a Lycia, non
vltra Ciliciam permeauit. Cyllarus atque Arion in-
ter Argos Nemeamque ſenuerunt. Ipſi Caſtorum
equi, quod longiſſimum intereſt, non niſi mutato
vectore tranſcurrunt. Tu Gratiane, tot Romani im-
perii limites, tot flumina & lacus, tot veterum in-
terſepta regnorum, abuſque Thracia, per totum,
quam longus eſt, locum Illyrici, Venetiam, Ligu-
riamque, & Galliam veterem, inſuperabilia Retiæ,
Reni accolas, Sequanorum inuia, porrecta Germa-
niæ, celeriore trãſcurſu, quam eſt properatio noſtri
ſermonis, euoluis, nulla requie otii, ac ſomni qui

dem, aut cibi munere liberali, vt Gallias tuas inopinatus illuſtres: vt conſulem tuum, quamuis deſideratus, anticipes: vt illam ipſam, quæ auras præcedere ſolet, famam, facias tardiorem. Hoc ſenectuti meæ, hoc honori à te datum. Supremus ille Imperij, & conſiliorum tuorum deus conſcius, & arbiter, & auctor, indulſit: vt ſellam curulem, cuius ſedem frequenter ornabis: vt prætextam meam purpuræ tuæ luce fucatam: vt trabeam non magis auro ſuo, quam munere tuo ſplendidam, quæ ab Illyrico ſermonis dignitas honeſtauit, apud Gallias illuſtriora præſtares: quæſtorem vt tuum, præfectum vt tuo prætorio, conſulem tuum: & quod adhuc cunctis meis nominibus anteponis, præceptorem tuum, quem pia voce declaraueras, iuſta ratione prætuleras, liberali largitate ditaueras, Auguſtæ dignationis officiis conſecrares.

APVD GRATIANVM AVGVSTVM.

AVSONII
BVRDIGALENSIS
PERIOCHÆ
IN
HOMERI ILIADEM
ET ODYSSEAM.

In Iliadem.

SI Homerum ſcriptorem Troiei belli eatenus, qua Iliadem ſuam incipit, quaque finit, percenſeamus: orſum ab iracundia Achillis ad ſepulturam Hectoris, quattuor & viginti libros contexuiſſe monſtrabimus. Hæc eius ſpecies apparet ſummam cutem primi operis intuenti. Ve-

rum hoc ſcripturæ ipſius tempus Troiano bello non totum, ſed pæne vltimum fuit. Nam ſi ratio putanda eſt oppugnationis decennis: nonus fere annus, idemque prope finem ſui,ea negotia continebit quæ ab iniuria Agamemnonis, ac Briſeidis vſurpatione, vſque ad funus Hectoris digna memoratu erunt:illa temporum ſeries,quæ ab eiuſdem belli cauſis, atque origine pertinet ad vrbis excidium. Atqui ex eo eueniet,vt ignaris iudicandi, & poeticæ œconomiæ expertibus,multa nobilia ab exordio belli vſque ad Achillis iurgium omiſſa videantur. Nec minus multa ab Hectoris funere ad vſque deletum Ilium. Quorum quidem maxima expectatio erat, propter tam longi certaminis conſummationem: ſed vt diuinum poetam nihil, quod illuſtre fuerit, omiſiſſe appareat: atque omnia quæ finiri oportuit,contigiſſe:breuiter & in epitomæ ſpeciem,belli Troici cauſam originis,apparatusque, quæ annis ſuperioribus acciderunt,retexuimus. Horum omnium prima origo eſt Paridis iudicium inter deas: denique claſſis contextio: qua idem Paris in Europam nauigauit. Tum raptio Helenæ; quæ opinione veterum bipertita eſt: quod plerique Helenam iuxta Homericum plaſma ad Troiam deportatam fuiſſe exiſtimauerunt: nonnulli autem opinati ſunt, quum Alexander curſu decerraſſet, delatusque ad Aegyptium fuiſſet,cognita hoſpitalis fœderis iniuria,perAegyptium regem ſeruantiſsimum iuſti virum, Helenam cum iis,quæ vna cum eadem fuerant abrepta,Paridi ſublatam, expugnatoque demum Ilio Menelao reſtitutam.

Periocha libri primi Iliados.

Iram diua refer nati Peleos Achillei
Peſtiferam: quæ mille dedit diſcrimina Achiuis.

Chryſes Apollinis ſacerdos, ob redimendã filiam quum Agamemnoni ſupplicaſſet, contumelioſe repulſus,deũ precatur vltorem. Inſecuta ſubinde graui peſtilentia,quũ Græcorum exercitus interiret; cogit Achilles concilium: & ab eodem inuitus Calchas morbi cauſam compellitur indicare. Qua cognita, Agamem-

Agamemnon concitatur in Achillem: qui percitus iracundia, etiam cædem regis audebat: niſi eum in vltimum furorem progredi Mineruа vetuiſſet. A qua Briſeis concubina in locum Chryſeidis, quæ patri reddebatur, abducta eſt. Inde Thetis mater ad cælum, lachrymas & contumeliam filii miſerata, proficiſcitur. Quæ fiducia defenſi quondam cum Aegeone Iouis, vltum iri affectans iniuriã, obtestatur ſummum deorum, vt Troianos in rebus belli ſuperiores eſſe patiatur. Quibus Iuno cõpertis, iracundè aduerſum coniugem commouetur. Sed gliſcens iurgium, per deridiculum, miniſtrante Vulcano, ſimul conſilii ſpecie intercedente, lenitur.

Periocha ſecundi Iliados.

Cæleſtes hominumque genus ſuperabile curis,
Tranquilla obſcuri carpebant munera ſomni.
At non peruigilem nox irrequieta tonantem
Leniit, immodicos voluentem corde paratus,
Cædibus vt Graiûm læſum vlciſcatur Achillem.

Iupiter Agamemnonem ſomno monet prœlii faciendi tempus adeſſe: ne cunctetur dimicare. Tum ille in concilium proceribus aduocatis, mandatum Iouis, & ſpeciem nocturnæ quietis explanat. Mox in concione, multitudine congregata, pertentat militum voluntatem: vtque depoſito bello ad ſua quique redeant, cohortatur. Iamque omnibus nauigationem adornantibus, fœda diſceſsio ab Vlixe cohibetur: a quo etiam Therſites deformis, & loquax, in Heroum contumelias verborum licentia promptus, cum acerba obiurgatione pulſatur. Ipſe Mineruæ monitu cunctos a profectione deterret. Sumpto deinde cibo armatur exercitus. Neque ſecius a Troianis inſtructa acies, Iride ita monente, producitur. Sequitur enumeratio copiarum viritim: vt per catalogi ſeriem milites, naues, duces, patriæ, referantur.

Periocha tertii Iliados.

Argiuos ſua quoſque acies in bella ſequuntur,
Diſpoſiti in turmas equitum, cuneosque pedeſtres.
Turbida clangentes confundunt agmina Troës.

Inſtructum prœlio exercitum, priuſquam feriret acies, Priamus ſpectat è muris & monſtratu Helenæ, de viris inſignibus edocetur. Dehinc Menelaus ad ſingulare certamen ab Alexandro prouocatur. Qui fruſtra Agamemnone dehortante, congreditur. ſacra inter vtroſque populos ſponſione, & fœdere per ſacra firmato, ſub ea conditione, vt victorē Helena cum dote ſequeretur. Sed ſuperatus Paris, regreſſusque ad vrbem, iurgio vxoris excipitur. Ab Agamemnone fœderis pacta repetuntur.

Periocha quarti Iliados.

Iuppiter interea cum Diis genitalibus vna
Concilium cogit ſuperûm, de rebus Achiuis.

Ioui placet delere Troiam: ad quod pertinacia Iunonis vrgetur. Quumque id fieri Minerua properaret, diſsidium fœderis comminiſcitur; & Pandarum ſagittandi peritum, aſtu ſuadentis aggreditur: vt clam vulnerato Menelao, belli cauſa crudeſcat. Quo facto, à Græcis prœlium inſtauratur: congreſsisque exercitibus mutua clade decernitur.

Periocha quinti Iliados.

Hic & Tydidem monitum Tritonia Pallas
Audaci virtute replet. vomit aurea flammas
Caſsis, & vndantem clipeus deſulgurat ignem.
Ipſe autumnali clarum micat æmulus aſtro.

Diomedes auxilio Mineruæ ſtrenue prœliatur. Venus quoque filio ſubuenire conata, vulnere affecta digreditur. Mars etiam fit ſaucius, exceditque bello. Sequitur Tlepolemi, Sarpedonisque congreſsio; & Tlepolemus Herculis filius certamine victus occiditur.

Periocha ſexti Iliados.

Sola decertant acies ſine numine diuûm,
Ceſſante auxilio; ſua cuique exorſa laborem,
Fortunamque ferunt, proprii diſcrimine fati.

Troianis

Troianis fortuna inclinatiore pugnantibus, vates Helenus ſuadet, vt Mineruæ placetur. Igitur Hecuba ab Hectore monita, vt peplum in arcem inferat, peragit vota cum matribus. Alexander obiurgatus à fratre, pergit in prœlium. Glaucus Lycius, Aetolusque Diomedes congreſsi vt dimicarent; quum iam certamen oriretur, paterna inter ſe hoſpitia recordati, facta armorum permutatione, diſcedunt.

Periocha ſeptimi Iliados.

Hæc vbi dicta dedit, portis ſeſe extulit Hector.

Mineruæ, Apollinisque conſenſu fortiſsimus Græcorum ab Hectore prouocatur. Nouem ducibus ad dimicandum paratis, pugnaturum deligi placet ſortis euentu. Ab Aiace Telamonio prœlium ſingulare conſeritur. In quo Hector lapide ictus, in ſuorum ſe recipit multitudinem. Perſeuerante certamine caduceator Idæus interuenit. Tum inuicem miſsis muneribus pugna ſedatur. Hector Aiacem gladio, Aiax Hectorem balteo muneratur. interceſſu noctis exercitus quique in ſua diſcedunt. Die altero, interfectorum humatio procuratur. Græcorum etiam naualia, foſſa ac vallo circundata, muniuntur.

Periocha Octaui Iliados.

Aurora in croceis fulgebat lutea bigis.

Acto deorum concilio, Iupiter pro parte pronunciat, ſua quisque exercitus ſorte decernat. Nullus deorum a lio in alteros vel fauore procedat; In Idam montem ipſe digreſſus. vnde Græci immiſſo terrore conterriti, turpi fuga ad munimenta compulſi, foſſa & aggeribus ſeſe tuentur. Iunonem, ac Mineruam Græcis auxiliari volentes, monitis Iouis Iris exterret: diremptoque ob noctem certamine, victores Troiani in ipſo prœlij loco excubias obſidionis inſtituunt. Multisque ignibus factis per totam noctem de belli ratione conſultant.

Periocha noni Iliados.

Interea vigilum excubiis cohibebant Achiui.

Græcis

Græcis & præterita dimicatione perculſis, & inſtante conterritis, proceres ab Agamemnone conuocantur. Quibus rex fugæ conſilia, & apparatum ordinandæ per noctem nauigationis indicit, Diomede, & Neſtore dehortantibus. ſuadente autem Neſtore Aiax, & Vlixes legantur ad Achillem dona ingentia pollicentes: ſi deſiſtat iraſci; & ſe auxiliatorem feſſis rebus accommodet. Sed Achille in iracundia pertinaciter permanente, legati Achiuorum, re non impetrata, irriti reuertuntur.

Periocha decimi Iliados.

Cetera per naues ſomno ſopita manebat
Turba ducum. ſolum cura anxia vexat Atriden.

Vlixes & Diomedes ſpeculatum nocte progreſsi, Dolonem conſpicantur, qui & ipſe promiſsis Hectoris incitatus, Græcorum conſilia exploratum prodierat: & fateri vniuerſa compulſum eodem loco interficiunt. A quo de aduentu Rhœſi Thracum regis edocti, ipſum etiam cum duodecim obtruncant: equosque eius præmium ſimul & teſtimonium graſſationis abducunt, inſignes candore & celeritate, vt & niuibus, & ventis antecederent.

Periocha vndecimi Iliados.

Tithoni croceum linquens aurora cubile
Spargebat terras, referens opera, atque labores.

Ab omnibus Græcis egregie quidem, ſed improſpere dimicatur. Quorum proceribus vulneratis, incognitæ multitudini pugna committitur. Qua afflictione fortunæ Achilles paulisper inflexus, Patroclum mittit præſentia cogniturum. Qui quum aduerſi ſtatus nuntius reuerteretur, Eurypylum contemplatur ægrum ex vulnere; fomentisque medicæ artis admotis, redintegrat ſanitati.

Periocha duodecimi Iliados.

Actorides fouet Eurypylum dum vulnere feſſum.

Res dubiæ apud Græcos, vel potius afflictæ, vltimæ fortunæ ſtatu aguntur, præſtantibus procerum vulneratis, cetero exercitu fugato aut formidine perculſo. Troiani naualium munimenta reſcindunt: vallumque transgreſsi auguriis iuuantur ex euentu ambiguis. Itaque & pars muri ab Sarpedone conuellitur: & ab Hectore ictu lapidis porta diſcutitur, & in ipſis naualibus pugna conſeritur.

Periocha XIII. Iliados.

Iuppiter admouit Troas, atque Hectora claſsi.

Neptunus miſeratione commotus, Argiuorum tuendis nauibus auxiliator accedit: & vſurpata vatis effigie, Aiaces duos in prœlium cohortatur: nec minus ceteram multitudinem præſentia maieſtatis inſtigat. Idomeneus egregio certamine eminet. Troiani iam referentes gradum, firmati rurſum per Hectorem, contrahuntur, & ingenti clamore vtrimque certatur.

Periocha XIV. Iliados.

Concuſsit, quamuis potantem, Neſtora clamor,
Attonitasque aures pepulit grauiore tumultu.

Iuno vinculum Veneris, cui Ceſto nomen eſt, mutuata, ad Iouem pergit in ſeceſſum montis Idæ: exhortatoque Somno, vt eum committeret in ſoporem: dehinc vigilias eius vxoriis labefaciat illecebris. Cuius ignoratione Neptunus abutitur: fortunamque Græcorum promptius auxiliando reſtituit, Aiace Locro vltra ceteros prœliante.

Periocha XV. Iliados.

Iam vallum foſſamque ſuper Troiana iuuentus
Inſtiterat, capta minitans incendia claſsi.

Iuppiter ſomno expergitus, videt ſtatum certaminis innouatum, pelliique Troianos, Græcis opem ferente Neptuno. Itaque aſpere Iunone increpata, & minaciter per Iridem conterrito fratre, iubet auxiliatorem deſiſtere. ipſe Apollinem, recreando allegat Hectori: moneatque pro Phrygibus, belli inſtaurare fortunam. Tum & Aiax Telamonius ſtrenuè prœliatur: & ab eodem plurimis hoſtium interfectis, conflagratio claſsis arcetur.

Peno-

Periocha XVI. Iliados.

Dum face, dum ferro celſam oppugnare carinam Troës, & Argolici pergunt defendere reges.

Achilles Græcorum ſtatum iam ſub extrema forte miſeratur. Armis ſuis Patroclum permittit armari. Qui cum Myrmidonum produxiſſet exercitum, conſternatosque Troianos Achillis ſpecie fefelliſſet, ruentes ſupra vallum & inuicem officientes cæco pauore vſque ad campi aperta compellit. Deinde congreſſus Sarpedonem perimit: multisque hoſtium cæſis, ipſe ab Hectore interficitur, prius ab Euphorbo vulneratus.

Periocha XVII. Iliados.

Atridem caſum nec te Menelae feſellit.

Circa interemptum Patroclum pugna contrahitur. Cum in diuerſa exercitus contenderent: Græci, vt corpus defenderent; Troiani, vt ad ludibrium cadauer eriperent: à Menelao Euphorbus occiditur: & ad oſtentatione glorioſi facinoris Achillis exuuiis Hector armatur. Antilochus ad Achillem, nuntius cladis acceptæ, Menelao inſtante, feſtinat. Qui & ipſe poſtea cum Merione intra naualium munimenta ſe recipit: quum tota moles belli Aiacibus ingruiſſet.

Periocha XVIII. Iliados.

Dum furit in medio belli vis ignea Martis.

Achilles in miſerabilem modum Patrocli deflet interitum. quem vi doloris affectum conſolantibus verba mater alloquitur: nec multum amicum foro pollicens, perlaturam ſeſe Vulcani arma promitit. Interea & Iris ab Iunone dimittitur. cuius inſtantia Achilles extra vallum, quanquam inermis, egreditur: conterritisque Troianis ſuper alios aliis præcipitantibus late fuga, & latius formido porrigitur. Eodemque tempore & Vulcanus exhortatus à Thetide, tota nocte, quam longa eſt, cæleſtia in gratiam Nymphæ arma molitur.

Minerua è contrario, ſpecie Deiphobi, vt dimicet adhortante. Hector interfectus: & religatus ad currum, ter circum mœnia Troiana raptatur: deinde lacerum corpus defertur ad naues, vltione Patrocli, & victoris iracundia, ad vlteriora ſupplicia reſeruandum.

Periocha XXIII. Iliados.

Troia vacat lachrymis, ludis Argiua iuuentus.

Funebres ludi in honorem Patrocli frequentantur. Quibus Diomedes equis ſuperat, lucta & curſu Vlixes, aliiſque alii genere certationis antecellant.

Periocha XXIV. Iliados.

Quisque ſuas repetunt miſſo certamine naues.

Iuppiter Thetidem mittit ad filium, cum mandatis eiuſmodi: vt in defunctum ſæuire deſiſtat, fataque hominum in exanimo hoste vereatur, ad ſepulturam corpore reſtituto. Eiuſdem iuſſu & Iris cohortatur Priamum: vt auro filium rependat exanimum. Qui Mercurio duce inter nocturnas hoſtium profectus excubias, Achilli ſupplex aduoluitur: redemptumque filium iuſtitio publico & deflet, & ſepelit.

PERIOCHA

I. LIBRI ODYSSEAE.

Dic mihi Muſa virum, captæ poſt tempora Troiæ
Qui mores hominum multorum vidit & vrbes.

Minerua in Ithacam, Ioue ita volente, deſcendit: Mentisque Taphiorum ducis ſumit effigiem. ſuaſura Telemacho, vt ad Neſtorem Menelaumque feſtinet: qui recens domum regreſsi, certi aliquid de Vlixe nouiſſent. Tunc Phemius cithariſta adhibitus conuiuio procorum, inchoat flebilem cantilenam nauigationis improſperæ: quæ profectos ab Ilio Græcos diuerſis ſparſit exiliis. quem Penelope degreſſa, Chalcidico argumento tam miſerabilis offenſa materiæ, vt alia concinat, adhortatur.

Periocha II. Odyſſeæ.

Oceano extulerat roſeos aurora iugales.

Telemachus Ithaceſios proceres cogit ad curiam: atque ibidem de contumelia domus, & bonorum profligatione conqueſtus, conſilia profectionis exponit. Antinoo reſiſtente: qui rum priuſquam mater nuberet, abire prohibebat. Qua altercatione diu protracta, concilium diſſolutum eſt. Telemachus ad littus procis ignorantibus pergit. Aſtantem ſibi adorans Mineruam, peregrinationi accommoda parat, hortante maxime dea: quæ populum, ipſumque Telemachum Mentis ſimulatione fallebat. Inſtructo ergo remigio, & naue deducta, Telemachus, & Minerua de portu veſpere inſtante ſoluerunt.

Periocha III. Odyſſeæ.

Iam Sol Oceano radiatos prompſerat ortus.

Telemachus Neſtorem de patre percontatus, nihil noui accipit ab ignorante: verum idem ſenex ſequenti die cum Piſiſtrato filio, vt ad Menelaum pergat, hortatur. Nec mora facta conſilio. Nocte quippe ea, quæ conſecuta eſt, apud Pheras oppidum hoſpitio Dioclis verſati, altera Lacedæmonem peruehuntur.

Periocha IV. Odyſſeæ.

Iamq; adeo ventum validæ ad Lacedæmonis arces.

Telemachum, & qui cum eo venerant, Menelaus comiter hoſpitio accipit. ſaneque ſub veſpera quædam de Vlixe cognoſcunt. Die vero altera, totum nauigationis ordinem Menelaus explanat: quodque in Ogygia inſula, promiſsis & illecebris nymphæ Calypſonis, Vlixes remoratur, exponit. Quæ quidem Proteus eidem narrauerat de Græcorum ducibus requirenti. Proci autem poſtquam de abitu Telemachi compererunt, inſtructa deductaque naui, viginti. qui ſeſe legerant, nauigauere, redeunti inſidias molientes. Circa Aſteriam ergo inſulam, quæ Ithacam Samumque interiacet, deliteſcentes, occaſionem fraudis expectant.

Periocha v. Odyſſeæ.

Liquerat in tepido Tithonum Aurora cubili.

Mercurius in Ogygiam inſulam deuolat:vt Iouis monitis Calypſo conterrita Vlixem patiatur diſcedere. Qui contextu ratis temere properare nauigationem ſolus aggreditur. Duodeuigeſima die, tempeſtate commota, ex iracundia infeſtante Neptuno, trabium compago diſſoluitur. quo caſu proditur vltimæ ſpei: & irritis conatibus nando ab Ino dea miſericorde ſeruatur. Quæ calanticam capiti ſuo demptam natanti accommodat. Cuius ille ſuſtentatu ad vſque Phæacum littus euadit.

Periocha vi. Odyſſeæ.

Carpebat ſomnos dudum ærumnoſus Vlixes.

Vlixes poſtquam ad Phæacum litus enauerat, fatigationem diluit ſomno. Sed quum virgo Nauſicaa regis Alcinoi, ludum in acta cum æqualibus exerceret, ſomno excitatus, vt erat nudus, erupit, foliorum oppoſitu pudenda velatus: & quum ſupplex ad genua regiæ virginis aduolueretur, Mineruæ inſtinctu mouit miſericordiam ſalutarem impoſitusque carpento, & veſte donatus vſque ad templum Mineruæ, quod ante vrbem eſt, ita ſuadente virginis pudore, prouehitur: ibique familiare ſibi numen ſolita veneratione precatur.

Periocha vii. Odyſſeæ.

Orabat ſuperos dudum Laërtia proles.

Minerua in puellæ ſpeciem mutata, Vlixem primum in oppidum, mox in domum regiam ducit. Quumque Arete vxor Alcinoi, & vnde veſtem haberet, & cuias eſſet, & qua ſorte delatus, ſermone ipſius comperiſſet: bonum animum habere iuſſus, ſuadente veſpera, concedit quieti.

Periocha viii. Odyſſeæ.

Iam cælum rutilat roſeis aurora quadrigis.

Alcinous nauigationis ærumnam ſummatim ab Vlixe cognoſcit. Exinde iuſsis primoribus in curiam

conuenire, aduentum hoſpitis, & infortunia diutinæ iactationis explanat. Accitoque ad conuiuium Vlixe, citharam iubet pulſare Demodocum. qui quum de Dureo equo & de Troico cantaret excidio, lachrymas Vlixi, memoria fortunæ ſuperioris, elicuit. quas quum occultare ſedulo conaretur, aut vultu diſsimulans aut veſte detergens, oculos in ſe omnium, & maxime regis aduertit. Tum Alcinous, cauſa fletuum cognita, vt cuncta ex ordine tolerata diſſereret, benigne omnia pollicitus adhortatur.

Periocha IX. Odyſſeæ.

Tum vice ſermonis fatur Laërtius heros.

Quattuor iſtinc libri de Vlixis errore contexti ſunt. Nanque ab Alcinoo rogatus ſeriem multiplicis erroris exponit; vt ab Ilio profectus, primum ad Ciconas delatus ſit. atque illic expugnata Iſmaro ciuitate, multis amiſsis fugatus abſceſſerit. vtque inde Maleam Laconiæ promontorium circumegerit, ac dein ad Lotophagos venerit, mox ad Cyclopum inſulam, quæ Lotophagis adiacet, cum vna naue proceſſerit; eaque ſedulo occultata, ipſe cum duodecim ſociis, in antrum Polyphemi penetrauerit: qui cruentis dapibus expletus, quas cæde ſociorum eius inſtruxerat, vino etiam, quod Vlixes ingeſſerat, temulentus, quum in ſomnum procubuiſſet, ab Vlixe excæcatus, pœnas immanitatis exoluit.

Periocha X. Odyſſeæ.

Aeoliam ventorum agimur patriamq; domumque.

Hinc refert Aeoliam ſe fuiſſe peruectum, donisque donatum ab Aeolo rege ventorum. qui omnibus comiter præbitis, quo ſecurior nauigaret, ventos etiam dederit vtre concluſos: vtque quum iam Ithacæ propinquaret, refuſus ſit in ſoporem: ſociique eius opes aliquas in ſcorto ineſſe exiſtimantes, dormiente ipſo vincula diſſoluerint: aduerſisque flatibus ab ipſa patria iam ſint relati. Inde vt Antiphatem, Læſtrygonasque delatus ſit. Ibi amiſsis vna minus cæteris nauibus, Circeum littus acceſſerit: ibique veneficio potentis deæ Eurylochus, & præmiſsi

cum

cum eo ſocij in ferarum ora conuerſi ſint. Ipſe etiam ſimilia paſſurus, Mercurio procurante vitauerit; cæterosque ſocios ad ſpeciem priſtinam redigi, virtutis admiratione, compulerit.

Periocha XI. Odyſſeæ.

At poſtquam ventum ad naues & littora ponti.

Digreſſus à Circe Auernum peruenit: qui locus deſcenſus ad manes exiſtimatur. Ibi ſacris rite perfectis, ſcrobem complet ſanguine victimarum: & circumvolitantibus animabus nullam ſinit hauſtum cruoris attingere, niſi vt Circe monuerat, prius Tireſias vates inde libaſſet. Ibi & heroidas plurimas videt. Quarum enumerationem multa veterum fabularum venuſtate contexit.

Periocha XII. Odyſſeæ.

Iamq; adeo Oceani liquidos pede liquerat amnes.

Compertis à Tireſia vate, quæ oportuit ſcire, regreditur ad Circen: ab eaque, vt euitet mala cætera edocetur: vt Sirenas prætereat, letalem nauigantium cantilenam: vt Scyllam prætervehatur, & Charybdim, freti Siculi famoſa portenta. Quibus malis non ſine graui perpeſsione ſuperatis, Trinacriā peruehitur. vbi incuſtodita Solis armenta fruſtra prohibente ipſo, cæteri ſocij, penuria cogente, dilaniant: dirisque prodigiis admiſſa boum cæde terrentur: ac mox inde nauigantes, fulmine ad vnum omnes intereunt, excepto Vlixe: qui fragmento carinæ cohærens, & adminiculo eius adiutus, ad Ogygiam inſulam ſolus enauit.

Periocha XIII. Odyſſeæ.

Conticuere omnes, intentique ora tenebant.

Enarratis omnibus, quæ in multiplici errore pertulerat, à principibus Phæaciæ viris, donis plurimis honoratur: à quibus remigio, & neceſſariis omnibus nauis inſtruitur. dormiensq. in Ithacam quietiſsima nauigatione deuehitur. Atque illic in portu patrio cum muneribus vniuerſis quieſcens, & omniū ignarus exponitur; Phæacibus eo dormiente remeātibus.

mitas, temperata ſeueritas fuit, parto & condito optime reipublicæ ſtatu, intelligis poſſe te eſſe leniſſimũ ſine diſpendio diſciplinæ. Neq. vero vnum aliquod bonum vno die præſtas: ſed indulgentias ſæculares per ſingula horarum momenta multiplicas. Vel illud vnum cuiuſmodi eſt, de condonatis reſiduis tributorum? quod tu quam cumulata bonitate feciſti! Quis vnquam imperatorum hoc prouinciis ſuis aut vberiore te indulgentia dedit, aut certiore ſecuritate proſpexit, aut prudentia conſultiore muniuit? Fecerat & Traianus olim. ſed partibus retentis non habebat tantã oblectationem conceſſi debiti portio, quanta ſuberat amaritudo ſeruati. Et Antoninus indulſerat: ſed imperii non beneficii ſucceſſor inuidit, qui ex documentis tabulisq. populi condonatã repetiuit. Tu argumenta omnia flagitandi, publicitus ardere iuſsiſti. Videre in ſuis quæq. foris omnes ciuitates conflagrationem ſalubris incendii. Ardebant ſtirpes fraudum veterum: ardebant ſeminaria futurarum. Iam ſe cum puluere fauilla miſcuerat: iam nubibus fumus inuoluerat, & adhuc obnoxii in paginis concrematis ductus apicum, & ſeſtertiorum notas cum iuuantia de ratione cernebant: quod meminerant ** legi poſſe, & veteres. Quid te, Imperator Auguſte, indulgentius? quid poteſt eſſe conſultius? Quæ bona præſtas, efficis ne caduca ſint: quæ mala adimis, proſpicis ne poſsint eſſe recidiua. Hæc prouincialibus indulgentiæ bona. Quid illa noſtro ordini? quid illa militibus Antoninorum comitas fuit? & iam inde Germanicorum cohorti amicorũ, & legionibus familiaris humanitas? Sed ego nolo beneuolentiam tuam aliorum collatione præcellere. Abundant in te ea bonitatis & virtutis exempla, quæ ſequi cupiat ventura poſteritas: & ſi rerum natura pateretur, adſcribi ſibi voluiſſet antiquitas. Neceſſe eſt tamen aliquid comparari, vt poſsit intelligi, bona noſtra quo præſtent. Aegrotantes amicos Traianus viſere ſolebat: hactenus in eo comitas prædicanda eſt. Tu & viſere ſolitus, & mederi. præbes miniſtros, inſtruis cibos, fomenta diſpenſas, ſumptum adiicis medelarum, conſolaris affectos, reualeſcentibus gratularis. In quot vias de vna eius humanitate progrederis? Legionibus vniuerſis, vt in communi marte euenit, ſi

quid aduerſi acciderat, vidi te circumire tentoria, ſa-
tin' ſalue, quærere: tractare vulnera ſauciorum: &
vt ſalutiferæ apponerentur medelæ, atque vt non
ceſſaretur, inſtare. Vidi quoſdam faſtidientes cibum,
te commendante ſumpſiſſe. Audiui confirmantia ad
ſalutem verba profari, occurrere deſideriis ſingulo-
rum. Huius ſarcinas mulis aulicis veheres his ſpe-
cialia iumenta præbere: illis miniſteria perditorum
inſtaurare lixarum: aliorum egeſtatem tolerare ſum-
ptu: horum nuditatem velare veſtitu. omnia agere
indefeſſe, & benigne, pietate maxima, oſtentatione
nulla: omnia præbere ægris, nihil exprobrare ſana-
tis. Inde cunctis ſalute noſtra carior factus, meruiſti,
vt haberes amicos obnoxios, propios, deuotos, fide-
les, in æuum omne manſuros: quales caritas non
fortuna conciliat. Concludam deinceps orationem
meam, piiſsime Auguſte, ſermonis magis fine, quam
gratiæ. namq. illa perpetua eſt; & ſpatio non tranſ-
meabili, terminum calcis ignorat. Flexu tamen par-
uo, nec a te procul, conuertar ad Deum. Aeterne
omnium genitor, ipſe non genite; opifex, & cauſa
mundi, principio antiquior, fine diuturnior, qui tē-
pla tibi, & aras penetralibus initiatorum mentibus
condidiſti: tu Gratiano humanarum rerum domino,
eiuſmodi ſemina noſtri amoris inoleſti, vt nihil in
digreſſu ſegnior factus, meminiſſet & relicti: illu-
ſtraret abſentem, præſentibus anteferret. Dein quia
intereſſe primordiis dignitatis per locorū interual-
la non poterat: ad ſollemnitatem condendi hono-
ris occurreret beneficiis, ne deeſſet officium. Quæ
enim memoria, memoria inquam, tranſcurſum tan-
tæ celeritatis, vel in audacibus Græcorum fabulis,
commenta eſt? Pegaſus volucer actus a Lycia, non
vltra Ciliciam permeauit. Cyllarus atque Arion in-
ter Argos Nemeamque ſenuerunt. Ipſi Caſtorum
equi, quod longiſsimum intereſt, non niſi mutato
vectore tranſcurrunt. Tu Gratiane, tot Romani im-
perii limites, tot flumina & lacus, tot veterum in-
terſepta regnorum, abuſque Thraciæ, per totum,
quam longus eſt, locum Illyrici, Venetiam, Ligu-
riamque, & Galliam veterem, inſuperabilia Retiæ,
Reni accolas, Sequanorum inuia, porrecta Germa-
niæ, celeriore trāſcurſu, quam eſt properatio noſtri
ſermonis, euoluis, nulla requie otii, ac ſomni quia

dem, aut cibi munere liberali, vt Gallias tuas inopinatus illuſtres: vt conſulem tuum, quamuis deſideratus, anticipes: vt illam ipſam, quæ auras præcedere ſolet, famam, facias tardiorem. Hoc ſenectuti meæ, hoc honori à te datum. Supremus ille Imperij, & conſiliorum tuorum deus conſcius, & arbiter, & auctor, indulſit: vt ſellam curulem, cuius ſedem frequenter ornabis: vt prætextam meam purpuræ tuæ luce fucatam: vt trabeam non magis auro ſuo, quam munere tuo ſplendidam, quæ ab Illyrico ſermonis dignitas honeſtauit, apud Gallias illuſtriora præſtares: quæſtorem vt tuum, præfectum vt tuo prætorio, conſulem tuum: & quod adhuc cunctis meis nominibus anteponis, præceptorem tuum, quem pia voce declaraueras, iuſta ratione prætuleras, liberali largitate ditaueras, Auguſtæ dignationis officiis conſecrares.

APVD GRATIANVM AVGVSTVM.

AVSONII
BVRDIGALENSIS
PERIOCHÆ
IN
HOMERI ILIADEM
ET ODYSSEAM.

In Iliadem.

SI Homerum ſcriptorem Troiei belli eatenus, qua Iliadem ſuam incipit, quaque finit, perſenſeamus: orſum ab iracundia Achillis ad ſepulturam Hectoris, quattuor & viginti libros contexuiſſe monſtrabimus. Hæc eius ſpecies apparet ſummam cutem primi operis intuenti. Ve-

rum

rum hoc ſcripturæ ipſius tempus Troiano bello non totum, ſed pæne vltimum fuit. Nam ſi ratio putanda eſt oppugnationis decennis : nonus fere annus, idemque prope finem ſui,ea negotia continebit, quæ ab iniuria Agamemnonis, ac Briſeidis vſurpatione, vſque ad funus Hectoris digna memoratu erunt.illa temporum ſeries,quæ ab eiuſdem belli cauſis, atque origine pertinet ad vrbis excidium. Atqui ex eo eueniet,vt ignaris iudicandi, & poeticæ œconomiæ expertibus,multa nobilia ab exordio belli vſque ad Achillis iurgium omiſſa videantur. Nec minus multa ab Hectoris funere ad vſque deletum Ilium. Quorum quidem maxima expectatio erat , propter tam longi certaminis conſummationem: ſed vt diuinum poëtam nihil, quod illuſtre fuerit , omiſiſſe appareat: atque omnia quæ finiri oportuit,contigiſſe:breuiter & in epitomæ ſpeciem,belli Troici cauſam originis,apparatusque, quæ annis ſuperioribus acciderunt,retexuimus. Horum omnium prima origo eſt Paridis iudicium inter deas: denique claſsis contextio: qua idem Paris in Europam nauigauit. Tum raptio Helenæ: quæ opinione veterum bipertita eſt : quod plerique Helenam iuxta Homericum placita ad Troiam deportatam fuiſſe exiſtimauerunt. nonnulli autem opinati ſunt, quum Alexander curſu decerraſſet, delatusque ad Aegyptium fuiſſet,cognita hoſpitalis fœderis iniuria,per Aegyptium regem ſeruantiſsimum iuſti virum , Helenam cum iis,quæ vna cum eadem fuerant abrepta,Paridi ſubtratam, expugnatoque demum Ilio Menelao reſtitutam.

Periocha libri primi Iliados.

Iram diua refer nati Peleos Achillei
Peſtiferam: quæ mille dedit diſcrimina Achiuis.

Chryſes Apollinis ſacerdos, ob redimendā filiam quum Agamemnoni ſupplicaſſet, contumelioſe repulſus,deū precatur vltorem. Inſecuta ſubinde graui peſtilentia,quū Græcorum exercitus interiret; cogit Achilles concilium : & ab eodem iuuitus Calchas morbi cauſam compellitur indicare. Qua cognita,

Agamem-

Agamemnon concitatur in Achillem: qui percitus iracundiâ, etiam cædem regis audebat: niſi eum in vltimum furorem progredi Minerua vetuiſſet. A quo Briſeis concubina in locum Chryſeidis, quæ patri reddebatur, abducta eſt. Inde Thetis mater ad cælum, lachrymas & contumeliam filii miſerata, proficiſcitur. Quæ fiducia defenſi quondam cum Aegeone Iouis, vltum iri affectans iniuriã, obteſtatur ſummum deorum, vt Troianos in rebus belli ſuperiores eſſe patiatur. Quibus Iuno cõpertis, iracundè aduerſum coniugem commouetur. Sed gliſcens iurgium, per deridiculum, miniſtrante Vulcano, ſimul conſilii ſpecie intercedente, lenitur.

Periocha ſecundi Iliados.

Cæleſtes hominumque genus ſuperabile curis,
Tranquilla obſcuri carpebant munera ſomni.
At non peruigilem nox irrequieta tonantem
Leniit, immodicos voluentem corde paratus,
Cædibus vt Graiûm læſum vlciſcatur Achillem.

Iupiter Agamemnonem ſomno monet prœlii faciendi tempus adeſſe: ne cunctetur dimicare. Tum ille in concilium proceribus aduocatis, mandatum Iouis, & ſpeciem nocturnæ quietis explanat. Mox in concione, multitudine congregata, pertentat militum voluntatem: vtque depoſito bello ad ſua quique redeant, cohortatur. Iamque omnibus nauigationem adornantibus, fœda diſceſsio ab Vlixe cohibetur: a quo etiam Therſites deformis, & loquax, in Heroum contumelias verborum licentia promptus, cum acerba obiurgatione pulſatur. ipſe Mineruæ monitu cunctos a profectione deterret. Sumpto deinde cibo armatur exercitus. Neque ſecius a Troianis inſtructa acies, Iride ita monente, producitur. Sequitur enumeratio copiarum virium: vt per catalogi ſeriem milites, naues, duces, patriæ, referãtur.

Periocha tertii Iliados.

Argiuos ſua quoſque acies in bella ſequuntur,
Diſpoſiti in turmas equitum, cuneosque pedeſtres.
Turbida clangentes confundunt agmina Troës.

Inſtructum prœlio exercitum, priuſquam feriret acies, Priamus ſpectat è muris & monſtratu Helenæ, de viris inſignibus edocetur. Dehinc Menelaus ad ſingulare certamen ab Alexandro prouocatur. Qui fruſtra Agamemnone dehortante, congreditur. facta inter vtrosque populos ſponſione, & fœdere per ſacra firmato, ſub ea conditione, vt victorē Helena cum dote ſequeretur. Sed ſuperatus Paris, regreſſusque ad vrbem, iurgio vxoris excipitur. Ab Agamemnone fœderis pacta repetuntur.

Periocha quarti Iliados.

Iuppiter interea cum Diis genitalibus vna
Concilium cogit ſuperûm, de rebus Achiuis.

Ioui placet delere Troiam: ad quod pertinacia Iunonis vrgetur. Quumque id fieri Minerua properaret, diſsidium fœderis comminiſcitur; & Pandarum ſagittandi peritum, aſtu ſuadentis aggreditur: vt clam vulnerato Menelao, belli cauſa crudeſcat. Quo facto, à Græcis prœlium inſtauratur: congreſsisque exercitibus mutua cladē decernitur.

Periocha quinti Iliados.

Hic & Tydidem monitum Tritonia Pallas
Audaci virtute replet. vomit aurea flammas
Caſsis, & vndantem clipeus defulgurat ignem.
Ipſe autumnali clarum micat æmulus aſtro.

Diomedes auxilio Mineruæ ſtrenue prœliatu r. Venus quoque filio ſubuenire conata, vulnere affecta digreditur. Mars etiam fit ſaucius, exceditque bello. Sequitur Tlepolemi, Sarpedonisque congreſsio; & Tlepolemus Herculis filius certamine victus occiditur.

Periocha ſexti Iliados.

Sola decertant acies ſine numine diuûm,
Ceſſante auxilio; ſua cuique exorſa laborem,
Fortunamque ferunt, proprii diſcrimine fati.

Troianis

Troianis fortuna inclinatiore pugnantibus, vates Helenus ſuadet,vt Minerua placetur. Igitur Hecuba ab Hectore monita,vt peplum in arcem inferat,peragit vota cum matribus.Alexander obiurgatus à fratre,pergit in prœlium. Glaucus Lycius, Aetolusque Diomedes congreſsi vt dimicarent;quum iam certamen oriretur,paterna inter ſe hoſpitia recordati, facta armorum permutatione, diſcedunt.

Periocha ſeptimi Iliados.

Hæc vbi dicta dedit, portis ſeſe extulit Hector.

Mineruæ,Apollinisque conſenſu fortiſsimus Græcorum ab Hectore prouocatur. Nouem ducibus ad dimicandum paratis, pugnaturum deligi placet fortis euentu. Ab Aiace Telamonio prœlium ſingulare conſeritur. In quo Hector lapide ictus,in ſuorum ſe recipit multitudinem.Perſeuerante certamine caduceator Idæus interuenit. Tum inuicem miſsis muneribus pugna ſedatur. Hector Aiacem gladio, Aiax Hectorem balteo muneratur. interceſſu noctis exercitus quique in ſua diſcedunt.Die altero,interfectorum humatio procuratur.Græcorum etiam naualia, foſſa ac vallo circundata, muniuntur.

Periocha Octaui Iliados.

Aurora in croceis fulgebat lutea bigis.

Acto deorum concilio, Iupiter pro parte pronunciat, ſua quisque exercitus ſorte decernat. Nullus deorum odio in alteros vel fauore procedat.In Idam montem ipſe digreſſus. vnde Græci immiſſo terrore conterriti, turpi fuga ad munimenta compulſi, foſſa & aggeribus ſeſe tuentur. Iunonem, ac Mineruam Græcis auxiliari volentes , monitis Iouis Iris exterret:diremptoque ob noctem certamine , victores Troiani in ipſo prœlij loco excubias obſidionis inſtituunt. Multisque ignibus factis per totam noctem de belli ratione conſultant.

Periocha noni Iliados.

Interea vigilum excubiis cohibebant Achiui.

Græcis

Græcis & præterita dimicatione perculſis, & inſtante conterritis, proceres ab Agamemnone conuocantur. Quibus rex fugæ conſilia, & apparatum ordinandæ per noctem nauigationis indicit, Diomede, & Neſtore dehortantibus. ſuadente autem Neſtore Aiax, & Vlixes leguntur ad Achillem dona ingentia pollicentes: ſi deſiſtat iraſci; & ſe auxiliatorem feſsis rebus accommodet. Sed Achille in iracundia pertinaciter permanente, legati Achiuorum, re non impetrata, irriti reuertuntur.

Periocha decimi Iliados.

Cetera per naues ſomno ſopita manebat
Turba ducum. ſolum cura anxia vexat Atridem

Vlixes & Diomedes ſpeculatum nocte progreſsi, Dolonem conſpicantur, qui & ipſe promiſsis Hectoris incitatus, Græcorum conſilia exploratum prodierat: & fateri vniuerſa compulſum eodem loco interficiunt. A quo de aduentu Rhœſi Thracum regis edocti, ipſum etiam cum duodecim obtruncant: equosque eius præmium ſimul & teſtimonium grattationis abducunt, inſignes candore & çeleritate, vt & niuibus, & ventis antecederent.

Periocha vndecimi Iliados.

Tithoni croceum linquens aurora cubile
Spargebat terras, referens opera, atque labores.

Ab omnibus Græcis egregie quidem, ſed improſpere dimicatur. Quorum proceribus vulneratis, incognitæ multitudini pugna committitur. Qua aſflictione fortunæ Achilles paulisper inflexus, Patroclum mittit præſentia cogniturum. Qui quum aduerſi ſtatus nuntius reuerteretur, Eurypylum contemplatur ægrum ex vulnere; fomentisque medicæ artis admotis, redintegrat ſanitati.

Periocha duodecimi Iliados.

Actorides ſouet Eurypylum dum vulnere feſſum.

Periocha XVI. Iliados.

Dum face, dum ferro celſam oppugnare carinam
Troës, & Argolici pergunt defendere reges.

Achilles Græcorum ſtatum iam ſub extrema ſorte miſeratur. Armis ſuis Patroclum permittit armari. Qui cum Myrmidonum produxiſſet exercitum, conſternatosque Troianos Achillis ſpecie feſelliſſet, ruentes ſupra vallum & inuicem officientes cæco pauore vſque ad campi aperta compellit. Deinde congreſſus Sárpedonem perimit: multisque hoſtium cæſis, ipſe ab Hectore interficitur, prius ab Euphorbo vulneratus.

Periocha XVII. Iliados.

Atridem caſum nec te Menelae fefellit.

Circa interemptum Patroclum pugna contrahitur. Cum in diuerſa exercitus contenderent: Græci, vt corpus defenderent; Troiani, vt ad ludibrium cadauer eriperent: à Menelao Euphorbus occiditur: & ad oſtentatione glorioſi facinoris Achillis exuuiis Hector armatur. Antilochus ad Achillem, nuntius cladis acceptæ, Menelao inſtante, feſtinat. Qui & ipſe poſtea cum Merione intra naualium munimenta ſe recipit: quum tota moles belli Aiacibus ingruiſſet.

Periocha XVIII. Iliados.

Dum furit in medio belli vis ignea Martis.

Achilles in miſerabilem modum Patrocli defiet interitum. quem vi doloris affectum conſolantibus verba mater alloquitur; nec inultum amicum fore pollicens, perlaturam ſeſe Vulcani arma promittit. Interea & Iris ab Iunone dimittitur, cuius inſtantia Achilles extra vallum, quanquam inermis, egreditur: conterritisque Troianis ſuper alios aliis præcipitantibus, late fuga, & latius formido porrigitur. Eodemque tempore & Vulcanus exhortatus à Thetide, tota nocte, quam longa eſt, cæleſtia in gratiam Nymphæ arma molitur.

Minerua è contrario, ſpecie Deiphobi, vt dimicet adhortante. Hector interfectus: & religatus ad currum, ter circum mœnia Troiana raptatur: deinde lacerum corpus defertur ad naues, vltione Patrocli, & victoris iracundia, ad vlteriora ſupplicia reſeruandum.

Periocha XXIII. Iliados.

Troia vacat lachrymis, ludis Argiua iuuentus.

Funebres ludi in honorem Patrocli frequentantur. Quibus Diomedes equis ſuperat, lucta & curſu Vlixes, aliosque alii genere certationis antecellant.

Periocha XXIV. Iliados.

Quisque ſuas repetunt miſſo certamine naues.

Iuppiter Thetidem mittit ad filium, cum mandatis eiuſmodi: vt in defunctum ſæuire deſiſtat, fataque hominum in exanimo hoſte vereatur, ad ſepulturam corpore reſtituto. Eiuſdem iuſſu & Iris cohortatur Priamum: vt auro filium rependat exanimum. Qui Mercurio duce inter nocturnas hoſtium profectus excubias, Achilli ſupplex aduoluitur: redemptumque filium iuſtitio publico & deflet, & ſepelit.

PERIOCHA

I. LIBRI ODYSSEAE.

Dic mihi Muſa virum, captæ poſt tempora Troiæ
Qui mores hominum multorum vidit & vrbes.

Minerua in Ithacam, Ioue ita volente, deſcendit: Mentisque Taphiorum ducis ſumit effigiem. ſuaſura Telemacho, vt ad Neſtorem Menelaumque feſtinet: qui recens domum regreſsi, certi aliquid de Vlixe noniſſent. Tunc Phemius citharista ad hibitus conuiuio procorum, inchoat flebilem cantilenam nauigationis improſperæ: quæ profectos ab Ilio Græcos diuerſis ſparſit exiliis. quem Penelope digreſſa, Chalcidico argumento tam miſerabilis offenſa materiæ, vt alia concinat, adhortatur.

Periocha II. Odyſſeæ.

Oceano extulerat roſeos aurora iugales.

Telemachus Ithaceſios proceres cogit ad curiam: atque ibidem de contumelia domus, & bonorum profligatione conqueſtus, conſilia profectionis exponit. Antinoo reſiſtente: qui prius quam mater nuberet, abire prohibebat. Qua altercatione diu protracta, concilium diſſolutum eſt. Telemachus ad littus procis ignorantibus pergit. Aſtantem ſibi adorans Mineruam, peregrinationi accommoda parat, hortante maxime dea: quæ populum, ipſumque Telemachum Mentis ſimulatione fallebat. Inſtructo ergo remigio, & naue deducta, Telemachus, & Minerua de portu veſpere inſtante ſoluerunt.

Periocha III. Odyſſeæ.

Iam Sol Oceano radiatos promp ſerat ortus.

Telemachus Neſtorem de patre percontatus, nihil noui accipit ab ignorante: verum idem ſenex ſequenti die cum Piſiſtrato filio, vt ad Menelaum pergat, hortatur. Nec mora facta conſilio. Nocte quippe ea, quæ conſecuta eſt, apud Pheras oppidum hoſpitio Dioclis verſati, altera Lacedæmonem peruehuntur.

Periocha IV. Odyſſeæ.

Iamq; adeo ventum valida ad Lacedæmonis arces.

Telemachum, & qui cum eo venerant, Menelaus comiter hoſpitio accipit. ſaneque ſub veſpera quædam de Vlixe cognoſcunt. Die vero altera, totum nauigationis ordinem Menelaus explanat: quodque in Ogygia inſula, promiſsis & illecebris nymphæ Calypſonis, Vlixes remoratur, exponit. Quæ quidem Proteus eidem narrauerat de Græcorum ducibus requirenti. Proci autem poſtquam de abitu Telemachi compererunt, inſtructa deductaque naui, viginti, qui ſeſe legerant, nauigauere, redeunti inſidias molientes. Circa Aſteriam ergo inſulam, quæ Ithacam Samumque interiacet, deliteſcentes, occaſionem fraudis expectant.

Pe-

Periocha v. Odyſſeæ.

Liquerat in tepido Tithonum Aurora cubili.

Mercurius in Ogygiam inſulam deuolat: vt Iouis monitis Calypſo conterrita Vlixem patiatur diſcedere. Qui contextu ratis temere properare nauigationem ſolus aggreditur. Duodeuigeſima die, tempeſtate commota, ex iracundia infeſtante Neptuno, trabium compago diſſoluitur. quo caſu proditur vltimæ ſpei: & irritis conatibus nando ab Ino dea miſericorde ſeruatur. Quæ calanticam capiti ſuo demptam natanti accommodat. Cuius ille ſuſtentatu ad vſque Phæacum littus euadit.

Periocha vi. Odyſſeæ.

Carpebat ſomnos dudum ærumnoſus Vlixes.

Vlixes poſtquam ad Phæacum litus enauerat, fatigationem diluit ſomno. Sed quum virgo Nauſicaa regis Alcinoi, ludum in acta cum æqualibus exerceret, ſomno excitatus, vt erat nudus, erupit, foliorum oppoſitu pudenda velatus: & quum ſupplex ad genua regiæ virginis aduolueretur, Mineruæ inſtinctu mouit miſericordiam ſalutarem . impoſitusque carpento, & veſte donatus vſque ad templum Mineruæ, quod ante vrbem eſt, ita ſuadente virginis pudore, prouehitur: ibique familiare ſibi numen ſolita veneratione precatur.

Periocha vii. Odyſſeæ.

Orabat ſuperos dudum Laërtia proles.

Minerua in puellæ ſpeciem mutata, Vlixem primum in oppidum , mox in domum regiam ducit. Quumque Arete vxor Alcinoi, & vnde veſtem haberet, & cuias eſſet, & qua ſorte delatus, ſermone ipſius comperiſſet: bonum animum habere iuſſus, ſuadente veſpera, concedit quieti.

Periocha viii. Odyſſeæ.

Iam cælum rutilat roſeis Aurora quadrigis.

Alcinous nauigationis ærumnam ſummatim ab Vlixe cognoſcit. Exinde iuſsis primoribus in curiam

cum eo ſocij in ferarum ora conuerſi ſint. Ipſe etiam ſimilia paſſurus, Mercurio procurante vitauerit; ceterosque ſocios ad ſpeciem priſtinam redigi, virtutis admiratione, compulerit.

Periocha XI. Odyſſeæ.

At poſtquam ventum ad naues & littora ponti.

Digreſſus à Circe Auernum peruenit: qui locus deſcenſus ad manes exiſtimatur. Ibi ſacris rite perfectis, ſcrobem complet ſanguine victimarum: & circumvolitantibus animabus nullam ſinit hauſtum cruoris attingere, niſi vt Circe monuerat, prius Tireſias vates inde libaſſet. Ibi & heroidas plurimas videt. Quarum enumerationem multa veterum fabularum venuſtate contexit.

Periocha XII. Odyſſeæ.

Iamq; adeo Oceani liquidos pede liquerat amnes.

Compertis à Tireſia vate, quæ oportuit ſcire, regreditur ad Circen: ab eaque, vt euitet mala cætera edocetur: vt Sirenas prætereat, letalem nauigantium cantilenam: vt Scyllam præteruehatur, & Charybdim, freti Siculi famoſa portenta. Quibus malis non ſine graui perpeſsione ſuperatis, Trinacriã peruehitur. vbi incuſtodita Solis armenta fruſtra prohibente ipſo, cæteri ſocij, penuria cogente, dilaniant: dirisque prodigiis admiſſa boum cæde terrentur: ac mox inde nauigantes, fulmine ad vnum omnes intereunt, excepto Vlixe; qui fragmento carinæ cohærens, & adminiculo eius adiutus, ad Ogygiam inſulam ſolus enauit.

Periocha XIII. Odyſſeæ.

Conticuere omnes, intentique ora tenebant.

Enarratis omnibus, quæ in multiplici errore pertulerat, à principibus Phæaciæ viris, donis plurimis honoratur: à quibus remigio, & neceſſariis omnibus nauis inſtruitur. dormiensq. in Ithacam quietiſsima nauigatione deuehitur. Atque illic in portu patrio cum muneribus vniuerſis quieſcens, & omniũ ignarus exponitur; Phæacibus eo dormiente remeãtibus.

Periocha xiv. Odyſſeæ.

Egreditur portu, tenuis quo ſemita ducit.

Somno expergitus Vlixes portum & littus patriæ non ſine animi conſternatione cognoſcit: admiraturque, vt aduectus, vt expoſitus, vt relictus ſit, vt cuncta neſciret. Requirit vniuerſa donorum: quæ poſtquam incolumia videt, quam poteſt tutiſsimè occultat; conſiliisque à Minerua confirmatus, ad ſeruum ſuum Eumæum ſubulcum ſimulatus accedit, naufragi, & mendicantis imitatu. Interrogatus deinde quis eſſet, ait ſe eſſe Creſsium in Aegyptum nauigantem Troiam fuiſſe delatum. Eumæum etiam cum affectione mœſtiſsima perurgens, & cogente denique veſpere, & imbre continuo, ſagulo amicitur. atque ibidem multa ſecum voluens, tandem concedit quieti.

Periocha xv. Odyſſeæ.

It Lacedæmonias arces Tritonia Pallas.

Telemachus à Minerua per ſomnium commonetur, domum vt rediret. maturoque digreſſus cubili, à Menelao veniam reuerſionis exorat. qua comiter impetrata, regreditur ad nauem in portu Pylio manentem. Piſiſtratoque ad vrbem, atque ad patriam emiſſo, ipſe propere ſoluit è litore, comite nauigationis aſſumpto Theoclymeno vate Argiuo, vno ex iis quos Melampus Amythaonis erudiuit. Vitatisque inſidiatoribus procis, aduehitur in patriam, & ſociis quidem portum petere iuſsis, ipſe diuerſo itinere ad agrum Eumæumque proficiſcitur.

Periocha xvi. Odyſſeæ.

Commune Eumæi mapale & diuus Vlixes.

Telemachus Eumæum, nuntium reditus mittit ad matrem. Ipſe, Minerua ita volente, patrem cognoſcit: & cum eo deinceps agenda diſponit. Penelope autem cognito reditu filii, in conuentum procorum, qua verecundia ſinebat, egreditur. increpatisque inſidiatoribus filii, non minus irata, quam mœſta diſcedit.

Periocha XVII. Odyſſeæ.

Iam cælum roſeis rutilat Tritonia bigis.

Telemachus anxiæ matri ordinem peregrinationis enarrat. Vlixes ad oppidum, Eumæo opitulante, perducitur. Domum, in qua proci epulabantur, ingreſſus, emendicat cibos, miſerabiliter ambiendo. Inde ab Antinoo iniurioſe afficitur. Cui Penelope diras ob inhumanũ facinus imprecatur. A qua miſſus Eumæus eſt, vt hoſpes, ſic enim ſe ferebat, ad eam prouocaretur. Quod tum quidem inuitatus gratiam facit. Sed venturum ſeſe ad veſperam pollicetur.

Periocha XVIII. Odyſſeæ.

Irus adeſt populi per mendicabula notus.

Mendicante intra proprios lares Vlixe, alius quoque pari egeſtate Irus acceſſit popularis Ithaceſius, ſtipes in triuijs ſolitus rogare. Iurgium ergo inopiæ communis æmulatione conſeritur, quod ex verbis proceſſit ad manus, hortantibus procis, quo magis rixa crudeſceret, propoſitoque præmio caprini ventris omento. Victor igitur Vlixes, fœmineum Irum extra ianuam proiiciſt, ridicula adhortatione compellans. Penelope etiam munera ſibi à procis, pro opibus cuiuſque conferri, ſingulorum ſtudia experiens, depoſcit. quæ mature, vtpote à cupientibus, offeruntur.

Periocha XIX. Odyſſeæ.

At parte interiore domus ſecretus Vlixes.

Vlixes cum Telemacho arma omnia de medio amoliuntur, procis perniciem comparantes: nequid aut munimenti, aut teli relinqueretur, qui vel cauere vim, vel inferre poſſent. Ad Penelopen inde accitu ipſius pergit: ibique, vt Eumæo dixerat, Cretenſem ſe eſſe mentitur. Vlixemque apud ſe hoſpitio diuerſatum cominiſcitur. Mox quum Euryclia eius nutrix, hoſpitalis officii cauſa, pedes eius elueret, tactu manus animaduertit cicatricem, quam habebat ex vulnere in Parnaſſo quondam ſuis dente percuſſus. Quo argumento, alumnum ſuum eſſe agnoſcit. Sed ab eodem, nequid vltra vel quærat vel garriat, cohibetur.

Puellas inde duodecim, quæ cum procis flagitioſe conſueuerant, ſuſpendio perimunt. Vlixes cæde ad plenum perpetrata, ignem adolet: incenſoque ſulfure domum piaculo purgat.

Periocha XXIII. Odyſſeæ.

Chalcidicum greſſu nutrix ſuperabat anili.

Euryclia nutrix geſtæ rei nuntia, Penelopen de ſomno excitat. Quæ aduenientem ad ſe maritum non temere ipſum eſſe perſuadet. quadam cubiculi lege, & genialis lectuli poſitu ſibi tantum & Vlixi cognito, an ipſe ſit maritus, explorat. In cœtum deinde conueniunt: totamque noctem mutuo ſermone conſumunt. Et hinc quidem elegans replicatio laborum, quos Vlixes pertulit, mira concinnatione colligitur.

Periocha XXIIII. Odyſſeæ.

Tartaream vocat in ſedem Cyllenius umbras.

Procorum animas recenti, & cōmuni cæde congeſtas, cateruatim Mercurius ad inferna compellit. Tunc circa Agamemnonem manes heroici congregantur. Miratique lectorum iuuenum cum grege denſitatem, vno agmine commeantem, cauſas interitionis accipiunt. Tum apud inferos quoque virtus Vlixis, & Penelopes pudicitia prædicantur; ab Agamemnone præ cæteris, cui diſpar fuerat in vtroque fortuna. Vlixes ad Laërtem patrem in agrum profectus, & inopinato reditu, & rerum geſtarum relatu, affecit ſenem: afficitur ab eo cognitis, quas exantlaſſet ærumnnis, Subinde & patres procorum, neces iuuenum properant vltum ire. conſilioque, & vi communicationis, ante expectatum, agro ſuperueniunt. Sed eos iam comitatior Vlixes fundit, fugatque. Verum gliſcentibus odiis & maiore ſeditione aut tumultu ſpectato, ex ſententia Iouis in Ithacam Minerua deſcendit: & conciliata vtrinque pace, ſtudia, & motus partium, rerum geſtarum abſolutione, componit.

Q. SYMMACHI

EPISTOLÆ AD AVSONIVM.

Symmachus Auſonio. EPIST. I.

MERVM gaudium mihi eruditionis tuæ ſcripta tribuerunt : quæ Capuæ locatus accepi Erat quippe in his oblita Tulliano melle feſtiuitas, & ſermonis mei non tam vera, quam blanda laudatio. Quid igitur magis mirer, ſententiæ incertus addubito, ornamenta oris, an pectoris tui. Quippe ita facundia anteſtas ceteris, vt ſit formido reſcribere: ita benigne noſtra comprobas, vt libeat non tacere. Si plura de te prædicem, videbor mutuum ſcabere, & magis imitator tui eſſe alloquii, quam probator. Simul quod ipſe nihil oſtentandi cauſa facis : verendum eſt, genuina in te bona tanquam affectata laudare. Vnum tamen hoc à nobis indubitata veritate cognoſce, neminem eſſe mortalium, quem præ te diligam. ſic vadatum me honorabili amore tenuiſti. Sed in eo mihi verecundus plus nimio videris, quod libelli tui arguis proditorem Nam facilius eſt ardentes fauillas ore comprimere, quam luculenti operis ſeruare ſecretum. Quum ſemel à te carmen profectum eſt , ius omne perdidiſti. Oratio publicata, res libera eſt. An vereris æmuli venena lectoris: ne libellus tuus admorſu duri dentis vratur? Tibi vni ad hoc locorum nihil gratia præſtitit, aut dempſit inuidia Ingratiis ſcæuo cuique proboque es laudabilis. proinde caſſas dehinc ſeclude formidines, & indulge ſtilo: vt ſæpe prodaris. Certe aliquod didaſcalicum, ſeu protrepticum, noſtro quoque nomini carmen adiudica. Fac periculũ ſilentii mei. Quod etſi tibi exhibere opto, tamen ſpondere non audeo. Noui ego, quæ ſit prurigo emittendi operis, quod probatur. Nam quodam pacto ſocietatem laudis affectat, qui aliena bene dicta primus enunciat. Ea propter, in comœdiis ſummatim quidem gloriam ſcriptores tulerunt: Roſcio tamen, atque Ambiuio, cæterisque actoribus fama non

non defuit. Ergo tali negocio expende otium tuum: & nouis voluminibus ieiunia noſtra ſuſtenta. Quod ſi iactantiæ fugax, garrulum indicem pertimeſcis: præſta etiam tu ſilentium mihi: vt tuto ſimulem noſtra eſſe, quæ ſcripſeris. Vale.

Symmachus Auſonio ſuo ſalutem.

EPIST. II.

PETIS à me litteras longiores: eſt hoc in nos veri amoris indicium. Sed ego, qui ſum paupertini ingenii mei conſcius, Laconicæ malo ſtudere breuitati, quam multiiugis paginis infantiæ meæ maciem publicare: Nec mirum ſi eloquii noſtri vena tenuata eſt; quam dudum neque vllius poëmatis tui, neque pedeſtrium voluminum lectione iuuiſti. Vnde igitur ſermonis mei largam poſcis vſuram, cui nihil litterati fœnoris credidiſti? Volitat tuus Moſella per manus ſinusque multorū, diuinis à te verſibus conſecratus: ſed tantum noſtra ora prælabitur. Cur me, quæſo, iſtius libelli exortem eſſe voluiſti? Aut ἄμουσός πως tibi videbar, qui iudicare non poſſem: aut certe malignus, qui laudare neſcirem. Itaque vel ingenio meo plurimum, vel moribus derogaſti. Et tamen contra interdictum tuum mox ad illius operis arcana perueni. Velim tacere, quid ſentiam: velim iuſto de te ſilentio vindicari: ſed admiratio ſcriptorum ſenſum frangit iniuriæ. Noui ego iſtum fluuium, quum æternorum principum iampridem ſigna comitarer, parem multis, imparem maximis. Hunc tu mihi improuiſo clarorum verſuum dignitate, AEgyptio Nilo maiorem, frigidiorem Scythico Tanai, clarioremque hoc noſtro populari Tiberi reddidiſti. Nequaquam tibi crederem de Moſellæ ortu ac meatu magna narranti: ni certo ſcirem, quod nec in poëmate mentiaris. Vnde illa amnicorum piſcium examina reperiſti, quam nominibus varia, tam coloribus; vt magnitudine diſtantia, ſic ſapore? quæ tu pigmentis iſtius carminis ſupra naturæ dona fucaſti. Atqui in tuis menſis ſæpe verſatus, quum pleraque alia, quæ tunc in precio erant, eſui obiecta mirarer, nunquam hoc genus piſcium deprehendi. quando iſti piſces tibi nati ſunt in libro: qui in fercula

tulis non fruerunt ? locari me putas,atque agere nugas. Ita me dij dominis probabilem præſtent,vt ego hoc tuum carmen libris Maronis adiungo. Sed iam deſinam,mei oblitus doloris, inhærere laudibus diuinis tuis: ne hoc quoque ad gloriam tuam trahas, quod te miramur offenſi. Spargas licet volumina tua: & me ſemper excipias:fruemur tamen tuo opere, ſed aliorum benignitate. Vale.

Symmachus Auſonio. EPIST. III.

POST longum ſilentium tuum, non minus deſiderabam,quam ſperabam litteras largiores. Namque his vicibus humana variantur : VT DEFECTVI SVCCEDAT VBERTAS. Ea me opinio fruſtra habuit. Si quidem breuis in manus meas pagina,recens à te profecta,peruenit. Erat quidem illa Atticis ſalibus aſperſa, & thymo odorata, ſed parcior: quæ magis faſtidium detergeret,quam famem frangeret. Quaſi ego cenas dapales,& ſaliare conuiuium, tum viſcerationes, atque epulum poſtulaſſem : tu mihi menſas ſecundas & ſcitamenta exiguæ lancis apponeres. Fac veniat in mentem,quid Græca ſuper hac dicat oratio: PARVIS NVTRIMENTIS, inquit, QVANQVAM A MORTE DEFENDIMVR, NIHIL TAMEN AD ROBVSTAM VALETVDINEM PROMOVEMVR. Putasne me de occupationibus tuis taciturum? Quæſtor es: memini.concilii regalis particeps. ſcio. precum conditor: recognoſco.adde huc alia mille. Ille rerum euentus nequaquam eueniet, vt ingenium tuum labor deterat:benignitatem cura flectat : facundiam vſus exhauriat. Sed diurna negocia nunquam diſtingues quiete. Certe antelucano ſomno nullus indulſerit: vt detur aliquod tempus officiis.An tibi parum videtur exempli in Comico,quum ait, *Quam vellem etiam noctu amicis operam vt mos ſit dari?* Sed cur ego diutius ſermonis pauper obgannio ? Imitanda eſt mihi epiſtola recens: ne forte plurimis occupatus,recuſes litteras longiores. Id ita eſſe,recte conjecto. Video enim quam nolis multa legere: cui vix otium eſt pauca dictare. Vale.

Sym-

Symmachus Auſonio. EPIST. IIII.

Niſi plerumque vera eſt apud parentes filiorum prædicatio: neſcio, quo tamen pacto detrimentum meriti ſui patitur, dum perſonarum ſpectare gratiam iudicatur. Quæro igitur incertus animi quæ mihi nunc potiſsimum ſuper viro honorabili Thalaſsio tuo genero, verba ſumenda ſint. Si parce morum eius decora attingam, liuenti ſimilis exiſtimabor: ſi iuſte perſequar, ero proximus blandienti. Imitabor igitur Salluſtiani teſtimonij caſtigationem. Habes virum dignum te, & per te familia conſulari: quem fortuna honoris parti, maiorem beneficiis ſuis reperit: emendatio animi, & ſanctitas, honoribus æquiperauit. Vale.

Symmachus Auſonio. EPIST. V.

Aiunt cochleas, dum ſitiunt, atque illis de cælo nihil illiquitur, ſucco proprio victitare. Ea res vſu mihi venit: qui deſertus eloquij tui paſtu, meo adhuc rore ſuſtentor. Diu ſcribendi operam diſtuliſti. & vereor ne in nos parentis claudicet affectio. Si falſa me opinio habet, fac, vt cæteris tuis negotiis reſpondendi cura præuortat. Vale.

PON-

PONTII PAVLINI
EPISTOLÆ TRES, AD AVSONIVM RESCRIPTAE.

Paulinus Auſonio s. EPIST. I.

QVID abdicatas in meam curam, pater
Redire Muſas præcipis?
Negant Camenis, nec patent Apollini
Dicata Chriſto pectora.
Fuit iſta quondam non ope, ſed ſtudio pari,
Tecum mihi concordia,
Ciere ſurdum Delphica Phœbum ſpecu,
Vocare Muſas numina:
Fandique munus munere indultum Dei,
Petere fonte, nemore, aut iugis.
Nunc alia mentem vis agit, maior deus:
Aliosque mores poſtulat,
Sibi repoſcens ab homine munus ſuum:
Viuamus, vt vitæ patri.
Vacare vanis, otio aut negotio,
Et fabuloſis litteris,
Vetat: ſuis vt pareamus legibus,
Lucemque cernamus ſuam,
Quamuis ſophorum, callida arsque rhetorum, &
Figmenta vatum nubilent.
Qui corda falſis atque vanis imbuunt:
Tantumque linguas inſtruunt,
Nihil adferentes, vt ſalutem conferant:
Quod veritatem detegat.
Quid enim tenere vel bonum, aut verum queant,
Qui non tenent ſummum caput,
Veri bonique fomitem & fontem Deum?
Quem nemo niſi in Chriſto videt.
Hic veritatis lumen eſt, vitæ via,
Vis, mens, manus, virtus patris,
Sol æquitatis, fons bonorum, flos Dei,
Natus Deo, mundi ſator,
Mortalitatis vita noſtræ, & mors necis.
Magiſter hic virtutum,

Deusque

Denique nobis, atque pro nobis homo,
Nos induendo ſe exuit;
Aeterna iungens inter hominem & Deum,
Vtrumque ſe, commercia.
Hic ergo noſtris vt ſuum præcordiis
Vibrauerit cælo iubar:
Abſterget ægrum corporis pigri ſitum,
Habitumque mentis innouat.
Exhaurit omne, quod iuuabat antea
Caſtæ voluptatis vice.
Totoque noſtra iure domini vindicat
Et corda, & ora, & tempora.
Se cogitari, intelligi, credi, legi,
Se vult timeri, & diligi.
Aeſtus inanes, quos mouet vitæ labor,
Præſentis æui tramite,
Abolet futuræ cum deo vitæ fides.
Quæ, quas videmur ſpernere,
Non vt profanas abiicit, aut viles opes,
Sed vt magis caras monet
Cælis reponi creditas Chriſto deo:
Qui plura promiſit datis,
Contempta præſens, vel mage depoſita ſibi,
Multo vt rependat fœnore.
Sine fraude iuſtus aucta creditoribus
Bonus æra reddit debitor,
Multaque ſpretam largior pecuniam
Reſtituet vſura deus.
Huic vacantem, vel ſtudentem, & deditum,
In hoc reponentem omnia,
Ne quæſo, ſegnem, neve peruerſum putes,
Nec crimineris impium.
Pietas abeſſe Chriſtiano qui poteſt?
Nanque argumentum mutuum eſt,
Pietatis eſſe Chriſtianum: & impii,
Non eſſe Chriſto ſubditum.
Hanc quum tenere diſcimus, poſſum tibi
Non exhibere, id eſt patri?
Cui cuncta ſancta iura, cara nomina,
Debere me voluit deus.
Tibi diſciplinas, dignitatem, litteras,
Linguæ, & togæ, & famæ decus,
Prouectus, altus, inſtitutus debeo,
Patrone, præceptor, pater.

Si confers fulicas cycnis: & aëdona parræ:
Caſtaneis corylos æquas, viburna cupreſsis;
Me compone tibi. vix Tullius, & Maro tecum
Suſtineant æquale iugum. Si iungar amore;
Hoc tantum tibi me iactare audebo iugalem,
Quo modicum ſociis magno contendit habenis.
Dulcis amicitia æterno mihi fœdere tecum:
Et paribus ſemper redamandi legibus æqua.
Hoc noſtra ceruice iugum non ſæua reſoluit
Fabula: non terris abſentia longa diremit,
Nec perimet. Toto licet abſtrahar orbe, vel æuo:
Nunquam animo diuiſus agam. prius ipſa recedet
Corpore vita meo, quam veſter pectore vultus.
Ego te per omne, quod datum mortalibus
Et deſtinatum ſæculum eſt,
Claudente donec continebor pectore,
Diſcernar orbe quolibet,
Nec orbe longum, nec remotum lumine
Tenebo fibris inſitum:
Videbo corde: mente complectar pia,
Vbique præſentem mihi.
Et quum ſolutus corporali carcere,
Terraque prouolauero:
Quo me locarit axe communis pater,
Illic quoque te animo geram.
Neque finis idem, qui meo me corpore,
Et amore laxabit tuo.
Mens quippe lapſis quæ ſuperſtes artubus
De ſtirpe durat cæliti:
Senſus neceſſe, ſimul & affectus ſuos
Teneat æque, vt vitam ſuam.
Et vt mori, ſic obliuiſci non capit,
Perenne viuax & memor.

Paulinus Auſonio. EPIST. XIV.

Deſore me patriis tota trieteride terris,
Atque alium legiſſe vagis erroribus orbem,
Culta prius veſtræ oblitum conſortia vitæ,
Increpitas, ſanctis mota pietate querelis.
Amplector patrios venerando pectore motus,
Et mihi gratandas ſaluis affectibus iras:
Sed reditum inde meum, genitor, te poſcere mallem

Vnde dari poſsit. Reuocandum me tibi credam,
Quum ſteriles fundas non ad diuina precatus,
Caſtalidis ſupplex auerſo numine Muſis?
Non his numinibus tibi me,patriæque reduces.
Surda vocas,& nulla rogas. leuis hoc feret aura:
Quod datur in nihilum,ſine numine nomina muſas.
Irrita ventoſæ rapiunt hæc vota procellæ:
Quæ non miſſa deo, vacuis in nubibus hærent:
Nec penetrant ſuperi ſtellantem regis in aulam.
Si tibi cura mei reditus: illum aſpice,& ora,
Qui tonitru ſummi quatit ignea culmina cæli,
Qui trifido igne micat,nec inania murmura miſcet,
Quique ſatis cælo ſoles largitur, & imbres.
Qui ſuper omne quod eſt, & in omni totus vbique,
Omnibus infuſo rebus regit omnia Chriſto:
Quo mentes tenet atq.mouet: quo tempora noſtra,
Et loca diſponit .quod ſi contraria votis
Conſtituat noſtris prece deflectendus in illa eſt
Quæ volumus: Quid me accuſas? ſi diſplicet actus,
Quem gero agente deo: prius eſt,fiat reus auctor:
Cui placet aut formare meos,aut vertere ſenſus,
Nam mea ſi repures, quæ priſtina, quæ tibi nota,
Sponte fatebor, eum modo me non eſſe,ſub illo
Tempore qui fuerim: quo non peruerſus habebar,
Et peruerſus eram,falſi caligine cernens,
Stulta dei ſapiens,& mortis pabula viuens.
Quo magis ignoſci mihi fas : quia promptius ex hoc
Agnoſci datur à ſummo genitore nouari,
Quod non more meo geritur,non arbitror iſtis
Confeſſus dicar mutatæ in praua notandum
Errorem mentis: quoniam ſim ſponte profeſſus,
Me non mente mea vitam mutaſſe priorem.
Mens noua, me fateor, cepit, mens non mea quondam,
Sed mea nunc auctore deo.qui ſi quid in actu
Ingeniove meo ſua dignum ad munia vidit,
Gratia prima tibi:tibi gloria debita cedit:
Cuius præceptis partum eſt,quod Chriſtus amaret,
Quare gratandum magis eſt tibi , quam queritandum,
Quod tuus ille tuis ſtudiis, & moribus ortus
Paulinus; cui te non inficiare parentem,

Nec modo quum credis peruerſum,ſic mea verti
Conſilia,vt ſim promeritus Chriſti fore, dum ſum
Auſonij; feret ille tuæ ſua præmia laudi:
Deque tua primum tibi deferet arbore fructum.
Vnde,precor, meliora putes : nec maxima perdas
Præmia,deteſtando tuis bona fontibus orta.
Non etenim mihi mens vaga : ſed neque partici-
pantum
Vita fugax hominum: Lyciæ qua ſcribis in antris
Pegaſeum vixiſſe equitem. licet auia multi
Numine agente colant,clari velut ante ſophorum
Pro ſtudiis muſiſque ſuis: vt nunc quoque,caſtis
Qui Chriſtum ſumpſere animis , agitare frequen-
tant:
Non inopes animi,neque de feritate legentes
Deſertis habitare locis:ſed in ardua verſi
Sidera,ſpectanteſque deum,verique profunda
Perſpicere intenti,de vanis libera curis
Otia amant:ſtrepituſque fori,rerumque tumultus,
Cunctaque diuinis inimica negotia donis,
Et Chriſti imperiis, & amore ſalutis abhorrent:
Speque fideque deum ſponſa mercede ſequuntur,
Quam referet certus non deſperantibus auctor.
Si modo non vincant vacuis præſentia rebus:
Quæque videt, ſpernat: quæ non videt,expetat vt
mens.
Nanque caduca patent; noſtris æterna negantur
Viſibus; & nunc ſpe ſequimur, quod mente vide-
mus,
Spernentes varias rerum ſpectacula formas,
Et male corporeos bona ſollicitantia viſus.
Attamen hæc ſediſſe illis ſententia viſa eſt:
Tota quibus iam lux patuit verique bonique,
Venturi æternum ſæcli, & præſentis inane.
At mihi non eadem cui gloria: cur eadem ſit
Fama?fides voti par eſt, ſed amœna colenti,
Nunc etiam & blanda poſito locupletis in acta
Littoris.vnde hæc iam tam feſtinata locorum
Inuidia eſt? vtinam iuſtus me carpere liuor
Incipiat! Chriſti ſub nomine probra placebunt.
Non patitur tenerum mens numine firma pudorem,
Et laus hic contempta redit mihi iudice Chriſto.
Ne me igitur, venerande parens, his vt male ver-
ſum

Increpites ſtudiis: neque me vel coniuge carpas,
Vel mentis vitio. Non anxia Bellerophontis
Mens eſt: nec Tanaquil mihi, ſed Lucretia coniux.
Nec mihi nunc patrii eſt, vt vis, obliuio cæli,
Qui ſummum ſuſpecto patrem. quem qui colit vnum,
Hic vere memor eſt cæli. Crede ergo, pater, nos
Nec cæli immemores, nec viuere mentis egentes,
Humanisque agitare locis. ſtudia ipſa piorum
Teſtantur mores hominum. nec enim impia ſummum
Gens poterit nouiſſe deum. Sint multa locorum,
Multa hominum ſtudiis inculta, expertia legum.
Quæ regio agreſti ritu caret? aut quid honeſtis
Improbitas aliena nocet? quid tu mihi vaſtos
Vaſconiæ ſaltus, & ninguida Pyrenæi
Obiicis hoſpitia? in primo quaſi limine fixus
Hiſpanæ regionis agam: nec ſit locus vſquam
Rure vel vrbe mihi, ſummum qua diues in orbem
Vſque patet, merſos ſpectans Hiſpania ſoles:
Sed fuerit fortuna, iugis habitaſſe latronum:
Non lare barbarico rigui, mutatus in ipſos
Inter quos habui ſocia feritate colonos.
Non recipit mens pura malum: neque leuibus hærent
Inſperſæ fibris maculæ. ſic Vaſcone ſaltu ,
Quisquis agit purus ſceleris, vitam integer æquo,
Nulla ab inhumano morum contagia ducit
Hoſpite. Sed mihi cur ſit ab illo nomine crimen,
Qui diuerſa colo, vt colui, loca iuncta ſuperbis
Vrbibus, & lætis hominum celeberrima cultis?
Ac ſi Vaſconicis mihi vita fuiſſet in oris:
Cur non more meo potius formata ferinos
Poneret in noſtros migrans gens barbara ritus?
Nam quod in euerſis habitacula ponis Ibera
Vrbibus, & deſerta tuo iacis oppida verſu,
Montanamque mihi Calagorrim, & Bilbilim acutis
Pendentem ſcopulis, collemque iacentis Ilerdæ
Exprobras: velut his habitem laris exul & vrbis,
Extra hominum tecta atque vias: an credis Iberæ
Has telluris opes, Hiſpani neſcius orbis?
Quo grauis ille poli ſub pondere conſtitit Atlas:
Vltima nunc eius mons portio, metaque terræ,

Diſcludit bimarem celſo qui vertice Calpen.
Bilbilis huic tantum, Calagorris, Ilerda notatur:
Cæſarea eſt Auguſta cui, cui Barcino amœna,
Et capite inſigni deſpectans Tarraco pontum.
Quid numerem egregias terris, & mœnibus vrbes,
Qua geminum felix Hiſpania tendit in æquor?
Qua Betis Oceanum, Tyrrhenumque auget Iberus?
Lataque diſtantis pelagi diuortia complet
Orbe ſuo finem ponens in limite mundi?
An tibi me, domine illuſtris, ſi ſcribere ſit mens,
Qua regione habites, placeat reticere nitentem
Burdigalam, & piceos malis deſcribere Boios?
Quumque Maroialicis tua prodigis otia thermis,
Inter & vmbroſos donas tibi viuere lucos,
Læta locis & mira colens habitacula tectis:
Nigrantes ne caſas, & tecta mapalia culmo,
Dignaque pellitis habitas deſerta Bigerris?
Quique ſuperba altæ contemnis mœnia Romæ,
Conſul, harenoſas non dedignare Vaſatas,
Vel quia Pictonicis tibi fertile rus viret aruis:
Rauranum Auſonias huc deueniſſe curules
Conquerar, & trabeam veteri ſordeſcere fano?
Quæ tamen Auguſta Latiaris in vrbe Quirini
Cæſareas inter parili titulo palmatas
Fulget natiuo longe venerabilis auro,
Florentem retinens meriti viuacis honorem,
Aut cum Lucani retineris culmine fundi,
Aemula Romuleis habitans faſtigia tectis,
Materiam præbente loco, qui proxima ſignat,
In Condatino diceris degere vico?
Multa iocis pateant, liceat quoque ludere fictis,
Sed lingua mulcente, grauem interlidere dentem:
Ludere blanditiis vrentibus, & male dulces
Fermentare iocos ſatyræ mordacis aceto,
Sæpe poetarum, nunquam decet eſſe parentum.
Nanque fides, pietasque petunt, vt quod mala nectens
Inſinuat caſtis fama auribus, hoc bona noti
Mens patris affigi, fixumque hæreſcere cordi
Non ſinat, vt vulgus ſæuo rumore malignum,
Ante habitos mores, non ſemper flectere vitam
Crimen habet: namque eſt laudi bene vertere, quum me
Immutatum audis, ſtudium officiumque require.

Si prauo rectum,ſi relligioſa profanis,
Luxurie parcum, turpi mutatur honeſtum:
Segnis,iners,obſcurus ago,miſerere ſodalis
In mala peruerſi,blandum licet ira parentem
Excitet,vt lapſum rectis inſtauret amicum
Moribus,& monitu reparet meliora ſeuero.
At ſi forte id idem quod legi,& quod ſequor audis,
Corda pio vouiſſe deo, venerabile Chriſti
Imperium docili pro credulitate ſequentem,
Perſuaſumque Dei monitis æterna parari
Præmia mortali, damnis præſentibus empta:
Non reor id ſano ſic diſplicuiſſe parenti,
Mentis vt errorem credat ſic viuere Chriſto.
Vt Chriſtus ſanxit,iuuat hoc nec pœnitet huius
Erroris,ſtultus diuerſa ſequentibus eſſe
Nil moror: æterno mea dum ſententia regi
Sit ſapiens. breue quicquid homo eſt, vt corporis ægri,
Temporis occidui, & ſine Chriſto puluis & vmbra.
Quod probat aut damnat, tanti eſt, quanti arbiter ipſe.
Ipſe obit,atque illi ſuus eſt comitabilis error:
Cumque ſuo moriens ſententia iudice tranſit.
At niſi dum tempus præſens datur,anxia nobis
Cura ſit ad domini præceptum viuere Chriſti,
Sera erit exutis homini querimonia membris:
Dum leuia humanæ metuit conuicia linguæ,
Non timuiſſe graues diuini iudicis iras,
Quem patris æterni ſolio, dextraque ſedentem,
Omnibus impoſitum regem,& labentibus annis
Venturum,vt cunctas æquato examine gentes
Iudicet,& variis referat ſua præmia geſtis;
Credo equidem: & metuens ſtudio properante laboro,
Si qua datur,ne morte prius,quam crimine ſoluar.
Huius in aduentum trepidis mihi credula fibris
Corda tremunt: geſtitque anima id iam[illegible]uta futuri,
Præmetuens,ne vincta ægris pro corpore curis,
Ponderibusque grauis rerum, ſi forte recluſo
Increpitet tuba vaſta polo, non poſſet in auras
Regis ad occurſum leuibus ſe tollere pennis,
Inter honora volans ſanctorum millia cælo,

Cal

Qui per inane leues, neque mundi compede vinctos,
Ardua in aſtra pedes facili molimine tollent:
Et teneris vecti per ſidera nubibus ibunt:
Cæleſtem vt medio venerentur in aëre regem:
Claraque adorato coniungant agmina Chriſto
Hic metus eſt, labor iſte; dies ne me vltimus atris
Sopitum tenebris ſterili deprendat in actu,
Tempora ſub vacuis ducentem perdita curis.
Nam quid agam? lentis ſi dum conniueo votis,
Chriſtus ab ætheria mihi proditus arce coruſcet,
Et ſubitis homini cælo venientis aperto
Præſtrictus radiis, obſcura & triſtia noctis
Suffugia in lato confuſus lumine quæram?
Quod mihi ne pareret vel diffidentia veri,
Vel præſentis amor vitæ, rerumve voluptas,
Curarumve labor, placuit præuertere caſus
Propoſito, & curas finire ſuperſtite vita,
Communique deo ventura in ſæcula rebus
Expectare trucem ſecuro pectore mortem.
Si placet hoc, gratare tui ſpe diuite amici.
Si contra eſt: Chriſto tantum me linque probari.

Eidem Paulino & hæc inſcribebat antiquus codex: quæ inter alia eius ſcripta à Badio Aſcenſio Luteciæ primum edita formis non inuenias.

Domino merito ſuſpiciendo Gellidio Paulinus.

EPIST. IIII.

INIVRIA *quidem eſt patrifamilias, maritimis deliciis abundanti, terrenum aliquid & agreſte præbere: ſed ego, vt & cauſa mihi eſſet apud vnanimitatem tuam aliquid colloquendi, & aliquod ſermonis huic obſequium viderer adiungere: panculas de pauciſsimis, quas pueruli vi ſpere inferunt, ficedulas miſi. Quarum quum erubeſcerem paucitatem, plura etiam verſiculis verba ſubtexui, quaſi vero numerum loquacitate facturus. ſed quia vtraque cul-*

pabilia ſunt, tu vtriſque benigne ac familiariter ignoſcendo, facies, vt nec inhumana videatur paucitas, nec odioſa garrulitas.

Sume igitur paſtas dumoſo in rure volucres:
Quas latitans filicis ſub tegmine callidus auceps
Dum ſimili mentitur aues, fallitque ſuſurro,
Agmina viſcatis ſuſpendit credula virgis.
Tunc referens tenuem non paruo munere prædam,
Digerit aucupium tabulis, & primus opimis
Ordo nitet, ſenſim tenuatus ad ima tabellæ:
Vt minus offendat macies prælata ſaginæ,
Gratia præuentas pingui iuuat alite viſus.

Ad eundem. EPIST. V.

Pauperis vt placeat carum tibi munus amici:
Munera ne repures, quæ mittis ditia nobis.
Nam tibi quid dignum referam pro piſcibus illis:
Quos tibi vicinum locupleti gurgite litus
Suppeditat, miros ſpecie, formaque direptos?
At mihi vix alto vada per ſaxoſa profundo
Rarus in obſcura generatur ſphondylus alga.
Hinc te participans, bis quinque, & bis tibi ternas
Tranſmiſi æquoreo redolentes nectare teſtas:
Quas viſcus prædulce replet bicolore medulla.
Oro, libens ſumas: nec vilia dedigneris,
Quæ ſunt parua, modum magno metitus amore.

Oratio ad Deum, eiuſdem Paulini.

Omnipotens genitor, rerum cui ſumma poteſtas,
Exaudi, ſi iuſta precor: ne ſit mihi triſtis
Vlla dies, placidam nox rumpat nulla quietem.
Nec placeant aliena mihi: quin & mea proſint
Supplicibus: nullusque habeat mihi vota nocendi,
Aut habeat nocitura mihi. Male velle facultas
Nulla ſit: at bene poſſe adſit tranquilla poteſtas.
Mens contenta ſuo, nec turpi dedita lucro,
Vincat corporeas, caſto bene conſcia lecto,
Inlecebras, turpesque iocos, obſcœnaque dicta.
Oderit illa nocens, & multum grata malignis
Auribus effuſo ſemper rea lingua veneno.
Non obitu adfligar cuiuſquam: aut funere creſcam.
Inuideam nunquam cuiquam, nec mentiar vnquam,

Adſit læta domus, epulis adludat inemptis
Verna ſatur, fidusque comes, nitidusque miniſter,
Morigera & coniux, caraque ex coniuge nati.
Moribus hæc caſtis tribuit deus. hi ſibi mores
Perpetuam ſpondent ventura in ſæcula vitam.

SVLPICIAE *de ſtatu Reipublica, & temporibus Domitiani.*

Muſa, quibus numeris heroas, & arma frequentas,
Fabellam permitte mihi detexere paucis.
Nam tibi ſeceſsi, tecum penetrale retractans
Conſilium: quare nec carmine curro phalæco,
Nec trimetro iambo: nec qui pede fractus eodem
Fortiter iraſci didicit duce Clazomenio.
Cetera quinetiam, quot denique millia luſi,
Primaque Romanas docui contendere Graiis,
Et ſalibus variare nouis, conſtanter omitto:
Teque quibus princeps & facundiſsima calles,
Aggredior, precibus deſcende clientis: & audi.
Dic mihi Calliope, quidnam pater ille deorum
Cogitat? an terras, & patria ſæcula mutat?
Quasque dedit quondam morientibus, eripit artes:
Nosque iubet tacitos, etiam rationis egenos,
Non aliter primo quam quum ſurreximus æuo,
Glandibus, & puræ rurſus procurrere lymphæ?
An reliquas terras conſeruat amicus, & vrbes;
Sed genus Auſonium, Romuliq. exturbat alumnos?
In freta Sicaniæ, & Carthaginis exilit arces:
Ceteraque imperia, & totum ſimul abſtulit orbem.
Quid reputemus enim? Duo ſunt, quibus extulit ingens
Roma caput, virtus belli, & ſapientia pacis.
Sed virtus agitata domi, & ſocialibus armis,
Deinde, velut ſtadio victor qui ſolus Achæo
Languet, & immota ſecum virtute faceſsit:
Sic itidem Romana manus contendere poſtquam
Deſiitit: & pacem longis frenauit habenis;
Omnia bellorum terra quæſita, marique,
Ipſa domi leges, & Graia inuenta retractans,
Præmia conſilio, & molli ratione regebat.
Stabat in his: neq. enim poterat conſtare ſine ipſis:
Aut fruſtra vxori, mendaxque Diespiter olim, (tum
IMPERIVM SINE FINE DEDI, dixiſſe probatur.

Nunc

Nunc igitur qui res Romanas inſerat inter,
Non trabe,ſed tergo prolapſus,& ingluuie albus,
Et ſtudia,&ſapiens hominum nomenque genusque,
Omnia abire foras, atque Vrbe excedere iuſsit.
Quid facimus ? Graios, hominumque relinquimus vrbes:
Vt Romana foret magis his inſtructa magiſtris.
Non Capitolino veluti turbante Camillo,
Enſibus, & trutina Galli fugere relicta:
Sic noſtri palare ſenes dicuntur, & ipſe
Vt ferale ſuos ſonus extirpare libellos.
Ergo Numantinus, Libycusque errauit in iſto
Scipio qui Rhodio creuit formante magiſtro:
Cetera & illa manus bello fecunda ſecundo:
Quos inter priſci ſententia dia Catonis,
Scire deos magni feciſſet, vtrumne ſecundis,
An magis aduerſis ſtaret Romana propago.
Scilicet aduerſis. nam quum defendier armis
Suadet amor patriæ & captiua penatibus vxor:
Conuenit vt veſpis: quarum domus arce Monetæ
Turba tegens ſtrictis per lutea corpora telis.
Aſt vbi apes ſecura redit oblita fauorum,
Plebs,fraterque vna ſomno moriuntur obeſo.
Romulidarum igitur longa & grauis exitium pax.
Hæc fabella modo pauſam facit. optima poſthæc
Muſa, velim moneas : ſine qua mihi nulla volu- ptas
Viuere: vti quondam Smyrnalibus * peribat.
Nunc itidem migrare velint. vel denique quiduis,
Vt dea quære aliud. tantum Romana Caleno
Mœnia iucundos pariterque auerte Sabinos.
Hæc ego.tum paucis dea me dignarier infit:
Pone metus æquos, cultrix mea. ſumma tyranno
Hæc inſtant odia: & noſtro periturus honore eſt.
Nam laureta Numæ,fonteſque habitamus eoſdem,
Et comite Egeria ridemus inania cœpta.
Viue, vale: manet hunc pulchrum tua fama dolo- rem.
Muſarum ſpondet chorus,& Romanus Apollo.

CYTHERII SIDONII *oratoris epigramma de paſtoribus tribus.*

Almo,Theon,Thyrſis,orti ſub monte Pelori.
Genuine diſparili,Laurente,Lacone, Sabina,

Vite Sabina, Lacon ſulco; ſue cognite Laurens.
Thyrſis oues, vitulos Theon egerat, Almo capellas.
Almo puer, pubesque Theon, & Thyrſis ephebus.
Canna Almo, Thyrſis ſtipula, Theon ore melodus.
Nais amat Thyrſin, Glauce Almona, Niſa Theonem.
Niſa roſas, Glauce violas, dat lilia Nais.

HADRIANI *Imperatoris epigramma de trium Amazonum pugna.*

Vt belli ſonuere tubæ, violenta peremit
Hippolyte Teuthranta: Lyce Clonon: Oebalon Alce.
Oebalon, enſe: Clonon, iaculo: Teuthranta, ſagitta.
Oebalus ibat equo: curru Clonus: at pede Teuthras.
Plus puero Teuthras, puer Oebalus, at Clonus heros.
Figitur ora Clonus, latus Oebalus, ilia Teuthras.
Epicli Teuthras, Deracli Clonus, Oebalus Idæ.
Argolicus Teuthras, Mœſus Clonus, Oebalus Arcas.

Oratio Paſchalis, verſibus Rhopalicis, falſo Auſonio attributa.

Spes Deus, æternæ ſtationis conciliator:
Si caſtis precibus veniales inuigilamus,
His, pater, oratis placabilis adſtipulare,
Da, Chriſte, ſpecimen cognoſcere irreprehenſum,
Rex bone cultorum famulantum viuificator,
Cum patre maieſtas altiſsima ingenerato.
Da trinum columen Paracleto conſociante,
Vt longum celebris deuotio continuetur,
Ad temet properant vigilatu conuenientes.
Nox lucem referet funalibus anteferendam,
Nox lumen pariens credentibus indubitatum,
Nox flammis operum mediatrix ſidereorum.
Tu menſis dirimis ieiunia relligioſa,
Tu bona promittens ſurgentia concelebraris,
Da, Rector, modicos effarier Omnipotentem.
Fons tuus emundat recreatu iuſtificatos,
Dans mentem oblitam poſitorum flagitiorum,
Dans agnos niueos ſplendeſcere purificatos,
Vt noua Iordanis ablutio ſanctificauit,
Cum ſua dignatum tingentia promeruerunt,
Lux verbo inducta peccantibus auxiliatrix,

Et Chriſtus regimen elementis irrequietis,
Fert vndam medici baptiſmatis intemerati,
Vt noxam auferret mortalibus extenuatam.
Crux pœnæ extremum properata immaculato.
Vt vitam amiſſam renouaret mortificatus.
Quis digne, Domine, præconia continuabit
Tot rerum titulis obnoxius immodicarum?
An terra humano locupletat commemoratu?
Quem vocum reſonant modulatus Angelicarum,
Dans aulam Stephano precioſe dilapidato,
Dans claues ſuperas cathedrali inchoatori.
Quin Paulum infeſtum copularis adglomeratu,
Fit doctor populi, laudantum conſtimulator,
Vt latro confeſſum Paradiſum participauit,
Sic credo annectens duriſsima clarificandis,
Nos ſeros famulos accreſcere perpetieris
Sub tali edoctos Antiſtite relligionis.
Da ſenſum ſolida ſtabilitum credulitate.
Fac iungar numero rediuiuo glorificatus,
Ad cælum inuitans conſortia terrigenarum,
Spes Deus æternæ Rationis conciliator.

